

**Euroopa Liidu
struktuuritoetus**

Eesti tuleviku heaks

RAKENDUSKAVA	Eesmärk 1 (Objective 1)
	Abikõlblik piirkond: Eesti
	Periood: 2007 – 2013
	CCI number: 2007EE161PO002
	Rakenduskava nimi: Elukeskkonna arendamise rakenduskava
SEIRE	Aruande aasta: 2008
AASTAARUANNE	Seirekomisjoni poolt kinnitatud: 11.06.2009

Sisukord

LÜHENDID	5
SISSEJUHATUS	7
1 LÜHIKOKKUVÕTE.....	8
1.1 Prioriteetne suund 1 „Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine“	8
1.2 Prioriteetne suund 2 „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine“	10
1.3 Prioriteetne suund 3 „Energiamajanduse arendamine“	12
1.4 Prioriteetne suund 4 „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“	15
1.5 Prioriteetne suund 5 „Hariduse infrastruktuuri arendamine“	16
1.6 Prioriteetne suund 6 „Tervishoiu- ja hoolekande infrastruktuuri arendamine“	17
1.7 Prioriteetsed suunad 7 ja 8 „Horisontaalne tehniline abi“ ja „Tehniline abi“	19
1.8 EARK finantsteave	21
1.9 Teave abikõlblike kulude jaotumise kohta sekkumisvaldkondadesse	24
2 PRIORITEETSETE SUUNDADE ELLUVIIMINE	29
2.1 Rakendamine prioriteetses suunas „Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine“	29
2.1.1 Teave prioriteetse suuna näitajate kohta	29
2.1.2 Horisontaalsete teemadega arvestamine	36
2.1.3 Finantsteave	38
2.1.4 Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes.....	40
2.1.5 Kvalitatiivne analüüs	41
2.1.6 Suurprojektide info	54
2.1.7 Mahukate projektide info.....	56
2.1.8 Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele.....	56
2.1.9 Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed	60
2.1.10 Rakendamisel ilmnenu muudatused keskkonnas.....	61
2.1.11 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus.....	62
2.1.12 Seire ja hindamine	63
2.1.13 Järelevalve	64
2.2 Rakendamine prioriteetses suunas „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride arendamine“	67
2.2.1 Teave prioriteetse suuna näitajate kohta	67
2.2.2 Horisontaalsete teemadega arvestamine	73
Finantsteave	74
2.2.3 Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes.....	76
2.2.4 Teave abikõlblike kulude jaotumise kohta sekkumisvaldkondadesse	77
2.2.5 Kvalitatiivne analüüs	77
2.2.6 Suurprojektide info	88
2.2.7 Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele.....	88
2.2.8 Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed	89
2.2.9 Rakendamisel ilmnenu muudatused keskkonnas.....	90
2.2.10 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus.....	90
2.2.11 Seire ja hindamine	91
2.2.12 Järelevalve	92
2.3 Rakendamine prioriteetses suunas „Energiamajanduse arendamine“	95
2.3.1 Teave prioriteetse suuna näitajate kohta	95
2.3.2 Horisontaalsete teemadega arvestamine	98
2.3.3 Finantsteave	100
2.3.4 Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes.....	102
2.3.5 Kvalitatiivne analüüs	103
2.3.6 Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele.....	109
2.3.7 Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed	109
2.3.8 Rakendamisel ilmnenu muudatused keskkonnas.....	111
2.3.9 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus.....	111
2.3.10 Seire ja hindamine	111
2.3.11 Järelevalve	112

2.4	Rakendamine prioriteetses suunas „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“	115
2.4.1	Teave prioriteetse suuna näitajate kohta	115
2.4.2	Horisontaalsete teemadega arvestamine	120
2.4.3	Finantsteave	122
2.4.4	Taotlemise efektiivsus maakondade lõikes.....	124
2.4.5	Kvalitatiivne analüüs	125
2.4.6	Suurprojektide info	133
2.4.7	Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele.....	133
2.4.8	Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed	133
2.4.9	Rakendamisel ilmnenu muudatused keskkonnas.....	134
2.4.10	Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus.....	134
2.4.11	Seire ja hindamine	135
2.4.12	Järelevalve	137
2.5	Rakendamine prioriteetses suunas „Hariduse infrastruktuuri arendamine“	140
2.5.1	Teave prioriteetsete suundade näitajate kohta	140
2.5.2	Horisontaalsete teemadega arvestamine	143
2.5.3	Finantsteave	144
2.5.4	Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes.....	146
2.5.5	Kvalitatiivne analüüs	147
2.5.6	Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele.....	151
2.5.7	Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed	151
2.5.8	Rakendamisel ilmnenu muudatused keskkonnas.....	152
2.5.9	Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus.....	152
2.5.10	Seire ja hindamine	152
2.5.11	Järelevalve	153
2.6	Rakendamine prioriteetses suunas „Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine“	156
2.6.1	Teave prioriteetse suuna näitajate kohta	156
2.6.2	Horisontaalsete teemadega arvestamine	160
2.6.3	Finantsteave	162
2.6.4	Taotlemise efektiivsus maakondade lõikes.....	163
2.6.5	Teave abikõlblike kulude jaotumise kohta sekkumisvaldkondadesse	164
2.6.6	Kvalitatiivne analüüs	164
2.6.7	Suurprojektide info	168
2.6.8	Mahukate projektide info.....	169
2.6.9	Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele.....	170
2.6.10	Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed	170
2.6.11	Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus.....	171
2.6.12	Seire ja hindamine	171
2.6.13	Järelevalve	171
2.7	Rakendamine prioriteetses suunas „Horisontaalne tehniline abi“ ja „Tehniline abi“	173
2.7.1	Teave prioriteetsete suundade näitajate kohta	173
	Finantsteave	175
2.7.2	Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes.....	177
2.7.3	Teave abikõlblike kulude jaotumise kohta sekkumisvaldkondadesse	177
2.7.4	Kvalitatiivne analüüs	178
2.7.5	Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele.....	179
2.7.6	Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed	179
2.7.7	Rakendamisel ilmnenu muudatused keskkonnas.....	179
2.7.8	Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus.....	179
2.7.9	Seire ja hindamine	180
2.7.10	Järelevalve	180
2.8	JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMIDE ELLUVIIMINE	182
2.8.1	Auditeerimine	182
2.8.2	Rakenduskava elluviimisel tuvastatud rikkumistest teavitamine.....	183
2.8.3	Järelevalve	184

2.8.4	Riskide hindamine	186
2.8.5	IT süsteemid	188
2.8.6	Seire.....	189
2.8.7	Hindamine	189
2.8.8	Avalikustamine.....	190
LISA 1:	Taotluste arv.....	201
LISA 2:	EARK kinnitatud projektide eelarved ja tehtud väljamaksed maakondade lõikes (inimese kohta)	202
LISA 3:	EARK kinnitatud projektide eelarved ja tehtud väljamaksed maakondade lõikes (absoluutsumma)	203
LISA 4:	EARK rahuldatud taotluste arv maakondade lõikes.....	204

LÜHENDID

BEEN- Baltic Energy Efficiency Network for the Building Stock
CEB- Euroopa Nõukogu Arengupank
EARK - Elukeskkonna arendamise rakenduskava
EAS – Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
EK- Euroopa Komisjon
EL – Euroopa Liit
ERDF - Euroopa Regionaalarengu Fond (*European Regional Development Fund*)
EUR – Euro
HEV - Hariduslikud erivajadused
HTM - Haridus- ja Teadusministeerium
HTM TFO - Haridus- ja Teadusministeeriumi tõukefondide osakond
Innove - Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove
JM –juhtministeerium
KA – korraldusasutus
KATA – meede „Kohalike avalike teenuste arendamine“
KIK - SA Keskkonnainvesteeringute Keskus
KKM – Keskkonnaministeerium
KOIT - üleriigiline kohaliku omavalitsuse investeeringutoetuste kava
KredEx - Krediidid ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutus KredEx
LPA – meede “Linnaliste piirkondade arendamine”
MKM – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
MKM VFO - Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi välisfinantseerimise osakond
PKT – meede „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine”
RA - rakendusasutus
RM- Rahandusministeerium
RM VFO – Rahandusministeeriumi välisfinantseerimise osakond
RSKS - riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia
RÜ - rakendusüksus
SF – Struktuurifondid
SFCS - Struktuurifondide registri kesksüsteem
SFOS - Struktuurifondide registri operatiivsüsteem
SIM – Siseministeerium
SIM MPO – Siseministeeriumi migratsiooni ja piirivalvepoliitika osakond
SIM RAO – Siseministeeriumi regionaalarengu osakond
SOM HO – Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakond
SOM TO - Sotsiaalministeeriumi tervishoiu osakond
SOM- Sotsiaalministeerium
SV - Struktuurivahendid
STS - Perioodi 2007 – 2013 struktuuritoetuse seadus
TA – tehniline abi
VFO – Keskkonnaministeeriumi välisfinantseerimise osakond
VMT - väljamakse taotlus
ÜF – Ühtekuuluvusfond (*Cohesion Fund*)
V – väljundindikaator

T – tulemusindikaator

M – mõjuindikaator

RAK - Eesti riiklik arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks 2004-2006

VV – Vabariigi Valitsus

SA PER - Sihtasutuse Põhja-Eesti Regionaalhaigla

SA TÜK - Sihtasutuse Tartu Ülikooli Kliinikum

Ie - inimekvivalent

ESK - Krediidi- ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutuse KredEx Energiasäästu kompetentsikeskus

IEE - Intelligent Energy Europe

IMPLEMENT - IEE poolt rahastatav projekt hoonete energiatõhususe direktiivi rakendamise kampaaniate tegemiseks

SISSEJUHATUS

Käesolev seirearuanne kajastab Euroopa Komisjoni (EK) poolt 09. oktoobril 2007 kinnitatud Elukeskkonna arendamise rakenduskava (EARK) elluviimist 2008. a. EARK juhtministeeriumiks on Keskkonnaministeerium (KKM).

Aruanne hõlmab nii finantsilist kui sisulist informatsiooni rakenduskava elluviimise kohta prioriteetsete suundade lõikes.

Seirearuanne tugineb prioriteetsete suundade rakendusametite poolt (KKM), Siseministeerium (SIM), Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM), Haridus- ja Teadusministeerium (HTM), Sotsiaalministeerium (SOM), Rahandusministeerium (RM)) koostatud prioriteetsete suundade seirearuannetele, kasutatud on päringuid struktuurifondide registri operatiivsüsteemist (SFOS) ja kesksüsteemist (SFCS). Seirearuandes kajastatud informatsioon on esitatud seisuga 31.12.2008.

1 LÜHIKOKKUVÕTE

EARK rahastatakse programmiperioodil 2007 - 2013 1 607 314 506 EUR ulatuses Euroopa Ühtekuuluvusfondist (ÜF) ja Euroopa Regionaalarengufondist (ERDF), Eesti avaliku sektori osalust on ette nähtud 229 625 344 EUR, erasektori osalust 74 432 490 EUR ulatuses.

EARK jaguneb kaheksaks prioriteetseks suunaks:

1. Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine
2. Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine
3. Energiamaajanduse arendamine
4. Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng
5. Hariduse infrastruktuuri arendamine
6. Tervishoiu- ja hoolekande infrastruktuuri arendamine
7. Horisontaalne tehniline abi
8. Tehniline abi

Iga prioriteetne suund sisaldab eraldi prioriteetse suuna valdkonnaga seotud eesmärke, indikaatoreid ja toetatavaid tegevusi, prioriteetsete suundade üleseid eesmärke ega indikaatoreid ei ole sätestatud.

EARK prioriteetsetes suundades sätestatud eesmärkide elluviimine on jaotatud erinevate rakendusasutuste (RA) ja rakendusüksuste (RÜ) vahel. EARK rakendamisel on juhtministeeriumiks (JM) KKM, kes ühtlasi on ka üheks RAKs. Teised RAd on EARK rakendamisel (SIM, MKM, HTM, SOM ja RM)). RÜd on SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK), Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS), Krediidi ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutus Kredex (Kredex), Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove (Innove), SOM ja RM.

EARK 2008. a seirearuande eesmärgiks on anda ülevaade aruandlusperioodi tegevustest. Alljärgnevalt on esitatud lühiülevaade EARK rakendamisest aruandlusperioodil prioriteetsete suundade lõikes.

1.1 Prioriteetne suund 1 „Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine“

Prioriteetse suuna RÜ on KIK ja RA KKM.

Prioriteetne suund 1 jaguneb kaheks alasuunaks: “Veemajanduse arendamine” ja “Jäätmekäitluse arendamine”.

Alasuuna “Veemajanduse arendamine” meetmed on:

- Meede: Veemajanduse infrastruktuuri arendamine (rakenduskeem: avatud taotlemine)
- Meede: Veekogude seisundi tervendamine (investeeringute kava)
- Meede: Jääkreostuse likvideerimine (investeeringute kava)

Alasuuna “Jäätmekäitluse arendamine” meetmed on:

- Meede: Põlevkivitööstuse ohtlike jäätmete prügilate (pool-koksi mäed) sulgemine ja korrastamine (investeeringute kava)

- Meede: Põlevkivienergeetika jäätmeheidlate (tuhaväljade) sulgemine ja tuhaärastussüsteemi uuendamine (investeeringute kava)
- Meede: Nõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate sulgemine (avatud taotlemine)
- Meede: Ladestusalaga jäätmekäitluskeskuste rajamine (avatud taotlemine)
- Meede: Jäätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamine (avatud taotlemine)

Prioriteetse suuna maht aastateks 2007-2013 on vastavalt EARK'le järgmine:

Prioriteetne suund	Fond	Ühenduse osalus (EUR)
Prioriteetne suund 1: Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine	ÜF	626 334 156

Aruandeperioodi lõpu seisuga (31.12.2008) on jõustunud kolm meetme tingimuste määrust:

1. Meetme «Veemajanduse infrastruktuuri arendamine» tingimused. Vastu võetud keskkonnaministri 13. märtsi 2008. a määrusega nr 8. Määrust muudeti keskkonnaministri 01.08.2008 määrusega nr 36, mille kohaselt täpsustati reoveekogumisala mõistet, eesmärgiga anda taotlustes kasutatavatele reoveekogumisaladele juriidiline alus, juhul kui ei kasutata üldplaneeringutega kinnitatud reoveekogumisalasid.
2. Meetme «Nõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate sulgemine» tingimused Vastu võetud keskkonnaministri 13. märtsi 2008. a määrusega nr 9
3. Meetme «Põlevkivitööstuse nõuetele mittevastavate prügilate sulgemine ja korrastamine» tingimused. Vastu võetud Keskkonnaministri 1. augusti 2008. a määrusega nr 35.

Meetme „Veemajanduse infrastruktuuri arendamine“ raames viidi 2008. aastal läbi üks (esimene) avatud taotlusvoor. RÜle esitati kokku 35 taotlust, milles taotleti ÜF-ist toetust kogusummas 4,9 miljardit krooni. Kuigi valdav enamus taotlusi ja taotlejaid tunnistati nõuetele vastavaks, oli esitatud taotluste algne kvaliteet ebaühtlane ja oodatust madalam, mistõttu taotluste hindamiseks ettenähtud aeg pikenes oluliselt. Taotlejale ja taotlusele ettenähtud nõuete täitmiseks, näiteks taotluste koosseisust puudunud dokumentide esitamiseks või nendes esinenud vigade parandamiseks, selgituste ja põhjenduste andmiseks, kulus mõnel taotlejal kuni 2 kuud, mistõttu 2008. aastal kõigi voorus esitatud taotluste kohta otsuseid teha polnud võimalik. Kaebusi ega vaideid vooru kohta seni esitatud ei ole.

Meetme „Nõuetele mittevastavate tavaprügilate sulgemine“ raames viidi 2008. aastal läbi üks (esimene) avatud taotlusvoor. KIKile esitati kokku 5 taotlust 150 miljoni krooni ulatuses toetuse saamiseks (voor eelarve oli 300 miljonit krooni). Taotluste kvaliteet oli ebaühtlane: 3 taotlust rahuldati ja 2 osas tehti taotluse rahuldamata jätmise otsus. Kaebusi ega vaideid vooru kohta seni esitatud pole. Nimetatud 3 otsusega võeti ÜF vahendite osas kohustus kokku 128,74 miljonit krooni.

Meetmete „Veekogude seisundi tervendamise“ ja „Põlevkivitööstuse ohtlike jäätmete prügilate sulgemine ja korrastamine“ raames toimub toetuse andmine investeeringute kava alusel. Põlevkivitööstuse ohtlike jäätmete prügilate sulgemise ja korrastamise investeeringute kava kinnitati Vabariigi Valitsuses 20. novembril 2008.

Ülejäänud meetme tingimuste määrused on ettevalmistamisel.

Meetmete kavandamine ja rakendamine on üldjoontes toimunud ootuspäraselt. Planeeritust mahukamaks on osutunud meetmete väljatöötamise protsess. Olulisemad meetmete ettevalmistamist ja rakendamist mõjutavad tegurid olid alljärgnevad:

- Veemajanduse infrastruktuuri arendamise meetme I taotlusvooru laekus oodatust enam taotlusi, mistõttu taotluste läbivaatamine, vastavuse hindamine ja rahastamisotsusteni jõudmine kestis kauem kui algselt loodeti.
- Tulusatele projektidele ettenähtud tulu-kulu analüüsi meetoodika kohaldamine jäätmevaldkonnas, kus tulude prognoosimine on keerukam kui veemajanduse valdkonnas (jäätmehoolduse prognoosimine on raskemini ennustatav).

Toetuse saajate seisukohast on muutumas kriitiliseks ka omafinantseeringu küsimus arvestades raskenenud majandusolusid. Huvi vee- ja jäätmemajanduse meetmete vastu on olnud toetuse saajate hulgas suur.

Haldusleping KKM-i ja KIK-i vahel sõlmiti 25.01.2008¹

Koostöö RÜ ja RA vahel on olnud konstruktiivne ja tulemuslik, seega loodetakse võimalikult kiiresti jõuda veel avanemata meetmete tingimuste kehtestamise ja meetmete rakendamiseni.

1.2 Prioriteetne suund 2 „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine“

Prioriteetse suuna RÜ on KIK, RA alasuunas keskkonnahädaolukordadeks valmisoleku parandamine SIM ja ülejäänud alasuundades KKM.

Prioriteetne suund 2 jaguneb viieks alasuunaks:

1. “Loodusliku mitmekesisuse säilitamine”
 - Meede: Kaitsealade looduskaitsealase infrastruktuuri arendamine (investeeringute kava)
 - Meede: Kaitsealade looduskaitsealase infrastruktuuri arendamine (avatud taotlemine – toetusskeem vabaihendustele)
 - Meede: Kaitsealade kaitsekorralduskavade ja ohustatud liikidele tegevuskavade koostamine ja elluviimine (programm);
2. “Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine”
 - Meede: Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine (avatud taotlemine)
3. “Keskkonnajärelevalve arendamine”
 - Meede: Keskkonnajärelevalve arendamine (investeeringute kava).
4. “Keskkonnaseire arendamine”
 - Meede: Keskkonnaseire võimekuse parandamine (investeeringute kava);
5. “Keskkonna-hädaolukordadeks valmisoleku parandamine”
 - Meede: Keskkonna-hädaolukordadeks valmisoleku parandamine (investeeringute kava).

Prioriteetse suuna maht aastateks 2007-2013 on vastavalt EARK’le järgmine:

¹ <http://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12949842>

Prioriteetne suund	Fond	Ühenduse osalus (EUR)	Avaliku sektori osalus (EUR)	Erasektori osalus (EUR)
Prioriteetne suund 2: Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine	ERDF	92 032 774	9 749 659	0

Aruandeperioodi lõpu seisuga (31.12.2008) on avanemata 5 meetet:

1. Kaitsealade looduskaitselise infrastruktuuri arendamine
2. Kaitsealade looduskaitselise infrastruktuuri arendamine
3. Kaitsealade kaitsekorralduskavade ja ohustatud liikidele tegevuskavade koostamine ja elluviimine
4. Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine
5. Keskkonnaseire võimekuse parandamine

Avanemata meetmete tingimused on ettevalmistamisel.

Aruandeperioodi lõpu seisuga (31.12.2008) on jõustunud kaks meetme tingimuste määrust:

1. Meetme „Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine“ investeringute kava koostamise ja toetuse andmise tingimused ja kord. Vastu võetud siseministri 20. mai 2008. a määrusega nr 33. Investeringute kava kiideti Vabariigi Valitsuses heaks 28.08.2008.
2. Meetme „Keskkonnajärelevalve arendamine“ tingimused. Vastu võetud keskkonnaministri 30. juuni 2008. a määrusega nr 25.²

Meetme „Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine“ raames antakse toetust Piirivalveameti ja Päästeameti projektidele investeringute kava alusel. Päästeamet esitas RÜle 5 taotlust kogumaksumusega ca 12 miljonit EUR (toetust ERFi vahenditest taotleti ca 10,2 miljonit EUR). Taotluste üldist kvaliteeti võib hinnata heaks. Taotluste menetlemine oli aruandlusperioodi lõpu seisuga lõppemas. Projektide raames läbiviidav hange ebaõnnestus, kuna esitatud pakkumustehind ületas tunduvalt investeringute kavaga eraldatud vahendite mahtu. Nimetatud kahe projekti osas plaanitakse 2009. aastal läbi viia uus hankemenetlus. Üldjoontes on meetme rakendamine olnud edukas.

Meetme „Keskkonnajärelevalve arendamine“ osas ei ole Vabariigi Valitsus aruandlusperioodi lõpuks investeringute kava kinnitanud, mistõttu ei ole rakendamisega alustatud.

Haldusleping KKM-i ja KIK-i vahel sõlmiti 25.01.2008³

Käivitunud meetmete rakendamine on seni olnud üldjoontes edukas, administratiivne valmisolek avanemata meetmete rakendamiseks on olemas, koostöö RÜ ja RA vahel on olnud konstruktiivne ja tulemuslik, planeeritust mahukamaks ja aeganõudvamaks on osutunud meetmete väljatöötamise protsess, mis on seotud eelkõige vajadusega täpsustada valdkondlikke

² Investeringute kava kiideti Vabariigi Valitsuses heaks 26.03.2009

³ <http://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12949842>

arenguvajadusi ja prioriteete. Rohkem aega on nõudnud keskkonnahariduse ja looduskaitse meetmete arenguvajaduste täpsustamine.

Potentsiaalsete toetuse taotlejate huvi avanemata meetmete vastu on elav, mis loob eelduse, et meetmete avanedes käivitub edukalt ka rakendamine. RA ja RÜ hindavad tegevusi toetuse rakendamisel tervikuna rahuldavaks, kuigi meetmete käivitumine on olnud planeeritust aeglasem.

1.3 Prioriteetne suund 3 „Energiamajanduse arendamine“

Prioriteetse suuna „Energiamajanduse arendamine“ alasuuna “Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine ja välisõhu kaitse” RÜ on KIK, RA KKM. Alasuuna “Energiasäästu arendamine elamumajanduses” RÜ on Kredex, RA MKM.

Prioriteetne suund 3 jaguneb kaheks alasuunaks: “Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine ja välisõhu kaitse” ja “Energiasäästu arendamine elamumajanduses”.

Alasuuna “ Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine ja välisõhu kaitse ” meetmed:

- Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks

Alasuuna “Energiasäästu arendamine” elamumajanduses, meetmed:

- Elanike teavitamine elamute energiasäästlikkusest
- Korterelamute renoveerimislaen
- Energiasäästu arendamiseks ja elamufondi energiatarbe kaardistamiseks ehitise tehnilise ekspertiiside ja energiaauditite teostamise toetamine

Meetmete maht aastateks 2007-2013 on vastavalt EARKle järgmine:

Prioriteetne suund	Fond	Ühenduse osalus (EUR)
Prioriteetne suund 3: Energiamajanduse arendamine	ERDF	87 175 488

Alasuund „Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutuselevõtt ja välisõhu kaitse“

Alasuunas “Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine ja välisõhu kaitse” on aruandlusaasta lõpu seisuga moodustatud 1 meede „Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks⁴“

EARKs alasuunas on meetmetega katmata alljärgnevad teemad:

1. Tuuleenergeetika varustusstabiilsuse tagamiseks ettenähtud energiajaamade rajamine
2. Alternatiivsete energiaallikate laialdasem kasutamine transpordis,

⁴ Kinnitatud keskkonnaministri poolt 24.03.2009 määrusega nr 14

3. Välisõhukaitse ja kliimamuutuste leevendamine, va investeeringuabi kaugküttevõrkude renoveerimiseks

Meetme tingimuste määruse „Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks“ kinnitamiseni aruandlusaastal veel ei jõutud, kuna toetuse jagamisel antud meetmest on tegemist riigiabiga ning selleks tuli taotleda Euroopa Komisjonilt (EK) regionaalabi andmise luba. Loa taotlus esitati 28.07.2008 ja 10.12.2008 saadi EKlt meetmele riigiabi andmise luba (vahepeal vastati EK täiendavatele küsimustele).

Meetme tingimuste määruse eelnõu järgi toetatakse 50% ulatuses:

- 1) taastuvatel energiaallikatel põhinevate elektri ja soojuse koostootmisjaamade rajamist;
- 2) taastuvenergiale üleminekut kaugküttekatalamajadel;
- 3) energiasäästu kaugküttevõrkudes.

Taotlejaks võib olla juriidiline isik, kes osutab kaugkütteteenust või müüb soojusenergiat kaugküttepiirkonda.

Alasuunas seni veel katmata teemade meetmeteks jaotamise otsustab KKM koostöös MKMiga. Aluseks võetakse energiatehnoloogia programm (ETP, kinnitatud), „Eesti elektrimajanduse arengukava 2008-2018“ (31.12.08 seisuga vastu võtmata) ja „Eesti energiamajanduse riiklik arengukava aastani 2020“ (vastu võtmata).

KIK ja KKM hinnangul on valmisolek meetmete rakendamiseks üldjoontes olemas, aeganõudvaks ja planeeritust mahukamaks on osutunud meetmete väljatöötamise protsess. Positiivne on, et toetuse taotlejad on üles näidanud huvi meetme vastu, nii RAle kui ka RÜle laekub pidevalt päringuid meetmete käivitumise suhtes.

Toetuse saajate seisukohast on muutumas kriitiliseks omafinantseeringu küsimus arvestades raskenenud majandusolusid.

Haldusleping KKM ja KIKi vahel sõlmiti 25.01.2008⁵

Koostöö RÜ ja RA vahel on olnud konstruktiivne ja tulemuslik, samuti loodetakse võimalikult kiiresti jõuda alasuunas veel moodustamata meetmete väljatöötamiseni ja käivitamiseni..

Alasuund „Energiasäästu arendamine elamumajanduses“

Alasuund „Energiasäästu arendamine elamumajanduses“ jaguneb kolmeks meetmeks:

1. Programm „Korterelamu renoveerimislaen“⁶
2. Programm „Elanike teavitamine elamute energiasäästlikkusest“⁷
3. Avatud taotlemine „Energiaauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamine“⁸

Aruandperioodi lõpu seisuga (31.12.2008) on avanenud kaks meetet: programm „Elanike teavitamine elamute energiasäästlikkusest“ ja avatud taotlemine „Energiaauditi ja ehitise

⁵ <http://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12949842>

⁶ Kinnitatud majandus- ja kommunikatsiooniministri poolt 05.12.2008 käskkirjaga nr 451

⁷ Kinnitatud majandus- ja kommunikatsiooniministri poolt 28.04.2008 käskkirjaga nr 146

⁸ Kinnitatud majandus- ja kommunikatsiooniministri poolt 12.06.2008 määrusega nr 48.

ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamine“. Avanemata on vaid programm „Kortere lamute renoveerimislaen“. Programmi avanemine on viibinud tulenevalt pikaleveninud vaidlustest Euroopa Komisjoniga abikõlblike piirkondade osas. Meetme rakendamiseks on saadud positiivne laenuotsus CEBlt, kuid kommertspankade reitingute alanemise tõttu tulenedes majandustingimuste muutumisest nõuab CEB lisavahendite väljastamiseks riigigarantiid. KredEx esitas RMLE riigigarantii taotluse 18.12.2008. Ette on valmistatud pankadevahelise hankedokumentid ja välja on töötatud programmi rakendustingimused. Programm loodetakse vada kevadel 2009 ja nii pea, kui riigigarantii on meetme rakendamiseks Riigikogu poolt kinnitatud.

Programm „Elanike teavitamine elamute energiasäästlikkusest“ on edukalt rakendunud. Aruandeperioodil on läbi viidud 7 seminari korterelamute esindajatele. Seminaridel on olnud osalejaid 377. Läbi on viidud uus energiasäästlikkuse teemat käsitlev teavituskampaania: aprillis lühikampaania ja oktoober-november täiskampaania. Täielikult uuendati Krediidi- ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutuse KredEx Energiasäästu kompetentsikeskuse (edaspidi: ESK) koduleht – tellitud sai uus kujundus ja samuti on täiendatud sisu. Kodulehe täiendamine toimub pideva protsessina. KredExi ja ESKi poolt on kirjutatud ja avaldatud viis artiklit ning spetsialistid on esinenud 19-nel partnerüritusel. Osaletakse IEE programmi raames elluviidavas IMPLEMENT projektis (kampaaniad) ja monitooritakse BEEN projekti näidis rekonstrueerimisprojekti tulemusi. Samuti osalevad ESK spetsialistid “Energiaauditite süsteemi arendamise toetamise” projekti juhtkomitee töös ja "Kohalike omavalitsuste ja nende allasutuste energiatõhususe koordineerimise alase haldussuutlikkuse tõstmine“ projekti töös.

Avatud taotlemine „Energiaauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamine“ raames avati taotluste vastuvõtt 25. juunil 2008 ning taotlusi hakati registreerima alates 1. juulist 2008. Meetme raames rahuldati 2008. aasta jooksul 314 taotlust summas 294 477 EUR.

Struktuurivahenditest rahastavad „Energiasäästu arendamiseks energiaauditi teostamise toetamine“ ja „Elanike teavitamine elamute energiasäästlikkusest“ on rakendunud hästi, arvestades esimesel rakendusaastal esineda võivaid raskusi meetmete ladusaks ja tõrgeteta elluviimiseks. Rakendusüksus on protseduurimehhanismid käivitanud edukalt. Personal kliendihaldurite näol on pädev ning taotluste menetlemine toimub seetõttu kiiresti ja üldjuhul tõrgeteta. Elanike teavitamise programmi raames on suunatud struktuurifondide (edaspidi: SF) vahendid KredExi juures tegutseva Energiasäästu Kompetentsikeskuse töö korraldamiseks – nii 1) seminaride, 2) meediakampaaniate kui ka 3) ühiskondliku arvamuse kujundamise ning elanike teadlikkuse tõstmise alaseks selgitustööks.

Energiaauditi ja ehitise ekspertiisi koostamise ning rekonstrueerimistöde teostamise projektide toetamine on käivitunud edukalt, kuid arvestades poole aasta pikkust rakendusaastat on meetme raames eraldatud toetuste kogusumma olnud väiksem esimese rakendusaasta eelarvemahust. Selline tendents on olnud tingitud nii majanduskeskkonna sh ehitusturu üldisest muutumisest, kui ka esimese rakendusaasta eripäradest (elanikkonna teavitamine meetmest jms). Järgnevate aastate jooksul esitatakse käesoleva meetme raames toetustaotlusi tõenäoliselt oluliselt suuremas mahus, tingituna eelkõige energiamärgise süsteemi rakendumisest ning samuti korterelamute renoveerimiselaenu programmi turule tulekust, mistõttu saab eraldatud raha esimese rakendusaastaga efektiivsemalt ära kasutada ehk ühistutele renoveerimiseks tarvilike dokumentide koostamise toetamiseks.

„Korterelamute renoveerimislaenu“ rakendamise osas võib jääda rahuldavale seisukohale, sest kuigi meede ei avanenud 2008. aastal tehti meetme avamiseks äärmiselt põhjalikku selgitustööd ja tutvustati meetme skeemi Euroopa Komisjonile (DG Regio). Eesti-poolset aktiivselt poole aasta pikkust läbirääkimiste ja põhjendamiste perioodi saab lugeda edukaks, sest detsembris algatati EK poolt energiatõhususe rahastamise abikõlblikkuseks mitmete vastavate EÜ määruste muutmine.

2008. a tehti alasuuna raames väljamakseid 6 747 067 EUR ulatuses.

Haldusleping MKMi ja Kredexi vahel sõlmiti 23.01.2008

Kokkuvõtvalt hindavad RA ja RÜ prioriteetse suuna rakendamise 2008. aastal heaks.

1.4 Prioriteetne suund 4 „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“

Prioriteetne suund „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ RÜ on EAS , RA SIM.

Prioriteetne suund 4 koosneb kolmest alasuunast:

1. „Kohalike avalike teenuste arendamine”
 - Meede „Kohalike avalike teenuste arendamine”
2. „Linnaliste piirkondade arendamine”
 - Meede „Linnaliste piirkondade arendamine”
3. „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine”.
 - Meede „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“
 - Meede „Kompetentsikeskuste arendamine“
 - Meede „Interneti püsiühendused“
 - Meede „Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide väljaarendamine“

2008. aastal avanesid meetmed „Linnaliste piirkondade arendamine“ ja „Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide väljaarendamine“, mille tingimuste määrused allkirjastas regionaalminister vastavalt 15. mail 2008 ja 28. mail 2008. Avamata on meetmed „Kompetentsikeskuste arendamine“ ja „Interneti püsiühendused“.

	Fond	Ühenduse osalus (EUR)	Avaliku sektori osalus (EUR)	Erasektori osalus (EUR)
Prioriteetne suund 4 „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng”	ERDF	388 582 823	68 573 439	0

„Kohalike avalike teenuste arendamise” meetmes toimub toetuse taotlemine kohaliku omavalitsuse investeringutoetuste kava (edaspidi KOIT kava) alusel, mille kinnitab Vabariigi Valitsus. Perioodi 2007-2010 KOIT kava kinnitas valitsus maakondade kaupa 29. mai, 19. juuni ja 7. augusti 2008 korraldustega. Perioodi 2007-2010 KOIT kava hõlmab 107 projekti summas 95 607 935 eurot (66,4% meetme eelarvest) ning täiendavalt 17 reservprojekti summas 14 009 980 eurot. 2008. aastal jõuti rahuldada 23 taotlust toetussummas 14 572 113 EUR (10,1% meetme eelarvest), väljamakseid tehti summas 1 116 241 EUR (0,8% meetme eelarvest). 2009.

aastal alustati ettevalmistusi perioodi 2009-2012 KOIT kava koostamiseks, et võtta kasutusele meetme ülejäänud vahendid. Eeltaotluste esitamise tähtaeg 2009-2012 KOIT kava koostamiseks on 20. märts 2009.

„Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise” meetmes rakendatakse jooksvat taotluste vastuvõttu. Taotluste vastuvõtmise alustamise käskkirja allkirjastas regionaalminister 10. detsembril 2007.a. Taotlusi sai hakata esitama EASile alates 14. detsembrist 2007, kui jõustus haldusleping Siseministeeriumi poolt EASile rakendusüksuse ülesannete andmise kohta. 2008. aastal jätkus taotluste vastuvõtt. Huvi taotlemise vastu oli suur, kokku laekus 2008. aasta lõpuks 52 taotlust, rahuldati 25 taotlust. Rahalisi kohustusi võeti 33 165 833 EUR ulatuses, väljamakseid tehti 2 359 603 EUR ulatuses (7% võetud kohustustest). 14. jaanuaril 2009 palus EAS regionaalministril kooskõlastada taotluste vastuvõtu ajutine peatamine põhjusel, et rahuldatud taotluste ja menetluses olevate taotluste toetuste summa oli peatselt ületamas EASile halduslepinguga perioodiks 2007-2010 eraldatud vahendeid (ligikaudu 59,4 mln EUR). Taotluste vastuvõtt on ajutiselt peatatud alates 22. jaanuarist 2009.

Meetme „Linnaliste piirkondade arendamine“ toetuse taotlemise aluseks on linnaliste omavalitsusüksuste investeeringute kava. Kava koostamiseks laekus 38 ettepanekut, mis kõik tunnistati nõuetele vastavaks. Hindamiskomisjon andis positiivse hinde 16 projektile, mis lülitati kava koosseisu. Vabariigi Valitsus kinnitas kava toetussummas 36 346 671 EUR (64,2% meetme eelarvest) 18. detsembril 2008. Kavas kinnitatud projektide osas alustas EAS pärast kava kinnitamist taotluste vastuvõttu. Esimene taotlus laekus 2009. aasta alguses.

Meetme „Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide väljaarendamine“ toetuse taotlemise aluseks on investeeringute kava. Kava koostamiseks laekus 25 eeltaotlust. 5. märtsil 2009 kinnitas Vabariigi Valitsus investeeringute kava, millesse oli lülitatud seitse projekti toetuse kogumahuga 62 158 826 EUR.

Meetme „Kompetentsikeskuste arendamine“ rakendamise määruse eelnõu on välja töötatud. Meetme määruse tingimuste eelnõu saadetakse kooskõlastamiseks asjakohastele partneritele käesoleva aasta aprilli kuu jooksul. Meetme määrus jõustub mais 2009.

Meetme „Interneti püsiühendused“ väljatöötamist ei ole alustatud. Meede planeeritakse avada 2010. aastal.

Põhimõttelisi probleeme meetmete rakendamisel esinenud ei ole.

Üldhinnang prioriteetse suuna rakendamisele aruandlusperioodil on hea, kuna meetmete ettevalmistamine ja rakendamine on kulgenud üldjoontes plaanipäraselt, esinenud on mõningaid viivitusi. Lisaks kahele 2007. aastal avanenud meetmele avati 2008. aastal kaks uut meetet ning tehti valdav osa meetme „Kompetentsikeskuste arendamine“ ettevalmistustöödest. 2008. aastal kinnitati kaks investeeringute kava, meetmes „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ toimus väga aktiivne taotlemine.

1.5 Prioriteetne suund 5 „Hariduse infrastruktuuri arendamine“

Prioriteetse suuna RA on HTM, RÜ on Innove.

Prioriteetne suund 5 hõlmab järgnevaid 3 alasuunda (meedet):

1. Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine

2. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kvaliteedi parandamine HEV õpilaste koolide infrastruktuuri arendamise kaudu
3. Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine.

Kõik meetmed on avatud ning investeeringute kavad kinnitatud.

	Fond	Ühenduse osalus (EUR)	Avaliku sektori osalus (EUR)	Erasektori osalus (EUR)
Prioriteetne suund 5 : „Hariduse infrastruktuuri arendamine“	ERDF	212 765 713	1 188 193	0

Aruandeperioodil on laekunud 50 taotlust, millest 31.12.2008 seisuga on vastavaks tunnistatud⁹ 36. Neist 1 on 2008.aasta 31.detsembri seisuga lõpetatud.

Aruandeperioodil on teostatud väljamakseid (ERDF osa) summas 1 917 198 EURi (29 997 631 krooni). Antud summa koosneb 100% „Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine“ meetme väljamaksetest, teistes meetmetes polnud väljamakseid kuna meetmed avati 2008.aasta keskel ning taotlejad ei jõudnud esitada väljamaksetaotlusi.

RÜ hindab seireperioodi rakendamise heaks. Töös 50/176 projektist ehk 28,4% kogu perioodi projektidest.

RA hindab aruandeperioodi samuti heaks. Mõningased viivitused tulenesid 2008. aastal operatiivsetest takistustest ning järsult halvenenud majandussituatsioonist, riigihangete vaiete kasvamise ohust ning riiklike täiendavate vahendite ümber planeerimisest tulenevatest administratiivsetest viivitustest.

1.6 Prioriteetne suund 6 „Tervishoiu- ja hoolekande infrastruktuuri arendamine“

Prioriteetse suuna RA ja RÜ on SOM.

Prioriteetne suund 6 koosneb kahest alasuunast (meetmest):

1. Tervishoiu infrastruktuuri arendamine
 - Meede: kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine
 - Meede: õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine
2. Hoolekande infrastruktuuri arendamine
 - Meede: riiklike erihoolekandetasutuse reorganiseerimine
 - Meede: riiklike lasteasenduskodude reorganiseerimine

Meetmeid rakendatakse investeeringute kava alusel.

⁹ Vastavaks tunnistatud tähendab siin taotluse rahuldamise otsuse saanud taotlust

	Fond	Ühenduse osalus (EUR)	Avaliku sektori osalus (EUR)	Erasektori osalus (EUR)
Prioriteetne suund 6: Tervishoiu- ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	ERDF	169 110 222	51457649	0

Meetme „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“ eesmärgiks on luua eeldused haiglate funktsionaalselt terviklikuks toimimiseks. Meedet rahastatakse ERDFst 1 724 800 000 krooni ulatuses. Meetme tingimused on kinnitatud sotsiaalministri 19.03.2008. a määrusega nr 15 „Meetme „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“ tingimused“. Meetme investeeringute kava on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 04.09.2008 korraldusega nr 386. Investeeringute kavas on kinnitatud kahe haigla projektid: Sihtasutuse Põhja-Eesti Regionaalhaigla (edaspidi SA PER) ja Sihtasutuse Tartu Ülikooli Kliinikumi projekt (edaspidi SA TÜK).

Meetme raames esitasid taotluse investeeringute kava koostamiseks kuus kesk- ja piirkondliku haiglat: SA Tallinna Lastehaigla, AS Lääne-Tallinna Keskhaigla, SA Tartu Ülikooli Kliinikum, AS Ida-Tallinna Keskhaigla, SA Ida-Viru Keskhaigla ja SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla. Esitatud taotlusi hindasid 4 valdkonna eksperdid ja investeeringute kava koostamiseks moodustatud hindamiskomisjoni liikmed. Hindamiskomisjon moodustas projektide hindamise alusel projektide eelistusnimekirja, eelistusnimekirja alusel esitati meetme eelarvevahendite piires investeeringute kava Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks. Vabariigi Valitsuse kinnitas investeeringute kava 04.09.2008 korraldusega nr 386.

Meetme rakendamine on kulgenud edukalt, kõik kesk- ja piirkondlikud haiglad on saanud esitada taotluse toetuse saamiseks.

Meetme „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine“ eesmärgiks on õendus- ja hooldusteenuste parema kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamine. Meedet rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist 431 200 000 krooni ulatuses. Meetme tingimused on plaanis kinnitada 2009. aasta juunis. Investeeringute kava on plaanis esitada Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks 2009. a oktoobris.

Meetme „Riiklike erihoolekandeesutuse reorganiseerimine“ eesmärgiks on tagada psüühilise erivajadusega inimestele paremad elamis-, õppimis-, ja töötamistingimused. Lisaks on üheks alameesmärgiks psüühiliste erivajadustega inimeste parem juurdepääs avalikele teenustele ning ühiskonna- ja tööelus osalemisvõimaluste avardamine. Meedet rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist 346 100 000 krooni ulatuses. Meetme tingimused kinnitati 24. oktoobril 2008.a.

Meetme „Riiklike lasteasenduskodude reorganiseerimine“ eesmärgiks on tagada lastele paremad elamis-, õppimis-, ja töötamistingimused. Alameesmärgiks on laste osalemisvõimaluste avardamine ühiskonna- ja tööelus. Meedet rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist 143 900 000 krooni ulatuses. Meetme tingimused kinnitati 24. oktoobril 2008.a.

Projektide valimiseks moodustati hindamiskomisjon ning vastav töökord (kriteeriumid, kriteeriumitele antud osakaalud, punktiskaala) on kinnitatud sotsiaalministri 5. novembri 2008. a käskkirjaga nr 197 Meetme „Riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimine“ hindamiskomisjoni moodustamine ja töökord.

Kuna meede sisaldab endas vaid riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimist, siis hinnati kõiki riigile kuuluvaid laste asenduskodusid ning erihooldekodusid. Riiklike laste asenduskodusid on 10 ja riiklike erihooldekodusid 16. Hindamiskomisjon valis välja 5 lasteasenduskodu ja 6 erihooldekodu, millest üks märgiti investeeringute kavva lisaprojektina, mida rahastatakse juhul, kui vahendeid üle jääb¹⁰.

Meetme „Riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimine” rakendamise viibimise põhjuseks oli asjaolu, et rakendusaktide väljatöötamine ja nende kooskõlastamine võttis rohkem aega kui selleks oli eelnevalt planeeritud.

Prioriteetse suuna „Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine” rakendamise protsessi aruandeperioodil hindab SOM heaks kuna 2008.a. kinnitati meetmete rakendamiseks vajalikud õigusaktid (va „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine” meede). „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“ meetme puhul viidi läbi projektide esitamine ja hindamine investeeringute kava koostamiseks ning kinnitati Vabariigi Valitsuse poolt investeeringute kava.

1.7 Prioriteetsed suunad 7 ja 8 „Horisontaalne tehniline abi“ ja „Tehniline abi“

Tehnilise abi ja horisontaalse tehnilise abi prioriteetsete suundade RA ja RÜ on korraldusasutus RM.

RM rakendab perioodil 2007–2013 EARK raames kahte meetet: elukeskkonna arendamise rakenduskava tehnilise abi meede (edaspidi *tehnilise abi*) ja horisontaalse tehnilise abi meede.

Meede	Fond	Ühenduse osalus (EUR)	Avaliku sektori osalus (EUR)	Erasektori osalus (EUR)
horisontaalne tehnilise abi ¹¹	ERF	28 553 498	5 038 853	0
tehnilise abi	ERF	2 759 832	0	0

Horisontaalse tehnilise abi prioriteetse suuna kogu eelarve perioodiks 2007–2013 on 64 894 314¹² eurot, millele lisandub 15% omafinantseeringut. Horisontaalse tehnilise abi eelarve on jagatud kõigi kolme rakenduskava vahel ning moodustab eraldiseisva prioriteetse suuna igas rakenduskavas. Toetuse saajate poolt tehtavad horisontaalsed kulud jagatakse kolme rakenduskava vahel ning kantakse iga rakenduskava kuludesse vastavalt proportsioonile horisontaalse tehnilise abi eelarvest, mis igas rakenduskavas paikneb, ning seda tehakse alles hetkel, mil kulud deklareeritakse Euroopa Komisjonile. EARK horisontaalse tehnilise abi meetme osa horisontaalses tehnilises abis moodustab 44%.

¹⁰ Investeeringute kava kinnitati 05.03.2009

¹¹ See on 44% horisontaalse tehnilise abi prioriteetsete suundade koondsummast.

¹² Kolme rakenduskava horisontaalse tehnilise abi prioriteetsete suundade koondsumma

Tehnilise abi prioriteetse suuna eelarve programmiperioodiks 2007–2013 on 2 759 832 eurot, millele ei ole ette nähtud avaliku sektori osalust.

Mõlemat prioriteetset suunda rahastatakse ERFst.

Mõlema meetme raames on projektid üheaastased. Toetuse saajad taotlevad vahendeid iga järgneva aasta jooksul tehtavate tegevuste elluviimiseks.

Alates 2008. aastast jääb kehtima avatud taotlemise skeem, kuid taotlemine toimub vastavalt riigieelarve seaduses sätestatud riigieelarve koostamise korrale, mis tähendab, et taotlused loetakse rahuldatuks kinnitatud riigieelarve mahus. 2008. aastal oli horisontaalse tehnilise abi toetuse saajaid 15 ja tehnilises abis 3.

Vahendeid on 2008. aasta lõpu seisuga taotletud horisontaalse tehnilise abi meetmes 3 709 061 euro ulatuses, millest 31. detsembriks 2008. a oli välja makstud 64,72%. Tehnilise abi meetmes taotleti vahendeid 93 758 euro ulatuses, millest 2008. aasta lõpuks oli välja makstud 9%.

KA hinnang taotletud vahendite kasutamisele on rahuldav. Arvestades, et aruandlusperioodil olid osaliselt kasutusel veel perioodi 2004–2006 tehnilise abi meetmete vahendid, võis eeldada, et väljamaksed programmiperioodi 2007–2013 vahenditest ei ole suuremahulised. Kuid sellegi poolest ei saa rahule jääda toetuse taotluste planeerimise poolega. Paljud 2008. a horisontaalse tehnilise abi meetmest ja tehnilise abi meetmest planeeritud tegevused jäid toetuse saajatel 2008. a jooksul ellu viimata.

1.8 EARK finantsteave

Järgnev teave on esitatud perioodi 01.01.2007 – 31.12.2008 kohta eurodes.

Kogu EARK peale kokku on aruandlusperioodi lõpu seisuga võetud kohustusi 379 318 372 EUR ulatuses, mis on 20% EARK kogu eelarvest. Väljamakseid on tehtud 16 577 109 EUR ehk 1% perioodi kogu eelarvest. Enim on võetud kohustusi prioriteetsetes suundades „Hariduse infrastruktuuri arendamine“ (36% kogu eelarvest) ning „Veemajanduse ja jäätmekäitluse arendamine“ (30% kogu eelarvest). Väljamakseid on enim tehtud prioriteetsetes suundades „Horisontaalne tehniline abi“ (8%) ja „Energiamajanduse arendamine“ (5%).

Tabel 1. EARK finantsteave

Prioriteetne suund	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal			Kinnitatud projektide eelarved (EUR) ¹³				Tehtud abikõlblikud kulud (EUR) ¹⁴				Maksed Euroopa komisjonilt
	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	Kinnitatud projektide eelarved protsendina perioodi kogueelarvest (%)	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	Tehtud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%)	EL osalus
Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine	626 334 156	93 617 551	16 912 006	163 749 533	56 404 773	0	30	0	0	0	0	15 658 354

¹³ Kinnitatud, sh juba lõpetatud programmide/projektide eelarved ilma mitteabikõlblike kuludeta ning katkestatud projektide eelarveteta.

¹⁴ Toetuse saaja poolt tehtud ja rakendusüksuse poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksetel, kus toetuse saaja ei ole veel esitanud kulude tasumist tõendavaid dokumente, tuleb kajastada vaid omafinantseeringu osa vastavates veergudes (3.2 või 3.3). Ettemaksete korral riigiabiskeemides tuleb kajastada abikõlblikku EL osalust veerus 3.1 ning omafinantseeringut vastavalt kuludokumentide esitamisele veergudes 3.2 ja 3.3. Ettemaksed riigiasutustele kajastatakse vastavates veergudes (3.1; 3.2 ja 3.3) vastavalt kuludokumentide esitamisele.

Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine	92 032 774	9 749 659	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 840 655
Energiamajanduse arendamine	87 175 488	0	57 520 484	17 708 336	0	161 844	12	6 603 154	0	146 913	5	1 743 510
Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	388 582 823	68 573 439	0	47 383 896	11 429 350	1 950 366	13	3 475 845	1 011 378	533 646	1	7 771 656
Hariduse infrastruktuuri arendamine	212 765 713	1 188 193	0	75 651 896	421 018	0	36	1 917 198	138 012	0	1	4 255 314
Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	169 110 222	51 457 649	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3 382 204
Horisontaalne tehniline abi	28 553 498	5 038 853	0	3 709 062	654 540	0	13	2 331 037	411 360	0	8	571 070
Tehniline abi	2 759 832	0	0	93 758	0	0	3	8 566	0	0	0,3	55 197
Kokku	1 607 314 506	229 625 344	74 432 490	308 296 481	68 909 681	2 112 210	20	14 335 800	1 560 750	680 559	0,9	35 277 961
KOKKU	1 911 372 340			379 318 372				16 577 109			0,9	35 277 961

Ettemaksud Euroopa Komisjonilt 2008.a

Fond	Laekumine Eur
ERDF	29 429 410,50
ÜF	25 053 366,24

Tabel 2. Prioriteetsed suunad rahastamisallikate lõikes eurodes

Prioriteetne suund		Toetuse saajate poolt tehtud abikõlblikud kulud kokku ¹⁵	Avaliku sektori osalus ¹⁶	Erasektori osalus	RÜ poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud kokku ¹⁷
Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine	ERDF tüüpi kulud	0	0	0	0
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0
Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine	ERDF tüüpi kulud	0	0	0	0
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0
Energiamajanduse arendamine	ERDF tüüpi kulud	6 747 067	6 603 154	143 913	6 747 067
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0
Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	ERDF tüüpi kulud	5 020 869	4 487 222	533 646	5 020 869
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0
Hariduse infrastruktuuri arendamine	ERDF tüüpi kulud	2 054 642	2 054 642	0	2 054 642
	ESF tüüpi kulud	568	568	0	568
Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	ERDF tüüpi kulud	0	0	0	0
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0
Tehniline abi	ERDF tüüpi kulud	8 566	8 566	0	8 566
	ESF tüüpi kulud	0	0	0	0
ESF tüüpi kulud ERDF meetmetes¹⁸		568	568	0	568

¹⁵ Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Abikõlblikud kulud, mis on toetuse saajate poolt tehtud (sh omafinantseering) ning rakendusüksuse poolt välja makstud. Ei sisalda ettemakseid riigiabiskeemides ega riigiasutustele. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksete korral sisaldab toetuse saaja poolt tasutud omafinantseeringut.

¹⁶ Sisaldab nii EL finantseeringut, kui ka Eesti avaliku sektori finantseeringut.

¹⁷ Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Toetuse saaja poolt tehtud ja rakendusüksuse poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab tehtud ettemakseid riigiabiskeemides (omafinantseeringut kajastada kuludokumentide esitamisel). Ettemaksed riigiasutustele ja osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksete kajastatakse kuludokumentide esitamisel.

¹⁸ Kulud, mis on tehtud ERDFi vahenditest, kuid ESFi reeglitele vastavalt (EK Reguleerimine Nr 1083/2006 Artikkel 34 (2)). Selliste kulude maht ei tohi programmi perioodi lõpuks ületada 10% prioriteetse suuna kuludest.

Kokku ERDF tüüpi kulud	13 831 143	13 153 583	677 559	13 831 143
------------------------	------------	------------	---------	------------

1.9 Teave abikõlblike kulude jaotumise kohta sekkumisvaldkondadesse

Vastavalt Komisjoni määruse (EÜ) nr 1828/2006 lisa II, osale C, eurodes.

Tabel 3. Sekkumisvaldkondade koodid väljamakstud EL osaluse summa alusel

Sekkumisvaldkonna koodid				Väljamakstud EL osaluse summa (EUR) ¹⁹
Prioriteetne valdkond	Rahastamise vorm	Territoriaalne mõõde	Majandustegevuse valdkond	
43	01	00	21	211 989
43	02	00	21	6 391 165
57	01	01	17	651 944
57	01	01	20	77 402
57	01	05	11	90 477
57	01	05	17	191 320
57	01	05	19	93 493
57	01	05	20	645 081
58	01	01	17	1 122
58	01	01	20	514 864
58	01	05	17	93 901
75	01	00	18	1 917 198
75	01	05	17	444 142
77	01	05	17	310 052
79	01	05	17	77 976

¹⁹ Toetuse saaja poolt tehtud ja rakendusüksuse poolt hüvitatud abikõlblike kulude EL osalus. Veerus ei kajastata osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksete, kus toetuse saaja ei ole veel esitanud kulude tasumist tõendavaid dokumente, summasid.

79	01	05	20	284 072
85	01	00	00	2 331 037
86	01	00	00	8 566
Kokku				14 335 799

Tabel 4. Sekkumisvaldkondade koodid projekti eelarve EL osaluse summa alusel

Sekkumisvaldkonna koodid				Projekti eelarve EL osaluse summa (EUR)
Prioriteetne valdkond	Rahastamise vorm	Territoriaalne mõõde	Majandustegevuse valdkond	
03	01	01	00	1378858
43	01	00	21	707838
43	02	00	21	17000499
44	01	01	21	8128614
44	01	03	21	99683
45	01	01	09	36832942
46	01	01	09	111184094
46	01	05	09	7504200
57	01	01	17	9989950
57	01	01	20	3660215
57	01	05	11	90477
57	01	05	17	3310865
57	01	05	19	975015
57	01	05	20	5562518
58	01	01	17	1675531
58	01	01	20	725731
58	01	03	17	528330

58	01	05	17	4577005
61	01	05	17	337289
75	01	00	18	75651896
75	01	01	17	1086355
75	01	03	17	1049889
75	01	05	17	2401476
77	01	01	16	733386
77	01	03	17	655778
77	01	05	17	3626151
79	01	03	17	1222310
79	01	05	12	1630831
79	01	05	17	1687201
79	01	05	20	478735
86	01	00	00	93758
Kokku				30 4587 420

Sekkumisvaldkondade koodide selgitused

Prioriteetne valdkond	
Kood	Nimetus
03	Tehnosiire ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEde) vaheliste koostöövõrgustike, VKEde ja muude äriühingute, ülikoolide, igat liiki keskharidusjärgsete õppeasutuste, piirkondlike ametiasutuste, uurimiskeskuste ning teadus- ja tehnoloogiakeskuste (teadus- ja tehnopargid, tehnoloogiakeskused jne) vaheliste

	koostöövõrgustike parandamine
43	Energiatõhusus, koostootmine, energiakorraldus
57	Muu toetus turismiteenuste parandamiseks
58	Kultuuripärandi kaitse ja säilitamine
75	Haridusasutused
77	Lastehoiuasutused
79	Muu sotsiaalne infrastruktuur
85	Tehniline abi
86	Hindamine ja uuringud; teave ja teavitamine

Rahastamise vorm	
Kood	Nimetus
01	Tagastamatu abi
02	Abi (laen, intressitoetus, tagatised)

Territoriaalne mõõde	
Kood	Nimetus
00	Ei kohaldata
01	Linnad
05	Maapiirkond (välja arvatud mäestikud, saared või hõreda ja eriti hõreda asustusega alad)

Majandustegevuse valdkond	
Kood	Nimetus
00	Ei kohaldata
11	Transport
17	Avalik haldus
18	Haridus
19	Inimeste tervishoid
20	Sotsiaaltöö, ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus
21	Keskkonnaga seotud tegevus

2 PRIORITEETSETE SUUNDADE ELLUVIIMINE

EARK jaguneb prioriteetseteks suundadeks. Kuna mitmed prioriteetsed suunad sisaldavad mitmekesiseid valdkondi, siis jagunevad need omakorda alasuundadeks. Rakenduskavas on eesmärgid ja indikaatorid sätestatud alasuundade lõikes, alasuundade ülesei (juhul kui prioriteetne suund jaguneb alasuundadeks) eesmärke ja indikaatoreid, nagu ka prioriteetsete suundade ülesei eesmärke ja indikaatoreid ei ole sätestatud. Seetõttu on ka seirearuandes esitatud prioriteetsete suundade elluviimine struktureeritud alasuundade lõikes.

2.1 Rakendamine prioriteetses suunas “Veemajanduse ja jäätmeäitluse infrastruktuuri arendamine”

Aruandlusperioodi lõpu seisuga ei ole prioriteetses suunas projektide rahastamisega alustatud.

2.1.1 Teave prioriteetse suuna näitajate kohta

Teave näitajate kohta hakkab koonduma kogutavast statistikast, projektiaruandlusest ja uuringutest.

Tabel 5. Teave prioriteetse suuna 1 näitajate kohta

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alasuund: Veemajanduse arendamine										
Eesmärk: Ühisveevärgiveega varustatud inimeste osakaal on suurenenud ja ühisveevärgi joogivesi vastab nõuetele										
Ühisveevärgiga täiendavalt ühinenud rahvastik (üle 2000 tarbijaga ühisveevärgid) (T)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase eesmärk	0	0		25000					55000
		55000 (2015)								
	Saavutustase eesmärgist %	0								
Joogiveevarustussüsteemide ja -töötusjaamade rekonstrueerimise	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
tulemusel nõuetekohase joogiveega kindlustatud rahvastik (üle 2000 tarbijaga ühisveevärgid) (T)	eesmärk	100 000 (2015)			25000					100000
	esialgne tase	0 (2006)								
Eesmärk: Keskkonna kaitstus asulareovee suublasse juhtimisest tulenevate kahjulike mõjude eest										
Ühiskanalisatsiooniga liitunud täiendav rahvastik (üle 2000 ie-se reostuskoormusega reoveekogumisalad) (T)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	55000 (2015)			25000					55000
	esialgne tase	0								
Nõuetekohaselt töötavate reoveepuhastite arv (üle 2000 ie-se reostuskoormusega reoveekogumisalad) (T)	Saavutustase eesmärgist %	63%	²⁰							
	Saavutustase	31								
	eesmärk	49 (2015)			49					49
	esialgne tase	29 (2005)								
Eesmärk: Veekogude seisund on paranenud										
Lõhilaste kudemisrändeks taasavatud jõgede arv 25 Eesti pikema lõhejõe hulgas (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0	0							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	17 (2015)			11					17

²⁰

Andmed 2008.a kohta avalikustatakse 2009.a II poolel, seega 2008.a saavutustasemeid hetkel anda ei saa

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	esialgne tase	6								
Eesmärk: Endistel sõjaväe- ja tööstusaladel olevad peamised jääkreostuskolded on lokaliseeritud										
Lokaliseeritud ²¹ reostuskollete arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	41%	55%							
	Saavutustase	26	29							
	eesmärk	53 (2015)			37					53
	esialgne tase	22								
Alasuund: Jäätmekäitluse arendamine										
Eesmärk: Kõik keskkonnanõuetele mittevastavad põlevkivitööstuse ja -energeetika jäätme hoidlad on suletud ja korrastatud										
Suletud ja korrastatud keskkonnanõuetele mittevastavad tööstusjäätmete hoidlate arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	36%	²²							
	Saavutustase	4 prügilat suletud, kuid mitte veel korrastatud								

²¹ Reostuse levik ja kahju tekitamine inimese tervisele ning looduskeskkonnale on välditud

²² Andmed 2008.a kohta avalikustatakse 2009.a II poolel, seega 2008.a saavutustasemeid hetkel anda ei saa

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	eesmärk	11 (2013) ²³			11 nõuetele mittevasta vat hoidlat suletud, kuid kõik mitte veel korrastatu d					11
	esialgne tase	Sulgemist vajavaid jäätmehoi dlid 11 (2006)								
Eesmärk: Kõik keskkonnanõuetele mittevastavad tavajäätmeprügilad on suletud ja korrastatud										
Suletud ja korrastatud keskkonnanõuetele mittevastavat tavajäätmeprügilate arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0	²⁴							
	Saavutustase	17 prügilat suletud ja 12 prügilat suletud ja korrastatu d ²⁵								

²³ Tegevused lõpetatud enne 2015. a.

²⁴ Andmed 2008.a kohta avalikustatakse 2009.a II poolel, seega 2008.a saavutustasemeid hetkel anda ei saa

²⁵ Vastavalt Riigi jätmekava 2008-2013 lisale 4

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	eesmärk	39 (2013) ²⁶		39 nõuetele mittevast avat hoidlat suletud, kuid kõik mitte veel korrastat ud				39		
	esialgne tase	Sulgemist vajavad 39 prügilat (2006)								
Eesmärk: Eestis on välja arendatud optimaalne regionaalsete tavajäätme prügilate võrgustik										
Regionaalsete tavajäätme prügilate arv Eestis (V)	Saavutustase eesmärgist %*	71%	²⁷							
	Saavutustase	5								
	eesmärk	7 (2015)			6					7
	esialgne tase	5 (2006)								
Eesmärk: Tagatud on nõuetele vastav jäätmete käitlemine, suurenenud on jäätmete taaskasutus ning vähenenud jäätmeteke.										

²⁶ Tegevused lõpetatud enne 2015. a.

²⁷ Andmed 2008.a kohta avalikustatakse 2009.a II poolel, seega 2008.a saavutustasemeid hetkel anda ei saa

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Jäätmete käitlemine vastavalt rahvusvaheliselt tunnustatud keskkonna- ja tervisekaitseõuetele (% jäätmetest) ²⁸ (T)	Saavutustase eesmärgist %	85%	²⁹							
	Saavutustase	85%								
	eesmärk	100% (2009)	30%	100%						
	esialgne tase	15% (2004)								
Tahkete jäätmete taaskasutamise määr (v.a põlevkivi- ja põllumajandus-jäätmed) (T)	Saavutustase eesmärgist %*	67%	³⁰							
	Saavutustase	40%								
	eesmärk	60% (2015)			40%					60%
	esialgne tase	30% (2004)								
Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates jäätmetes (%) (T)	Saavutustase eesmärgist %	0%	³¹							
	Saavutustase	55%								
	eesmärk	30% (2015)			45%					30%
	esialgne tase	50-60% (2004)								

²⁸ Tegevused lõpetatud enne 2015. a.

²⁹ Andmed 2008.a kohta avalikustatakse 2009.a II poolal, seega 2008.a saavutustasemeid hetkel anda ei saa

³⁰ Andmed 2008.a kohta avalikustatakse 2009.a II poolal, seega 2008.a saavutustasemeid hetkel anda ei saa

³¹ Andmed 2008.a kohta avalikustatakse 2009.a II poolal, seega 2008.a saavutustasemeid hetkel anda ei saa

Tabel 6. Prioriteetse suuna 1 tuumikindikaatorid

Tuumikindikaatorid	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
loodud töökohtade arv	0	0							
Sh meeste töökohad	0	0							
Sh naiste töökohad	0	0							
Jäätmekäitlusprojektide arv	0	0							

2.1.2 Horisontaalsete teemadega arvestamine

Kuivõrd aruandlusaasta lõpu seisuga lõpetatud, st tulemused saavutanud, projekte ei ole, puudub prioriteetsel suuna rakendamisel mõju horisontaalsetele teemadele. Vastavalt EARKle on prioriteetse suuna rakendamise eeldatav mõju horisontaalsetele teemadele alljärgnev:

Regionaalne areng

Veemajanduse ja jäätmekäitluse investeeringud on üldiselt regionaalselt tasakaalustava mõjuga, parandades elutingimusi ja tõstes piirkondade konkurentsivõimet pealinnaregioonist väljaspool, kuna ettevalmistatud või veel ettevalmistamisel olevad projektid realiseeritakse ülekaalukas enamuses väljaspool pealinnapiirkonda.

Kommentaar aruandlusaasta kohta:

Projektid on enamikus suunatud kohaliku elukeskkonna parandamisele, projektide elluviimise tulemusena paraneb eeldatavalt ka asulate konkurentsivõime elu- ja ettevõtluskeskkonnana, kuna Meetme „Veemajanduse infrastruktuuri arendamine“ raames esitatud projektide sisuks on asulate vee- ja reoveesüsteemide arendamine ning enamik projekte on väljapool pealinna.

Keskkonnahoid

Kõik projektid on otseselt suunatud keskkonnahoiu edendamisele.

Kommentaar aruandlusaasta kohta:

Aruandlusaasta lõpu seisuga rahastamisotsustega kaetud veemajanduse ja jäätmekäitluse projektid on kavandatud valdavalt positiivse keskkonnamõjuga, kuna projektide tegevused (nõuetele mittevastavate prügilate sulgemine ja korrastamine ning reoveekäitluse infratruktuuri arendamine) on otseselt suunatud negatiivsete keskkonnamõjude vähendamisele. Projektide rahastamise üheks kohustuslikuks eelduseks oli keskkonnamõju eelhindang olemasolu. Jäätmekäitluse projektide rahastamise eelduseks oli lisaks ka sulgemiskava, kus on sätestatud keskkonnakaitsele nõuded konkreetsele projektile.

Infoühiskonna edendamine

Mõju puudub

Võrdsed võimalused

Mõju puudub.

Kodanikuühiskonna areng

Mittetulundusühingud ja sihtasutused on potentsiaalsete toetusesaajate seas. See aitab kaudselt kaasa kodanikuühiskonna arengule, kuna struktuuriabi soodustab saajaorganisatsioonide võimekuse kasvu projektide kavandamisel, juhtimisel ning hindamisel. Sel viisil kasvab organisatsioonide võimekus nii oma valdkonnas tegutsemiseks kui tulemuslikuks partnerluseks.

Kommentaar aruandlusaasta kohta:

Aruandlusaasta jooksul rahastamisotsustega kaetud projektide hulgas ei olnud ühtegi mittetulundusühingu või sihtasutuse projekti, seega otsene mõju kõnealusel aastal puudus.

Võrdsed võimalused

Mõju üldjuhul puudub.

Tabel 7. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Projekti mõju keskkonnahoiule ³²	0	0
Projekti mõju võrdsete võimaluste edendamisele	0	0
Projekti mõju infoühiskonnale	0	0
Projekti mõju regionaalse arengu edendamisele	0	0
Projekti kodanikuühiskonna mõju arengu edendamisele	0	0

³²

Ehk keskkonnaseisundile

2.1.3 Finantsteave

Järgnev finantsteave on esitatud perioodi 01.01.2007– 31.12.2008 kohta eurodes.

Tabel 8. Prioriteetse suuna 1 finantsteave

	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal			Kinnitatud projektide eelarved (EUR)				Tehtud väljamaksed (EUR)			
	EL osalus 1.1	Eesti avaliku sektori osalus 1.2	Erasektori osalus 1.3	EL osalus 2.1	Eesti avaliku sektori osalus 2.2	Erasektori osalus 2.3	Kinnitatud projektide eelarved protsendina perioodi kogueelarvest (%) 2.4	EL osalus 3.1	Eesti avaliku sektori osalus 3.2	Erasektori osalus 3.3	Tehtud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%) 3.4
Prioriteetne suund 1: Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine	626 334 156	93 617 551	16 912 006	163 749 533	56 404 773	0	30	0	0	0	0
Alasuund Veemajanduse arendamine	447 381 540	71 956 997	0	155 521 236	55 490 518	0	41	0	0	0	0
Alasuund Jäätmekäitluse arendamine	178 952 616	21 660 554	16 912 006	8 228 297	914 255	0	5	0	0	0	0
KOKKU	626 334 156	93 617 551	16 912 006	163 749 533	56 404 773	0	0	0	0	0	0
KOKKU	736 863 713			220 154 306			0	0			0

Tabel 9. Prioriteetse suuna jaotus rahastamisallikate lõikes

	Toetuse saajate poolt tehtud abikõlblikud kulud kokku ¹	Avaliku sektori osalus ²	Erasektori osalus	Rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud kokku ³	Maksed Euroopa Komisjonilt
Prioriteetne suund 2 Täpsustada vahendid: ESF tüüpi kulud ERDF tüüpi kulud	0	0	0	0	0

2.1.4 Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Tabel 10. Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Maakond	Rahuldatud taotluste arv	Kinnitatud projektide eelarved (EUR)	Tehtud väljamaksed (EUR)
Harju maakond			
Absoluutsummana	6	54 877 633	0
Inimese kohta	0,00001	105	0
Hiiu maakond			
Absoluutsummana	1	79 442	0
Inimese kohta	0,00010	8	0
Lääne maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Pärnu maakond			
Absoluutsummana	2	30 850 975	0
Inimese kohta	0,00002	337	0
Saare maakond			
Absoluutsummana	1	31 317	0
Inimese kohta	0,00003	1	0
Järva maakond			
Absoluutsummana	1	2 829 701	0
Inimese kohta	0,00003	74	0
Lääne-Viru maakond			
Absoluutsummana	5	35 011 255	0
Inimese kohta	0,00007	520	0
Rapla maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Ida-Viru maakond			
Absoluutsummana	3	67 252 917	0
Inimese kohta	0,00002	380	0
Jõgeva maakond			
Absoluutsummana	1	7 351 598	0
Inimese kohta	0,00003	195	0
Põlva maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Tartu maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Valga maakond			
Absoluutsummana	3	21 869 468	0
Inimese kohta	0,00008	612	0
Viljandi maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Võru maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Üle-Eestilised projektid			

Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
KOKKU			
Absoluutsummana	23	220 154 306	0

2.1.5 Kvalitatiivne analüüs

Prioriteetne suund „Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine” jaguneb kaheks alasuunaks:

1. “Veemajanduse arendamine”
2. “Jäätmekäitluse arendamine”.

Lähtudes sellest, et tegemist on sisuliselt erinevate keskkonnavaaldkonna alavaaldkondadega ning rakenduskavas on eesmärgid ja indikaatorid sätestatud alasuundade lõikes eraldi, samuti ei ole alasuundade vahel kavandatud kattuvaid meetmeid, siis esitatakse kvalitatiivne analüüs alasuundade lõikes eraldi.

Alasuund „Veemajanduse arendamine“

Veemajanduse arendamise alasuunda rakendatakse 3 meetme kaudu:

Meetmete eeldatavad nimetused	Taotlemise skeem	Valmimise tähtaeg	Meetme indikatiivne SF maht	Märkused (seis 31.12.2008)
„Veemajanduse infrastruktuuri arendamine“	avatud taotlemine	13.03.08 ³³	6 400 000 000 (EEK) 409 034 551 (EUR)	I taotlusvooru taotluste hindamine kestab ³⁴
„Veekogude hea seisundi saavutamiseks suunatud tegevused “	Investeeringute kava	02.02.09	300 000 000 (EEK) 19 173 495 (EUR)	Meetme määruse koostamine on lõppjärgus. ³⁵
„Jääkreostuse likvideerimine endistel sõjaväe- ja tööstusaladel “	Investeeringute kava	13.02.09	300 000 000 (EEK) 19 173 495 (EUR)	Meetme määruse koostamine on lõppjärgus. ³⁶

Valdkonna analüüs ja eesmärgid

Veemajanduse arendamine Eestis lähtub Veepoliitika Raamdirektiivi (VRD) saavutamise eesmärkidest ja sellest tulenevalt vesikondade ja alamvesikondade planeerimise põhisest lähenemisest. Tulenevalt VRD sätestatust, peavad aastaks 2015 olema heas seisus

³³ Meetme «Veemajanduse infrastruktuuri arendamine» tingimused. Vastu võetud keskkonnaministri 13. märtsi 2008. a määrusega nr 8. Määrust muudeti keskkonnaministri 01.08.2008 määrusega nr 36, mille kohaselt täpsustati reoveekogumisala mõistet, eesmärgiga anda taotlustes kasutatavatele reoveekogumisaladele juriidiline alus, juhul kui ei kasutata üldplaneeringutega kinnitatud reoveekogumisalasid.

³⁴ Seisuga 30.04.09 on tehtud 35 rahatusotsust.

³⁵ Keskkonnaminister allkirjastas meetme määruse 02.02.09

³⁶ Keskkonnaminister allkirjastas meetme määruse 13.02.09

pinnaveekogud ja põhjavesi. VRD eesmärkide saavutamist toetavad direktiivid on Asulareovee puhastamise Direktiiv ja Joogiveedirektiiv, samuti Nitraadidirektiiv. Veemajanduse arenguprioriteedid on sätestatud alljärnevates riiklikes arengudokumentides:

- Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030
- Vesikondade ja alamvesikondade veemajanduskavad
- Eesti maaelu arengukava 2007-2013
- HELCOM Läänemere tegevuskava ja selle rakendamise plaan

Iga alamvesikonna osas on koostatud alamvesikonna veemajanduskava, milles on määratletud alamvesikonna pinnaveekogude ja põhjavee seisundi säilitamiseks ja parandamiseks vajalikud tegevused. Alamvesikonna detailse meetmeplaani näol on tegemist pidevalt muutuva ja täieneva dokumendiga, kus peavad kirjas olema kõik alamvesikonna pinnaveekogude ja põhjavee hea seisundi saavutamiseks kavandatud tegevused alates joogiveeallikate korrastamisest, kanalisatsioonitorustike ja reoveepuhastite rekonstrueerimisest ja ehitusest kuni veekogude tervendamise ja pinnase jääkreostuse likvideerimiseni. Veemajanduskavas määratletud kohustusi, ülesandeid ja eesmärke tuleb võtta arvesse kohaliku omavalitsusüksuse ühisveevärgi ja – kanalisatsiooni arendamise kava, üld- ja detailplaneeringute koostamisel või nende ülevaatamisel ja muutmisel. Veemajanduskavades sätestatud eesmärkide täitmist koordineerivad alamvesikondade koordinaatorid, kelleks on Keskkonnaametis töötavad veemajandusspetsialistid.

Joogivee ja asulareovee infrastruktuur

Olulisemad nõuded joogivee ja asulareovee infrastruktuuri arendamisel tulenevad vastavatest EL direktiividest, millest tulenevad kohustused on viidud ka vajalikesse riiklikesse õigusaktidesse.

EL asulareovee puhastamise direktiivi eesmärgiks on kaitsta keskkonda asula- ja tööstusreovee kahjuliku mõju eest, kehtestades nõuded asulareovee ja tööstusreovee kogumisele, puhastamisele ja suublasse juhtimisele. Eesti ühinemislepingus EL-ga anti Eestile asulareovee puhastamise direktiivi artiklites 3, 4 ja 5 esitatud kohustuste täitmiseks üleminekuajag, mis reovee kogumissüsteemide väljaehitamise ja reovee puhastamise kvaliteedi osas on:

- üle 2000 *ie* reostuskoormusega reoveekogumisaladel (*edaspidi RVK*) 31. detsember 2010;
- üle 10 000 *ie* reostuskoormusega reoveekogumisaladel 31. detsember 2009.

EL joogivee direktiivi eesmärgiks on kaitsta inimeste tervist olmevee mistahes saastatusest tulenevate kahjulike mõjude eest, tagades olmevee tervislikkus ja puhtus. Eesti ühinemislepingus EL-ga anti Eestile direktiivi rakendamiseks järgmised üleminekuajad:

- a) Eestis ei kohaldata värvuse, vesinikioonide kontsentratsiooni, raua, mangaani, lõhna ja hägususe jaoks määratud indikaatornäitajate piirväärtusi: kuni 31. detsembrini 2007 veevarustussüsteemide suhtes, mille kaudu varustatakse joogiveega rohkem kui 2000 inimest; kuni 31. detsembrini 2013 veevarustussüsteemide suhtes, mille kaudu varustatakse joogiveega kuni 2000 inimest.
- b) Eestis ei kohaldata kloriidi, elektrijuhtivuse ja sulfaadi jaoks määratud indikaatornäitajate piirväärtusi: kuni 31. detsembrini 2008 rohkem kui 2000 elanikuga asulate suhtes; kuni 31. detsembrini 2013 kuni 2000 elanikuga asulate suhtes.

Ülejäänud kvaliteedinäitajad peavad vastama piirväärtustele alates 1. maist 2004.a.

Keskonnaministeeriumi veesakond on hinnanud vajalikke veemajanduse infrastruktuuri investeeringute mahtusid põhjalikumalt 2007 aasta sügisel. Võttes arvesse tänaseid ehitushinna muutusi ehitushindade languse suunas, võib üle 2 000 inimekvivalendise (edaspidi *ie*) reostuskoormusega reoveekogumisalade vajaminevateks investeeringuteks tänase seisuga hinnata ligikaudu 7,7 miljardit krooni. Väiksemate reoveekogumisalade hinnanguline vajaminev investeeringute maht on ligikaudu 4 miljardit krooni.

Jääkreostus

Jääkreostusest hakati Eestis rääkima vene vägede lahkumise perioodil, 90-ndate aastate esimesel poolel, kui nende poolt jäeti maha erinevaid saasteaineid. Hiljem laienes see mõiste ka tööstus-, põllumajandus- ja transpordi ettevõtete poolt tekitatud püsiva pinnase ja põhjavee reostuse kohta. Teadaolevalt on Eestis kaardistatud ligikaudu 300 jääkreostuse objekti ning on koostatud ka nimekiri kõige ohtlikemast objektidest.

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 üheks eesmärgiks on aastaks 2030 likvideerida kõik teadaolevad jääkreostuskolded. Ülejäänud dokumentidega (Vesikondade ja alamvesikondade veemajanduskavad ja Eesti maaelu arengukava 2007-2013) on seos kaudne, kuid jääkreostuskollete likvideerimine aitab kindlasti saavutada kavades püstitatud eesmäärke.

Keskonnaministeeriumis on elluviimisel perioodi 2000-2006 Ühtekuuluvusfondi Tehnilise abi projekti 2003/EE/16/P/PA/012 „Jääkreostuse likvideerimine endistel militaar- ja industriaalaladel“. Projekti raames tehti vajalikud uuringud ja töötati välja jääkreostuse likvideerimise, lokaliseerimise ning ohutuks muutmise tehnilised lahendused kokku 32 objektil (sh eraomanikele, omavalitsustele ja riigile kuuluvatel objektidel). Tehnilise abi projekti raames selgus, et jääkreostusobjektide likvideerimise maksumuseks on ca 7 miljardit krooni. Projektide raames kavandatavate tööde täpsustamiseks ja nende teostamise võimaluste ja korralduse täpsustamiseks tellis Keskonnaministeerium 2008. a augustis insenerteenuse ja õigusabiteenuse. Konsultandid on jääkreostuskollete omanikega läbirääkimiste lõppfaasis.

Veekogude seisund

Vastavalt Veepoliitika raamdirektiivi eesmärkidele peavad kõigi liikmesriikide pinna-, põhja- ja rannikuveed saavutama aastaks 2015 hea seisundi.

Veekogude seisundi hindamiseks on valmimas veekogude seisundit kindlaks teha aitav Keskonnaministri määrus „Pinnaveekogude veeklassid, veeklassidele vastavad kvaliteedinäitajate väärtused ning veeklasside määramise kord“. Viimase andmetel ei ole ca 25% Eesti pinnaveekogumitest heas seisundis.

Vooluveekogude hea seisundi saavutamiseks algatas Keskonnaministeerium projekti „Vooluveekogude ökoloogilise kvaliteedi parandamine“ (edaspidi Vooluveekogude projekt) mille eesmärgiks on parandada vooluveekogude seisundit või potentsiaali. Lisaks 35 paisule haarab projekt üheksateistkümne Emajõe vanajõe suudme avamist ning Esna jõge. Viimane on nn. pilootjõgi kuhu on kavandatud tegevused nagu kaldapuistu harvendamine, jõesängi puhastamine varisenud puudest, kopratammide likvideerimine, sette eemaldamine jõe voolusängist, kalade koelmualade rajamine, settebasseinide rajamine jm.

Tehnilise abi projekti (edaspidi TA projekt) raames, mida rahastab Ühtekuuluvusfond tehti eeltööd: geodeetilised, geoloogilised ja elustiku uuringud, mis olid aluseks

eskiisprojektide tegemiseks ning baasiks eelprojektidele ning KMH-le. Kõigile paisuomanikele saadeti eskiisprojektid kooskõlastamiseks. Eelprojektid koos KMH aruannetega olid avalikul arutelul. Kõigil 12-l jões (35 paisul, 19 vanajões ning pilootjões) on KMH avalikud arutelud läbi viidud, aruanded parandatud ning Keskkonnaministeeriumi poolt kinnitatud. TA projekti raames valmisid samuti hanke-rahastamise- ja elluviimisplaanid, projekti edukuse hinnang ja seire kava ning finantsmajandusanalüüs. Samuti PKD, teostatavusuuringu aruanne ja rahastamisaotlus. Projekti tulemusel selgusid iga objekti osas parimad võimalikud alternatiivid, mille maksumus on kokku ca 93 miljonit EEK.

Lisaks projektile „Vooluveekogude ökoloogilise kvaliteedi parandamine“ on kõik muud veemajanduse arendamise meetmed Eestis (reoveepuhastite rajamine, kogumissüsteemide ehitamine, jääkreostuse likvideerimine jne.) kaasa aitavad kas otseselt või kaudselt veekogude hea seisundi saavutamisele.

Valminud on meetme rakendamist toetav Keskkonnaministri määrus „Vooluveekogude seisundi parandamine“.

Struktuuritoetuse meetmete rakendamine

Veemajanduse infrastruktuuri arendamine

Veemajanduse infrastruktuuri investeeringute prioritseerimisel ja struktuuritoetusest finantseerimisel arvestati nõudeid ja kohustusi, mis tulenevad asulareovee puhastamise direktiivist ja joogivee direktiivist, millest lähtuti ka rakenduskavas vastavate eesmärkide ja indikaatorite seadmisel. Sellest lähtuvalt on esmaseks prioriteediks seatud eelkõige nimetatud direktiividest tulenevad kohustused ehk siis EL abiraha suunatakse eelkõige üle 2000 *ie* reostuskoormusega reoveekogumisalade (RKA) ja üle 50 inimese teenindavate joogiveevarustuse süsteemide korrastamiseks.

Eestis on tänasel päeval määratud 60 üle 2000 *ie* reostuskoormusega reoveekogumisala, mis on kinnitatud keskkonnaministri käskkirjaga nr 1107 (21.august 2008). Veemajanduse infrastruktuuri arendamise raames on investeeringute suunamise aluseks keskkonnaministri määrus 13. märtsi 2008. nr 8 „Meetme „Veemajanduse infrastruktuuri arendamine“ tingimused“, mille alusel toimub veemajanduse infrastruktuuri arendamise toetamine avatud taotlusvoorude kaudu.

Arvestades Ühtekuuluvusfondi toetuse taotlustes keskmiseks omafinantseeringu (keskmiseks) määraks 25% (2,13 miljardit krooni), kujuneb ühtekuuluvusfondi kaasabil teostatavate investeeringute kogumahuks 8,53 miljardit krooni. Sellest lähtuvalt saab öelda, et Ühtekuuluvusfondi veemajanduse infrastruktuuri arendamise veeprojektide raames peaksime suutma korda teha kõigi üle 2000 *ie* reostuskoormusega reoveekogumisalade veevarustuse ja heitvee kogumise, puhastamise ning ärajuhtimise süsteemid. Teatav rahaline ressurss, koos Ühtekuuluvusfondi abi ja omafinantseeringuga hinnanguliselt 300-500 miljonit krooni jääb veel ka alla 2000 *ie* reostuskoormusega reoveekogumisalade infrastruktuuri korrastamiseks.

Ühtekuuluvusfondi finantsvahendite jaotamise I taotlusvoorus toetati 2000 ja enama *ie* reostuskoormusega reoveekogumisalade ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemi ehitamist ja rekonstrueerimist. Alates II taotlusvoorst toetatakse lisaks I vooru tegevustele veel 50 kuni 1999 elanikku teenindava joogiveevarustussüsteemi rekonstrueerimist; reoveekogumisalade, mille reostuskoormus on alla 2000 *ie*,

ühiskanalisisatsioonisüsteemi rekonstrueerimist; ja anaeroobse reoveesette töötuse tehnoloogia kasutuselevõttu reoveepuhastis, mille reostuskoormus on üle 100 000 *ie*.

Ühtekuuluvusfondi rahastamisaotluste I taotlusvoor kuulutati SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt välja käesoleva 2008. aasta aprilli alguses ning taotlusvooru tähtajaks, 5. augustiks laekus kokku 35 rahastamisaotlust kogusummas 6,779 miljardit krooni. Taotluste Ühtekuuluvusfondi toetuse rahaline maht oli seejuures 5,050 miljardit krooni (74,5%) ja omaosaluse rahaline maht 1,729 miljardit krooni (25,5%).

Taotluste hindamise käigus ei osutunud nõuetele vastavaks üks taotlus ja taotleja võttis taotluse tagasi. Selle tulemusel kahanes Ühtekuuluvusfondi rahaline maht I voorus 4,9 miljardile kroonile. Valdavalt on toetuse taotlejad taotlustes planeerinud 2009. aasta ehitustegevuse ettevalmistamise aastaks, mil toimub järelevalve inseneri hangete läbiviimine ja projekteerimis-ehitushangete või projekteerimishangete ettevalmistamine ja läbiviimine. Ehitustegevuse põhiraskus on kavandatud aastatele 2010-2012, mahukamate projektide puhul kuni aastani 2015.

I taotlusvooru Ühtekuuluvusfondi poolt kaasrahastatavate veemajanduse infrastruktuuri arendamise projektidega:

- on seotud 268 000 ühisveevärgi tarbijat (elanikku), nendest uusi liitujaid ligikaudu 42 000 tarbijat (elanikku). Seitsme projekti puhul likvideeritakse tarbijatele Sotsiaalministri määruse nr 82 mõistes ohtlike komponentide sisaldav joogivesi;
- on seotud 247 000 ühiskanalisisatsiooni tarbijat (elanikku), nendest uusi liitujaid ligikaudu 41 000 tarbijat (elanikku);
- rekonstrueeritakse 6 reoveepuhastit ja ehitatakse 9 uut reoveepuhastit koos nõuetele vastava reoveesette töötusega;
- rekonstrueeritakse 5 reoveepuhasti reoveesette käitluse tehnoloogia;

I taotlusvooru põhjal võib väita, et elukeskkonna arendamise rakenduskavas väljapakutud indikaatorite kontrolltasemed on saavutatavad.

Arvestades asjaolu, et I taotlusvooru Ühtekuuluvusfondi rahaliseks mahuks kujunes 4,9 miljardit krooni ning kogu Ühtekuuluvusfondi veemajanduse infrastruktuuri arendamiseks planeeritud rahaliste vahendite maht on 6,4 miljardit krooni, siis on võimalik järgmistes taotlusvoorudes toetada veeprojekte veel 1,5 miljardi krooniga. Järgmise taotlusvooru väljakuulutamisele eelnevalt tuleb aga Keskkonnaministeeriumil (Veeosakond) koostöös kohalike omavalitsustega kinnitada veel alla 2 000 *ie* reostuskoormusega reoveekogumisalad. Teatavat täiendamist vajab ka määrus „Meetme „Veemajanduse infrastruktuuri arendamine“ tingimused“. Arvestades kirjeldatud protseduuride teostamiseks kuluvat aega, võib arvata, et järgmise taotlusvooru väljakuulutamine toimub 2009 aasta II poolaastal septembris-oktoobris.

Jääkreostuse likvideerimine endistel sõjaväe- ja tööstusaladel

EARKs on eesmärgiks seatud peamiste jääkreostuskollete lokaliseerimine endistel sõjaväe- ja tööstusaladel. Struktuuritoetusest jääkreostuskollete likvideerimine baseerub Keskkonnaministeeriumi poolt läbiviidava Tehnilise abi projekti 2003/EE/16/P/PA/012 „Jääkreostuse likvideerimine endistel militaar- ja industriaalaladel“ tulemustel.

Struktuuritoetuse rakendamisel on prioriteediks seatud jääkreostuse likvideerimise esmajärjekorras riigi või kohaliku omavalitsusüksuse maal asuvate jääkreostusega objektide osas. Tulenevalt õiguslikest piirangutest on raskendatud jääkreostuskollete likvideerimine maal, mis asub väljaspool riigi või omavalitsusüksuse maad, näiteks eraomanike maal, mille puhul võib probleemiks kujuneda riigiabi teema.

Arvestades vajadust tagada projektides kavandatud tegevuste läbiviimine vähemalt kaheksa aasta vältel, tuleb Keskkonnaministeeriumi õiguste tagamiseks eelistada objekte, mis asuvad kinnistatud maal ning mille suhtes on võimalik piiratud asjaõiguse seadmine.

Aruandlusaasta lõpuks oli meetme tingimuste määrus „Jääkreostuse likvideerimine endistel sõjaväe- ja tööstusaladel“ eelnõu valmis ja menetluses³⁷. Meetme jõustamisel alustatakse investeeringute kava koostamisega, kava kinnitatakse Vabariigi Valitsuse poolt. Toetuse saajaks on Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus. Kava valmimise ajaks kavandatakse 2009.a kevadet. Struktuuritoetusest toetatakse jääkreostuskollete likvideerimist ja ohutustamist, mille tulemusena lõpetatakse pinnase, pinna- ja/või põhjavee reostumine. Planeeritavatel tegevusel on oluline positiivne mõju EARK-s püstitatud strateegiliste eesmärkide täitmisel.

Investeeringute kava koostatakse toetuse saaja ettepanekul eelistusnimekirjana. Projekte hinnatakse (sõltumatu hindamiskomisjoni poolt) alljärgnevate vastavuskriteeriumite alusel:

- projektil peab olema mõju prioriteetse suuna eesmärkide saavutamisel;
- projekt peab olema teostatav;
- toetus peab olema vajalik projekti edukaks elluviimiseks;
- projekt peab olema kooskõlas Keskkonnaministeeriumi arengukavaga ja vastama piirkonda käsitleva alamvesikonna veemajanduskavaga;
- projekt peab olema kooskõlas „Jäätmeseaduse“ paragrahv 39 lõike 1 alusel kehtestatud riigi jäätmekavaga;
- projekti tulemusel peab lõppema pinnase, põhja- või pinnavee edasine reostumine.

Pärast investeeringute kava kinnitamist on toetuse saajal õigus esitada taotlus RÜle projekti rahastamiseks struktuuritoetusest.

Arvestades siiani tehtud eeltööd jääkreostuskollete likvideerimiseks, ei näe Keskkonnaministeerium olulisi takistusi meetme „Jääkreostuse likvideerimine endistel militaar- ja industriaalaladel“ edukal rakendamisel.

Vooluveekogude seisundi parandamine

EARKs on seatud veekogude seisundi paranemine, indikaatoriga on seatud sihttase lõhilaste kudemisrändeks taasavatud jõgede osas. Struktuuritoetuse meetme kujundamise aluseks on Tehnilise abi projekti „Vooluveekogude ökoloogilise kvaliteedi parandamine“ tulemused. Projekti koosseisu kuuluvad objektid on nii era- kui riigiomandis. Projekti elluviimist raskendavad keerulised omandisuhted tõkestusrajatistel ja eriilmelised objektid, näiteks kaldapuistu mosaiiksuse kujundamine versus kalapääs. Võimalikuks probleemiks võib saada ka kogemuste ja teadmiste puudumine Eestis kalapääsude ehitamisest ning nende efektiivsuse hindamine.

³⁷

Meetme tingimuste määrus allkirjastati 13.02.2009 ja jõustus 23.02.2009

Lähtudes eelpoolnimetatud projekti tulemustest ja EARKs sätestatud indikaatorist, on prioriteediks struktuuritoetusest rahastada tegevusi mis on seotud peamiselt kalade rände ja elutingimuste parandamisega vooluveekogudes ja nende tegevustega seotud muid ökotehnoloogilisi meetmeid. Planeeritud tegevuste tulemusena loodetakse suurendada jõelõikude hulka kus ränne kudemise eesmärgil pole takistatud ning kudemis-ja elupaigatingimused on paranenud esmajärjekorras jõgedel, mis kuuluvad Keskkonnaministri määruse nr 73 „ Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse“. Kalad kui üks veekogude bioloogiline kvaliteedielement on sageli ainuke põhjus ja takistus klassifitseerimaks jõelõik heasse seisundisse.

Aruandlusaasta lõpuks oli meetme tingimuste määrus „Vooluveekogude seisundi parandamine“ eelnõu valmis ja menetluses³⁸. Meetme jõustamisel alustatakse investeeringute kava koostamisega, kava kinnitatakse Vabariigi Valitsuse poolt. Toetuse saajaks on Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus. Kava valmimise ajaks kavandatakse 2009.a kevadet. Toetuse saaja on Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus.

Seega planeeritavatel tegevustel on oluline positiivne mõju EARK-s püstitatud strateegiliste eesmärkide täitmisel. Samuti aitavad tegevused kaasa Eestis Veepoliitika raamdirektiivi elluviimisel. Planeeritud tegevuste tulemus ja mõju ehk kas valitud meetmed ja tegevused tagavad eesmärkide saavutustasemetete täitmise.

Investeeringute kava koostatakse toetuse saaja ettepanekul eelistusnimekirjana. Projekte hinnatakse (sõltumatu hindamiskomisjoni poolt) alljärgnevate vastavuskriteeriumite alusel:

- projektil peab olema mõju prioriteetse suuna eesmärkide saavutamisel;
- projekt peab olema teostatav;
- toetus peab olema vajalik projekti edukaks elluviimiseks;
- projekt peab olema kooskõlas Keskkonnaministeeriumi arengukavaga ja vastavat vooluveekogu käsitleva alamvesikonna veemajanduskavaga;
- projekti tulemusena peab vooluveekogul avanema või paranema kalade läbipääs;
- projektil peab olema positiivne keskkonnamõju;
- projekti tulemus peab olema jätkusuutlik st peab olema tagatud projekti tulemuse haldamine ja eesmärgipärane kasutamine pärast projekti lõppemist.

Pärast investeeringute kava kinnitamist on toetuse saajal õigus esitada taotlus RÜle projekti rahastamiseks struktuuritoetusest.

Arvestades siiani tehtud eeltööd vooluveekogude tervendamiseks, ei näe Keskkonnaministeerium olulisi takistusi meetme „Vooluveekogude seisundi parandamine“ edukal rakendamisel.

Alasuund „Jäätmekäitluse arendamine“

“Jäätmekäitluse arendamine” alasuunda kavandatakse rakendada 5 meetme kaudu:

Meetmete eeldatavad nimetused	Taotlemise skeem	Valmimise eeldatav tähtaeg	Meetme indikatiivne SF maht (EEK)	Märkused (seis 31.12.08)

³⁸

Meetme tingimuste määrus allkirjastati 02.02.2009 ja jõustus 13.02.2009

„Nõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate sulgemine“	avatud taotlemine	13.03.08 ³⁹	630 000 000 (EEK) 40 264 338 (EUR)	I voo ru rahastamisotsused on tehtud
„Tavajäätmeprügilate rajamine“	avatud taotlemine	01.04.09	200 000 000 (EEK) 12 782 330 (EUR)	Meetme määruse koostamine on lõppjärgus.
„Jäätmetekke vähendamine, jäätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamine“	avatud taotlemine	01.06.09	620 000 000 (EEK) 39 625 222 (EUR)	Meetme määruse koostamine on lõppjärgus.
„Nõuetele mittevastavate põlevkivitööstuse jäätmeheidlate korrastamine“	investeeringute kava alusel	01.08.08 ⁴⁰	850 000 000 (EEK) 54 324 901 (EUR)	Toimub taotluste ettevalmistamine esitamiseks RÜle.
“Põlevkivienergeetika jäätmeheidlate (tuhaväljade) sulgemine ja tuhaärastussüsteemi uuendamine”	investeeringute kava alusel	Ei ole teada	500 000 000 (EEK) 31 955 824 (EUR)	Väljatöötamist ei ole veel alustatud

Valdkonna analüüs ja eesmärgid

Eestis jäätmekäitluse korraldamise ja arendamise prioriteedid on sätestatud alljärgnevas olulisemates arengudokumentides:

1. Eesti säästva arengu riiklik strateegia Säästev Eesti 21 (RT I 2005, 50, 396) – üldised suundumused
2. Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030 (RT I 2007, 19, 96) – keskkonnavaldkonna pikaajalised arengusuunad
3. Eesti keskkonnategevuskava 2007-2013 (RTL 2007, 20, 349) – tegevussuunad ja tegevused maksumustega
4. Riigi jäätmekava 2008-2013 – reguleerib jäätmehoolduse arendamist riigi tasandil

Vastavalt Riigi jäätmekavas 2008-2013 püstitatud eesmärkidele järgib riik jäätmekäitluse arendamisel üldtunnustatud (samuti EL õigusaktides kajastatud) jäätmehierarhiat, mis tähendab, et jäätmeteket tuleb vältida ja, kui see osutub võimatuks, tuleb nii palju kui võimalik jäätmeid taaskasutada, sh korduskasutada, ringlusse võtta ja võimalikult vähe jäätmeid viia prügilasse. Seega eesmärk on jäätmete maksimaalne taaskasutamine ja alles viimase võimalusena ladestamine.

Jäätmekäitluse nõuetekohasuse tagamiseks tuleb lõpetada jäätmete illegaalne ladestamine ja maastike reostamine jäätmetega, parandada jäätmete kogumist, sorteerimist ning taaskasutusse suunamist; rajada uued keskkonnanõuetele vastavad prügilad ning sulgeda vanad prügilad.

³⁹ Meetme «Nõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate sulgemine» tingimused Vastu võetud keskkonnaministri 13. märtsi 2008. a määrusega nr 9

⁴⁰ Meetme «Põlevkivitööstuse nõuetele mittevastavate prügilate sulgemine ja korrastamine» tingimused. Vastu võetud Keskkonnaministri 1. augusti 2008. a määrusega nr 35.

Jäätmekäitluse arendamisel võetakse arvesse ka alljärgnevate EL direktiivide nõudeid:

- Prügiladirektiiv 1999/31/EÜ (ladestamise lõpetamine nõuetele mittevastavates prügilates tähtajaga 16.07.2009, jäätmete liigitikogumine, bioloogiliste jäätmete ringlussevõtt jm)
- Pakendidirektiiv 94/62/EÜ (pakendijäätmete taaskasutamise määrad, tähtajaga 31.12.2012)
- Elektri ja elektroonikaseadmete jäätmete direktiiv 2002/96/EÜ (jäätmete taaskasutamise määrad, tähtaeg 31.12.2008)

Perioodil 2007-2013 on Eestis jäätmekäitluse arendamisel olulisemateks prioriteetideks:

- uute, keskkonnanõuetele vastavate prügilate väljaarendamine, sulgedes ja ohutustades selle kõrval vanad keskkonnaohtlikud prügilad
- põlevkivi töötlemisjäätmete ladestamiskohtade ohutustamine, mis kujutavad jätkuvat ohtu põhjaveele,
- progressi kiirendamine jäätmete vältimise, vähendamise ja taaskasutamise suunas.

Kõigi nende ülesannete puhul suunatakse jõupingutused EL direktiividega määratletud miinimumnõuete saavutamisele.

Kui veel 2001. aastal oli kasutusel 125 tavajäätmete prügilat, siis 2008. aasta alguses oli Eestis 33 tavajäätmeprügilat, neist kasutusel 16 tavajäätmeprügilat, millest 6 vastasid prügilamääruse nõuetele (Jõelähtme, Uikala, Väätša, Torma, Paikuse ja Tallinna ehitusjäätmeteladestus). Suletud, kuid korrastamata tavajäätmeprügilaid oli 17. Vastavalt jäätmeseaduse § 131 peavad kõik nõuetele mittevastavad prügilad olema suletud hiljemalt 16. juuliks 2009.a ja korrastatud 16. juuliks 2013.a. Vastavalt keskkonnaministri 29. aprilli 2004. a määruse nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“ § 62 (1) peavad kõik prügilad, mis jäid tegutsema peale 31. detsembrist 2001. a, vastama selle määruse nõuetele 16. juuliks 2009 või olema samaks ajaks jäätmete ladestamiseks suletud. Järelejäänud kümme nõuetele mittevastavat prügilat suletakse 16. juuliks 2009. a. Prügila sulgemine ja korrastamine on prügila viimase käitaja või selle puudumisel kohaliku omavalitsusüksuse ülesanne.

Selleks, et arendada Eestis välja optimaalne regionaalsete tavajäätmeprügilate võrgustik, on riigi jäätmekavas lisaks kavandatud rajada veel kaks jäätmekäitluskeskust: Saaremaale ja Kagu-Eestisse. Lisaks võib sõltuvalt Kagu-Eestis jäätmekäitluskeskuse kavandamise lahendusest lisanduda vajadus laiendada juba olemasolevaid nõuetelevastavaid potentsiaalselt Kagu-Eestit teenindavaid prügilaid.

Jäätmete ladestamise arendamisel on edaspidi prioriteediks seatud ladestusala väljaarendamisele ühes kompleksis jäätmekäitluskeskusega, kus toimuks eelnevalt sorditud või ka sortimata jäätmete töötlemine ning taas- ja korduskasutatavate jäätmete ning ohtlike jäätmete kogumine, eesmärgiga vähendada ladestatavate jäätmete koguseid.

Ladestatavate jäätmete koguse vähendamiseks ja taaskasutamise suurendamiseks on vaja täiendada ka jäätmejaamade võrgustikku. Üldiseks printsiibiks, et jäätmejaam paikneb jäätmetekitajast 10–20 km kaugusel hästi ligipääsetavas ning käidavas kohas. Jäätmekäitluskeskuste ja jäätmejaamade rajamine on kohalike omavalitsuste ülesanne. Oluline on ka biolagunevate jäätmete taaskasutamise arendamine, kuna biolagunevate jäätmete osatähtsus prügilasse ladestatavates olmejäätmetes ei või 2013. aastal olla rohkem kui 30% (massi).

Jäätmetekke vältimiseks on prioriteediks seatud jäätmete koguse vähendamine ning jäätmete ohtlikkuse vähendamine, kasutades juba toodete valmistamise juures

vähemohtlikke aineid ja materjale. Kasutusel on mõiste “probleemtoode”, st toode, mille jäätmed võivad põhjustada tervise- või keskkonnaohtu, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäärast risustamist. Sellised tooted märgistatakse, toodetest tekkinud jäätmed kogutakse lahus muudest jäätmetest ning tagastatakse tootjale või toote levitajale. Euroopa Liidu 6. Keskkonnategevuskava paneb erilist rõhku saastuse ja jäätmetekke ennetamisele juba toodete valmistamisel, arvesse võttes seda, et jäätmete on lahutamatu osa iga toote olemuslikust. Seepärast rakendatakse ka “tootja vastutuse” põhimõtet, mis käsitleb probleemtoodeteks nimetatud toodete jäätmete käitlemist ja pakendijäätmete käitlemist, st tootja peab vastutama enda valmistatud toodete eest ka siis, kui nad on muutunud jäätmeteks ja vajadusel jäätmed kokku korjama ning korraldama nende käitlemise.

Eesti riigi ja Euroopa Komisjoni vahelistel ühinemisläbirääkimistel on Eesti riik lubanud Ida-Virumaa põlevkivitööstuse ja –energeetika jäätmehoiuldad korrastada hiljemalt 2013. aastaks. Sama nõue tuleneb ka vastavatest õigusaktidest. Tööstusjäätmete ja poolkoksi prügilad Kohtla-Järvel ja Kiviõlis, samuti Narva elektriamaade tuhaarastus ja osa tuha ladestusaladest ei vasta EL standarditele.

Struktuuritoetuse meetmete rakendamine

Nõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate sulgemine

EARK eesmärgiks on sulgeda nõuetele mittevastavad tavajäätmeprügilad, mis vastavalt Keskkonnaministri 29.04.04 määrusele nr 38 on määratud sulgemisele. Antud eesmärgi väljundindikaatoriks on suletud ja korrastatud tavajäätmeprügilate arv ning sihttasemeks on 39 korrastatud prügilat 2013. aastal.

Vastav meetme tingimuste määrus (keskkonnaministri määrus nr 9) allkirjastati 13.03.2008 (jõustus 29.05.2008). SA Keskkonnainvesteeringute Keskus kuulutas 2008. aasta juulis välja meetme „Nõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate sulgemine“ projektidele toetuse andmiseks esimese taotlusvooru. Meetme raames toetatakse nende nõuetele mittevastavate prügilate korrastamist, mis on käsitletud riigi jäätmekava 2008–2013 lisas 4, ja millel on Keskkonnaameti otsus prügila sulgemise kohta. Meetmest võivad toetust taotleda kohaliku omavalitsuse üksused ja prügila sulgemise kohustusega juriidilised isikud. Taotluste hindamisel hinnatakse projekti vastavust kohaliku omavalitsusüksuse jäätmekavale, projekti võimalikku positiivset mõju inimese tervisele ja keskkonnale ning projekti eelarve põhjendatust.

Esimesse taotlusvooru laekus viis taotlust kogumaksumusega ligikaudu 150 miljonit krooni. Esitatud taotluste hindamise tulemusena otsustati toetada kolme projekti kogusummas ligikaudu 130 miljonit krooni. Toetati Käina prügila sulgemist ning Neemi ja Pärnu Rääma prügila korrastamist.

Põlevkivitööstuse nõuetele mittevastavate prügilate sulgemine ja korrastamine

EARK ühe eesmärgina on sätestatud keskkonnanõuetele mittevastavate põlevkivitööstuse ja –energeetika jäätmehoiuldade sulgemine ja korrastamine, mis vastavalt Keskkonnaministri 29.04.04 määrusele nr 38 on määratud sulgemisele. Antud eesmärgi väljundindikaatoriks on suletud ja korrastatud keskkonnanõuetele mittevastavate tööstusjäätmete hoiuldade arv ning sihttasemeks on 11 korrastatud tööstusjäätmete hoiuld 2013. aastal.

Kohtla-Järve ja Kiviõli nõuetele mittevastavad poolkoksi prügilad asuvad jätkuvalt riigiomandis oleval maal ning prügilate sulgemine ja korrastamine on riigi kohustus. Kunagiste jäätmetekitajate (nüüdseks pankrotis) kohustus prügilad sulgeda ei ole tänasel päeval tegutsevatele ettevõtetele üle läinud. Enamuse ladestatud põlevkivikeemia tööstuse jäätmetest moodustab poolkoksi, millele on väiksemas mahus lisandunud muud põlevkivitöötlemise jäätmed.

Prügilate sulgemiseks vajalike uuringute ja ettevalmistustööde teostamiseks eraldas Euroopa Komisjon tagastamatut abi perioodi 2000-2006 Ühtekuuluvusfondi Tehnilise abi meetmest (projekt 2003/EE/16/P/PA/012). Projekti sisuks oleva teostatavusuuringu viis läbi konsortsium Ramboll Finland OY ja EL Konsult OÜ. Projekt lõppes 2007. aasta kevadel.

01. 08. 2008 allkirjastas keskkonnaminister meetme „Põlevkivitööstuse nõuetele mittevastavate prügilate sulgemine ja korrastamine“ tingimuste määruse (jõustus 16.08.2008). Vastavalt meetme määrusele on meetme raames toetatavaks tegevuseks Kohtla-Järve ja Kiviõli põlevkivitööstuse ohtlike jäätmete keskkonnanõuetele mittevastavate prügilate sulgemine ja korrastamine. Meetme määruse tingimused näevad ette investeeringute kava koostamist, mis kehtestatakse aastateks 2008-2013. Investeeringute kava, mis kinnitati Vabariigi Valitsuse poolt 20. 11. 2008, koosseisu arvati kaks projekti:

- 1) Kohtla-Järve põlevkivitööstuse ohtlike jäätmete keskkonnanõuetele mittevastava prügila sulgemine
- 2) Kiviõli põlevkivitööstuse ohtlike jäätmete keskkonnanõuetele mittevastava prügila sulgemine.

Toetuse saajaks on Keskkonnaministeerium, kuna põlevkivitööstuse nõuetele mittevastavad prügilad asuvad jätkuvalt riigiomandis oleval maal ning kunagiste jäätmetekitajate (nüüdseks pankrotis) kohustus prügilad sulgeda ei ole läinud tänasel päeval tegutsevatele ettevõtetele üle.

Prügilate sulgemisprojekti juhtimiseks korraldas Keskkonnaministeerium 2008. aastal riigihanke „Projekti juhtimisüksus PIU“. Hanke võitis TSM Projekti juhtimise OÜ ja AS Geotehnika Inseneribüroo G.I.B ühispakkumus.

Ladestusalaga jäätmekäitluskeskuste rajamine

EARK üks eesmärke on optimaalse regionaalsete tavajäätme prügilate võrgustiku väljaarendamine Eestis. Eesmärgi väljundindikaatoriks on tavajäätmeprügilate arv Eestis ning sihttasemeks 7 prügilat 2015. aastal.

Vastavalt jäätmekavale nähakse ette Eestis veel kahe jäätmekäitluskeskusega ladestusala rajamine, Kagu-Eestisse ja Saaremaale. Perioodi 2007-2013 üldiseks põhimõtteks on mitte toetada tegevusi, mis on seotud jäätmete ladestamisega prügilatesse (need kulud peab katma jäätmete tekitaja põhimõttest „saastaja maksab“ lähtudes). Kuna aga juba töötavate keskuste rajamisel kasutati varasematel aastatel ELi ja KIKi toetusi, siis et tagada projektide võrdne kohtlemine, ei rakendata olemasolevate prügilate ning Kagu-Eestisse ja Saaremaale kavandatavate jäätmekäitluskeskuste (koos ladestusaladega) ja/või alates 16. juulist 2009. a Kagu-Eestit teenindavate jäätmekäitluskeskuste ladestusala laiendamise seotud projektide puhul nimetatud põhimõtet täies ulatuses ning uute ladestusaladega jäätmekäitluskeskuste rajamist toetatakse ka perioodil 2007-2013 struktuuri toetusest.

Vastav meetme tingimuste määruse eelnõu oli aruandlusaasta lõpu seisuga valmis ning

menetluses. Meetme jõustamine ja rakendamise algus on kavandatud 2009. a kevadel. Meetme raames toetata tegevus on ladestusalaga jäätmekäitluskeskuste rajamine Saaremaale ja Kagu-Eestisse ning alates 16. juulist 2009 Kagu-Eestit teenindavate jäätmekäitluskeskuste ladestusala laiendamine. Seega tagab meetme rakendamine EARKs püstitatud strateegilise eesmärgi saavutamise.

Jäätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamine

EARK eesmärgiks on tagada nõuetele vastav jäätmete käitlemine, jäätmete taaskasutuse suurendamine ning jäätmetekke vähendamine. Tulemusindikaatoritena on sätestatud rahvusvahelistele nõuetele vastava jäätmete käitlemise määr (100% 209), tahkete jäätmete taaskasutamise määr (60% 2015) ja biolagunevate jäätmete osakaal ladestavates jäätmetes (30% 2015). Eesmärkide saavutamisel nähakse ette lahendusena jäätmejaamade (jäätmekäitluskohtade) võrgustiku väljaarendamist ning taaskasutustegevuste arendamist.

Nimetatud tegevusi toetava meetme tingimuste määruse eelnõu oli aruandlusaasta lõpu seisuga valminud. Meetme jõustamine ja rakendamise algus on kavandatud 2009. a kevadel. Meetmest toetuse andmise eesmärk on tagada nõuetele vastav jäätmete käitlemine ning suurendada jäätmete taaskasutamist. Toetust antakse tegevuseks, mis on kooskõlas riigi jäätmekavas 2008–2013 määratletud tegevustega jäätmete taaskasutamise arendamiseks:

- jäätmekäitluskeskuse või jäätmejaama rajamine, mille abikõlblike kulude suurus on vähemalt 8 miljonit krooni;
- liigiti kogutud biolagunevate jäätmete taaskasutamine;
- jäätmete ringlussevõtu arendamine, mis on seotud õigusaktidega kehtestatud jäätmete taas- ja korduskasutamise sihtarvude täitmisega, mille taaskasutusvõimalus on puudunud või on madal. Toetust ei anta jäätmete masspõletamise arendamiseks.

Toetust antakse avatud taotlusvoorude kaudu.

Meetme raames kavandatud tegevused võimaldavad saavutada elukeskkonna arendamise rakenduskavas püstitatud eesmärgid: tagatud on nõuetele vastav jäätmete käitlemine, suurenenud on jäätmete taaskasutus ning vähenenud jäätmetekke.

Põlevkivienergeetika jäätmeheidlate (tuhaväljade) rekonstrueerimine ja tuhaarastus-süsteemi uuendamine

Vastavalt Eesti ELiga liitumiselepingule kohustus Eesti viima EL nõuetele vastavusse (Prügiladirektiiv 1999/31/EÜ (ladestamise lõpetamine nõuetele mittevastavates prügilates tähtajaga 16.07.2009)) AS Narva Elektriijaamad poolt toimuva tuha ladestamise. Tööde kavandamist alustati perioodi 2004–2006 Ühtekuuluvusfondi Tehnilise abi meetme raames. Projekti eesmärgiks oli tuha ladestamise nõuetele vastavaks viimiseks vajaliku tehnoloogilise lahenduse väljatöötamine. Kahjuks osutus see keerukamaks kui algselt loodeti ning projekti raames läbiviidud katsetused võimaliku tehnoloogia osas ei andnud loodetud tulemusi. Aruandlusaasta lõpu seisuga toimusid Eesti Energia ja EK vahel läbirääkimised võimalike alternatiivide osas. Eesti on nüüd välja pakkunud uuendatud variandi, kus jätkatakse tuhaarastusel minimaalsete muutustega, rekonstrueerides olemasolevaid tuhavälju selliselt, et oleks tagatud EL prügiladirektiivis sätestatud nõuded.

Tulenevalt eelnevast on pikendatud ka TA projekti konsultandi lepingut ettevalmistustööde osas kuni 30. novembrini 2009.

Prioriteetse suuna tegevuste vastavus Lissaboni protsessi eesmärkide saavutamisele

Majanduskasvu ning edasiste arenemisvõimaluste eelduseks on kvaliteetse elukeskkonna säilitamine ning nüüdisaegse keskkonnainfrastruktuuri olemasolu. Euroopa Liidu edu sõltub ka sellest, kuidas tullakse toime ressursidega seonduvate keskkonnaprobleemidega, mis tähelepanuta jätmise korral hakkavad majanduskasvu pidurdama.

Lissaboni strateegia rakendamise ühe vahendina kiitis Nõukogu heaks „Majanduskasvu ja töökohtade loomise kompleksed suunised (2008-2010)“. Keskkonnavaldkonnale on otseselt suunatud suunis 11 – ergutada ressursse säästlikult kasutama ning tugevdada majanduskasvu ja keskkonnakaitse koostoimet.

Nüüdisaegse keskkonnainfrastruktuuri olemasolu on üks peamisi tegureid Euroopa ja selle piirkondade muutmiseks atraktiivseks investeerimis- ja elukeskkonnaks. Keskkonnakaitse ja majanduskasvu sünergia tugevdamisel on esmase tähtsusega ülesannete hulgas veevarustuse, jäätmekäitluse ja heitveekäitluse infrastruktuuride väljaehitamine, aga samuti ka maa-alade saastest puhastamine, et seda uueks majandustegevuseks ette valmistada.

Keskkonnasektoris on aastatel 2007-2013 kõige suuremad ja ressursimahukamad ülesanded veemajanduse ja jäätmekäitluse arendamisel. Elukeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetne suund 1 ongi suunatud veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamisele, samuti jääkreostuse likvideerimisele. Suuremahulised projektid veemajanduse ja jäätmemajanduse sektoris panustavad majanduskasvu ja tööhõive suurendamisse nii uue kaasaegse infrastruktuuri loomisega, mis on vajalik nii ettevõtetele kui elanikele, elanike terviseriskide vähendamise ja uute töökohtade säilitamise ja loomisega.

Olulisemad tegevused prioriteetse juhtimise tasandil:

- Keskkonnaministri poolt kokkukutsutud töörühmad on koostanud meetmete tingimuste määrusi.
- 31.01.08 toimunud Vabariigi Valitsuse istungil akrediteeriti SA Keskkonnainvesteeringute Keskus ning volitati seega asutust täitma Euroopa Liidu struktuuritoetuste rahastusperioodi 2007-2013 RÜ ülesandeid.
- Haldusleping KKM ja KIKi vahel sõlmiti 25.01.2008⁴¹
- Rakendusamet töötab välja ja kehtestab perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse andmise ja kasutamise järelevalve korra
- Koostatud on protseduuride käsiraamatud toetuste vahendamise seotud tegevuste täpsustamiseks RÜs.
- Moodustati Perioodi 2007-2013 “Elukeskkonna arendamise rakenduskava” prioriteetsete suundade „Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine“ ja “Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine” juhtkomisjon⁴².

⁴¹ <http://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12949842>

⁴² Juhtkomisjon moodustati keskkonnaministri 16.01.2008 käskkirjaga nr 54 ning juhtkomisjoni koosseisu muudeti keskkonnaministri 10.12.2008 käskkirjaga nr 1817.

Prioriteetse suuna tegevuste vastavus riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia eesmärkidele

Prioriteetse suuna raames teostatavad tegevused on suunatud RSKS üldeesmärgi „Kiire jätkusuutlik areng“ alaeesmärgi „Keskkonnakasutuse säästvuse kasv“ saavutamisele. Prioriteetse suuna raames rakendatavad meetmed ja nende alusel toetatavad tegevused vastavad RSKS prioriteedi „Säästev keskkonnakasutus“ raames sätestatud tegevustele.

Prioriteetne suund	Aruandlusperioodi lõpu seisuga tehtud abikõlblikud kulud	ESF reeglite alusel tehtud abikõlblikud kulud	ESF reeglite alusel tehtud kulude osakaal kõikidest abikõlblikest kuludest (%)
Prioriteetne suund „Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine“	0	0	0

2.1.6 Suurprojektide info

2.1.6.1 Suurprojektide indikatiivne loetelu

Suurprojektideks loetakse struktuurivahendite üldmääruse järgi keskkonnavaldkonnas projekte abikõlbliku kogumaksumusega vähemalt 25 miljonit EURi.

Aruandlusaastal esitati veemajanduse infrastruktuuri arendamise meetme I taotlusvooru raames RÜle taotlus kolme suurprojekti rahastamiseks.

Tabel 11. Suurprojektide indikatiivne loetelu

Suurprojekti nimetus	Euroopa Komisjoni poolt tehtud rahastamisotsuse kuupäev (heakskiidetud projektide puhul)	Indikatiivne suurprojekti taotluse Euroopa Komisjonile esitamise aeg (planeeritavate projektide puhul)
Prioriteetne suund: Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine		
Meede: Veemajanduse infrastruktuuri arendamine		
Narva veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimise projekt	-	Märts 2009
„Harku valla Ühtekuuluvusfondi veemajandusprojekt“	-	Märts 2009

„Kohtla-Järve piirkonna ühisveevarustuse rekonstrueerimine“	-	Aprill 2009
---	---	-------------

Nõuetele mittevastavate põlevkivitööstuse jäätmeheidlate korrastamise investeeringute kava koosseisus on kinnitatud Kohtla-Järve ohtlike jäätmete keskkonnanõuetele mittevastava prügila sulgemise projekt, mille investeeringute kavas kinnitatud maht ületab suurprojekti miinimummäära. Projekti taotlus on kavandatud RÜle esitada hiljemalt 2009. a mais.⁴³

2.1.6.2 Muudatud projektide indikatiivses loetelus

Kõik meetmed ei ole veel käivitunud ja seega ei ole kõiki võimalikke muudatusi EARKs sätestatud nimekirjas võimalik täpsustada. Osade EARK-s toodud projektides sisalduvate objektide investeeringuid hõlmavad alljärgnevad aruandlusperioodil rahastamiseks esitatud suurprojektid:

- „Harku valla Ühtekuuluvusfondi veemajandusprojekt“ (EARK-s „Vääna veemajandusprojekt“)
- „Narva linna veevarustuse – ja kanalisatsioonisüsteemide rekonstrueerimise projekt“ (EARK-s „Narva, Narva-Jõesuu, Sillamäe ja Vaivara valla 5 küla vee- ja kanalisatsiooniprojekt“)
- „Kohtla-Järve piirkonna ühisveevarustuse rekonstrueerimine“ (EARK-s Ida-Viru väikeasulate joogiveeprojekt).

Suurprojektide indikatiivsest nimekirjast langes välja „Pärnu linna ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamine“, kuna ettevalmistatud projekti maksumus on väiksem kui suurprojekti lävi (25 MEUR). Kuna veemajanduse infrastruktuuri arendamise meetme raames on kavas korraldada veel 2 taotlusvooru, võib suurprojektide nimekirjas tulla lisamuudatusi.

2.1.6.3 Suurprojektide rakendamise hetkeseis

Aruandlusperioodi lõpu seisuga ei ole suurprojektide rahastamisega alustatud.

Tabel 12. Suurprojektide rakendamise hetkeseis

Suurprojekt	Planeeritud kulud aruandlusperioodi lõpu seisuga kumulatiivselt (kõik allikad, EUR)*	Tegelikud kulud aruandlusperioodi lõpu seisuga kumulatiivselt (kõik allikad, EUR)	Tegelike kulude maht aruandlusperioodi lõpus võrreldes planeeritud kulude mahuga aruandlusperioodi lõpus (%)
-	0	0	0

2.1.6.4 Suurprojektide finantsprogress

Aruandlusperioodi lõpu seisuga ei ole suurprojektide rahastamisega alustatud.

Tabel 13. Suurprojektide finantsprogress

⁴³ Kohtla-Järve ohtlike jäätmete keskkonnanõuetele mittevastava prügila sulgemise projekt esitati RÜle 12.05.09

Suurprojekt	Fond (ERDF/ÜF)	Projekti eelarve kokku* (EUR)	Eelarve EL osalus (EUR)	Allkirjastatud lepingute maht kokku* (EUR)	Allkirjastatud lepingute maht kokku osakaaluna projekti eelarvest kokku (%)	Tehtud ning väljamaksete aluseks olnud abikõlblikud kulud kokku* (EUR)	Tehtud väljamaksete EL osalus (EUR)	Tehtud väljamaksete (EL osalus) osakaaluna projekti eelarvest (EL osalus) (%)
-	-	0	0	0	0	0	0	0

2.1.6.5 Aset leidnud viivitused ning projekti edukaks rakendamiseks võetud meetmed

Aruandlusperioodi lõpu seisuga ei ole suurprojektide rahastamisega alustatud.

2.1.7 Mahukate projektide info

Mahukateks projektideks peetakse kokkuleppeliselt projekte, mille maht on üle 19 113 724 miljoni euro ja alla suurprojekti määra – 25 miljoni euro.

Aruandlusaasta jooksul rahastati RÜ poolt üks mahuka projekti kategooriasse kuuluv projekt.

Tabel 14. Mahukate projektide info

Mahukas projekt	Fond	Projekti eelarve EUR	Märkused
Pärnu Kesklinna, Ülejõe- ja Rääma linnaosade ühisveevärgi ja kanalisatsiooni rekonstrueerimine ja laiendamine	ÜF	21 819 182	-

2.1.8 Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele

Aruandlusperioodil ei ole esinenud probleeme vastavusega ühenduse õigusele. Toetuse rakendamiseks on erinevatel rakendustasanditel (RA ja RÜ) välja töötatud juhtimis- ja kontrollisüsteemid, mille abil on maandatud võimalikud riskikohad seoses hangete, kulufetiivsuse ja abikõlblikkusega. Kontrolliprotseduuride väljatöötamisel on sealjuures silmas peetud ka ülddist Euroopa Komisjoni poolset lähenemist ning võetud suund protseduuride lihtsutamisele ning toetuse saajate haldussuutlikkuse tõstmisele. Asutuste juhtimis- ja kontrollisüsteemid on auditeeritud ning RÜ osas akrediteeritud, lisaks on Eesti rakendussüsteemi juhtimis- ja kontrollisüsteemid heaks kiitnud Euroopa Komisjon.

Riigiabiga seonduvad küsimused lahendatakse enne meetme käivitumist, st meetmete puhul, mis eelduslikult sisaldavad riigiabi alla kuuluvaid tegevusi, taotletakse meetmele tervikuna riigiabi luba.

Direktiividest tulenevate kohustuste täitmist on peetud silmas nii valdkondliku seadusandluse ja arengudokumentide väljatöötamisel, samuti on meetmed ja nende alusel koostatavad investeeringute kavad suunatud võetud kohustuste täitmisele. Toetatavate

valdkondade, tegevuste ja abikõlblike kulude määratlemise ning hindamisprotsessi ja -kriteeriumitega suunatakse vahendid direktiividest ning siseriiklikest õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmisele.

Meetme tingimuste määruste väljatöötamisel arvestatakse lisaks EARKs sätestatud eesmärkidele ka valdkondlikes arengukavades reguleeritud üldiste keskkonnanõuete täitmist puudutavate eesmärkide elluviimisega. Keskkonnanõuete täitmist hinnatakse nii taotluse kontrolli faasis kui kulude hüvitamisel. Toetatakse vaid positiivse keskkonnamõjuga tegevusi.

Keskkonnaga seotud direktiivide täitmine

EL veemajandus-direktiividest kõige suuremaid investeeringuid nõudvad on asulareovee puhastamise direktiiv ja joogivee direktiiv. Joogivee direktiivi ja asulareovee puhastamise direktiivi rakendamiseks tuleb korraldada ja tagada nõuetekohane joogiveevarustus ja reovee kokkukogumine ja puhastamine.

EL asulareovee puhastamise direktiivi nõuete täitmiseks tuleb üle 2000 ie reoveekogumisaladel tagada reovee nõuetekohane kokku kogumine ja puhastamine. Direktiivi nõuete täitmiseks tuleb kõikidel üle 2000 inimekvivalendiga (ie) reoveekogumisaladel välja ehitada ühiskanalisatsioon ja rekonstrueerida olemasolev amortiseerunud kanalisatsioonisüsteem. Lisaks tuleb nõuetega vastavusse viia kõik üle 2000 ie reoveekogumisaladel paiknevad reoveepuhastid. Alla 2000 ie reoveekogumisaladel tuleb vastavalt direktiivile tagada reovee puhastite nõuetekohane töö. Samas peab reoveepuhasti nõuetekohase töö tagamiseks nõuetele vastama ka reovee kokkukogumise süsteem.

Joogivee direktiivi nõuete täitmiseks tuleb üle 50 elanikuga asulates olemasolevad veesüsteemid korda teha ja vajadusel paigaldada veepuhastusseadmed ning üle 2000 elanikuga asulates ehitada välja kogu elanikkonna joogiveega varustamiseks vajalikud veetorustikud.

Eesti ühinemislepingus EL-ga anti Eestile asulareovee puhastamise direktiivi artiklites 3, 4 ja 5 esitatud kohustuste täitmiseks üleminekuajad, mis reovee kogumissüsteemide väljaehitamise ja reovee puhastamise kvaliteedi osas reostuskoormusega 2000 - 10 000 ie reoveekogumisaladel on kuni 31. detsembrini 2010. Suurtele reovee kogumisaladele ehk reostuskoormusega üle 10 000 inimekvivalendiga reovee kogumisaladele anti Eestile üleminekuajad artiklite 3, 4 ja 5 täitmiseks kuni 31. detsembrini 2009.

Eesti ühinemislepingus Euroopa Liiduga anti Eestile direktiivi rakendamiseks järgmised üleminekuajad:

a) Eestis ei kohaldata värvuse, vesinikioonide kontsentratsiooni, raua, mangaani, lõhna ja hägususe jaoks määratud indikaatornäitajate piirväärtusi:

o kuni 31. detsembrini 2007 veevarustussüsteemide suhtes, mille kaudu varustatakse joogiveega rohkem kui 2000 inimest;

o kuni 31. detsembrini 2013 veevarustussüsteemide suhtes, mille kaudu varustatakse joogiveega kuni 2000 inimest.

b) Eestis ei kohaldata kloriidi, elektrijuhtivuse ja sulfaadi jaoks määratud indikaatornäitajate piirväärtusi:

o kuni 31. detsembrini 2008 rohkem kui 2000 elanikuga asulate suhtes;

o kuni 31. detsembrini 2013 kuni 2000 elanikuga asulate suhtes.

Ülejäänud kvaliteedinäitajad pidid vastama piirväärtustele alates 1. maist 2004 a.

Antud direktiivide kõikide nõuete täitmiseks on käesoleval hetkel täiendav investeeringute vajadus hinnanguliselt 7 miljardit krooni, seejuures 3,5 miljardit üle 2000

ie piirkondadele ja 3,5 miljardit alla 2000 ie piirkondadele. Seejuures on 2007-2013 Ühtekuuluvusfondi rahasid veel jaotamata 1,9 miljardi krooni eest, lisaks rahastatakse siseriiklikult veemajandusprojekte igaaastaselt 300-500 miljoni krooni ulatuses.

Jäätmetealane tegevus Eestis põhineb jäätmeseadusel, pakendiseadusel, pakendiaktsiisi seadusel ja nende alamaktidel, milles sätestatud nõuded on kooskõlas EL jäätmealaste õigusaktidega.

Vastavalt Euroopa Nõukogu 26. aprilli 1999 direktiivile 1999/31/EÜ (prügilate kohta) ei ole lubatud ladestada prügilasse vedelaid jäätmeid ja plahvatusohtlikke, sööbivaid, oksüdeerivaid, kergestisüttivaid või süttivaid jäätmeid, nagu on määratletud ohtlike jäätmete direktiivi 91/689/EMÜ III lisas. Ohtlike jäätmete direktiivi ja sellega seonduvate õigusaktide kohaselt kuulub põlevkivienergeetikas tekkiv kolde- ja lendtuhk omadustelt sööbivate ja EL-iga liitumisläbirääkimiste tõlgenduse kohaselt ladestamisviisi tõttu vedelate jäätmete hulka. ELja Eesti Vabariigi ühinemislepingus tehti erandid direktiivi 1999/31/EÜ nõuete rakendamisel põlevkivituha ladestamisel tähtajaga 15. juuli 2009, kuna direktiivi 1999/31/EÜ artikli 14 punkti c kohaselt võib alates 16. juulist 2009 jäätmeid ladestada ainult nõuetele vastavatesse prügilatesse. Hetkel käivad läbirääkimised EK-ga Eesti poolt pakutava lahenduse osas põlevkivi lend- ja koldetuha ladestamise jätkamiseks.

Prügiladirektiivi nõuetest tulenevalt on keelatud töötlemata jäätmete ladestamine ja kehtivad piirangud biolagunevate jäätmete ladestamiseks. Biolagunevate jäätmete ladestamise piirid on sätestatud jäätmeseaduse § 134, mis ütleb, et prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas ei tohi biolagunevaid jäätmeid olla üle 45 massiprotsendi alates 2010. aasta 16. juulist, üle 30 massiprotsendi alates 2013. aasta 16. juulist ning üle 20 massiprotsendi alates 2020. aasta 16. juulist.

Euroopa Nõukogu direktiivist 1999/31/EÜ prügilate kohta tuleneb ka jäätmeseaduse § 131 nõue, mille kohaselt peavad prügilad vastama kehtestatud nõuetele 2009. aasta 16. juuliks või olema samaks ajaks jäätmete ladestamiseks suletud. Eelnevale lisaks on kehtestab jäätmeseadus nõude, et prügilad, mis suletakse jäätmete ladestamiseks 2009. aasta 16. juuliks, peavad olema nõuetele vastavalt korrastatud hiljemalt 16. juuliks 2013.

Pakendidirektiivist tulenevad pakendijäätmete taaskasutamise sihtarvud on sätestatud pakendiseaduses. Vastavalt pakendiseaduse § 36 lg 2 tuleb alates 2009. aasta 1. jaanuarist pakendijäätmeid taaskasutada järgmiselt:

- pakendijäätmete kogumassist vähemalt 60 protsenti kalendriaastas;
- pakendijäätmete kogumassist ringlussevõetuna vähemalt 55 ja mitte rohkem kui 80 protsenti kalendriaastas.

Selleks, et oleks tagatud üldiste sihtarvude täitmine, on pakendiettevõtjad kohustatud alates 2009. aasta 1. jaanuarist taaskasutama pakendimaterjali liike kalendriaastas vähemalt järgmises ulatuses:

- 70 protsenti klaasijäätmete kogumassist ringlussevõetuna;
- 70 protsenti paberi- ja kartongijäätmete kogumassist, kusjuures 60 protsenti kogumassist ringlussevõetuna;
- 60 protsenti metallijäätmete kogumassist ringlussevõetuna;

- 55 protsenti plastijäätmete kogumassist, kusjuures 45 protsenti plastijäätmete kogumassist ringlussevõetuna ja 22,5 protsenti plastijäätmete kogumassist uuesti plastiks töödelduna;
- 45 protsenti puidujäätmete kogumassist, kusjuures 20 protsenti kogumassist ringlussevõetuna.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/66/EÜ nõuded patarei- ja akujäätmete taaskasutamisele ja ringlussevõtule on sätestatud Vabariigi Valitsuse 7. augusti 2008. a määruses nr 124 „Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad“. Vastavalt Vabariigi Valitsuse määruse § 36 peab ettevõtja, kes võtab tarbijalt vastu patarei- ja akujäätmeid, saavutama jooksva kalendriaasta kestel kogutud patarei- ja akujäätmete ringlussevõtul hiljemalt 26. septembriks 2011. a järgmised minimaalsed ringlussevõtu sihtarvud:

- pliipatareide ja -akude ringlussevõtt keskmiselt 65 massiprotsendi ulatuses, sealhulgas patareis ja akus sisalduva plii võimalikult kõrgemal tasemel ringlussevõtt, mis on ilma ülemääraste kulutusteta tehniliselt teostatav;
- kaadmium-nikkelpatareide ja -akude ringlussevõtt keskmiselt 75 massiprotsendi ulatuses, sealhulgas patareis ja akus sisalduva kaadmiumi kõrgemal tasemel ringlussevõtt, mis on ilma ülemääraste kulutusteta tehniliselt teostatav;
- muude patarei- ja akujäätmete ringlussevõtt keskmiselt 50 massiprotsendi ulatuses.
- Ringlussevõtu sihtarvude arvutamisel võetakse arvesse ka elektroonikaromudest eemaldatud patareid ja akud.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/96/EÜ sihtarvud elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete taaskasutamisele ja ringlussevõtule on sätestatud Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009. a määruse nr 65 „Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad“ § 36, mis ütleb, et elektroonikaromude taaskasutamisel tuleb võimaluse korral eelistada nende korduskasutamist tervikseadmetena. Tootja tagab, et saavutatakse jooksva kalendriaasta kestel kogutud elektroonikaromude taaskasutamine järgmiselt:

- määruse lisas sätestatud elektri- ja elektroonikaseadmete kategooriatesse 1 ja 10 kuuluvaid seadmeid vähemalt 80% ulatuses seadmete keskmisest massist ning korduskasutatavaid ja ringlussevõetavaid seadmete komponente, materjale ja aineid vähemalt 75% ulatuses seadmete keskmisest massist;
- määruse lisas sätestatud elektri- ja elektroonikaseadmete kategooriatesse 3 ja 4 kuuluvaid seadmeid vähemalt 75% ulatuses seadmete keskmisest massist ning korduskasutatavaid ja ringlussevõetavaid seadmete komponente, materjale ja aineid vähemalt 65% ulatuses seadmete keskmisest massist;
- määruse lisas sätestatud elektri- ja elektroonikaseadmete kategooriatesse 2, 5, 6, 7 ja 9 kuuluvaid seadmeid vähemalt 70% ulatuses seadmete keskmisest massist ning korduskasutatavaid ja ringlussevõetavaid seadmete komponente, materjale ja aineid vähemalt 50% ulatuses seadmete keskmisest massist;
- gaaslahenduslampide korduskasutatavaid ja ringlussevõetavaid komponente, materjale ja aineid vähemalt 80% ulatuses lampide massist.

Ringlussevõtu sihtarvude arvutamisel ei võeta arvesse elektroonikaromudest eemaldatud ja ringlusse võetud patareisid ja akusid.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/53/EÜ sihtarvud romusõidukis sisalduvate materjalide kordus- ja taaskasutamisele on sätestatud Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2004. a määruse nr 352 „Mootorsõidukite ja nende osade kogumise, tootjale tagastamise, taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded, kord ja sihtarvud ning rakendamise tähtajad“ § 4, mis ütleb, et alates 1. jaanuarist 2006. a on tootja kohustatud romusõidukist taaskasutama vähemalt 85% romusõiduki aastasest keskmisest massist. Korduskasutusse ja ringlusse võetavate komponentide, materjalide ja ainete mass on vähemalt 80% romusõiduki aastasest keskmisest massist.

Alates 1. jaanuarist 2015. a on tootja kohustatud romusõidukist taaskasutama vähemalt 95% romusõiduki aastasest keskmisest massist. Korduskasutusse ja ringlusse võetavate komponentide, materjalide ja ainete kogus on vähemalt 85% romusõiduki aastasest keskmisest massist.

2.1.9 Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed

Käivitunud meetmete rakendamisel ei ole tekkinud märkimisväärsed probleeme, mis on takistanud või takistavad tegevuste plaanipärasest elluviimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist. Meetmete kavandamine ja rakendamine on üldjoontes toimunud ootuspäraselt. Planeeritust mahukamaks on osutunud meetmete väljatöötamise protsess. Olulisemad meetmete ettevalmistamist ja rakendamist mõjutavad tegurid olid alljärgnevad:

- Veemajanduse infrastruktuuri arendamise meetme I taotlusvooru laekus oodatust enam taotlusi, mistõttu taotluste läbivaatamine, vastavuse hindamine ja rahastamisotsusteni jõudmine kestis kauem kui algselt loodeti.
- Tulusatele projektidele ettenähtud tulu-kulu analüüsi meetodika kohaldamine jäätmevaldkonnas, kus tulude prognoosimine on keerukam kui veemajanduse valdkonnas
- Ebaselgus põlevkivienergeetika tuhaarastussüsteemi uuendamise tehnoloogilise lahenduse osas (sobivat lahendust ei leitud), mistõttu on takerdunud vastava meetme ettevalmistamine ja käivitamine. Kavandatav meede hõlmab märkimisväärset osa prioriteetse suuna vahenditest. Lisaks on tuhaarastussüsteemi uuendamine seotud EL prügiladirektiiviga seotud nõuete täitmisega (tähtaeg 16.07.2009)

Toetuse saajate seisukohast on muutumas kriitiliseks ka omafinantseeringu küsimus arvestades raskenenud majandusolusid.

Probleemide ennetamiseks viiakse RA ja RÜ koostöös regulaarselt läbi struktuuritoetuse riskide hindamine. Riskide hindamine toimub Korraldusametuse poolt väljaarendatud meetodika alusel. Riskide hindamisse kaasati RA ja RÜ eri struktuuriüksuste ja tasandite, struktuuritoetuse rakendamisega suuremal või vähemal määral seotud töötajad.

Olulisemad RA ja RÜ tasandil struktuuritoetuse rakendamisega seoses tuvastatud riskid ja nende maandamiseks kavandatavad meetmed on alljärgnevad:

Tabel 15. Prioriteetse suuna riskid

Prioriteetne suund või meede	Risk	Ette võetud/ võetavad abinõud	Vastutaja	Tähtaeg
Pr suund 1,3	Rakenduskava eesmärgid ja indikaatorite sihttasemed on seotud EL liitumislepinguga võetud kohustustega, on oht, et neid ei suudeta SF vahenditega täita, kuna kohustuste täitmine võib osutuda ebareaalseks	Eesmärkide ja indikaatorite täitmise realistlikkuse hinnang meetmete rakendamisel kavandatud väljunditega seoses (seirekomisjonile)	RA	Juuni 2009
Pr suund 1	Meetme määruste koostamise protsess on kohati väga aeglane, mis aeglustab SF vahendite rakendamist (n+2 reegli rikkumise oht)	Meetmete väljamaksete pikemaajalisem prognoosimine, prognooside regulaarne analüüs n+2 reegli täitmise suhtes	RA ja RÜ	Regulaarne
Pr suund 1	Kui hinnatakse valesti toetuse saajate rahastamisvõimalusi (kaasrahastamismäära seadmisel), siis SF vahendite rakendamine takerdub ja jääb rakenduskava eesmärk täitmata	Potentsiaalsete toetuse saajate kaasrahastamisvõime kuse väljaselgitamine ja analüüs	RA ja RÜ	Jooksvalt, sõltuvalt meetmest
Pr suund 1,2,3	Hangete kallinemine projekti lõppfaasis, mis võib viia projekti muutumise suurprojektiks, mistõttu tuleb EKle taotlus esitada projekti elluviimise käigus, mis põhjustab ajakulu ja maksete seiskumist. EK võib otsustada, et projekti polekski pidanud üldse rahastama.	Puudub /force majore/	RÜ	Kallinemise korral esitatakse kogupakett
Pr suund 1,2,3	Pole reguleeritud, kuidas RÜ peaks kontrollima peale projekti lõppu tekkivaid tulusid. Pole fikseeritud toetuse saaja kohustust esitada nt täiendav finantsanalüüs 5 aastat peale projekti lõppemist.	Puudub, sõltub KA juhustest ja protseduuridest	RÜ	Jooksev arendus (protseduuride koostamisel püütakse määratleda ja meetme määruse juures)

2.1.10 Rakendamisel ilmnenu muudatused keskkonnas

Suurimaks aruandlusaastal toimunud muudatuseks keskkonnas kujunes globaalne finantskriis ja sellest tulenev majandussurutis. Üheks selle mõjuks on taotlejate ja toetuse saajate omafinantseerimissuutlikkuse vähenemine ning nõudluse kasv omafinantseeringut katvate laenutoodete vastu. Muudatuse positiivne külg on samas see, et kasvanud on konkurents toodete ja teenuste hangetel, mistõttu teenuste hinnad on võrreldes eelneva aastaga oluliselt langenud.

2.1.11 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus

Muude rahastamisvahenditega vastastikuse täiendavuse hindamine toimub lisaks EARKi koostamise faasis toimunud analüüsile, ka meetme määruse väljatöötamise käigus. Lisaks kontrollitakse täiendavust ja topetrahastamise riski taotluste vastavushindamise faasis. Sõltuvalt meetmest kaardistatakse vastavushindamise käigus võimalikud kattuvad valdkonnad/rahastajad ja esitatakse asjakohased päringud toetusi vahendavatele osapooltele ja struktuuritoetuste registrisse.

Projektide tasemel tuleb taotlejal projekti taotlemise faasis kirjeldada, kas ja milliste teiste projektidega on antud projekt seotud ning kinnitama, et topeltrahastamist ei toimu.

Prioriteetse suunaga samu valdkondi rahastavad instrumendid

LIFE+ programm toetab projekte, mille eesmärk on looduskaitse, keskkonnapoliitikate väljatöötamine (sh. prioriteetsed tegevusvaldkonnad on kliimamuutus, vesi, õhk, muld, linnakeskkond, müra, kemikaalid, keskkond ja tervis, loodusvarad ja jäätmed, metsad, innovatsioon, strateegiline lähenemisviis) ning keskkonnaalane teavitustöö. Programmist rahastatavad projektid peavad oma iseloomult hõlmama uuenduslikke katse- ja demonstratsioonitegevusi va. looduskaitse projektid (LIFE+ Nature), mis võivad olla ka parimat tava (best practice) järgivad. Käesoleva prioriteetse suuna raames rahastatavate projektide iseloomu ja mastaape arvestades on vähetõenäoline samalaadsete projektide rahastamine LIFE+ raames.

Euroopa territoriaalse koostöö programmide raames toetatakse perioodil 2007-2013 muuhulgas ka keskkonnaalaseid tegevusi. Prioriteedid erinevad programmide lõikes. Kõikidel programmist rahastatavatel projektidel peab olema piiriülese koostöö mõju ja vastupidi, piiriülene koostöö peab andma projektile lisaväärtusi ning tõhustama seeläbi projekti tulemusi. Ei toetata projekte, mida saaks ellu viia iseseisvalt mõlemal pool piiri ning mis on samasuguste tulemustega kui riiklike tugiprogrammide finantseeritavad.

Norra finantsmehhanismi ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanism rahastab keskkonnaprojekte järgnevate põhivaldkondade raames:

- põhjavee ja õhusaaste seiresüsteemide väljatöötamine;
- kasvuhoonegaaside tootmise vähendamine Eestis;
- jäätmete kogumise ja töötlemissüsteemide väljatöötamine ja rakendamine;
- bioloogilise mitmekesisuse säilitamine NATURA aladel.

2009. aasta alguseks olid lõpliku heakskiidu saanud doonoritelt 9 keskkonnaprojekti.

KIKi keskkonnaprogrammi kaudu toetatakse siseriiklikult alljärgnevaid keskkonnaga seotud valdkondi:

- kalandus;
- veemajandus;
- jäätmekäitlus;
- looduskaitse;
- metsandus;
- keskkonnakorraldus;

- keskkonnateadlikkus.

Keskkonnaprogrammi elluviimine toimub keskkonnatasude seaduse alusel riigieelarvesse laekunud rahast.

Veemajanduse valdkonnas toetatakse keskkonnaprogrammist:

- reoveesüsteemide vastavusse viimist kehtivatele nõuetele ja reoveekogumisalade väljaarendamist;
- joogivee süsteemide rekonstrueerimist ja ehitamist koos joogivee puhastusseadmetega ning põhjavee hea seisundi säilitamist;
- pinna ja põhjavee reostusohu vähendamist jääkreostuskollete likvideerimise kaudu;
- veemajanduse võimalikult paremaks korraldamiseks vajalikke uuringuid ning arendustöid;
- pinnaveekogude ja rannikuvee tervendamise ja korrashoiuga seoses tegevusi, mis aitavad hoida ja parandada nende head seisundit ja veekogu seisundiklassi ning vältida seisundi halvenemist.

Joogivee ja reoveeprojektide puhul võib KIKi maksimaalne toetus projektile olla 15 miljonit krooni. Arvestades, et projektide maksimaalne maksumus on SA KIK puhul limiteeritud, on sinna eelkõige oodatud alla 2000 ie reoveekogumisalade investeringuid puudutavad projektid, kuigi taotluste hindamisel saavad direktiivideeesmärkide täitmisest tulenevalt kõrgema prioriteedi ikkagi üle 2000 ie reoveekogumisaladid puudutavad projektid. Keskkonnaprogrammi kaudu toetab KIK peamiselt omavalitsusi ja vee-ettevõtteid, kuid ka eraettevõtteid.

Jäätmeäritluse valdkonnas toetatakse keskkonnaprogrammist:

- ohtlike jäätmete käitlemist;

Ohtlike jäätmetega seoses toetatakse järgmiseid tegevusi: ohtlike jäätmete käitlussüsteemi, mille osaks on piirkondlikud ohtlike jäätmete kogumiskeskused ja kohalike kogumispunktide võrgustikud, väljaarendamine; ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine hajaasustusega aladel, kus majapidamises tekkivate ohtlike jäätmete äraandmiseks ei ole teisi võimalusi; selliste ohtlike jäätmete, mille puhul ei ole võimalik omanikku kindlaks teha, käitlemine.

- jäätmejaamade ehitamist;
- jäätmete kokkukandepunktide rajamist;
- uute taaskasutussüsteemide väljaarendamist ja käitlustehnoloogiate väljatöötamist ning töösse rakendamist.

Kattuvuste vältimiseks rahastatakse keskkonnaprogrammis jäätmejaamade projekte, mille abikõlblike kulude maht ei ületa 8 miljonit krooni.

2.1.12 Seire ja hindamine

Seirearuandluse korraldamiseks rakenduskavade prioriteetsetes suundades, mille RA on KKM, võttis keskkonnaminister 18. augustil 2008.a vastu määruse nr 39 „Perioodi 2007–2013 elukeskkonna arendamise rakenduskava, majanduskeskkonna arendamise rakenduskava ning inimressursi arendamise rakenduskava meetmete ja projektide

struktuuriotetuse kasutamise aruandluse kord prioriteetsete suundade osas, mille rakendusasetus on Keskkonnaministeerium“.

RÜ teostab seiret meetme tasandil. Seiretegevused meetme tasandil tulenevad taotluse rahuldamise otsustes fikseeritavast projektipõhisest aruandluskohtusest ja RÜ protseduuridest. Informatsiooni kogutakse eelkõige paberkandjal aruannete näol, lisaks võib toimuda kirjavahetus nii paberkandjal kui elektrooniliselt. Andmed kantakse struktuuriotetuste registrisse.

RA teostab seiret prioriteetse suuna tasandil, koostades iga-aastaselt prioriteetse suuna aruande.

KKMis moodustati Perioodi 2007-2013 “Elukeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetsete suundade „Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine“ ja “Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine” juhtkomisjon⁴⁴, kuhu kuuluvad Rahandusministeeriumi, Siseministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Põllumajandusministeeriumi, KIKi, Eesti Linnade Liidu, Eesti Maaomavalitsuste Liidu, Eesti Veeühingu, Eesti Jäätmekäitlejate Liidu, Eesti Looduskaitse Seltsi ja KKM-i esindajad.

Juhtkomisjoni peamised ülesanded on:

- jälgida prioriteetsete suundade eesmärkide saavutamist;
- kinnitada prioriteetsete suundade seirearuande;
- teha vajadusel ettepanekuid rakendusasetuse juhile eelarve jaotuse ja muude eelarvet puudutavate küsimuste kohta prioriteetsete suundade „Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine“ ja “Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine” alasuundade ja meetmete lõikes;
- teha rakendusasetuse juhile ettepanekuid meetme määruse vastuvõtmiseks või muutmiseks.

Aruandlusperioodil toimus üks juhtkomisjoni koosolek ning 12 kirjaliku otsuse vastuvõtmise protseduuri.

Hindamisi RÜ ja RA veel käivitanud ei ole.

2.1.13 Järelevalve

2.1.13.1 Rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus

Rikkumisi aruandlusperioodil RA ega RÜ poolt tuvastatud ei ole.

Tabel 16. Rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus

Tagasinõutud summad	Fond	Summa EUR
Prioriteetne suund kokku		0

Sh oluliste muutuste tõttu tagasinõutud summad	Fond	Summa EUR
--	------	-----------

⁴⁴ Juhtkomisjon moodustati keskkonnaministri 16.01.2008 käskkirjaga nr 54 ning juhtkomisjoni koosseisu muudeti keskkonnaministri 10.12.2008 käskkirjaga nr 1817.

2.1.13.2 Läbiviidud kontrollid

Vastavalt struktuuritoetuse seadusele teostab toetuse saaja üle järelevalvet RÜ.

RÜ poolt teostatav järelevalve jaguneb toetuse saajate esitatavate dokumentide kontrolliks ja toetuse objektil toimuvateks kohapealseteks kontrollideks. Kontrolle rakendatakse projekti elutsükli põhiselt ning kontrolli teostamise kirjalikuks jäljeks on kontroll-leht, mille kontrolli läbiviinud töötaja täidab. Järelevalve raames teostatakse nii eel- kui järelkontrolli.

Eelkontroll (taotluse vastavushindamise faasis) ja järelkontroll (projekti lõppemise järel) toimuvad valimi põhiselt. ERF meetmete puhul on seejuures tagatud 10% projektide esindatus, riskide hindamise ja RÜle laekuva täiendava informatsiooni põhjal on võimalikud täiendavad kontrollid. Projekti elluviimise jooksul on tagatud vähemalt ühe kontrolli toimumine kohapeal, et veenduda objekti olemasolus, kulude abikõlblikkuses jms. RÜ järelevalve kvaliteeti kontrollib RA. Lisaks on võimalikud süsteemi- ja projektiauditid, mille raames hinnatakse ka audiitorite poolt kontrollide kvaliteeti.

Vastavalt struktuuritoetuse seadusele teostab RÜ üle järelevalvet RA.

KKM järelevalvealast tegevust reguleerib Perioodi 2007-20013 struktuuritoetuse andmise ja kasutamise kord, mis kinnitati Keskkonnaministeeriumis 31.12.2008. Kord on koostatud STS § 29-31 sätestatud järelevalve korraldamiseks ja see reguleerib RA järelevalve teostamist RÜ tegevuse üle. RA järelevalve eesmärk on kontrollida RÜ tegevuse seaduspärasust toetuse andmisel ja järelevalve teostamisel TS tegevuse üle.

Iga meetme jaoks koostatakse järelevalveplaan, mis kajastab planeeritavaid kontrole poolaasta kaupa. Kontrolle teostatakse kontroll-lehe alusel, mis kohandatakse vastavalt meetme spetsiifikale. Pärast iga kontrollitoimingu läbiviimist täidab järelevalveametnik kontroll-lehe ja vormistab kontrollakti või kohalduvatel juhtudel ettekirjutuse RÜle.

Kontrollitoimingute vajaduse ja ulatuse fikseerib järelevalveametnik meetme järelevalveplaanis, kuid vajadusel võib ta kontrolli ulatust ja eesmärki kontrolli käigus muuta. Järelevalvemeetodid on: kohapealne kontroll RÜs, järelevalve RÜ tegevuse üle kohapealsete kontrollide teostamisel TS juures ja pidev järelevalve.

RA ega RÜ kontrolle läbi ei viinud.

Tabel 17. Läbiviidud kontrollid

Aasta		Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	Paikvaatlusega kaetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluseni (EL osalus)	%
2008	Prioriteetne suund: Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine	0	0	0	0	0	0	0	0

2.2 Rakendamine prioriteetses suunas „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride arendamine“

Prioriteetses suunas ei olnud aruandlusperioodi lõpu sesuga taotlusi ega eelarveid kinnitatud ega väljamakseid tehtud.

2.2.1 Teave prioriteetse suuna näitajate kohta

Teave näitajate kohta hakkab koonduma kogutavast statistikast, projektiaruandlusest ja uuringutest.

Tabel 18. Teave prioriteetse suuna 2 näitajate kohta

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alasuund: Looduse mitmekesisuse säilitamine										
Eesmärk: Tagatud on ohustatud liikide ja elupaigatüüpide soodne looduskaitseline seisund.										
Hangitud poollooduslike koosluste taastamis- ja hooldustehnika masinate arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	saavutustase	0	0							
	Eesmärk	25 (2015)			10					25
	esialgne tase	Täpsustamata								
Ohustatud liikide ja elupaigatüüpide seisund (hinnang seisundile)(M) ⁴⁵	Saavutustase eesmärgist %									
	Saavutustase									

⁴⁵ Ohustatud liikide ja elupaigatüüpide seisundi kohta antakse aru EUROOPA NÕUKOGU DIREKTIIV 92/43/EMÜ, “Looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta” raames. Järgmine aruanne tuleb esitada 2012.

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	Eesmärk	Ühegi ohustatud liigi ja elupaigtüübi seisund pole halvenenud (2015)			Ühegi ohustatud liigi ja elupaigtüübi seisund pole halvenenud					Ühegi ohustatud liigi ja elupaigtüübi seisund pole halvenenud
	esialgne tase	Määratud 2007. a vastavalt komisjoni juhendmaterjalile „Assessment, monitoring and reporting under Article 17 of the Habitats Directive” (informatsioon RA-s)								
Alasuund: Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine										
Eesmärk: Kõigis maakondades on loodava üleriigilise võrgustiku raames rajatud või moderniseeritud keskkonnahariduse tugikeskused										

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Väljaarendatud tugikeskuste arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	15 (2015)			5					15
	esialgne tase	Täpsustam a								
Alasuund: Keskkonnaseire arendamine										
Eesmärk: Elukeskkonna seire vastavalt Euroopa ühistele üldistele põhimõtetele										
Nõuetekohaste seiresüsteemide tagamine eluslooduse mitmekesisuse, mulla, pinnavee, põhjavee ja rannikumere seire valdkondades (T)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	100% (2015)			80%					100%
	esialgne tase	Praegune tase: ei vasta veel täielikult EL direktiivide ja seaduste nõuetekohase seire korraldamiseks (2006)								
Nõuetekohaste seirekavade olemasolu	Saavutustase eesmärgist %	0	0							

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
kohaliku omavalitsuse tasemel (T)	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	100% (2015)			40%					100%
	esialgne tase	Hinnanguliselt 30% (2006)								
Eesmärk: Keskkonnainfo regulaarne tootmine ja edastamine üldsusele										
Keskkonnainfosüsteemi (keskkonnaregistri baasil) kasutajate rahulolu (M)	Saavutustase eesmärgist %	N/A ⁴⁶	45%							
	Saavutustase	N/A	30%							
	eesmärk	67% vastanutest (2015)			40%					67%
	esialgne tase	Täpsustamata								
Alasuund: Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine										
Eesmärk: Merereostuse avastamise ja likvideerimise võimekust on suurendatud.										
Hangitud reostustõrjelaevade arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	2 (2015)								2
	esialgne tase	0 (2006)								
Rannikureostuse likvideerimise võimekus	Saavutustase eesmärgist %	55%	60%							

⁴⁶ Kasutajate rahulolu selgitatakse teabenõuete arvu ning sisu võrdlusel varasema aastaga, kuid 2006.a vastavaid andmeid veel ei kogutud

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
km 48 h jooksul (T)	Saavutustase	1,1	1,2							
	eesmärk	2,0 (2015)			1,5					2,0
	esialgne tase	1,0 (2006)								
Eesmärk: Hädaolukordadest tingitud reostuskoormus keskkonnale on vähenenud.										
Kuni 600 hektariliste metsa-, maastiku-, ja pinnase suurtulekahjude arv, mida suudetakse samaaegselt lokaliseerida ja likvideerida. (T)	Saavutustase eesmärgist %	67%	67%							
	Saavutustase	2	2							
	eesmärk	3 (2015)			2,5					3
	esialgne tase	2 (2005)								
Raskesti ligipääsetavates piirkondades (väikesaared, mets, raba) päästetööde alustamiseks vajaminev aeg (T)	Saavutustase eesmärgist %	33,3	33,3							
	Saavutustase	300 min	300 min							
	eesmärk	180 min (2015)			250 min					180 min
	esialgne tase	360 min (2005)								
Alasuund: Keskkonnajärelevalve arendamine										
Eesmärk: Keskkonnainspektiooni kasvanud järelevalve võimekus.										
Keskkonnajärelevalve operatiivjuhtimis- ja koolituskeskuse ehitamine ja käivitamine (V)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	eesmärk	Keskus käivitatud (2015)			Projektee rimine lõpetatud					Keskus käivitatud
	esialgne tase	Puudub (2006)								

Tabel 19. Prioriteetse suuna tuumikindikaatorid

Tuumikindikaatorid	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
loodud töökohtade arv	0	0							
Sh meeste töökohad	0	0							
Sh naiste töökohad	0	0							

2.2.2 Horisontaalsete teemadega arvestamine

Kuivõrd aruandlusaasta lõpu seisuga lõpetatud projekte ei ole, puudub prioriteetsel suunal mõju horisontaalsetele teemadele. Vastavalt EARKle on seosed horisontaalsete teemadega alljärgnevad:

Regionaalne areng

Kaitsealade infrastruktuuri investeeringud on üldiselt regionaalselt tasakaalustava mõjuga, parandades elutingimusi ja tõstes piirkondade konkurentsivõimet pealinnaregioonist väljaspool. Muudel tegevustel puudub selgesuunaline regionaalarenguline mõju.

Keskkonnahoid

Keskkonnainvesteeringud ERF-st on ülekaalukas enamuses otseselt suunatud keskkonnahoiu edendamisele.

Infoühiskonna edendamine

Infoühiskonda edendav mõju on eelkõige keskkonnaseire arendamisel, kus on kavas ühtse automatiseeritud keskkonnainfosüsteemi väljakujundamine.

Võrdsed võimalused

Mõju üldjuhul puudub.

Kodanikuühiskonna areng

Mittetulundusühingud ja sihtasutused on potentsiaalsete toetusesaajate seas. See aitab kaudselt kaasa kodanikuühiskonna arengule, kuna struktuuriabi soodustab saajaorganisatsioonide võimekuse kasvu projektide kavandamisel, juhtimisel ning hindamisel. Sel viisil kasvab organisatsioonide võimekus nii oma valdkonnas tegutsemiseks kui tulemuslikuks partnerluseks.

Tabel 20. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Projekti mõju keskkonnahoiule ⁴⁷	0	0
	0	0
Projekti mõju võrdsete võimaluste edendamisele	0	0
	0	0
Projekti mõju regionaalse arengu edendamisele	0	0
	0	0
	0	0
Projekti mõju inimühiskonna edendamisele	0	0
	0	0
	0	0
Projekti mõju kodanikuühiskonna arengu edendamisele	0	0
	0	0
	0	0

⁴⁷

Ehk keskkonnaseisundile

Finantsteave

Järgnev finantsteave on esitatud perioodi 01.01.2007– 31.12.2008 kohta eurodes. Aruandlusperioodi lõpu seisuga ei olnud prioriteetses suunas eelarveid kinnitatud ega ka väljamakseid tehtud.

Tabel 21. Prioriteetse suuna finantsteave

	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal			Kinnitatud projektide eelarved (EUR)				Tehtud väljamaksud (EUR)			
	EL osalus 1.1	Eesti avaliku sektori osalus 1.2	Erasektori osalus 1.3	EL osalus 2.1	Eesti avaliku sektori osalus 2.2	Erasektori osalus 2.3	Kinnitatud projektide eelarved protsendina perioodi kogueelarvest (%) 2.4	EL osalus 3.1	Eesti avaliku sektori osalus 3.2	Era-sektori osalus 3.3	Tehtud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%) 3.4
Prioriteetne suund 2: Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine	92 032 774	9 749 659	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Looduse mitmekesisuse säilitamine	21 729 961	497 091	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine	22 369 077	2 485 453	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Keskkonnaseire arendamine	3 195 582	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine	38 346 989	6 767 115	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Keskkonnajärelevalve arendamine	6 391 165	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KOKKU	92 032 774	9 749 659	0	0		0	0	0	0	0	0
KOKKU	101 782 433			0				0			

Tabel 22. Prioriteetne suund rahastamisallikate lõikes eurodes

	Toetuse saajate poolt tehtud abikõlblikud kulud kokku ¹	Avaliku sektori osalus ²	Erasektori osalus	Rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud kokku ³	Maksud Euroopa Komisjonilt
Prioriteetne suund 2 Täpsustada vahendid: ESF tüüpi kulud ERDF tüüpi kulud	0	0	0	0	0

2.2.3 Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Prioriteetses suunas osas ei olnud aruandlusperioodi lõpu seisuga taotlusi ega eelarveid kinnitatud ega ka väljamakseid tehtud.

Tabel 23. Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Maakond	Rahuldatud taotluste arv	Kinnitatud projektide eelarved (EUR)	Tehtud väljamaksed (EUR)
Harju maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Hiiu maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Lääne maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Pärnu maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Saare maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Järva maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Lääne-Viru maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Rapla maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Ida-Viru maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Jõgeva maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Põlva maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Tartu maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Valga maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Viljandi maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Võru maakond			

Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Üle-Eestilised projektid			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
KOKKU			
Absoluutsummana	0	0	0

2.2.4 Teave abikõlblike kulude jaotumise kohta sekkumisvaldkondadesse

Prioriteetses suunas ei olnud aruandlusperioodi lõpu seisuga taotlusi ega eelarveid kinnitatud ega ka väljamakseid tehtud.

Tabel 24. Teave abikõlblike kulude jaotumise kohta sekkumisvaldkondadesse

Mõõde 1 Prioriteetne valdkond (kood)	Väljamakstud EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 2 Rahastamise vorm (kood)	Väljamakstud EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 3 Territoorium(kood)	Väljamakstud EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 4 Majandustegevuse valdkond	Väljamakstud EL osaluse summa (EUR)
-	0	-	0	-	0	-	0
Kokku	0	-	0	-	0	-	0

Mõõde 1 Prioriteetne valdkond (kood)	Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 2 Rahastamise vorm (kood)	Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 3 Territoorium (kood)	Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 4 Majandustegevuse valdkond (kood)	Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)
-	0	-	0	-	0	-	0
Kokku	0	-	0	-	0	-	0

2.2.5 Kvalitatiivne analüüs

Prioriteetne suund „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine” jaguneb viieks alasuunaks:

1. „Loodusliku mitmekesisuse säilitamine”
2. “Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine”
3. „Keskkonnajärelevalve arendamine
4. „Keskkonnaseire arendamine“
5. „Keskkonna-hädaolukordadeks valmisoleku parandamine“

Lähtudes sellest, et tegemist on sisuliselt erinevate keskkonnavaldkonna alavaldkondadega ning rakenduskavas on eesmärgid ja indikaatorid sätestatud alasuundade lõikes eraldi, samuti ei ole alasuundade vahel kavandatud kattuvaid meetmeid, siis esitatakse kvalitatiivne ettevalmistamise ja rakendamise tulemuslikkuse ning eesmärkide saavutamise kohta on kajastatud alasuundade lõikes.

Alasuund „Loodusliku mitmekesisuse säilitamine“

Valdkonna analüüs ja eesmärgid

Eesti looduskaitse valdkonna kohustused on sätestatud Euroopa Nõukogu direktiivis nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta (loodusdirektiiv) ja Euroopa Nõukogu direktiivis nr 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (linnudirektiiv).

2007. aastal esitatud aruande „Loodusdirektiivi liikide ja elupaigatüüpide seisund“ kohaselt on Eestis soodsas seisundis 60 loodusdirektiivi elupaigatüübist 25 elupaigatüüpi ja 99 loodusdirektiivi liigist 23 liiki. Ülejäänud elupaigatüüpide ja liikide seisund on kas ebapiisav, halb või on neid liike ja elupaigatüüpe seisundi määramiseks ebapiisavalt uuritud. Üldnimetatud direktiividest tulenevatest kohustustest ja läbi viidud uuringu tulemustest lähtuvalt on looduskaitsevaldkonnas seatud põhieesmärk säilitada või vajadusel taastada ohustatud liikide ja elupaigatüüpide soodne looduskaitsealine seisund.

Looduskaitsevaldkonnas on viimastel aastatel keskendunud peamiselt osalemisele üle-Euroopalise looduskaitsevõrgustiku Natura 2000 loomisel, kuna Euroopa Komisjon kehtestas oma 12. novembri 2007 otsusega 2008/24/EC ning loodusdirektiiviga ajalise piirangu kaitsemeetmete määratlemiseks ja rakendamiseks. Natura 2000 alade moodustamine ja alade kaitse korraldamine on peamiseks vahendiks liikide ja elupaikade soodsa looduskaitsealine seisundi saavutamisel ja kaitsel. Eestis on Natura 2000 alad moodustatud ja tagatud valdavas osas alade kaitse ning siseriiklikku õigusraamistikku vastavalt täiendatud (Vabariigi Valitsuse ja keskkonnaministri määrused).

Lähtuvalt õigusraamistikust, EARKist ja riiklikest arengukavadest (mh Keskkonnaministeeriumi arengukava) tuleb välja töötada asjakohased tegevuskavad eesmärkide saavutamiseks. Loodusdirektiivi alusel peavad liikmesriigid kehtestama loodusalade suhtes vajalikud kaitsemeetmed, mis võivad vajadusel sisaldada alade jaoks eraldi kavandatud või teistesse arengukavadesse lülitatud asjakohaseid korralduskavasid ja õiguslikke, haldus- või lepingulisi meetmeid. Seetõttu on seatud prioriteediks aladele kaitsekorralduskavade koostamine ja nende ellu rakendamine tagamaks liikide ja elupaigatüüpide soodsa looduskaitsealine seisundi saavutamise. Samuti keskendutakse Eesti ja teiste Euroopa regionide vaheliste looduskaitse korralduslike arenguerinevuste vähendamisele ja siseriiklikult oluliste, kuid seni Euroopa Ühenduse fookusest kõrvale jäänud maastikuelementide (pargid, üksikobjektid, Natura 2000 võrgustikust välja jäänud kaitstavad alad) kaitsesele.

Struktuuritoetuse meetmete rakendamine

Struktuuritoetuse kasutamise peamiseks eesmärkideks on suurendada Eesti võimekust kaitse alla võetud territooriumite, samuti väljaspool neid alasid asuva, Eestile omase, elustiku kaitse korraldamisel, et tagada ohustatud liikide ja elupaigatüüpide soodne looduskaitsealine seisund. Selleks on kavas struktuuritoetuse toel välja töötada alade kaitsekorralduskavasid, hinnata erinevatesse liigirühmadesse kuuluva elustiku kaitsetaseme piisavust, luua kaitse korraldamiseks ja külastatavuseks vajalikku infrastruktuuri, samuti vähendada võõr- ja probleemliikide poolt Eesti elustikule põhjustatud mõjutusi.

Nimetatud eesmärkide saavutamiseks on alasuuna all ettevalmistamisel kolm meetet:

- Kaitsealade looduskaitsealine infrastruktuuri arendamine (investeeringute kava);
- Kaitsealade looduskaitsealine infrastruktuuri arendamine (avatud taotlemine);
- Kaitsealade kaitsekorralduskavade ja ohustatud liikidele tegevuskavade koostamine ja elluviimine (programm).

Meetmete abil täidetakse õigusaktidest tulenevaid kohustusi ning arengudokumentidest ja EARKist tulenevaid eesmärke. Selleks viiakse ellu tegevusi ohustatud liikide ja elupaigatüüpide soodsa looduskaitse seisundi tagamiseks. Tegevused jagunevad kaheks: liikide ja alade kaitsekorralduseks vajalike tegevuste planeerimine ja seejärel nende tegevuste elluviimine. Meetmete rakendamine aitab oluliselt kaasa ohustatud elupaigatüüpide ja liikide soodsa seisundi tagamisele.

Aruandlusperioodi lõpuks ei olnud meetmete tingimusi veel lõplikult välja töötatud, kuna ilmnes vajadus muuta ja täiendada meetmete aluseks olevat õigusraamistikku ning täpsustada valdkondlikke prioriteete. Osaliselt tingis meetmete lõpliku väljatöötamise viibimise ka Keskkonnaministeeriumi haldusalas looduskaitsega soetud asutuste reform ja Keskkonnaameti moodustamine. Lisaks riigi poolt elluviidavatele tegevustele (kaitsekorraldusekavade väljatöötamine ja kaitsealade infrastruktuuri arendamine) kavandatakse toetada ka kohalike omavalitsuste ja valitsusväliste organisatsioonide initsiatiive kaitsealade kaitsekorralduslike tegevuste elluviimisel. Valdav osa riiklikult prioriteetseid tegevusi rahastatakse programmi ja investeeringute kava alusel, kohalike omavalitsuste ja valitsusväliste organisatsioonide tegevusi toetatakse läbi avatud taotlusvoorude.

Meetmete eeldatavad nimetused	Taotlemise skeem	Valmimise eeldatav tähtaeg	Meetme indikatiivne SF maht	Märkused (seis 31.12.08)
Kaitsealade looduskaitse infrastruktuuri arendamine, riiklikud investeeringud	Investeeringute kava	31.05.2009	230 000 000 (EEK) 14 699 679 (EUR)	Meetme tingimuste määrus on koostamisel
Kaitsealade looduskaitse infrastruktuuri arendamine, toetuskeem vabaihendustele	avatud taotlemine	31.05.2009	70 000 000 (EEK) 4 473 815 (EUR)	Meetme tingimuste määrus on koostamisel
Kaitsealade kaitsekorralduskavade ja ohustatud liikidele tegevuskavade koostamine ja elluviimine	programm	31.05.2009	40 000 000 (EEK) 2 556 466 (EUR)	Meetme tingimuste määrus on koostamisel

Alasuund „Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine“

Valdkonna analüüs ja eesmärgid

Keskkonnaharidus on arengustrateegiline valdkond, mille tase mõjutab riigi majanduslikku, sotsiaalset ja looduskeskkonda ning inimeste heaolu.

Eestis on keskkonnaharidus seotud nii riigisektori, KOV kui ka kolmanda sektori tegevusvaldkondadega. Keskkonnahariduse edendamiseks tegelevad paljud riiklikud ja valitsusvälised organisatsioonid, kes osalevad keskkonnahariduslikes tegevustes läbi loodusväärtuste eksponeerimise, keskkonnahariduslike infomaterjalide produtseerimise ja jaotamise, keskkonnahariduslike meetodiliste õppeprogrammide läbiviimise ning teadus- ja arendustegevuse.

Formaalharidust toetava keskkonnahariduse ja säästvat arengut toetava hariduse põhimõtted kajastuvad kehtivas [Põhikooli ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas](#), mis väärtustab keskkonna ja säästva arengu põhimõtteid, ning [Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas](#), mis sisaldab valdkonda “Mina ja keskkond”.

Hetkeolukorrast tulenevad prioriteedid on seotud eelkõige keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamise ja laialdasema kättesaadavusega. Keskkonnaharidust pakkuvad keskused tegutsevad üldjuhul kitsastes ja õppetööks ebasobivates ruumides, puudus on õppe- ja töövahenditest ning -tarvikutest, mis võimaldaksid muuta õppetegevuse mitmekesiseks ning võimaldaks lisaks formaalhariduse toetamisele äratada õpilastes süvendatud huvi loodusteaduste vastu. Samuti on nii formaalharidust toetav keskkonnaharidus kui ka keskkonnaalane huviharidus õpilastele regiooniti ebahühtlaselt kättesaadav.

Keskkonnahariduse kujundamise üldised põhimõtted on sõnastatud Eesti [Vabariigi keskkonnahariduse kontseptsioonis](#), millele tuginedes on alustatud EV riikliku keskkonnahariduse arengukava koostamist. Lisaks sisalduvad keskkonnahariduse alased tegevused ja ülesanded riiklikul tasandil [Keskkonnastrateegias aastani 2030](#); [keskkonnategevuskavas 2007-2013](#); [Keskkonnaministeeriumi arengukavas](#) ja [Riikliku looduskaitse arengukavas](#) aastani 2035. Keskkonnahariduse peamiseks kujundajaks riigi tasandil on Haridus- ja Teadusministeerium ning Keskkonnaministeerium.

Õppekava toetava keskkonnahariduse edendamise alane kokkulepe on sõnastatud KKM-i ning HTMi ühise tegevuse memorandumis, mille kohaselt on säästvat arengut toetava hariduse arendamine, elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine ja loodushoidlike väärtuste kujundamine Eesti riigi prioriteet.

Struktuuritoetuse meetmete rakendamine

Struktuurivahendite rakendamine on suunatud riiklike prioriteetide ja eesmärkide täitmiseks - parendamiseks pakutava keskkonnahariduse kvaliteeti ja keskkonnahariduse kättesaadavust piirkonniti.

Nimetatud eesmärkide saavutamiseks on alasuuna all ettevalmistamisel üks meede:

Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine.

Meetme abil saavutatakse arengudokumentidest ning EARKist tulenevad eesmärgid - oodatavaks tulemuseks on maakondlike keskkonnahariduskeskuste infrastruktuuri väljaarendamine. Meetme vahendite rakendamise edukusele võib saada takistuseks keskkonnaharidust pakkuvate institutsioonide ebahühtlane jaotus maakonniti. Mõnes piirkonnas on raske leida asutust, kes on võimeline toetust edukalt kasutama ja jätkama loodud infrastruktuuri eesmärgipärasest kasutamisest pärast projektiperioodi lõppu. See asjaolu võib pärssida peaeesmärgi, mis on keskkonnahariduse kättesaadavuse oluline paranemine, ühtlast saavutamist üle riigi. Probleemi lahendamiseks on kavas rakendada rahastatavatele objektidele nõ kahetasandilist valikut, kus üldise üleriigilise taotluste hindamisel kujuneva edetabeli kõrval jälgitakse ka konkreetse projekti olulisust oma tegutsemispiirkonna vajaduse rahuldamise seisukohast.

Meetmete eeldatavad nimetused	Taotlemise skeem	Valmimise eeldatav tähtaeg	Meetme indikatiivne SF maht	Märkused (seis 31.12.08)
Keskonnahariduse infrastruktuuri arendamine	Täpsustamisel	01.07.09	350 000 000 (EEK) 22 369 077 (EUR)	Toimub meetme tingimuste määruse alusdokumendi „Keskonnahariduse arengukava“ koostamine ⁴⁸

Alasuund „Keskonnajärelevalve arendamine“

Valdkonna analüüs ja eesmärgid

Keskonnajärelevalve hõlmab keskkonnakaitsevaldkondade kontrolli ning keskkonnarikkumiste menetlemist. Kohustus järelevalvealaseks tegevuseks tuleneb keskkonnajärelevalve seadusest ja teistest siseriiklikest aktidest, mh veeseadus, jäätmeseadus, välisõhukaitse seadus, metsaseadus, kiirguskaitse seadus jne.

Viimastel aastatel on lisandunud uusi keskkonnajärelevalvealaseid ülesandeid ning ühiskonna nõudlus keskkonnajärelevalvega seotud kvaliteetsete avalike teenuste järele on suurenenud. Niinimetatud eluta looduse valdkondades (välisõhu kaitse, jäätmemajanduse, maavarade kasutamise, veekaitse, pakendiringluse jne osas) tuleb järelevalvet teha senisest suuremas mahus ning tõhusamalt. Uued ülesanded nõuavad lisaressursse ning vahendeid ja laiahaardelisemat tegevust – operatiivsemat reageerimist õigusrikkumistele, sisukamat koostööd teiste riigiasutustega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ning järelevalve kontrollimetoodika uuendamist. Kvaliteetsema avaliku teenuse pakkumiseks on vältimatu tegevuse dokumenteerimine, info analüüsimine ning kvaliteedistandardite järgimine. Nimetatud ülesannete täitmiseks on muuhulgas mõeldav uute infosüsteemide arendamine.

Tulenevalt seaduses sätestatud kohustusest ja ülaltoodud valdkondlikest vajadustest ning prioriteetidest püstitati EARKis eesmärgiks keskkonnajärelevalvealase võimekuse tõstmine. Nimetatud eesmärk on kooskõlas Keskkonnaministeeriumi arengukavaga aastateks 2009-2012 ja järelevalvet teostava Keskkonnainspektsiooni arengukavaga aastateks 2008-2011, mis seavad eesmärkideks keskkonnajärelevalve tõhustamise ja operatiivsuse suurendamise.

Struktuuritoetuse meetmete rakendamine

Struktuuritoetuse rakendamine on suunatud riiklike prioriteetide ja eesmärkide täitmiseks. Meetmetes kavandatud tegevused võimaldavad saavutada EARKs ja teistes arengudokumentides püstitatud eesmärgid – keskkonnajärelevalve tõhustamise ja operatiivsuse suurendamise ehk keskkonnajärelevalvealase võimekuse tõstmise.

Eesmärkide saavutamiseks on alasuuna all avatud üks meede:

Keskonnajärelevalve arendamine.

⁴⁸ 2009.a kevadel on selgunud, et meetme määruse koostamisel ei lähtuta „Keskonnahariduse arengukavast“.

Meetme „Keskkonnajärelevalve arendamine“ tingimused on kinnitatud keskkonnaministri 30. juuni 2008. a määrusega nr 25 ja aruandlusperioodi lõpu seisuga tegeleti investeringute kava ettevalmistamisega.⁴⁹

Keskkonnajärelevalve võimekuse suurendamiseks on investeringutekava koosseisus kavandatud projektide raames plaanis luua keskkonnakaitseinspektoritele objekti kontrollimise andmekogu infosüsteem (OKAS) koos elektroonilise menetluskeskkonnaga ja hankida järelevalveks vajalikke vahendeid ning tehnikat. Keskkonnajärelevalve operatiivsuse tõstmiseks parandatakse inspektorite töötingimusi piirkondlikes operatiivjuhtimiskeskustes Mustvees ja Kivilõppes.

Infotehnoloogilised arendustööd ning selle rakendumiseks vajalike vahendite soetamine vähendab paberil vormistatavate dokumentide hulka ja suurendab infosüsteemi abil rikkumiste fikseerimise ja menetlemise operatiivsust, mis aitab kaasa kontrolli tõhustamisele ning potentsiaalsete keskkonnaalaste rikkumiste ärahoidmisele.

Inspektorite töötingimuste parandamisega piirkondlikes operatiivjuhtimiskeskustes luuakse võimalus operatiivseks reageerimiseks kalarikkumistele Võrtsjärvel ja Peipsi järvel ning ka teiste valdkondade rikkumistele antud piirkonnas. See tõstab järelevalvetöö kvaliteeti ning aitab kaasa potentsiaalsete keskkonnaalaste rikkumiste ärahoidmisele ning juba toimunud rikkumiste kiiremale avastamisele.

Keskkonnajärelevalve edukaks toimimiseks on vaja erinevaid spetsiifilisi vahendeid, mis võimaldavad inspektoritel erinevates valdkondades keskkonnajärelevalvet operatiivsemalt ja tõhusamalt teostada. Keskkonnajärelevalvevahendite ja -tehnikate soetamise projekti raames hangitakse vajalikud vahendid ja tehnika, mis võimaldab inspektoritel võtta proove, teostada vajalikke mõõtmisi ning reageerida operatiivselt rikkumistele, mis läbi on tagatud senisest tõhusam keskkonnajärelevalve korraldamine.

Võrreldes EARKis toodud ning meetme „Keskkonnajärelevalve arendamine“ raames toetatavate tegevustega on lisandunud tegevustena infotehnoloogilised arendustööd ning infotehnoloogiliste lahenduste tugisüsteemi väljatöötamine ja soetamine (sh serverid, programmid ja litsentsid) ning seadmete ja infotehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõtuga seotud väljaõpe. Infotehnoloogiliste tööde vajaduse tingis hetkeolukord - inspektorid koostavad nii kontrolli kui menetlusdokumente paberil või arvutis elektroonselt, kuid andmebaasidesse kandmiseks on vaja neid käsitööna sisestada. Infotehnoloogiliste lahenduste parendamine tõstab oluliselt inspektorite töö efektiivsust.

Võrreldes EARKiga on tõusetunud vajadus erinevalt käsitleda ka koolituskeskuste rajamisega seotud väljundindikaatorit. Planeeritud ehitiste täpsustamisel selgus, et koolituskeskusi Keskkonnainspektisoonil rajada üle Eesti vaja ei ole, sest otstarbekam on ruumide rentimine. Samas on siiski vajalik kahe operatiivjuhtimiskeskuse renoveerimine/ehitamine. Planeeritud ehitiste asukohad võimaldavad inspektoritel olla veekogudele lähedal ning kasutada järelevalveks vajalikku tehnikat. Eeltoodust lähtuvalt on kavas muuta EARKs kirjeldatud sihtindikaatoreid.

Meetme nimetus	Taotlemise skeem	Valmimise tähtaeg	Meetme indikatiivne SF maht (EEK)	Märkused (seis 31.12.08)
Keskkonnajärelevalve arendamine	Investeeringute kava	30.06.2008	100 000 000 (EEK)	Toimub investeeringute kava

⁴⁹

			6 391 165 (EUR)	ettevalmistamine ⁵⁰
--	--	--	--------------------	--------------------------------

Alasuund „Keskkonnaseire arendamine“

Valdkonna analüüs ja eesmärgid

Keskkonnaministeeriumi arengukava valdkond “Teadmistepõhise ja säästva keskkonnapoliitika arendamine ning kvaliteetse keskkonnainfo kättesaadavuse tagamine“ sätestab põhimõtted keskkonnaseire arendamiseks. Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 sätestab keskkonnavaldkonna arengusuunad ja kirjeldatud strateegilised valikud, muuhulgas:

- Veevaldkonnas on seatud eesmärgiks saavutada pinnavee, rannikuvee ja põhjavee hea seisund ning hoida veekogusid, mille seisund on hea. Kaitseks rakendatakse tegevusprogramme ja kavasid, et ennetada reostust ja hinnata veekeskonna seisundit.
- Looduse mitmekesisuse liikide kaitseks ja säilimiseks on vaja tagada elupaikade ja koosluste olemasolu ning seiresüsteemide arendamine ja tõhustamine teadmispõhiste otsuste tegemiseks.
- Välisõhu valdkonnas on eesmärgiks seatud kõrvaldada keskkonnast osoonikihti kahandavad ained, arendada välja välisõhuseiresüsteem, vähendada oluliselt kemikaalide sattumist elukeskkonda jne.

Kõikide keskkonnavaldkondade eesmärkide saavutamisel on oluline osa info kättesaadavuse parandamisel, mis annab olulise sisendi valdkonnas ellu viidud tegevuste efektiivsuse hindamiseks - see omakorda eeldab seatud automaatsete seire- ja infosüsteemide olemasolu.

Eestis tehakse looduskeskkonna seiret kolmel tasandil: riikliku keskkonnaseire programmi, ettevõtjate oma programmide ja piirkondliku või kohaliku omavalitsuse seirena. Praegu on keskkonnaseire erinevate tasandite andmestiku haldamine nõrgalt koordineeritud ja mõningates valdkondades ka seirega ebäühtlaselt kaetud: riikliku keskkonnaseire andmete osas on süsteem võrdlemisi hästi välja arendatud, ettevõtte tasandil on emissioonide andmehõive realiseerimisel ja kohaliku omavalitsuse seiretasandi osas puuduvad mehhanismid andmestiku koondamiseks. Samuti on vajaka tehnilisest varustatusest nii hüdroloogilise, meteoroloogilise kui teiste seireliikide osas. Tulemuste võrreldavuse tagamiseks ja andmete ühtlustamiseks ning inimtööjõu kulu vähendamiseks on oluline seirejaamade automatiseerimine ja varustuse uuendamine ning unifitseerimine ja vajadusel ka uute jaamade rajamine.

Keskkonnaseire arendamise eesmärk onkorrastada keskkonnaseire andmestiku kogumise, haldamise ja avalikustamise süsteemi, tagades info kättesaadavuse erinevatele sihtgruppidele kiirelt, operatiivselt ja ülevaatlikult.

Kogu seiresüsteemi arendamine on seotud Arhusi konventsiooni rakendamise, INSPIRE⁵¹ direktiivi, SEISja SISE, WISE ning muude initsiatiividega, mis on seotud keskkonnavalase informatsiooni andmehõive ühtlustamisega, et tagada andmete ristkasutust, infoesitus reaalajas, andmete võrreldavust, avalikustamist veebis ja kokkuhoidu nii tööjõus kui ajas.

Struktuuritoetuse meetmete rakendamine

⁵⁰ Vabariigi Valitsus kiitis Investeeringute kava heaks 26.03.09

⁵¹ 2007. aasta 14. märtsil võeti vastu Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (*Infrastructure for Spatial Information in the European Community*)

Struktuurivahendite rakendamine on suunatud riiklike prioriteetide ja eesmärkide täitmiseks. Meetmetes kavandatud tegevused võimaldavad saavutada EARKs püstitatud eesmärgid: elukeskkonna seire vastavalt Euroopa ühistele üldistele põhimõtetele ja keskkonnainfo regulaarne tootmine ja edastamine üldsusele.

Nimetatud eesmärkide saavutamiseks on alasuuna all ettevalmistamisel üks meede:

- Keskkonnaseire võimekuse parandamine .

Meetme raames planeeritud tegevused on otseselt seotud EARKis ja siseriiklikes arengudokumentides kirjeldatud eesmärkide täitmise. Meetmes kavandatakse välja töötada riigi, kohaliku omavalitsuse ja ettevõtjate seiresüsteem ja luua ratsionaalne ja efektiivne keskkonnaseirevõrgustik, samuti ühtne automaatne infosüsteem. Meetme raames on toetuse saajateks, tulenevalt valdkonna korraldusest, KKM haldusala asutused (ITK, EMHI).

Ressursside kokkuhoiu ja andmete ülevaatliku ja koondatud esitamise huvides on vaja luua integreeritud infosüsteem erineva tasandi keskkonnaseire andmehõiveks, sh andmete kogumiseks (edastamiseks andmebaasi veebiülevalt, kinnitatud ja eeltäidetud vormide alusel) ja avalikustamiseks (andmestiku kättesaadavaks tegemine erinevatele infosüsteemidele, vältides sealjuures andmete korduvat importi ja kopeerimist ühest andmebaasist teise) avaliku päringumooduli loomisega. Eesmärgid loetakse saavutatuks, kui aastaks 2015 on kogu seiresüsteem optimeeritud ja Eesti territoorium on seireinfoga kaetud.

Planeeritud tegevused on kavandatud selliselt, et saavutataks seatud eesmärgid ja kooskõla rakenduskavas kavandatud toetatavate tegevustega. Meedet viiakse ellu investeeringute kava alusel, projektid lisatakse investeeringute kavva riikliku prioriteetsuse alusel allasutuste (EMHI ja ITK) ettepanekul. Meetme määruks on piiratud taotlejate ringi, kuna valdkonna korraldus on riigi haldusalas.

Meetmete eeldatavad nimetused	Taotlemise skeem	Valmimise eeldatav tähtaeg	Meetme indikatiivne SF maht	Märkused (seis 31.12.08)
Keskkonnaseire võimekuse parandamine	Investeeringute kava	31.05.2009	50 000 000 (EEK) 3 195 582 (EUR)	Meetme tingimuste määruks on väljatöötamisel

Alasuund „Keskkonna-hädaolukordadeks valmisoleku parandamine“

Valdkonna analüüs ja eesmärgid

Soome laht on elava laevaliiklusega Läänemere osa, milles ristuvad Eesti, Soome, Rootsi ja Venemaa sadamatest väljunud ja nendesse suunduvate reisi- ning kaubalaevade ja tankerite teed. Kõige suurem oht merekeskkonnale on vedellasti veoste teostamine ühepõhjaliste naftatankeritega, mida tänasel päeval teenindavad naftaterminalid, mis ei paikne EL territooriumil. Rahvusvaheliste kokkulepete alusel loobutakse ühepõhjaliste tankerite kasutamisest naftasaaduste veol, vastavalt Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni ettekirjutustele ja nõuetele, hiljemalt 2010. aastal.

Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse konventsiooniga liitudes on Eesti Vabariik võtnud kohustuse viia reostuskorje võimekus *HELCOM*⁵² miinimumnõudeni ehk reostusjuhtumi korral teostada korjet 4,5 km² suuruselt alalt 12h jooksul. Hetkel on piirivalvel

⁵²

Helsingi Komisjon ehk Läänemere keskkonnakaitse komisjon

kasutada üks reostustõrjevõimekusega patrull-laev, mille võimekus hetkel on 12h jooksul teostada reostuskorjet 0,6 km² ulatuses (so 13% HELCOM miinimumnõudest).

Viimaste aastate HELCOM statistika⁵³ põhjal on 46% õnnetustest Läänemerel põhjustatud madalikule sattumise tõttu, 32% kokkupõrke tagajärjel ja 5% tulekahjudest laevades. Kõikidest teadaolevatest juhtumitest 7% on lõppenud merereostusega. Reostuse avastamiseks teostatakse patrullende - lennukile on paigaldatud seiresüsteem SLAR⁵⁴ (komplektis andmetöötlus- ja salvestusseadmetega, infrapunakiirguse ja mikrolaineanduriga), mis võimaldab halva nähtavuse korral ja pimedal ajal kontrollida vaadeldavat mereala. Helikopteril on kasutusel radarsüsteem-laserspektraalanalüsaator LIDAR⁵⁵, mis võimaldab koheselt analüüsida ja anda hinnang avastatud merereostusele. 2008. aastal teostati reostuse avastamiseks patrulllende keskmiselt kolmel korral nädalas (ühe patrulllennu pikkus ~ 3h).

Koordineeritud ja perioodilist merekeskkonna seiret teostatakse hetkel Euroopa Mereohutuse Amet (EMSA)⁵⁶ kaudu, kes osutab EL liikmesriikidele seiramiseks vajalikke satelliitteenuseid. Ulatusliku reostuse korral on võimalik reostuse likvideerimiseks kasutada EMSA Läänemerel valmiduses olevat 5 tankerit, mis on kohaldatud reostuse likvideerimiseks. 2008. aastal avastati EMSA satelliitide, reostuse avastamise patrulllendude ja juhuslike avastajate poolt kokku 80 reostuse juhtu. 2006. aastal töötati välja Riiklik merereostustõrje plaan, mis on vajalik Eesti reostustõrje valmisoleku tagamiseks strateegilisel tasandil, et korraldada merereostuse tõrje valdkonna areng tasakaalustatult Eesti mereala ja rannikut ohustavale reostusele. Plaani eesmärgiks on kindlustada reostuse ennetamine, avastamine, likvideerimine ja keskkonna taastamine Läänemerel Eesti vastutusalal kasutades selleks efektiivselt riiklikus, ettevõtlus- ja ühiskondlikus sektoris olevaid võimekusi. Plaan on osa üldisest riiklikust reostustõrje plaanist.

Siseriiklikul tasandil reguleerib valdkonda hädaolukorraks valmisoleku seadus, millest tulenevad kriisireguleerimisalased tegevused on juurdunud nii ministriumites, ametites kui ka maa- ja kohalikes omavalitsustes. Kriisireguleerimisstruktuuride koostamine, riskianalüüside tegemine, plaanide koostamine ja õppuste korraldamine on regulaarsed tegevused. Pidev kriisireguleerimisalane tegevus on toonud esile ka mitmed kitsaskohad, mis on valdkondliku arengu tagamiseks esmasel.

Eestis töötab päästevaldkonnas märkimisväärne hulk rahvusvaheliselt koolitatud ning reaalsete rahvusvaheliste missioonide kogemusega spetsialiste. Päästeasutuste kriisireguleerijad tegelevad regulaarselt riskianalüüside, kriisireguleerimisplaanide, kriisikommunikatsiooni, varajase hoiatuse süsteemide, kriisireguleerimisalaste koolituste ning õppuste korraldamisega ning seda nii pääste valdkonnas kui ka üle-Eestiliselt. Päästealal on rohkem kui kümneaastane kogemus rahvusvahelise kriisireguleerimise alal – NATO CEP-i, Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi, ÜRO, sh IHP, Läänemere regiooni ning mitmete teiste rahvusvaheliste projektide raames.

Pädevad valdkondlikud spetsialistid ja pikaajaline kogemus loovad eelduse valdkondlikuks arenguks, rahvusvaheliste kokkulepetest ning õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmiseks, et tõsta riiklikku keskkonna-hädaolukordadeks valmisolekut.

Struktuuritoetuse meetmete rakendamine

Struktuuritoetuse rakendamine on suunatud riiklike prioriteetide ja eesmärkide täitmiseks ning rahvusvahelise kokkulepetega võetud kohustuste täitmiseks. Meetmetes kavandatud

⁵³ HELCOM repot on shipping accident in 2007

⁵⁴ Side Looking Airborn Radar

⁵⁵ Light Detection and Ranging

⁵⁶ European Maritime Safety Agency

tegevused võimaldavad saavutada EARKs püstitatud eesmärgid – tõsta reostustõrje võimekust ja valmisolekut keskkonna-hädaolukordadeks.

Eesmärkide saavutamiseks on alasuuna all avatud üks meede:

- Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine .

Meetme „Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine“ investeringute kava koostamise ja toetuse andmise tingimused ja kord, mis võeti vastu siseministri 20. mai 2008. a määrusega nr 33. Investeringute kava kiideti Vabariigi Valitsuses heaks 28.08.2008, kavaga kinnitatud projektide nimekiri koosneb põhinimekirjast ning lisanimekirjast, oetuse saajateks on seejuures Piirivalveamet ja Päästeamet.

Päästeamet on projektide raames soetatava varustuse ja vahendite ning nende hulga planeerimisel võtnud aluseks olemasolevaid riske, asetleidnud õnnetusi, naaberriikide kogemusi ning keskkonnaalaste õnnetuste valmisolekut analüüsivaid ja planeerivaid riiklikke norm- ja arengudokumente.

Piirivalveamet hangib meetme raames multifunktsionaalse reostustõrjelaeva, et tõsta merel vajalikku reageerimisvõimekust. Tegemist on mahuka investeringuga, mis teenib ka teiste EL liikmesriikide huve (merereostus on piiriülene), mistõttu kasutatakse laeva hankimiseks struktuuritoetust. Multifunktsionaalsed laevad on aastaringselt kasutatavad ja võimelised täitma kõiki piirivalvele pandud ülesandeid: reostustõrjet ja preventsiiooni, mh lisandväärtusega ka piiri- ja pardakontrolli ning merepäästet. Projekt on seotud Siseministeeriumi valitsemisala arengukavaga, on kooskõlas Piirivalveameti Merekontseptsiooniga (kinnitatud siseministri 02.03.2007 käskkirjaga nr 29) ning aitab kaasa valdkonna eesmärkide täitmisele.

Meetme taotlemis skeemina kasutatakse investeringute kava, kuna meetme raames rahastatakse riikliku tähtsusega investeringuprojekte. Meetme rakendamine on aruandlusperioodi lõpuks käivitunud. Päästeamet on esitanud RÜle hindamiseks viis projektitaotlust ja taotluste menetlemine on lõppemas.

Piirivalveameti projekti raames läbiviidav hange multifunktsionaalsete reostustõrjelaevade soetamiseks osutus ebaedukaks, kuivõrd kõikide pakkumuste maksumused olid oluliselt suuremad hanke eeldatud maksumusest. Eelarveliste vahendite puudumise tõttu lükati kõik pakkumised tagasi ja Piirivalveamet valmistab ette uut hanget, mille raames plaanitakse esialgselt soetada vaid üks reostustõrjelaev.

EARKis on eesmärgi täitmise sihtindikaatorina märgitud kahe reostustõrjelaeva soetamine, mistõttu teavitati Euroopa Komisjoni otsusest soetada esialgselt vaid üks laev. Sihtindikaatori täitmiseks on aega perioodi lõpuni, mis võimaldab vajadusel viia läbi täiendava hanke ning toetada eesmärgi täitmist ka struktuurivahendite väliselt. Arvestades valdkondlikke vajadusi ja prioriteete võib ilmneda ka vajadus sihtindikaatorite muutmiseks, kui perioodi kestel ilmneb, et valdkondlikud eesmärgid on võimalik saavutada ka vähendatud sihtiindikaatorite juures.

Meetme nimetus	Taotlemise skeem	Valmimise tähtaeg	Meetme SF maht	Märkused (seis 31.12.08)
"Meetme „Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine“ investeringute kava koostamise ja toetuse andmise tingimused ja kord"	Investeringute kava	20.05.2008	600 000 000 (EEK) 38 346 989 (EUR)	Toimub meetmete rakendamine

Prioriteetse suuna tegevuste vastavus riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia eesmärkidele

Prioriteetse suuna raames teostatavad tegevused on suunatud RSKS üldeesmärgi „Kiire jätkusuutlik areng“ alaeesmärgi „Keskkonnakasutuse säästvuse kasv“ saavutamisele. Prioriteetse suuna raames rakendatavad meetmed ja nende alusel toetatavad tegevused vastavad RSKS prioriteedi „Säästev keskkonnakasutus“ raames sätestatud tegevustele.

Tegevuste panus Lissaboni protsessi eesmärkide saavutamisele:

Keskkonnakaitse ja majanduskasvu sünergia tugevdamiseks on olulised loodusvarade säästva haldamise tagamine ja nende kaitse mitmesuguste riskide eest. Nende ülesannete lahendamisele keskendub prioriteetne suund 2: säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuri ja tugisüsteemide arendamine.

„Majanduskasvu ja töökohtade loomise komplekssetes suunistes (2008-2010)“ tuuakse välja bioloogilise mitmekesisuse säilimise olulisus majanduskasvu tagamiseks. Pidades silmas, kui oluline on bioloogiline mitmekesisus teatavate majandussektorite jaoks ning kooskõla EL eesmärgiga peatada aastaks 2010 looduse mitmekesisuse vähenemine, tuleks peatada bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ning võtta seda arvesse kõigi valdkonda mõjutavate poliitikate puhul. Liigirikkuse säilitamine soodustab turismi (sh Eesti potentsiaalseks tugevuseks oleva spetsiifilisema loodusturismi) arengut ja loob seeläbi uusi töökohti teenindussektoris. Eesmärgi saavutamisele on suunatud alasuuna 2.1 „Loodusliku mitmekesisuse säilitamine“ meetmed.

Haldussüsteemi suutlikkuse suurendamise, keskkonnainfrastruktuuri arendamise jauute tehnoloogiate kasutuselevõtuga vähendatakse survet keskkonnale ning aidatakse kaasa bioloogilise mitmekesisuse säilimisele. Väga oluline on ettevõtjate ja elanikkonna keskkonnateadlikkuse kasv, millele aitab kaasa meede „Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine“. Võimaldades suunata majandust vähem ressursimahukale ning väiksemat saastekoormust tekitavale tegevusele (sh tootvas ja töötlevas tööstuses), on see üheks oluliseks eelduseks tootmissisendite säästmiseks ja panustab seeläbi praeguse majandusolukorra parandamisse.

Olulisemad tegevused prioriteetse suuna rakendamise tasandil:

- Keskkonnaministri ja Siseministri poolt kokkukutsutud töörühmad on aidatud RAI välja töötada meetmete määruseid.
- 31.01.08 toimunud Vabariigi Valitsuse istungil akrediteeriti SA Keskkonnainvesteeringute Keskus ning volitati asutust täitma Euroopa Liidu struktuuritoetuste rahastusperioodi 2007-2013 RÜ ülesandeid.
- Haldusleping KKM ja KIKi vahel sõlmiti 25.01.2008 ning Siseministeeriumi ja KIKi vahel sõlmiti 23.01.2008.⁵⁷
- Koostatud on protseduuride käsiraamatud toetuste vahendamisega seotud tegevuste täpsustamiseks RÜs.
- Kinnitati RA perioodi 2007-2013 toetuse andmise ja kasutamise üle järelevalve teostamise juhend.
- Moodustati Perioodi 2007-2013 „Elukeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetsete suundade „Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine“

⁵⁷ <http://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12949842>
<http://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12947534>

ja „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine” juhtkomisjon⁵⁸.

Prioriteetne suund	Aruandlusperioodi lõpu seisuga tehtud abikõlblikud kulud	ESF reeglite alusel tehtud abikõlblikud kulud	ESF reeglite alusel tehtud kulude osakaal kõikidest abikõlblikest kuludest (%)
Prioriteetne suund „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine”	0	0	0

2.2.6 Suurprojektide info

Prioriteetse suuna „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine“ meetme „Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine“ raames soetatakse Piirivalveametile multifunktsionaalne reostustõrjelaev, mis võib kvalifitseeruda suurprojektiks. Aruandlusperioodil ei ole vastavat projektitaotlust Rüle esitatud, taotlus esitatakse eeldatavalt 2009. aastal.

2.2.7 Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele

Aruandlusperioodil ei ole esinenud probleeme vastavusega ühenduse õigusele. Toetuse rakendamiseks on erinevatel rakendustasanditel välja töötatud juhtimis- ja kontrollisüsteemid, mille abil on maandatud võimalikud riskikohad seoses hangete, kuluefektiivsuse ja abikõlblikkusega. Kontrolliprotseduuride väljatöötamisel on sealjuures silmas peetud ka üldist EK poolset lähenemist ning võetud suund protseduuride lihtsustamisele ning toetuse saajate haldussuutlikkuse tõstmisele.

Riigiabiga seonduvad küsimused lahendatakse enne meetme käivitumist, st meetmete puhul, mis eelduslikult sisaldavad riigiabi alla kuuluvaid tegevusi, taotletakse meetmele tervikuna riigiabi luba.

Direktiividest tulenevate kohustuste täitmist on peetud silmas nii valdkondliku seadusandluse ja arengudokumentide väljatöötamisel, samuti on tagatakse meetme määruste ning investeeringu kavade väljatöötamise käigus võetud kohustuste täitmine. Toetatavate valdkondade, tegevuste ja abikõlblike kulude määratlemise ning hindamisprotsessi ja -kriteeriumitega suunatakse vahendid direktiividest ning siseriiklikest õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmisele.

Keskkonnanõuete täitmist järgitakse nii investeeringute kava koostamisel kui ka taotluse hindamisel. Toetatakse vaid tegevusi, mis on neutraalse keskkonnamõjuga või suunatud keskkonnaseisundi parandamisele.

⁵⁸ Juhtkomisjon moodustati keskkonnaministri 16.01.2008 käskkirjaga nr 54 ning juhtkomisjoni koosseisu muudeti keskkonnaministri 10.12.2008 käskkirjaga nr 1817.

2.2.8 Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed

Peamiselt mõjutas prioriteetse suuna arengut planeeritust mahukamaks osutunud meetmete väljatöötamise protsess. Mitmete meetmete väljatöötamise käigus ilmnis vajadus täpsustada valdkondlikke arenguvajadusi ja prioriteetide.

KKMi ja RÜ viisid läbi ühise riskide hindamise, mis toimus rakenduskava põhiselt, st prioriteetsete suundade kaupa riske eraldi ei hinnatud.

SIMi ja RÜ riskide hindamiseks moodustati töögrupp, mis kaardistas riskid ja maandamistegevused ning hindas riske rakendamise tervikprotsessist lähtuvalt. Mõlemas asutuses toodi riskide hindamise tulemusena välja kõrged riskid.

Suurimate riskidena on välja toodud:

Tabel 25. Prioriteetse suuna riskid

Prioriteetne suund või meede	Risk	Ette võetud/ võetavad abinõud	Vastutaja	Tähtaeg
Pr suund 1,2,3	Hangete kallinemine projekti lõppfaasis, mis võib viia projekti muutumise suurprojektiks, mistõttu tuleb EKle taotlus esitada projekti elluviimise käigus, mis põhjustab ajakulu ja maksete seiskumist. EK võib otsustada, et projekti polekski pidanud üldse rahastama.	Puudub /force majore/	RÜ	Kallinemise korral esitatakse kogupakett
Pr suund 1,2,3	Pole reguleeritud, kuidas RÜ peaks kontrollima peale projekti lõppu tekkivaid tulusid. Pole fikseeritud toetuse saaja kohustust esitada nt täiendav finantsanalüüs 5 aastat peale projekti lõppemist.	Puudub, sõltub KA juhistest ja protseduuridest	RÜ	Jooksev arendus (protseduuride koostamisel püütakse määratleda ja meetme määrase juures)
Pr suund 1,2,3	Tööjõud "voolab", napib kogemustega ja kvalifitseeritud spetsialiste, mistõttu on raskendatud rakendamisprotseduuride täitmine, suureneb vigade tekkimise oht, rakendamine aeglane	RÜ ja RA motivatsioonipaketid	RÜ ja RA	
Pr suund 1,2,3	Digidokumentide puhul ei ole tagatud 2025-ni säilimine, puuduvad tehnilised lahendused, tagasinõude oht	asjajamiskord RA-s ja RÜ-s (vaadatakse antud küsimus üle)	RÜ ja RA	2009
Pr suund 1,2,3	Seire läbiviimise kulu ja sellest saadav tulu ja tagasiside juhtimisotsusteks ei ole omavahelises korrelatsioonis	Puudub	RÜ ja RA	RÜ arvestab aruandlusnõude kehtestamisel kuluefektiivsuse aspekte

Meede „Keskkonna- hädaolukorda deks valmisoleku parandamine	Tegevuskulude (RA ja Piirivalveameti ja Päästeameti) vähendamise tõttu on seatud ohtu SF vahendite abil soetatud seadmete ja vahendite (varustus) eesmärgipärane kasutamine.	PÄA poolt - soetused on seotud hoolduslepingutega (garantii 2+ 3 ja hooldus 5 aastaks); Piirivalveameti puhul - hooldus ja garantiilepingud on planeeritud	RA, TS-id	2009
--	--	--	-----------	------

2.2.9 Rakendamisel ilmnenud muudatused keskkonnas

Suurim muudatus väliskeskkonnas tuleneb valitsevast olukorrast majanduses, mis väljendub otseselt potentsiaalsete taotlejate võimekuses projektide omafinantseeringu osa katmisel. Ka riikliku prioriteetsusega projektide, mida rahastatakse investeringu kava alusel, puhul mõjutab majanduslangus riigiasutustest toetuse saajate omafinantseerimisvõimekust, kuna kulude vähendamise vajadusel vähendatakse esmajärjekorras investeringukulusid. Majanduslangus on mõjutanud negatiivselt ka krediidasutuste valmisolekut laenu andmisel. Valitseva majandusolukorra positiivse küljena saab välja tuua infrastruktuuri arendamisega seotud kulutuste odavnemise – oluliselt on langenud ehitussektori ja seotud teenuste hinnad.

2.2.10 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus

Muude rahastamisvahenditega vastastikuse täiendavuse hindamine toimub lisaks EARKi koostamise faasis toimunud analüüsile ka meetme määruse väljatöötamisel töörühmas, lisaks kontrollitakse täiendavust ja topeltrahastamise riski taotlejate vastavushindamise faasis. Sõltuvalt meetmest kaardistatakse vastavushindamise käigus võimalikud kattuvad valdkonnad/rahastajad ja esitatakse asjakohased päringud toetusi vahendavatele osapooltele ja struktuuritoetuste registrisse.

Projektide tasemel tuleb taotlejal projekti taotlemise faasis kirjeldada kas ja milliste teiste projektidega on antud projektiidee seotud ning kinnitada, et topeltrahastamist ei toimu.

EARKga samu valdkondi rahastavad instrumendid

LIFE+ programm toetab projekte, mille eesmärk on looduskaitse, keskkonnapoliitika väljatöötamine (sh prioriteetsed tegevusvaldkonnad on kliimamuutus, vesi, õhk, muld, linnakeskkond, müra, kemikaalid, keskkond ja tervis, loodusvarad ja jäätmed, metsad, innovatsioon, strateegiline lähenemisviis) ning keskkonnavaldkonnalaadne teavitustöö. Programmist rahastatavad projektid peavad oma iseloomult hõlmama uuenduslikke katse- ja demonstratsioonitegevusi ja looduskaitse projekte (LIFE+ Nature), mis võivad olla ka parimat tava (best practice) järgivad.

Euroopa territoriaalse koostöö programmide raames toetatakse perioodil 2007-2013 muuhulgas ka keskkonnavaldkonnalaadset tegevust. Prioriteedid erinevad programmide lõikes. Kõikidel programmidest rahastatavatel projektidel peab olema piiriülese koostöö mõju ja vastupidi, piiriülese koostöö peab andma projektile lisaväärtusi ning tõhustama seeläbi projekti tulemusi.

Norra finantsmehhanismi ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismi abil rahastatakse keskkonnaprojekte järgnevate põhivaldkondade raames:

- põhjavee ja õhusaaste seiresüsteemide väljatöötamine;
- kasvuhoonegaaside tootmise vähendamine Eestis;

- jäätmete kogumise ja töötlemissüsteemide väljatöötamine ja rakendamine;
- bioloogilise mitmekesisuse säilitamine NATURA aladel.

Eesti looduskaitset rahastab EL lisaks struktuurivahenditele ka läbi maaelu ja kalanduse arengukava ning LIFE + programmi. Siseriiklikult rahastatakse projekte KIKi keskkonnateadlikkuse programmist ning riigieelarvest. Lisaks on võimalus kasutada Šveitsi, Norra ning muid bilateraalseid vahendeid.

Keskkonnahariduse valdkonnas rahastatakse lisaks Euroopa territoriaalse koostöö programmile nõrke tegevusi nagu õppeprogrammide väljatöötamine ja nende läbiviimisega seotud kulud KIKi keskkonnateadlikkuse programmist.

KKM toetab oma olemasoleva infrastruktuuriga ja väljaõppinud spetsialistide oskusteabega riiklikes õppekavades sisalduvate keskkonnavaldkonna teemade omandamist klassivälise aktiivõppe vormis. Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas pakuvad keskkonnahariduslikke programme nt Riigimetsa Majandamise Keskus ja Eesti Loodusmuuseum.

Lisaks riigiasutustele tegelevad nii õppekava toetava keskkonnahariduse kui keskkonnavalise huvihariduse pakkumisega erinevad omavalitsuste asutused ja omavalitsuste osalusega sihtasutused, mittetulundusühingud, ülikoolide asutused jt. Keskkonnahariduse arengut toetatakse riiklikul tasandil KIKi kaudu.

Riiklikku keskkonnaseire programmi pidevat täitmist rahastatakse riigieelarvest. Eesti-Šveitsi koostööprogrammi raames suurendatakse suutlikkust keskkonnaseire vallas, et vähendada keskkonna saastamist, tõsta elatusstandardit ja edendada jätkusuutlikku majandusarengut. Lähtudes inimese terviseriskidest, uuendatakse keskkonnalaborites (neis, mis ei saa struktuurifondidest toetust) aparatuuri, et suurendada ainete määramise tundlikkust, lahutusvõimet ja määramise täpsust ning reprodutseeritavust.

Päästeameti tegevust, sh operatiivvõimekuste tõstmist, rahastatakse Eesti riigi eelarvest. Naftareostuse korjetööde võimekuse tõstmiseks on raha saadud ka KIKst. Piirivalveametitegevust merereostuse likvideerimise võimekuse tõstmiseks on seni rahastatud riigieelarvelistest vahenditest.

Keskkonnajärelevalve valdkonnas tervikuna ei ole investeringuteks ette nähtud muid vahendeid. KKI teistest valdkondadest on kasutatud kalanduse valdkonnaga seotud toetusi, samuti toetusi suurõnnetuste korral tegutsemise võimekuse tõstmiseks, lisaks KIK keskkonnaprogrammi vahendeid.

2.2.11 Seire ja hindamine

RÜ seiretegevused meetme tasandil tulenevad taotluse rahuldamise otsustes fikseeritavast projektipõhisest aruandluskohustusest ja RÜ protseduuridest. Informatsiooni kogutakse eelkõige paber kandjal aruannete näol, lisaks võib toimuda kirjavahetus nii paber kandjal kui elektrooniliselt. Andmed kantakse struktuuritoetuste registrisse.

KKMis moodustati Perioodi 2007-2013 "Elukeskkonna arendamise rakenduskava" prioriteetsete suundade „Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine“ ja "Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine" juhtkomisjon⁵⁹, kuhu kuuluvad Rahandusministeeriumi, Siseministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi,

⁵⁹ Juhtkomisjon moodustati keskkonnaministri 16.01.2008 käskkirjaga nr 54 ning juhtkomisjoni koosseisu muudeti keskkonnaministri 10.12.2008 käskkirjaga nr 1817.

Põllumajandusministeeriumi, KIKi, Eesti Linnade Liidu, Eesti Maaomavalitsuste Liidu, Eesti Veeühingu, Eesti Jäätmeäitajate Liidu, Eesti Looduskaitse Seltsi ja KKM-i esindajad.

Juhtkomisjoni peamised ülesanded on:

- jälgida prioriteetsete suundade eesmärkide saavutamist;
- kinnitada prioriteetsete suundade seirearuanne;
- teha vajadusel ettepanekuid rakendusasutuse juhile eelarve jaotuse ja muude eelarvet puudutavate küsimuste kohta prioriteetsete suundade „Veemajanduse ja jäätmeäitluse infrastruktuuri arendamine“ ja „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine“ alasuundade ja meetmete lõikes;
- teha rakendusasutuse juhile ettepanekuid meetme määruse vastuvõtmiseks või muutmiseks.

Aruandlusperioodil toimus üks juhtkomisjoni koosolek ning 12 kirjaliku otsuse vastuvõtmise protseduuri.

Seirearuandluse korraldamiseks rakenduskavade prioriteetsetes suundades, mille RA on KKM, võttis keskkonnaminister 18. augustil 2008.a vastu määruse nr 39 „Perioodi 2007–2013 elukeskkonna arendamise rakenduskava, majanduskeskkonna arendamise rakenduskava ning inimressursi arendamise rakenduskava meetmete ja projektide struktuuritoetuse kasutamise aruandluse kord prioriteetsete suundade osas, mille rakendusasutus on Keskkonnaministeerium“.

Aruandeaastal toimus RÜs olemasoleva juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõlkimine inglise keelde.

Hindamisi RÜ ja RA käivitanud ei ole.

2.2.12 Järelevalve

2.2.12.1 Rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus

Rikkumisi aruandlusperioodil RA ega RÜ poolt tuvastatud ei ole.

Tabel 26. Rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus

Tagasinõutud summad	Fond	Summa EUR
Prioriteetne suund kokku		0

Sh oluliste muutuste tõttu tagasinõutud summad	Fond	Summa EUR
Prioriteetne suund kokku		0

2.2.12.2 Läbiviidud kontrollid

Vastavalt struktuuritoetuse seadusele teostab toetuse saaja üle järelevalvet RÜ.

RÜ poolt teostatav järelevalve jaguneb toetuse saajate esitatavate dokumentide kontrolliks ja toetuse objektil toimivateks kohapealseteks kontrollideks. Kontrollide rakendatakse projekti elutsükli põhiselt ning kontrolli teostamise kirjalikuks jäljeks on kontroll-leht, mille kontrolli läbiviinud töötaja täidab. Järelevalve raames teostatakse nii eel- kui järelkontrolli.

Eelkontroll (taotluse vastavushindamise faasis) ja järelkontroll (projekti lõppemise järel) toimuvad valimi põhiselt. ERF meetmete puhul on seejuures tagatud 10% projektide

esindatus, riskide hindamise ja RÜle laekuva täiendava informatsiooni põhjal on võimalikud täiendavad kontrollid. Projekti elluviimise jooksul on tagatud vähemalt ühe kontrolli toimumine kohapeal, et veenduda objekti olemasolus, kulude abikõlblikkuses jms. RÜ järelevalve kvaliteeti kontrollib RA. Lisaks on võimalikud süsteemi- ja projektauditid, mille raames hinnatakse ka audiitorite poolt kontrollide kvaliteeti.

Vastavalt struktuuritoetuse seadusele teostab RÜ üle järelevalvet RA.

SIMis teostatav järelevalve jaguneb dokumentide kontrolliks ja objektil (RÜ ruumides või toetuse saaja juures) toimuvateks kohapealseteks kontrollideks. Kontrollide rakendatakse projekti elutsükli põhiselt ning kontrolli teostamise kirjalikuks jäljeks on kontroll-leht, mille kontrolli läbiviinud töötaja täidab.

KKM järelevalvealast tegevust reguleerib Perioodi 2007-20013 struktuuritoetuse andmise ja kasutamise kord, mis kinnitati Keskkonnaministeeriumis 31.12.2008. Kord on koostatud STS § 29-31 sätestatud järelevalve korraldamiseks ja see reguleerib RA järelevalve teostamist RÜ tegevuse. RA järelevalve eesmärk on kontrollida RÜ tegevuse seaduspärasust toetuse andmisel ja järelevalve teostamisel TS tegevuse üle.

Iga meetme jaoks koostatakse järelevalveplaan, mis kajastab planeeritavaid kontrole poolaasta kaupa. Kontrole teostatakse kontroll-lehe alusel, mis kohandatakse vastavalt meetme spetsiifikale. Pärast iga kontrollitoimingu läbiviimist täidab järelevalveametnik kontroll-lehe ja vormistab kontrollakti või kohalduvatel juhtudel ettekirjutuse RÜle.

Kontrollitoimingute vajaduse ja ulatuse fikseerib järelevalveametnik meetme järelevalveplaanis, kuid vajadusel võib ta kontrolli ulatust ja eesmärki kontrolli käigus muuta. Järelevalvemeetodid on: kohapealne kontroll RÜs, järelevalve RÜ tegevuse üle kohapealsete kontrollide teostamisel TS juures ja pidev järelevalve.

Aruandlusperioodil viis kontrole läbi ainult RÜ.

Tabel 27. RÜ poolt läbiviidud kontrollid

Aasta		Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	Paikvaatlusega kaetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluseni (EL osalus)	%
2008	Prioriteetne suund: Säästliku keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine Meede: Keskkonna hädaolukordadeks valmisoleku parandamine	0	1	0	0	0	0	0	0

2.3 Rakendamine prioriteetses suunas „Energiamajanduse arendamine“

2.3.1 Teave prioriteetse suuna näitajate kohta

Teave näitajate kohta hakkab koonduma kogutavast statistikast ja projektiaruandlusest.

Tabel 28. Teave prioriteetse suuna 3 näitajate kohta

Sisunäitajad		2007	2008 ⁶⁰	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alasuund: . Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks										
Eesmärk: Taastuvate energiaallikate osakaalu kasv energiabilansis. ⁶¹										
Elektrienergia tootmise maht taastuvatest energiaallikatest aastasGWh (M)	Saavutustase eesmärgist %	30%								
	Saavutustase	149								
	eesmärk	491 (2015)			440					491
	esialgne tase	110 (2005)								
Soojusenergia tootmise maht elektri ja soojuse koostootmisjaamades ning katlamajades taastuvatest energiaallikatest aastas GWh (M)	Saavutustase eesmärgist %	75%								
	Saavutustase	2777								
	eesmärk	3680 (2015)			3154					3680
	esialgne tase	2246 (2005)								
Alasuund: . Alternatiivsete energiaallikate kasutamine transpordis										
Eesmärk: Alternatiivsete transpordikütuste kasutamine suureneb aasta-aastalt.										
Biokütuste osakaal transpordis kasutatavates	Saavutustase eesmärgist %	0,75%								

⁶⁰ Andmed 2008.a energeetika näitajate kohta avalikustatakse Statistikaameti kodulehel www.stat.ee 2009. a III kvartalis

⁶¹ Neile indikaatoritele ei ole võimalik ettevaatavalt määrata tulemuste või väljundite sihttasemeid, sest meetmete rakendamisel avatud taotlemise kasutamise tõttu ei ole võimalik määrata erinevat tüüpi projektide suhtelist osakaalu (nt elektri- ja soojuse koostootmisjaamade (sh erinevate kütuste kasutamise osakaal neis) osakaalu ning taastuvenergeetika tootmise edendamise projektide osakaalu).

Sisunäitajad		2007	2008 ⁶⁰	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
kütustes (energiasalduse alusel) (M)	Saavutustase	0,06%								
	eesmärk	8% (2015)			5,75%					8%
	esialgne tase	0% (2005)								
Alasuund: Välisõhukaitse ja kliimamuutuste leevendamine										
Eesmärk: Vähenenud on õhusaasteainete emissioon energiasüsteemist.										
Elektrienergia tootmismahd elektri ja soojuse koostootmisjaamades aastas GWh (M)	Saavutustase eesmärgist %	50%								
	Saavutustase	869								
	eesmärk	1733 (2020)								1294
	esialgne tase	1038 (2005)								
Alasuund: . Energiasäästu arendamine elamumajanduses										
Eesmärk: Energiatõhusamaks muudetud eluasemefond										
ERDF osalusega renoveeritud korterelamute osakaal kõigist enne 1990 ⁶² . aastat ehitatud korterelamutest (T)	Saavutustase eesmärgist %*	0	0							
	saavutustase	0	0							
	Eesmärk	8% (2015)				5%				8%
	esialgne tase	0,3% (2006)								

⁶² 2009. aastal esitas MKM EK-le ettepaneku indikaatori tehniliseks muudatuseks. MKM soovib, et loetaks kõigi ERDF osalusega renoveeritud korterelamute osakaalu kõigist enne 1993. aastat ehitatud korterelamutest, et indikaator oleks vastavuses olev Eesti eluasemevaldkonna arengukavaga 2008-2013.

Aruandlusperioodil lõpetatud projektid ei panustanud tuumikindikaatorite saavutustasemetesse.

Tabel 29. Prioriteetse suuna tuumikindikaatorid

Tuumikindikaatorid	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
loodud töökohtade arv	0	0							
Sh meeste töökohad	0	0							
Sh naiste töökohad	0	0							
Taastuenergeetika projektide arv	0	0							
Lisandunud taastuenergia tootmismahd aastas (MWh)	0	0							
Välisõhu kvaliteedi parandamise projektide arv	0	0							

2.3.2 Horisontaalsete teemadega arvestamine

Prioriteetse suuna „Energiamajanduse arendamine” raames on horisontaalseid põhimõtteid rakendatud peamiselt meetme tegevustes. Kõikide meetmete koostamisel on arvestatud, et ükski meede ei tohi omada negatiivset mõju horisontaalsetele teemadele. Küll aga on mõningatel meetmetel ja prioriteetsetel suundadel neutraalne mõju. Kuna erinevate meetmete iseloom on erinev, siis ei käsitleta kõigis meetmetes kõiki horisontaalseid teemasid, vaid keskendutakse kindlatele relevantset mõju omavale teemadele. Horisontaalsed teemad kajastuvad meetme tingimustes meetme eesmärkides ja tegevuste planeerimises ning vastavus- ja hindamiskriteeriumite kehtestamises. Juhtkomisjonide moodustamine ning nende töö on olnud kõikide horisontaalsete teemade suhtes neutraalne.

Vastavalt EARKle on seosed horisontaalsete teemadega alljärgnevad:

Regionaalne areng

Energiamajanduse kavandatud investeeringutoetused on regionaalarengu suhtes neutraalsed, v.a energiasäästu elamumajanduses, mis parandab enam linnaelanike elutingimusi, kuna linnades on kortermajade osatähtsus elamufondis suurem.

Mõlemad KredExi poolt elluviidavad meetmed avaldavad positiivset mõju regionaalsele arengule, kuna toetustegevused on kasutatavad üle-eestiliselt, mis loob võimaluse ka vähem edukatel piirkondadel panustada elamufondi korrastamise, vähendada energiatarbimisest tingitud majanduslikke raskusi ning samuti elavdada tööjõuturgu läbi toetatavate tegevustele järgneva konkreetse ehitustegevuse.

Kommentaar aruandlusaasta kohta:

Regionaalset arengut soodustab taastuvate energiaallikate laialdasema kasutuselevõtu toetamine, kus prioriteediks on seatud madalama sissetulekuga piirkondades (üldjuhul maapiirkonnad, väikeasulad) taastuvatel energiaallikatel põhineva soojaenergia kättesaadavuse suurendamine.

Positiivset mõju regionaalsele arengule avaldavad ka KredExi poolt elluviidavad meetmed, kuna toetustegevused on kasutatavad üle-eestiliselt, mis loob võimaluse ka vähem edukatel piirkondadel panustada elamufondi korrastamise, vähendada energiatarbimisest tingitud majanduslikke raskusi ning samuti elavdada tööjõuturgu läbi toetatavate tegevustele järgneva konkreetse ehitustegevuse.

Keskkonnahoid

Kõik projektid on otseselt suunatud keskkonnahoiu edendamisele.

Kommentaar aruandlusaasta kohta:

Taastuvenergiaallikate laialdasema kasutuselevõtu toetamine energiatootmisel, elektri- ja soojaenergia koostootmine ning küttevõrkude energiasäästlikkuse suurendamine vähendab fossiilsete kütuste kasutamist ning kasvuhoonegaaside õhkupaiskamist.

Energiaauditi, ehitise ekspertiisi ja ehitusprojekti mõju keskkonnahoiule on positiivne, sest eeltoodud dokumentide baasil renoveeritakse üldjuhul Eesti elamufondis ülekaalulises enamuses olevaid korterelamuid. Korterelamute renoveerimine aga aitab muuta ehitised energiasäästlikumaks ning energiatarbimine tõhusamaks. See aga omakorda avaldab positiivset mõju keskkonnahoiule, kuna

elamute kütteks vajalikud energiaallikad vajavad seetõttu vähemat tarbimist – säilivad erinevad loodusvarad, samuti väheneb keskkonna saastatus.

Infoühiskonna edendamine

Mõju puudub.

Võrdsed võimalused

Korterelamute energiatõhususe tõstmine parandab rohkem väiksema sissetulekuga elanikkonna majanduslikku olukorda, kuna küttekulude osakaal nende kulutustes on suurem.

Kodanikuühiskonna areng

Korteri- ja hooneühistud on potentsiaalsete toetusesaajate seas. See aitab kaudselt kaasa kodanikuühiskonna arengule, kuna struktuuritoetus soodustab saajaorganisatsioonide võimekuse kasvu projektide kavandamisel, juhtimisel ja hindamisel. Sel viisil kasvab organisatsioonide võimekus nii oma valdkonnas tegutsemiseks kui tulemuslikuks partnerluseks.

Tabel 30. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Projekti mõju keskkonnahoiule ⁶³	235	100
Projekti mõju võrdsete võimaluste edendamisele	0	0
Projekti mõju infoühiskonnale	1	0,43
Projekti mõju regionaalse arengu edendamisele	0	0
Projekti mõju kodanikuühiskonna arengu edendamisele	0	0

⁶³

Ehk keskkonnaseisundile

2.3.3 Finantsteave

Järgnev finantsteave on esitatud perioodi 01.01.2007– 31.12.2008 kohta eurodes.

Tabel 31. Prioriteetse suuna 3 finantsteave

	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal			Kinnitatud projektide eelarved (EUR)				Tehtud väljamaksed (EUR)			
	EL osalus 1.1	Eesti avaliku sektori osalus 1.2	Erasektori osalus 1.3	EL osalus 2.1	Eesti avaliku sektori osalus 2.2	Erasektori osalus 2.3	Kinnitatud projektide eelarved protsendina perioodi kogueelarvest (%)	EL osalus 3.1	Eesti avaliku sektori osalus 3.2	Era-sektori osalus 3.3	Tehtud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%)
Prioriteetne suund 3: Energiamajanduse arendamine	87 175 488	0	57 520 484	17 708 336	0	161 844	12	6 603 154	0	146 913	5
Alasuund: Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine ja välisõhu kaitse	68 001 994	0	57 520 484	0	0	0	0	0	0	0	0
Alasuund: Energiasäästu arendamine elamumajanduses ⁶⁴	19 173 495	0	0	17 708 336	0	161 844	91	6 603 154	0	146 913	35
KOKKU	144 695 972			17 708 336				6 750 067			

⁶⁴

Kuigi alasuunas "Energiasäästu arendamine elamumajanduses" ei ole meede „Korterelamute renoveerimislaen“ avanenud, on vahendid RÜ-le programmi elluviimiseks üle antud ja RÜ on lepinguga võtnud kohustuse meedet rakendada. Seetõttu kajastuvad vastavad maksed ka finantstabelis.

Tabel 32. Prioriteetne suund rahastamisallikate lõikes eurodes

	Toetuse saajate poolt tehtud abikõlblikud kulud kokku	Avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	Rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud kokku	Maksud Euroopa Komisjonilt
Prioriteetne suund: Energiamajanduse arendamine ERDF tüüpi kulud	6 747 067	6 603 154	143 913	6 747 067	
ESF tüüpi kulud	0	0	0	0	
KOKKU	6 747 067	6 603 154	143 913	6 747 067	

2.3.4 Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Enim rahuldati inimese kohta ning ka absoluutsummana taotlusi Harjumaalt, kuid väljamakseid tehti kõige enam üle-Eestilistes projektides.

Tabel 33. Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Maakond		Rahuldatud taotluste arv	Kinnitatud projektide eelarved (EUR)	Tehtud väljamaksud (EUR) *
Harju maakond	Absoluutsummana	130	145 751	133 135
	Inimese kohta	0,0002	0,28	0,25
Ida-Viru maakond	Absoluutsummana	92	79 496	70 884
	Inimese kohta	0,0005	0,47	0,42
Jõgeva maakond	Absoluutsummana	4	4 588	1 534
	Inimese kohta	0,0001	0,12	0,04
Järva maakond	Absoluutsummana	14	11 281	10 602
	Inimese kohta	0,0004	0,31	0,29
Lääne maakond	Absoluutsummana	3	2 429	2 429
	Inimese kohta	0,0001	0,09	0,09
Lääne-Viru maakond	Absoluutsummana	6	3 705	3 705
	Inimese kohta	0,0001	0,05	0,05
Põlva maakond	Absoluutsummana	11	8 654	2 620
	Inimese kohta	0,0004	0,28	0,08
Pärnu maakond	Absoluutsummana	13	11 487	10 158
	Inimese kohta	0,0001	0,13	0,11
Rapla maakond	Absoluutsummana	9	5 919	4 641
	Inimese kohta	0,0002	0,16	0,13
Saare maakond	Absoluutsummana	4	1 538	1 360
	Inimese kohta	0,0001	0,04	0,04
Tartu maakond	Absoluutsummana	17	13 283	12 772
	Inimese kohta	0,0001	0,09	0,09
Valga maakond	Absoluutsummana	3	1 733	1 582
	Inimese kohta	0,0001	0,05	0,05
Viljandi maakond	Absoluutsummana	4	2 084	2 084
	Inimese kohta	0,0001	0,04	0,04
Võru maakond	Absoluutsummana	4	2 528	2 528
	Inimese kohta	0,0001	0,07	0,07
Üleriiklikud/maakondad	Absoluutsummana	2	17 575 703	6 487 032

e vahelised projektid	Inimese kohta	0,0000	13,11	4,84
Kokku	Absoluutsumma	316	17 870 180	6 747 067
	Inimese kohta	0,0002	13,33	5,03

2.3.5 Kvalitatiivne analüüs

Prioriteetne suund „Energiamajanduse arendamine“ jaguneb kaheks alasuunaks: “Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine“ ja välisõhu kaitse” ja “Energiasäästu arendamine elamumajanduses“.

Taastuenergiaallikate laialdasema kasutuselevõtu ja välisõhu kaitse alasuund

Alasuunas “Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine ja välisõhu kaitse” on aruandlusaasta lõpu seisuga moodustatud 1 meede „Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks⁶⁵“.

EARKs alasuunas on meetmetega katmata alljärgnevad teemad:

- Tuuleenergeetika varustusstabiilsuse tagamiseks ettenähtud energiajaamade rajamine
- Alternatiivsete energiaallikate laialdasem kasutamine transpordis
- Välisõhukaitse ja kliimamuutuste leevendamine, va investeeringuabi kaugküttevõrkude renoveerimiseks

Meetmete eeldatavad nimetused	Taotlemise skeem	Valmimise eeldatav tähtaeg	Meetme indikatiivne SF maht	Märkused (seis 31.12.2008)
Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks	avatud taotlemine	24.03.2009 ⁶⁶	800 000 000 EEK 51129319 EUR	Meetme määruse eelnõu koostamine on lõppjärgus.
Alasuuna meetmeteks jaotamata vahendid	Täpsustamisel	01.10.2009	264 000 000 EEK 15 338 796 (EUR)	Hetkel on ebaselge, kas ja millised meetmed lisanduvad esimesele meetmele.

Valdkonna analüüs ja eesmärgid

Võitluses kliimamuutustega on Euroopa Liidu üheks prioriteediks viimastel aastatel kujunenud taastuenergeetika laialdasema kasutamise problemaatika. EK avaldas taastuenergiaalase direktiivi ettepaneku 23.01.2008 kliima-energia paketi koosseisus.

EK eesmärgiks on seada ühtne raamistik taastuvate energiaallikate kasutamise suurendamiseks. Üks olulisemaid elemente direktiivis on riiklikud taastuenergia eesmärgid, mis määravad iga liikmesriigi poolt saavutatava taastuenergia tarbimise protsendi aastaks 2020, eesmärgiga tõsta taastuenergia osakaal kogu EL tasemel 20%-ni aastaks 2020. Sealhulgas on määratletud indikatiivsed vahe-eesmärgid, mis arvutatakse kahe aasta näitajate

⁶⁵ Kinnitatud keskkonnaministri poolt 24.03.2009 määrusega nr 14

⁶⁶ Kinnitati keskkonnaministri 24.03.2009 määrusega nr 14

keskendamise teel. Taastuenergia osakaal Eestis peab 2020. aastaks moodustama 25% kogu lõpptarbimisest.

Struktuuritoetuse meetmete rakendamine

EARK raames plaanitakse toetada taastuvaid energiaallikaid kasutavate soojus- ja/või elektrijaamade ja katlamajade rajamise investeeringuid (välja arvatud hüdroelektrijaamad, tuulepargid (rohkem kui üks tuulegeneraator) ning suured koostootmisjaamad ja kaugküttekatlamajad).

Samuti on EARK kohaselt toetatavateks valdkondadeks alternatiivsete energiaallikate kasutamine transpordis (väljatöötamine sõltub uue kütuste kvaliteedi nõuete direktiivi vastuvõtmisest) ning välisõhukaitse ja kliimamuutuste leevendamine.

Kavandatud tegevused võimaldavad saavutada EARKs püstitatud eesmärgid:

- Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks;
- Alternatiivsete energiaallikate kasutamine transpordis;
- Välisõhukaitse ja kliimamuutuste leevendamine.

Tegevused on otseselt seotud ka Keskkonnaministeeriumi arengukava tegevusvaldkonnaga "Välisõhu kaitse ja kliimamuutustega kohanemine alapeatükk 1.4.1. Tegevus: keskkonnasõbraliku energiatootmise ja -tarbimise soodustamine".

Meetme tegevused on:

- Energiasäästu, sh keskkonnahoidliku transpordi alase teabe levitamine.
- Merre kavandatavate tuuleparkide võimalike asukohtade kaardistamine.
- Biomassi ja bioenergia kasutamise edendamise arengukava rakendamises osalemine. Energiaauditite ning energiasertifikaatide juurutamises osalemine.

Esimene samm struktuurfondide kasutamisel alasuunas "Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine ja välisõhu kaitse" on keskkonnaministri määrus, millega kehtestatakse avatud taotlusvoorude kaudu kaugküttesüsteemide ja taastuenergiaallikatest elektri ja soojuse tootmise süsteemide parendamiseks rakendatavas meetmes toetuse andmise ning kasutamise tingimused ja kord. Kuna kaugküttesüsteemide renoveerimine ja taastuenergiaallikatest elektri ja soojuse tootmine Eesti tingimustes ei ole võimalik ilma riigi abita, samas aga annab kõige suuremat keskkonnaefekti, on põhiohk pandud nimetatud projektide rahastamisele.

Meetmes raames toetatakse kuni 50% ulatuses:

- 1) taastuenergiat kasutavatel põhinevatel elektri ja soojuse koostootmisjaamade rajamist;
- 2) taastuenergiat kasutavate üleminekut kaugküttekattlamajadel;
- 3) energiasäästu kaugküttevõrkudes.

Taotlejaks võib olla juriidiline isik, kes osutab kaugkütteenust või müüb soojusenergiat kaugküttepiirkonda.

Tuuleenergeetika projektid hetkel rahastamisele ei kuulu, sest 2007 vastuvõetud Energiaturuseaduse kohaselt on kehtestatud piisavalt kõrged elektri kokkuostu soodustariifid, mis muutsid tuuleenergeetika rentaabseks ning arendusprojekte on elluviimisel juba rohkem kui ülekandevõrgud on suutelised vastu võtma.

Meetme tingimuste määrus viibis võrreldes planeeritud vastuvõtmistähtajaga, kuna meetmest toetuse jagamisel on tegemist riigiabiga ning selleks tuli taotleda EKlt regionaalabi andmise

luba. Loa taotluse menetlus võttis aega, kuid 10.12.2008 saadi EKlt meetmele riigiabi andmise luba.

Alasuunas seni veel katmata teemade meetmeteks jaotamise otsustab KKM koostöös MKMiga. Aluseks võetakse energiatehnoloogia programm (ETP, valminud), „Eesti elektrimajanduse arengukava 2008-2018“ (31.12.08 seisuga vastu võtmata) ja „Eesti energiamajanduse riikliku arengukava aastani 2020“ (vastu võtmata).

Tegevuste vastavus Lissaboni protsessi eesmärkide saavutamisele⁶⁷:

Energeetika keskkonnasäästlikkuse tõstmise ülesande paneb Eestile ka Lissaboni strateegia. Eesti energeetika põhineb hetkel suures osas fossiilsetel kütustel ning energia tootmise ja kasutamise keskkonnamõju on suur. Nagu paljud teised Euroopa riigid, on ka Eesti võtnud suuna keskkonnasõbraliku energeetika arendamisele ning energiatõhususe suurendamisele. Eesti jaoks on olulisteks võtmeküsimusteks põlevkivienergeetika keskkonnasõbralikkuse suurendamine, taastuvenergeetika osakaalu suurendamine ning energiatõhususe parandamine. Energiatõhususe suurendamisega saab panustada nii keskkonnasõbraliku energeetika (tõhusam energiakasutus – väiksem keskkonnamõju) kui ka varustuskindluse tõstmisesse (väiksem energiatarbimine – väiksem importenergiavajadus).

Üheks põhiliseks meetmeks peab Lissaboni strateegia taastuvaid energiaallikaid kasutavate soojus- ja/või elektri jaamade ja katlamajade rajamise investeeringute toetamist (välja arvatud hüdroelektri jaamad, tuulepargid (rohkem kui üks tuulegeneraator) ning suured koostootmisjaamad ja kaugkütte-katlamajad) (2008-2013).

Olulisemad tegevused alasuuna juhtimise tasandil:

- Keskkonnaministri poolt kokkukutsutud töörühm määruste väljatöötamiseks on ettevalmistanud ja väljatöötanud meetme määruse.
- 31.01.08 toimunud Vabariigi Valitsuse istungil akrediteeriti KIK ning volitati seega asutust täitma EL struktuuritoetuste rahastusperioodi 2007-2013 RÜ ülesandeid.
- Haldusleping KKM ja KIKi vahel sõlmiti 25.01.2008⁶⁸
- Koostatud on protseduuride käsiraamatud toetuste vahendamise seotud tegevuste täpsustamiseks RÜs.
- Keskkonnaministri 17.01.2008 käskkirjaga nr 58 moodustati Perioodi 2007-2013 "Elukeskkonna arendamise rakenduskava" prioriteetse suuna „Energiamaajanduse arendamine“ juhtkomisjon.

Energiasäästu arendamine elamumajanduses alasuund

Alasuund "Energiasäästu arendamine elamumajanduses" jaguneb:

- Programm: Kortere lamute renoveerimislaen
- Programm: Elanike teavitamine elamute energiasäästlikkusest
- Avatud voor: Energiauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamine

Meetmete eeldatavad	Taotlemise skeem	Valmimise	Meetme	Märkused
---------------------	------------------	-----------	--------	----------

⁶⁷ "Eesti majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava 2008-2011" on suunatud riigi tegevustele majanduskeskkonna tootlikkuse tõstmisel (sh teadus- ja arendustegevusel), atraktiivse innovatsiooni ja ettevõtluskeskkonna arendamisel ning inimeste tööturu vajadustele vastavate oskuste arendamisele (sh töösuhetel).

⁶⁸ <http://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12949842>

nimetused		tähtaeg	indikatiivne SF maht	(seis 31.12.2008)
Elanike teavitamine elamute energiasäästlikkusest	programm	28.04.2008 ⁶⁹	9 000 000 (EEK) 575 080 (EUR)	Toimub meetme rakendamine.
Korterelamute renoveerimislaen	programm	05.12.2008 ⁷⁰	266 000 000 (EEK) 16 996 805 (EUR)	Toimub riigigarantii taotlemine.
Energiasäästu arendamiseks ja elamufondi energiatarbe kaardistamiseks ehitise tehnilise ekspertiiside ja energiaauditite teostamise toetamine	Avatud taotlemine	12.06.2008 ⁷¹	25 000 000 (EEK) 1 597 791 (EUR)	Toimub meetme rakendamine.

Programm: Korterelamute renoveerimislaen

Majandus- ja kommunikatsiooniminister kinnitas programmi käskkirjaga 5.12.2008. Aprillist kuni detsembri alguseni 2008. aastal toimusid läbirääkimised (MKM, KredEx, RM) Euroopa Komisjoniga (edaspidi EK) programmi tingimuste vastavuse üle Euroopa Liidu määrustele. EK kooskõlastav vastus saadeti MKMle ja RM-le 28.11.2008. Kuna EL struktuurivahenditest on korterelamute renoveerimislaenule planeeritud vaid 266 miljonit krooni ja mis pole laenude väljastamiseks piisav, on KredExi poolt planeeritud lisada EL struktuurifondide vahenditele Euroopa Arengupangalt (CEB) laenatud 466 mln krooni. CEB tegi rahastamise osas positiivse otsuse 16.05.2008, kuid detsembriks 2008 olid tulenevalt majandussituatsiooni muutustest tulenevalt Eesti pankade reitingud langenud ning CEB seadis laenu andmise tingimuseks riigigarantii olemasolu. KredEx kohtus 12.12.08 RM-ga läbirääkimisteks ja esitas 16.12.2008 taotluse RM riigigarantii saamiseks. Operatiivselt on KredEx esitanud ka kõik lisadokumendid ja –informatsiooni, mis on riigigarantii taotlemiseks vajalikud. KredEx korraldab pankade vahelise hanke laenude väljastamiseks paralleelselt riigigarantii taotlusega, hanke dokumendid saadetakse välja 10.02.2009. Sisuliselt on KredEx omalt poolt valmis 2009. aasta märtsis meetme avama, ülejäänud sõltub aga sellest kui kiiresti Riigikogu poolt riigigarantii käesolevale meetmele võimaldatakse.

Programm: Elanike teavitamine elamute energiasäästlikkusest

Aruandeperioodil on läbi viidud 7 seminari korterelamute esindajatele. Seminaridel on olnud osalejaid 377. Läbi on viidud uus energiasäästlikkuse teemat käsitlev teavituskampaania: aprillis lühikampaania ja oktoober-november täiskampaania. Täielikult uuendati Krediidi- ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutuse KredEx Energiasäästu kompetentsikeskuse (edaspidi: ESK) koduleht – tellitud sai uus kujundus ja samuti on täiendatud sisu. Kodulehe täiendamine toimub pideva protsessina. KredExi ja ESKi poolt on kirjutatud ja avaldatud viis artiklit ning spetsialistid on esinenud 19-nel partnerüritusel.

⁶⁹ Kinnitatud majandus-ja kommunikatsiooniministri poolt 28.04.2008 käskkirjaga nr 146

⁷⁰ Kinnitatud majandus-ja kommunikatsiooniministri poolt 05.12.2008 käskkirjaga nr 451

⁷¹ Kinnitatud majandus-ja kommunikatsiooniministri poolt 12.06.2008 määrusega nr 48.

Energiasäästu teavituskampania

ESK viis 2008. aasta novembris läbi energiasäästu puudutava teavituskampania sõnumitega „Tee oma maja korda” ja „Säästad küttekuludelt kuni 45%”. Kampania peamiseks eesmärgiks oli tõsta korterelamu elanike energiasäästualast teadlikkust, viidates sellele, et korterelamu renoveerimine võib aidata inimestel oma küttekulusid olulisel määral vähendada. Ühtlasi teavitati korterelamu elanikke tasuta energiasäästualase nõustamise võimalusest, mida pakub ESK. Novembrikuise kampania ajal anti TV3-s Nurgakivi saates ülevaade energiasäästust, kampaniast ja hoonete energeetilisest märgistamisest. Samuti korraldas ESK energiasäästuteemalisi seminare erinevates Eesti linnades. Kõike eelnevat toetas energiasäästualane meediakajastus ja väli-, tele- ning raadioreklaam.

Seire teavituskampania rakendamise osas: Kuna välimeedia osas kasutati erinevate ettevõtete välireklaami tulpi siis eraldi uuringut selle kohta ei teostatud. Reklaamtulbad olid valitud võimalikult suure liiklustihedusega ristmike ääres. Telereklaami märgatavust ilma konkreetse vaataja monitooringuta on raske hinnata. Samas saab tugineda ülevaate andmisel ka Emori uuringu andmetele, mille kohaselt oli Nurgakivi saate vaatajaid keskmiselt 50 000 - 60 000 vaatajat. Seega arvestades telereklaami, 2 nädalast raadioreklaami ning toetavat meediakajastust, siis võib eeldada, et kampania täitis oma eesmärgi ehk tõstis elanikke teadlikkust sellest, et maja korda tehes on võimalik oma küttekulusid vähendada.

Erinevalt eelmistest aastatest tekkis suur huvi (kontaktide arv) trükise „Hoone energiamärgis” otsepostitusega, mille postitasime ca 8 000 korteriühistule. Postituse järgsetel päevadel (nädala jooksul) oli ca 20-30 kõnet päevas.

Avatud voor: Energiaauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamise tingimused ja kord

„Energiaauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koostamise toetamise tingimused ja korra” kinnitas majandus- ja kommunikatsiooniminister 12. juunil 2008 määrusega nr 112. Meetme rakendamiseks avati taotluste vastuvõtt 25. juunil 2008. aasta. Taotlusi hakati registreerima alates sama aasta 1. juulist. Meetme raames rahuldati aasta jooksul 314 taotlust summas 116 121 eurot – planeeritud eelarve oli 319 558 eurot aastas. Kuni juuni lõpuni olid olemas riigieelarvelised vahendid analoogse toetuse maksmiseks, kokku rahuldati aasta jooksul 796 taotlust summas 293 994 eurot, mis näitab et planeeritud maht on reaalne. Samas ei õnnestunud 2008. aastal planeeritult käivitada korterelamu renoveerimislaua programmi, kus energiaauditi tegemine on laenu saamise eelduseks, mis tõstab nõudlust energiaauditite järele.

Arvestades kogu struktuurivahendite perioodiks kavandatud raha kogusummat on EARK elluviimisel elamufondi energiatõhususele suunatud 19,2 miljonit eurot küll üsna väike, ent rakendusmeetmed on kujundatud nii, et sellest rahast võimalikult suur kasutegur oleks. Struktuurivahendite raha on suunatud esmalt teadlikkuse tõstmisele energiatõhususe suurendamisest ning selleks ülevaatliku energiaauditi teostamise propageerimisele, seejärel energiaauditi ja tehnilise ekspertiisi teostamise toetamisele ning rekonstrueerimiseks vajaliku ehitusprojekti toetamisele ning kolmanda etapina ettevalmistavate tööde järele korterelamule soodusintressiga renoveerimislaua väljastamisele.

EARKs püstitatud meetme strateegiliste eesmärkide täitmine on vastavuses meetme rakendamisega, sest meetmete kogupakett on suunatud eluasemefondi jätkusuutlikkuse tõstmiseks, energiatarbimise vähendamiseks lõpptarbija juures. Eluasemefondi parendamiseks suunatud tegevuste toetamise peamine mõju on majanduslik (küttekulude hinna tõusu tõttu maksivad soojustatud elamute elanikud igapäevase toasooja eest vähem) ning keskkondlik, sest tarbitakse vähem energiressursse ja seetõttu on mõju

keskkonnahoiule märkimisväärne, tarbimise vähenemise juures on võimalik vähem kulutada keskküttevõrgu peamist küttealiiki- gaasi-, mille tarbimise üldine vähenemine suurendab riiklikku energiajulgeolekut ja samas mõjutab positiivselt ka väliskaubandusbilanssi.

Meetmete rakendamisel on ka sotsiaalne mõju, sest teadlikkuse tõstmisega on võimalik kujundada tugevamat kodanikuühiskonda, rekonstrueeritud majad on visuaalselt nägusamad ja parandavad seega kogu elukeskkonna visuaalset kvaliteeti ning kaudselt tõuseb ka elanike rahuolu tase. Lisaks on globaalse majanduskeskkonna jahenemine ja sellega seondub töökohtade kaotus või sissetulekute vähenemine toonud kaasa elanikele probleeme igapäevase toimetulekuga, mistõttu on küttekuludelt kokkuhoid märkimisväärse kasuteguriga elanike igapäevase toimetuleku tagamisel.

Tulemusindikaatorid on täidetavad programmiperioodi lõpuks. Kuna renoveerimislaenu programm 2008. aastal ei käivitunud, siis selle meetme tulemust ei saa hinnata. Energiaauditite toetust sai rakendada vaid pool aastat ja seetõttu on tulemus väiksem strateegiliselt planeeritust, kuid järgnevatel aastatel on prognoositav toetuste mahu mitmekordne tõus.

Alasuuna tegevused vastavad RSKS prioriteedi 4. "Säästev keskkonnakasutus" eesmärkidele, täpsemalt välisõhu kaitse ja energeetika arendamine suurema keskkonnasäästlikkuse suunas. RSKS-s on toodud välja, et kavas on toetada energiasäästu lõpptarbijate juures, sealhulgas korterelamute energiatarbe auditeerimist ja rekonstrueerimist energiatõhususe saavutamiseks ning vastavaid tegevusi viiakse ellu vastavalt prioriteetssele suunale.

Tegevuste vastavus Lissaboni protsessi eesmärkide saavutamisele:

Eesti majanduskasvu ja tööhõive tegevuskavas 2008-2011 on toodud erinevad Lissaboni strateegia täitmisest tulenevad eesmärgid, sh eesmärk 7: Energia varustuskindluse tagamine ja keskkonnasõbraliku energeetika arendamine, mille alaeesmärk 3 "Energiatõhususe suurendamine" on suunatud energiasäästualase teabe kättesaadavuse parandamisele ning energiasäästu spetsialistide arvu suurendamisele.

Elamutega seotud energiatõhususe parandamise meetmed sisalduvad „Eesti eluasemevaldkonna arengukavas 2008-2013“. Tegevuskavas on toodud riiklik meede "Korterelamutes ehitise ekspertiiside ja energiaauditite läbiviimise toetamine ja enne 1990. (programmis on juba muudetud *enne 1993. aastat*) ehitatud korterelamute energiasäästule suunatud rekonstrueerimis- ja renoveerimistöde toetamine (2008-2013)", mis kahjuks 2008. aastal ei avanenud ning seetõttu ei aidanud kaasa Lissaboni strateegia täitmisele. Korterelamute renoveerimislaenu väljastamine viibis Euroopa Komisjoni vastuseisu tõttu meetme ülesehituses ning meede on võimalik avada 2009 aastal. Energiaauditite toetamine aitas kaudselt kaasa tööhõive kasvule ning täitis energiatõhususe saavutamise eesmärki, samuti rakendus täiel määral energiasäästualase teabe kättesaadavuse parandamine. Seega võib väita, et EARK elluviimisel KredExi poolt elluviidavate energiasäästu toetamise meetmetega täideti 2008 aastal Lissaboni strateegiast tulenev eesmärk osaliselt, kuna suurima kasuteguriga "Korterelamute renoveerimislaenu programm" ei rakendunud.

Prioriteetne suund	Aruandlusperioodi lõpu seisuga tehtud abikõlblikud kulud	ESF reeglite alusel tehtud abikõlblikud kulud	ESF reeglite alusel tehtud kulude osakaal kõikidest abikõlblikest kuludest (%)
Prioriteetne suund: Energiamajanduse arendamine	6 747 067 ⁷²	0	0

2.3.6 Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele

Kõik meetmed on ette valmistatud arvestades kehtivat EL õiguslikku raamistikku.

Riigiabi küsimus on lahendatud enne meetme käivitumist. Meetmed, mis sisaldavad riigiabi, saavad loa või esitatakse riigiabi teatis meetme kohta tervikuna ning projektipõhist loa taotlemist ei kohaldata.

Direktiivide täitmisele suunatust tagatakse meetme määruste väljatöötamisel valdkondlike spetsialistide kaasamisega ja taotlusvoorude/investeeringute kava eelarve planeerimise faasis (rahastatavad tegevused, abikõlblikud kulud, hindamiskriteeriumid). Siiski sõltub riik siinjuures väga paluski toetuse taotlejate ja saajate tegevusaktiivsusest.

Meetme tingimuste määruste väljatöötamisel arvestatakse lisaks EARKs sätestatud eesmärkidele ka valdkondlikes arengukavades reguleeritud üldiste keskkonnanõuete täitmist puudutavate eesmärkide elluviimisega. Keskkonnanõuete täitmist hinnatakse nii taotluse kontrolli faasis kui kulude hüvitamisel.

Taastuvenergiaallikate laialdasema kasutuselevõtu alasuuna tegevused on seotud alljärgnevate EL direktiividega:

- Taastuvenergia direktiiv 2001/77/EÜ, 5,1% aastaks 2010;
- 96/62/EÜ Välisõhu kvaliteedi hindamine ja tagamine - välisõhu kaitse raamdirektiiv;
- 1999/30/EÜ saastetaseme piirväärtuste kehtestamine vääveldioksiidile, lämmastikdioksiidile, lämmastikoksiidile, tahketele osakestele ja pliile välisõhus;
- 2000/69/EÜ saastetaseme piirväärtuste kehtestamine benseenile ja süsinikoksiidile välisõhus;
- 2002/3/EÜ välisõhu osoonisisalduse kohta;
- 2004/42/EÜ neljas tüürdirektiiv raskmetallide ja PAH sisalduse kohta välisõhus.

2.3.7 Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed

Käivitunud meetmete rakendamisel ei ole tekkinud märkimisväärsed probleeme, mis on takistanud või takistavad tegevuste plaanipärasest elluviimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist. Meetme "Taastuvenergiaallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks"

⁷² abikõlblikud kulud on tekkinud seoses programmi „Korterealamute renoveerimislaen“ vahendite RÜ-le rakendamiseks üle andmisega.

tingimuste väljatöötamine viibis, kuna meetmest toetuse jagamisel on tegemist riigiabiga ning selleks tuli taotleda EK-lt regionaalabi andmise luba.

Alasuunas „Taastuenergiaallikate laialdasem kasutamine ja välisõhu kaitse” viiakse probleemide ennetamiseks RA ja RÜ koostöös regulaarselt läbi struktuuritoetuse riskide hindamine. Riskide hindamine toimub Korraldusasutuse poolt väljaarendatud metoodika alusel. Riskide hindamisse kaasati RA ja RÜ eri struktuuriüksuste ja tasandite, struktuuritoetuse rakendamise suuremal või vähemal määral seotud töötajad.

MKMi ja KredExi riskide hindamine toimus prioriteetse suuna põhiselt. RA ja RÜ esindajatest moodustati töögrupp, kes töid välja võimalike riske terves rakendamise protsessis.

Alasuunas „Energiasäästu arendamine elamumajanduses“ tõsteti 2007. aastal riskina esile oht, et toetuse taotlejatel pole võimalik korterelamute renoveerimiseks laenu saada. 2008. aastal on antud risk majanduskeskkonnas avaldunud ning omab kaudset mõju ka meetme avamise võimalustele, sest CEB on majanduskeskkonna muutustest tulenevalt pannud laenu saamise lisatingimuseks riigigarantii olemasolu. Majanduskeskkonnast tulenevad riskid toodi välja ka 2008. aasta hindamisel. Kahjuks ei ole antud riski võimalik ennetada, vaid on ainult võimalus tagajärgi leevendada.

Olulisemad RA ja RÜ tasandil struktuuritoetuse rakendamise seoses tuvastatud riskid ja nende maandamiseks kavandatavad meetmed on alljärgnevad:

Tabel 34. Prioriteetse suuna riskid

Prioriteetne suund või meede	Risk	Ette võetud/ võetavad abinõud	Vastutaja	Tähtaeg	Probleem staatus
Pr suund 1,2,3	Pole reguleeritud, kuidas RÜ peaks kontrollima peale projekti lõppu tekkivaid tuluseid. Pole fikseeritud toetuse saaja kohustust esitada nt täiendav finantsanalüüs 5 aastat peale projekti lõppemist.	Puudub, sõltub KA juhustest ja protseduuridest	RÜ	Jooksev arendus (protseduuride koostamisel püütakse määratleda ja meetme määruse juures)	
Pr suund 1,2,3	Hangete kallinemine projekti lõppfaasis, mis võib viia projekti muutumise suurprojektiks, mistõttu tuleb EKle taotlus esitada projekti elluviimise käigus, mis põhjustab ajakulu ja maksete seiskumist. EK võib otsustada, et projekti polekski pidanud üldse rahastama.	Puudub /force majore/	RÜ	Kallinemise korral esitatakse kogupakett	
Alasuund: Energeetika arendamine elamumajanduses	Renoveerimislaenu vahendeid võib jääda väheks, piiratud piirkonnad ja laenusummad	Kõik linnad piirkondlikult sisse-kokkulepe Komisjoniga, piirangute vähendamine	MKM, KredEx		Madal risk
Alasuund: Energeetika arendamine elamumajanduses	Toetatud tegevused ei vii eesmärgini- toetust ei kasutata eesmärgipäraselt	Omaniku järelevalve kontroll, selgitustöö	MKM, KredEx		Keskmine risk

2.3.8 Rakendamisel ilmnenud muudatused keskkonnas

Suurimaks aruandlusaastal toimunud muudatuseks keskkonnas kujunes globaalne finantskriis ja sellest tulenev majandussurutis. Üheks selle mõjukuks on taotlejate ja toetuse saajate omafinantseerimis suutlikkuse vähenemine ning nõudluse kasv omafinantseerinut katvate laenuoodete vastu. Muudatuse positiivne külg on samas see, et kasvanud on konkurents toodete ja teenuste hangetel, mistõttu teenuste hinnad on võrreldes eelneva aastaga oluliselt langenud.

2.3.9 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus

Muude rahastamisvahenditega vastastikuse täiendavuse hindamine toimub lisaks EARKi koostamise faasis toimunud analüüsile ka meetme määruse väljatöötamisel. Lisaks kontrollitakse täiendavust ja topetrahastamise riski taotluste vastavushindamise faasis. Sõltuvalt meetmest kaardistatakse vastavushindamise käigus võimalikud kattuvad valdkonnad/rahastajad ja esitatakse asjakohased päringud toetusi vahendavatele osapooltele ja struktuuritoetuste registrisse.

Projektide tasemel tuleb taotlejal projekti taotlemise faasis kirjeldada kas ja milliste teiste projektidega on antud projektiidee seotud ning kinnitada, et topetrahastamist ei toimu. Taotleja peab kontroll-lehel ära näitama allikad, kust on projektile või seotud projektidele veel finantseerimist taotletud (nii need, mille osas on finantseerimisotsus tehtud kui ka need, mille osas otsust ei ole tehtud). Antud info põhjal on võimalik hinnata potentsiaalset kattuvust ja selle vältimiseks abinõud kasutusele võtta.

Kaugküttesüsteemide renoveerimine ja taastuenergiaallikatest elektri ja soojuse tootmine Eesti tingimustes ei ole võimalik ilma riigi abita, samas aga annab see kõige suuremat keskkonnaefekti, seega on põhiorhk pandud just nimetatud projektide rahastamisele. Projekte on rahastatud ka KIKi kaudu, kuid vajadused on märksa suuremad kui need, mida KIK võimaldab.

Eluaseme valdkonda toetatakse läbi KredExi ka riigieelarvelistest vahenditest. Toetusmeede on olemas lasterikastele peredele elamistingimuste parandamiseks, toetades paljulapseliste perede eluaseme renoveerimist või uue eluaseme soetamist. Uue eluaseme ostuks või olemasoleva renoveerimiseks annab KredEx ka välja laenukäendusi noortele peredele, noortele spetsialistidele ja tagastatud eluruumis elavatele üürnikele. Kuna struktuurifondidest toetatakse korterelamute renoveerimist siis on kattuvus välistatud.

Energiatõhusust toetatakse ka Norra/EEA finantsmehhanismist, kuid ka siin on kattuvus välistatud, sest erinevalt „Energiamajanduse prioriteetsetest suunast“ rahastatakse mehhanismiga energiasäästlikku hoone ehitusstandardi välja töötamist, kahe avaliku hoone renoveerimist ja ühe avaliku hoone ehitust vastavalt välja töötatud energiasäästliku ehitamise standardile. Seega toetatakse riigi või kohaliku omavalitsuse omandisse kuuluvaid hooneid, kuid struktuurifondidest toetatakse vaid korterelamute renoveerimist.

2.3.10 Seire ja hindamine

Seirearuandluse korraldamiseks rakenduskavade prioriteetsetes suundades, mille RA on KKM, võttis keskkonnaminister 18. augustil 2008.a vastu määruse nr 39 „Perioodi 2007–2013 elukeskkonna arendamise rakenduskava, majanduskeskkonna arendamise rakenduskava ning inimressursi arendamise rakenduskava meetmete ja projektide struktuuritoetuse kasutamise aruandluse kord prioriteetsete suundade osas, mille rakendusamet on

Keskkonnaministeerium“. RA teostab seiret prioriteetse suuna tasandil, koostades iga-aastaselt prioriteetse suuna aruande.

RÜ teostab seiret meetme tasandil. Seiretegevused meetme tasandil tulenevad taotluse rahuldamise otsustes fikseeritavast projektipõhisest aruandluskohustusest ja RÜ protseduuridest. Informatsiooni kogutakse eelkõige paberkandjal aruannete näol, lisaks võib toimuda kirjavahetus nii paberkandjal kui elektrooniliselt. Andmed kantakse struktuuritoetuste registrisse.

Elamuaseme valdkonnas toimub seire info kogumine erinevatest allikatest. Andmed on projektipõhised ning pärinevad suuremas osas sisestest aruandlussüsteemidest ja SFOS kesksüsteemist. Tulemusindikaatorite jaoks toimub informatsiooni hankimine ka välistest statistilistest baasidest. KredExi raporteerimisperiood, vastavalt MKMga sõlmitud halduslepingule, on kord poolaastas.

KKMis moodustati Perioodi 2007-2013 “Elukeskkonna arendamise rakenduskava” prioriteetse suuna „Energiamajanduse arendamine“ juhtkomisjon, kuhu kuuluvad Rahandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Põllumajandusministeeriumi, Eesti energiatehnoloogia programmi juht, KKM-i Info- ja Tehnokeskuse, Eesti Linnade Liidu, Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühingu, Eesti Korteriühistute Liidu, Eesti Keskkonnaühenduste Koja, Eesti Maaomavalitsuste Liidu, KredExi, KIK’i ning KKM-i esindajad.

Juhtkomisjoni peamised ülesanded on:

- jälgida prioriteetsete suundade eesmärkide saavutamist; kinnitada prioriteetsete suundade seirearuande;
- teha vajadusel ettepanekuid rakendusametuse juhile eelarve jaotuse ja muude eelarvet puudutavate küsimuste kohta prioriteetse suuna „Energiamajanduse arendamine” alasuundade ja meetmete lõikes;
- teha rakendusametuse juhile ettepanekuid meetme määruse vastuvõtmiseks või muutmiseks.

Aruandlusperioodil toimus üks juhtkomisjoni koosolek, kus kinnitati töökord ning üks kirjaliku otsuse vastuvõtmise protseduur meetme tingimuste määruse „Taastuvenergiallikate laialdasem kasutamine energia tootmiseks“ eelnõu kinnitamiseks.

Hindamisi RÜ ja RA veel käivitanud ei ole.

2.3.11 Järelevalve

2.3.11.1 Rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus

Aruandeperioodil rikkumiste tõttu tagasinõudeid ei esinenud.

Tabel 35. Rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus

Tagasinõutud summad	Fond	Summa EUR
Prioriteetne suund kokku		

Sh oluliste muutuste tõttu tagasinõutud summad	Fond	Summa EUR
Prioriteetne suund kokku		

2.3.11.2 Läbiviidud kontrollid

Vastavalt struktuuritoetuse seadusele teostab toetuse saaja üle järelevalvet RÜ.

RÜ poolt teostatav järelevalve jaguneb toetuse saajate esitatavate dokumentide kontrolliks ja toetuse objektile toimivateks kohapealseteks kontrollideks. Kontrollide rakendatakse projekti elutsükli põhiselt ning kontrolli teostamise kirjaldikuks jäljeks on kontrolli-leht, mille kontrolli läbiviinud töötaja täidab. Järelevalve raames teostatakse nii eel- kui järelkontrolli.

Eelkontroll (taotluse vastavushindamise faasis) ja järelkontroll (projekti lõppemise järel) toimuvad valimi põhiselt. ERF meetmete puhul on seejuures tagatud 10% projektide esindatus, riskide hindamise ja RÜle laekuva täiendava informatsiooni põhjal on võimalikud täiendavad kontrollid. Projekti elluviimise jooksul on tagatud vähemalt ühe kontrolli toimumine kohapeal, et veenduda objekti olemasolus, kulude abikõlblikkuses jms. RÜ järelevalve kvaliteeti kontrollib RA. Lisaks on võimalikud süsteemi- ja projektauditid, mille raames hinnatakse ka audiitorite poolt kontrollide kvaliteeti.

KredEx ei teosta avatud taotlemise korral paikvaatlust, kuna avatud vooruga eraldatakse ainult ehitise ekspertiisi, energiaauditi ja ehitusprojekti toetust. Nimetatud toetuste puhul paikvaatlust ei teostata, kuna toetatav dokument esitatakse KredExile, auditi käik ja tulemused on kirjeldatud dokumendis ning täiendavalt kontrolli vajavaid tegevusi audit ei sisalda.

Kuna programmi puhul on toetuse saajaks programmi alusel KredEx, siis RÜ ei ole eraldi kontrolli läbi viinud. Sisekontrolli funktsioon on sisse ostetud väliselt teenusepakkujalt, kelle auditiplaani üks osa on ka eluasemetoetuste ning energiasäästu kompetentsikeskuse auditeerimine ning kontroll vastavuse üle EL regulatsioonidele. RA 2008. aastal programmide üle kontrolli ja paikvaatlusi läbi ei viinud.

Vastavalt struktuuritoetuse seadusele teostab RÜ üle järelevalvet RA.

Järelevalve tegevused on MKMis reguleeritud JKK-s (juhtimis- ja kontrollisüsteemid) ning "Struktuurivahendite rakendamise eeskirjas perioodiks 2007-2013" (nr 1.1-1/0111, 25.03.2008). MKM rakendusametuse teostab kontrolli lepingute täitmise üle ja programmide elluviimise üle (kuna RÜ on ise programmide elluviija).

KKM järelevalvealast tegevust reguleerib Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse andmise ja kasutamise kord, mis kinnitati Keskkonnaministeeriumis 31.12.2008. Kord on koostatud STS § 29-31 sätestatud järelevalve korraldamiseks ja see reguleerib RA järelevalve teostamist RÜ tegevuse. RA järelevalve eesmärk on kontrollida RÜ tegevuse seaduspärasust toetuse andmisel ja järelevalve teostamisel TS tegevuse üle.

Iga meetme jaoks koostatakse järelevalveplaan, mis kajastab planeeritavaid kontrole poolaasta kaupa. Kontrollide teostatakse kontrolli-lehe alusel, mis kohandatakse vastavalt meetme spetsiifikale. Pärast iga kontrollitoimingute läbiviimist täidab järelevalveametnik kontrolli-lehe ja vormistab kontrollakti või kohalduvatel juhtudel ettekirjutuse RÜle.

Kontrollitoimingute vajaduse ja ulatuse fikseerib järelevalveametnik meetme järelevalveplaanis, kuid vajadusel võib ta kontrolli ulatust ja eesmärki kontrolli käigus muuta. Järelevalvemeetodid on: kohapealne kontroll RÜs, järelevalve RÜ tegevuse üle kohapealsete kontrollide teostamisel toetuse saaja juures ja pidev järelevalve.

2.4 Rakendamine prioriteetses suunas „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“

2.4.1 Teave prioriteetse suuna näitajate kohta

Teave näitajate kohta hakkab koonduma projektiaruandlusest ja uuringutest.

Tabel 37. Teave prioriteetse suuna 4 näitajate kohta

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alasuund: Kohalike avalike teenuste arendamine										
Eesmärk: avalike teenuste kättesaadavus ja kasutusefektiivsus maakondades on paranenud										
Kvalitatiivselt paranenud seisundiga infrastruktuuri-objektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	1%							
	Saavutustase	0	3							
	eesmärk	225 (2015)			65					225
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav								
Mitmekesistatud kasutusega infrastruktuuri-objektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	8%							
	Saavutustase	0	4							
	eesmärk	50 (2015)			15					50
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav								
Investeeringutest kasu saanud inimeste arv (T)	Saavutustase eesmärgist %	0%	1%							
	Saavutustase	0	1 295							
	eesmärk	120000 (2015)			35000					120000

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav								
Alasuund: Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine										
Eesmärk: piirkonnad on atraktiivsemad investorite, kvalifitseeritud töäjõu ja külastajate jaoks										
Rajatud või kvalitatiivselt parandatud ettevõtlusinfrastruktuuri objektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	50 (2015)			15					50
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav								
Piirkondlikku traditsioonilist oskusteavet arendavate projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	30 (2015)			10					30
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav								
Rajatud või kvalitatiivselt parandatud külastusobjektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	1%							
	Saavutustase	0	1							
	eesmärk	100 (2015)			30					100
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav								

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Loodud ettevõtlus- või külastus- infrastruktuurist kasu saanud ettevõtjate arv (T)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	300 (2015)		90						300
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav								
Alasuund: Linnaliste piirkondade arendamine										
Eesmärk: Atraktiivsem ja paremat elukvaliteeti võimaldav avalik linnaruum										
Säästva linnatranspordi arendamisele suunatud projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	10 (2015)			3					10
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav								
Rajatud kergteede ikkus (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	50 km (2015)			15 km					50 km
	esialgne tase	Ei ole kohaldatav								
Välja arendatud avalike rohe- ja puhkealade pindala	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%							

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
(V)	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	100 ha (2015)			30 ha					100 ha
	esialgne tase	Ei ole kohaldata v								
Koostatud ja kehtestatud planeeringutega määratud avalike rohe- ja puhkealade pindala (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	1000 ha (2015)			300 ha					1000 ha
	esialgne tase	Ei ole kohaldata v								
Investeeringuprojektide st kasu saanud inimeste arv (T)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	5000 (2015)			1500					5000
	esialgne tase	Ei ole kohaldata v								

Tabel 38. Prioriteetse suuna tuumikindikaatorid

Tuumikindikaatorid	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
loodud töökohtade arv	0	0							
Sh meeste töökohad	0	0							
Sh naiste töökohad	0	0							
Linnade jätkusuutlikkust ja atraktiivsust tõstvate projektide arv.	0	0							

2.4.2 Horisontaalsete teemadega arvestamine

Prioriteetse suuna raames on horisontaalseid põhimõtteid rakendatud peamiselt meetme tegevustes. Meetmete tegevuste planeerimisel on arvestatud horisontaalsete teemadega järgmiselt:

- **Regionaalne areng.** Piirkondade tervikliku ja tasakaalustatud arengu prioriteetse suuna projektid on otseselt suunatud regionaalse arengu tasakaalustamisele, regionaalse ja kohaliku iseloomuga probleemide lahendamisele ning kohalike arengueelduste tõhusama ärakasutamise toetamisele.
- **Keskkonnahoid.** Prioriteetse suuna mitmete tegevusvaldkondade raames, eelkõige aga kohaliku ettevõtlus- ja külastuskeskkonna arendamisele suunatud projektide kaudu, aidatakse kaasa keskkonnaseisundi parandamisele või loodusvarade säästlikumale kasutamisele. Samuti toetab prioriteetne suund läbi tegevuste, mis on suunatud rohe- ja rekreatsioonialade väljaarendamisele ning avalikuks kasutuseks mõeldud alade planeeringute koostamisele, linnaruumis ja linnade lähiümbruses loodusliku mitmekesisuse kaitsmist ning suurendab tervislikuma elukeskkonna osa linnaruumis. Ka kohaliku külastuskeskkonna arendamise alategevuste kaudu toetatakse kultuuriliselt ja looduslikult väärtuslike objektide väljaarendamisel külastusobjektideks nende keskkonnasäästlikumat kasutust sealsete sanitaar- ja jäätmehooldustingimuste parandamisega.
- **Infoühiskonna edendamine.** Infoühiskonna arendamisele aitab otseselt kaasa prioriteedi alavaldkond kohaliku ettevõtluskeskkonna arendamine, mille raames on tegevused suunatud teiste hulgas investeeringute toetamisele andmesideühenduste parandamiseks turutörkepiirkondades, kus looduslike iseärasuste või muude asjaolude tõttu puudub või on häiritud interneti- ja muu andmesideühendus. Prioriteet aitab seeläbi parandada ligipääsu digitaalsele teabele piirkondades, kus ebapiisavate ühendusvõimaluste tõttu on infoühiskonna arengust seni vähem osa saadud.
- **Võrdsed võimalused.** Otseselt võrdsete võimaluste tagamisele on suunatud kohalike avalike teenuste infrastruktuuri arendamine, sealhulgas tegevused sotsiaalse turvalisuse parandamisega seotud avaliku infrastruktuuri arendamiseks (lastehoiuasutuste, hooldekodude, laste- ja naiste turvakodude jm sotsiaal-, tervishoiu- ja tööhõiveteenuste osutamiseks vajalike avalike infrastruktuuride investeeringud). Piirkondade konkurentsivõime tugevdamisele ja kohalike avalike teenuste arendamisele suunatud projektid aitavad enamuses kaasa võrdsete võimaluste suurendamisele, kuna neis lähtutakse naiste ja meeste vajadustest kohalikul tasandil, parandamaks avalike teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning inimeste sotsiaal-, majandus- ja kultuurielus osalemise võimalusi. Seeläbi aitavad prioriteetse suuna tegevused kaasa ka inimestele võrdsete võimaluste loomisele avalike teenuste kättesaadavuse, samuti eneseteostusvõimaluste osas sõltumata nende elukoha geograafilisest paiknemisest tulenevatest võimalikest piirangutest (nn. vastava ruumilise ebavõrdsuse vähendamine).
- **Kodanikuühiskonna areng.** Mittetulundusühingud ja sihtasutused on potentsiaalsete toetusesaajate seas. See aitab kaudselt kaasa kodanikuühiskonna arengule, kuna struktuuriabi soodustab saajaorganisatsioonide võimekuse kasvu projektide kavandamisel, juhtimisel ning hindamisel. Sel viisil kasvab organisatsioonide võimekus nii oma valdkonnas tegutsemiseks kui tulemuslikuks partnerluseks.

Lisaks arvestatakse „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise” meetme taotluste hindamisel projekti mõju nii keskkonnahoiule kui võrdsete võimaluste edendamisele.

Tabel 39. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)⁷³
Projekti mõju keskkonnahoiule ⁷⁴	1	33%
Projekti mõju võrdsete võimaluste edendamisele	1	33%
Projekti mõju infoühiskonna edendamisele	0	0%
Projekti mõju regionaalse arengu edendamisele	3	100%
Projekti mõju kodanikuühiskonna arengu edendamisele	0	0%

⁷³ Kõikide projektide arvuks on arvestatud lõppenud projektide arv

⁷⁴ Ehk keskkonnaseisundile

2.4.3 Finantsteave

Järgnev finantsteave on esitatud perioodi 01.01.2007 – 31.12.2008 kohta eurodes.

Tabel 40. Prioriteetse suuna 4 finantsteave

	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal			Kinnitatud programme/projektide eelarved (EUR)				Tehtud abikõlblikud kulud (rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud, EUR)			
	EL osalus 1.1	Eesti avaliku sektori osalus 1.2	Erasektori osalus 1.3	EL osalus 2.1	Eesti avaliku sektori osalus 2.2	Erasektori osalus* 2.3	Kinnitatud programme/projektide eelarved protsendina perioodi kogueelarvest (%) 2.4	EL finantseering 3.1	Eesti avaliku sektori finantseering 3.2	Erasektori finantseering 3.3	Tehtud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%) 3.4
Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	388 582 823	68 573 439	0	47 383 896	11 429 350	1 950 366	13	3 475 845	1 011 378	533 646	1
Alasuund: kohalike avalike teenuste arendamine	144 056 856	25 421 798	0	14 572 113	5 187 315	1 805 323	13	1 116 241	576 783	426 108	1
Alasuund: Linnaliste piirkondade arendamine	56 625 721	9 992 774	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alasuund: Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	187 900 247	33 158 867	0	32 800 784	6 242 35	145 042	18	2 359 603	434 595	107 538	1
KOKKU	457 156 262			60 763 612			13%	5 020 869			1%

Tabel 41. Prioriteetne suund rahastamisallikate lõikes eurodes

	Toetuse saajate poolt tehtud abikõlblikud kulud kokku	Avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	Rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud kokku
Prioriteetne suund 2.4	5 020 869	4 487 222	533 646	5 020 869
ERDF tüüpi kulud				
ESF tüüpi kulud	0	0	0	0
KOKKU	5 020 869	4 487 222	533 646	5 020 869
ESF tüüpi kulud	0	0	0	0

2.4.4 Taotlemise efektiivsus maakondade lõikes

Tabel 42. Taotlemise efektiivsus maakondade lõikes

Maakond		Rahuldatud taotluste arv	Kinnitatud projektide eelarved (EUR)	Tehtud väljamaksud (EUR) *
Harju maakond	Absoluutsummana	4	9 524 998	892 012
	Inimese kohta	0,0000	18,20	1,70
Hiiu maakond	Absoluutsummana	1	1 908 890	0
	Inimese kohta	0,0001	188,66	0
Ida-Viru maakond	Absoluutsummana	1	2 378 054	0
	Inimese kohta	0,0000	13,93	0
Jõgeva maakond	Absoluutsummana	1	176 720	133 531
	Inimese kohta	0,0000	4,79	3,62
Järva maakond	Absoluutsummana	3	4 360 332	0
	Inimese kohta	0,0001	120,42	0
Lääne maakond	Absoluutsummana	4	6 149 635	91 061
	Inimese kohta	0,0001	223,20	3,31
Lääne-Viru maakond	Absoluutsummana	1	1 085 918	77 116
	Inimese kohta	0,0000	16,12	1,14
Põlva maakond	Absoluutsummana	5	4 919 975	619 921
	Inimese kohta	0,0002	157,82	19,89
Pärnu maakond	Absoluutsummana	6	3 423 275	97 858
	Inimese kohta	0,0001	38,65	1,10
Rapla maakond	Absoluutsummana	2	3 602 085	0
	Inimese kohta	0,0001	98,19	0
Saare maakond	Absoluutsummana	2	2 209 516	0
	Inimese kohta	0,0001	63,41	0
Tartu maakond	Absoluutsummana	4	7 425 760	8 815
	Inimese kohta	0,0000	49,74	0,06
Valga maakond	Absoluutsummana	2	2 591 204	772 398
	Inimese kohta	0,0001	75,62	22,54
Viljandi maakond	Absoluutsummana	7	7 083 131	1 953 015
	Inimese kohta	0,0001	126,76	34,95
Võru maakond	Absoluutsummana	4	2 777 042	265 151
	Inimese kohta	0,0001	72,94	6,96

Üleriiklikud/maakondade sed projektid	Absoluutsummana	1	1 147 076	109 992
	Inimese kohta	0,0000	0,86	0,08
Kokku	Absoluutsumman a	48	60 763 612	5 020 869
	Inimese kohta	0,00004	45,31	3,74

2.4.5 Kvalitatiivne analüüs

Prioriteetne suund 4 koosneb kolmest alasuunast:

1. “Kohalike avalike teenuste arendamine”
 - Meede „Kohalike avalike teenuste arendamine”
2. “Linnaliste piirkondade arendamine”
 - Meede „Linnaliste piirkondade arendamine”
3. “Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine”.
 - Meede „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“
 - Meede „Kompetentsikeskuste arendamine“
 - Meede „Interneti püsiühendused“
 - Meede „Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide väljaarendamine“

Alasuund „Kohalike avalike teenuste arendamine“

Alasuuna eesmärkide saavutamiseks rakendatakse samanimelist meedet. Meetme „**Kohalike avalike teenuste arendamine**“ tegevused tulenevad otseselt alasuunas seatud eesmärkidest ja aitavad otseselt kaasa nende täitmisele. Meede on suunatud avalike teenuste kättesaadavuse ja kasutusefektiivsuse parandamisele. Toetatakse tegevusi, mis on eeskätt suunatud maakondlike ja kohalike keskuste kvaliteetsete ja konkurentsivõimeliste avalike teenuste kättesaadavuse parandamisele ja maapiirkondade kohalike avalike teenustega seotud infrastruktuuri kasutusefektiivsuse parandamisele. Meede „Kohalike avalike teenuste arendamine“ on kooskõlas Eesti riigi sektoraalsete ja piirkondlike strateegiatega ning kavandatud tegevused seonduvad valdkondlikult sektoraalsete ja piirkondlikes arengukavades välja toodud eesmärkidega.

Meetme rakendamisel kaasnevad olulised positiivsed sotsiaalsed ja ökoloogilised mõjud: regionaalne tasakaalustatus, töökohtade loomine, sotsiaalse kaasatuse suurenemine, enama sotsiaalse võrdsuse tagamine, looduskeskkonna jääkreostuse likvideerimine ja maaelu väärtustamine. Meede aitab kaasa Eesti regionaalarengu strateegia 2005-2015 eesmärkide elluviimisele: inimeste põhivajaduste parem tagatus igas Eesti paigas, Eesti eri piirkondade püsiv konkurentsivõime. Esmatähtsate avalike teenuste ruumilise kättesaadavuse tagamine ja kohalike avalike teenuste infrastruktuuriobjektide kasutusotstarbe mitmekesistamine toetab hariduse, tervishoiu ja sotsiaalvaldkonna arengut. Kohalike sportimise- ja rekreatsioonivõimaluste arendamine aitab parandada inimeste terviseseisundit ning loob lastele paremaid arenguvõimalusi. Seeläbi panustab meede otseselt RSKSi sotsiaalse sidususe kasvu eesmärki.

Meede „Kohalike avalike teenuste arendamine“ on jätk RAK alameetmele 4.6.1 „Kohaliku füüsilise elukeskkonna arendamine“ (alameetme maht 29 738 976 EUR). Alameetme 4.6.1 projektide elluviimine lõpetati edukalt aastal 2008 ning meetme vahendid on tänaseks hetkeks kasutatud. Meede „Kohalike avalike teenuste arendamine“ järgib alameetme 4.6.1 head kogemust nii rakendusskeemi kui üldjoontes sarnase tegevuste loendiga. Meedet viiakse ellu kavapõhiselt. Taotlemise aluseks on Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud kohaliku

omavalitsuse investeeringutoetuste kava (KOIT kava), mis koostatakse erinevaid osapooli kaasates, analüüside ning hindamise tulemusel. Meetme vahendid jagunevad arvestuslikult maakondade kaupa, võttes aluseks elanike arvu piirkonnas.

Meetme „Kohalike avalike teenuste arendamine“ eeltaotluste valiku protseduurid on välja töötatud tagamaks võimalikult lai konsensus toetamisele kuuluvate projektide osas. 2007-2010 KOIT kava koostamisel olid eeltaotluste menetlusse kaasatud maavalitsused, asjaomased ministeeriumid, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, kohalikud omavalitsusüksuste liidud, kolmanda sektori katusorganisatsioonid (osalesid meetme raames moodustatud komisjonide töös). Esmase vastavuskontrolli viisid läbi maavalitsused, vastavuskontrolli tulemused kinnitas Siseministeerium. Vastavaks tunnistatud eeltaotlused edastati maakondlikesse hindamiskomisjonidesse hindamisele. Maakondlike komisjonide hindamise tulemusena järjestati maakondlikud eelistusnimekirjad, mis esitati kooskõlastamiseks maakonna omavalitsusüksuste liitodule. Pisteliselt kontrollisid objektide ehituslikku kompleksust EASi eksperdid Omapoolse hinnangu projektide olulisusele ja otstarbekusele andsid vastava valdkonna ministeeriumid. KOIT kava eelnõu koostamiseks kutsuti kokku laiapõhjaline ekspertkomisjon. Enne Vabariigi Valitsuse poolt kinnitamist kooskõlastas KOIT kava eelnõu ka prioriteetse suuna „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ seirekomisjon.

Eeltaotluste hindamisel kasutatud hindamismetoodikas arvestati rakenduskavas sätestatud põhimõtteid, mille järgi avalike teenuste paiknemine ning vajaliku arengu kavandamine peab tuginema kohalikele ja maakondlikele planeerimisele (omavalitsusüksuste arengukavad, maakonna planeeringud). Lisaks lähtuti projektide hindamisel järgmistest kriteeriumitest: mõju meetme eesmärkide saavutamise kontekstis, tegevuste jätkusuutlikkus, boonustena regionaalne ulatus ning teenuste koosotutamisest tulenev polüfunktsionaalsus. Tähelepanu pöörati ka taotlejate finantsuutlikkusele viia projekt kavandatud aja jooksul ellu, sh tagada vajalik omafinantseering ning investeeringobjekti ehitusliku lahenduse kompleksusele. Kokkuvõtlikult oli hindamise eesmärk järjestada projektid nende pikaajalisest ja komplekssest mõjust lähtuvalt avaliku teenuse kitsaskoha lahendamisel.

2008. aasta märtsi algusesse planeeritud investeeringute kava kinnitamine (taotluste esitamise tähtaeg) lükkus edasi kolme kuu võrra. Investeeringute kava kinnitati Vabariigi Valitsuse poolt 3 osas (29.05.08 9 maakonda, 19.06.08 2 maakonda, 7.08.08 4 maakonda). KOIT kava 2007-2010 koosseisu kuulub 107 projekti toetusmahus 95 607 935 EUR, mis moodustab 66,4% meetme kogumahust. Suurima mahu moodustavad haridusinvesteeringud (ca 68 % kava mahust), järgnevad kultuuriinvesteeringud (24%) ning sotsiaalinvesteeringud (8%). Täiendavalt on kavades kinnitatud 17 reservprojekti summas 14 009 980 EUR. Reservprojektide eesmärk on operatiivselt kasutada põhiprojektidest vabanevaid vahendeid. 2008. aastal laekus 26 taotlust, millest lõpetati 2 projekti, mida võib lugeda heaks tulemuseks, arvestades viivitusi meetme rakendamisel. Välja jõuti maksta toetusi summas 1 116 241 EUR (0,8% meetme kogumahust). Taotluste kvaliteet on olnud kõikuv, mitmete taotluste puhul on lisatud tegevusi, mida ei kajastatud eeltaotluses Seoses sellega on EAS pidanud küsima Siseministeeriumi hinnangut muudatuste otstarbekuse või tegevuste vastavuse kohta, mis omakorda pikendab projektide menetlemise tähtaega enamasti 30 päeva võrra.

Meetme tingimusi on 2008. aasta jooksul uuendatud regionaalministri 2.09.2008 määrusega nr 8. Eeskätt on muudatuse põhjuseks olnud vajadus täpsustada taotlemisega seonduvat. Näiteks võib määruse muudatuse alusel riigihanke tulemusena projekti eelarve odavnemisel toetust taotleda ka summas alla 5 miljoni krooni. Ühelt poolt on 2008. aastal toimunud olulised allapoole korrektsioonid ehitushindades positiivne nähe, mis võimaldab sama meetme mahu juures viia ellu rohkem projekte. Samas 2008. aastal alanud majanduslangus

on kärpinud ka omavalitsuste tulubaasi ja võimekust tagada nõutud omafinantseeringut. Suurem mure tabab omavalitsusi, kes on lubanud tagada suurema kui 15%-lise omaosaluse. Seni ei ole siiski tekkinud olukordi, kus mõne projekti elluviimine on sattunud kahtluse alla.

Kuna lõppenud on üksnes 2 projekti, ei ole veel võimalik anda hinnangut sisuliste eesmärkide ja eesmärkidega seotud indikaatorite täitmisele.

Alasuund „Linnaliste piirkondade arendamine“

Alasuuna eesmärkide saavutamiseks rakendatakse samanimelist meetet. Meetme **„Linnaliste piirkondade arendamine“** tegevused on suunatud avaliku linnaruumi arendamisele, linnaspetsiifiliste probleemide lahendamisele ning keskuste ja tagamaa paremale funktsionaalsele sidustamisele, aidates saavutada alasuuna eesmärki, milleks on atraktiivsemat ja paremat elukvaliteeti võimaldav avalik linnaruum. Tegevused vastavad otseselt alasuuna „Linnaliste piirkondade arendamine“ toetatavatele tegevustele, milleks on säästva linnatranspordisüsteemi arendamine, lapsehoiu parandamine ning sotsiaalse turvalisuse tõstmisega seotud avaliku infrastruktuuri arendamine, avaliku linnaruumi ja rekreatsioonialade väljaarendamine ning haljastuse parandamine ja avalikuks kasutuseks mõeldud alade planeeringute koostamine. Tegevuste omavaheliseks tasakaalustamiseks on meetmes sätestatud nõue, et säästva linnatranspordi arendamisele, avaliku linnaruumi ja rekreatsioonialade väljaarendamisele ning haljastuse parandamisele ja avalikuks kasutuseks mõeldud alade planeeringute koostamisele suunatava toetuse maht peab olema vähemalt 50% meetme mahust.

Meede „Linnaliste piirkondade arendamine“ on kooskõlas Eesti riigi sektoraalsete ja piirkondlike strateegiatega ning kavandatud tegevused seonduvad valdkondlikult sektoraalsete ja piirkondlikes arengukavadest välja toodud eesmärkidega. Meede toetab „Eesti regionaalarengu strateegia 2005-2015“ üldeesmärki, mille üheks osaks on pealinnaregiooni ja teiste linnapiirkondade konkurentsivõime kvalitatiivne areng, aidates kaasa linnalise elukeskkonna paranemisele. Meetme tegevused aitavad muuta linnalise elukeskkonna paremini kooskõlas olevaks säästva arengu põhimõtetega, soodustades ühistransporti ja kergliiklust ning toetades rohealade arengut, samuti aitavad edendada sotsiaalset võrdõiguslikkust, lahendades või ennetades linnaspetsiifilisi sotsiaalseid probleeme ning toetades töö- ja pereelu ühitamist. Seeläbi panustab meede otseselt RSKS keskkonna säästvuse kasvu ning sotsiaalse sidususe kasvu eesmärgi ning kaudselt majanduse konkurentsivõime kasvu eesmärgi saavutamisse.

Meedet rakendatakse kavapõhiselt. Meetme vahendid on regionaalministri käskkirja alusel (arvesse võeti piirkonna elanike arvu ja transpordi infrastruktuuri investeringuteks kavandatud vahendite mahtu) indikatiivselt jaotatud 6 linnapiirkonna (Tallinn, Tallinna tagamaa, Tartu, Pärnu, Narva ning Kohtla-Järve ja Jõhvi) vahel, võimaldades igal linnapiirkonnal keskenduda meetme abikõlblikes valdkondades just vastavale piirkonnale kõige vajalikumate projektide elluviimisele. Kava koostamiseks tuleb Siseministeriumile esitada ettepanekud. Siseministeriumis kontrollitakse ettepanekute nõuetele vastavust ning suunatakse need seejärel regionaalministri poolt moodustatud hindamiskomisjonile hindamiseks. Hindamisel võetakse arvesse projekti olulisust tulenevalt arendusdokumentidest ja prioriteetsusest piirkonnas, kavandatavate tulemuste jätkusuutlikkust, mõju meetme eesmärkide saavutamisele ning lahenduste aja- ja asjakohasust (sh vastavust universaalse disaini põhimõtetele). Lisapunkte saavad projektid, mis viiakse ellu kohaliku omavalitsuse üksuste koostöös. Hindamiskomisjonilt positiivse hinde saanud projektid lülitatakse kava eelnõusse piirkonna indikatiivse vabade vahendite mahu ulatuses. Pärast kava kinnitamist alustab EAS taotluste vastuvõttu.

Ettepanekute esitamise tähtaeg Siseministeeriumi oli 4. juuli 2008. Kokku laekus 38 ettepanekut, mis kõik tunnistati nõuetele vastavaks. Kokku oli esitatud ettepanekutes taotletud toetuse maht 84 104 400 EUR, mis ületab meetme mahu peaaegu 1,5-kordselt. Hindamiskomisjon andis positiivse hinde 16 projektile, mis lülitati kava koosseisu. 18. detsembril 2008 kinnitatud kava maht on 36 346 671 EUR, mis moodustab 64% meetme mahust. 38,3% kava toetusmahust on suunatud säästva linnatranspordisüsteemi ja kergliiklusteede väljaarendamise projektidele, 41,5% toetusmahust on planeeritud avaliku linnalise ruumi ja rekreatsioonialade projektidele, 10,5% lapsehoiu infrastruktuuri ning 9,7% sotsiaalse turvalisuse tõstmise infrastruktuuri projektidele. Avalikuks kasutuseks mõeldud alade planeeringute projekte kavas ei ole.

23. märtsil 2009 allkirjastas regionaalminister meetme tingimuste muutmise määruse, millega muudetakse kava täiendamine paindlikumaks, luues võimaluse esitada ettepanekuid Siseministeeriumile jooksvalt.

Esimene taotlus laekus EAS-i 2009. aasta alguses, mistõttu ei ole veel võimalik meetme eesmärkide saavutamisele hinnangut anda.

Alasuund „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“

Alasuuna eesmärk on muuta piirkonnad atraktiivsemaks investorite, kvalifitseeritud tööjõu ja külastajate jaoks. Alasuuna raames on kavandatud toetada tegevusi, mis on suunatud majandusarengu kiirendamisele piirkondade ainuomaste konkurentsieeliste väljaarendamise teel. Alasuuna eesmärkide saavutamiseks on välja töötatud 2 meetet („Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ ja „Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide väljaarendamine“), ettevalmistuste lõppjärgus on üks meede („Kompetentsikeskuste arendamine“). Meetme „Interneti püsiühendused“ väljatöötamist ei ole veel alustatud.

„Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise“ meetme rakendamine aitab otseselt kaasa alasuuna eesmärkide saavutamisele. Kohaliku ettevõtluskeskkonna arendamiseks toetatakse ettevõtluse seisukohast olulise avaliku tehnilise infrastruktuuri arendamist, endiste militaar-, tööstus- ja põllumajandusobjektide taaskasutuselevõtmise ettevalmistamist, väheväärtuslike objektide lammutamist, avalikust kasutusest välja jäävate objektide kohandamist uutele funktsioonidele ning tingimuste loomist kohaliku tööhõive stimuleerimiseks. Kohaliku külastuskeskkonna arendamiseks toetatakse kultuuriliselt ja looduslikult väärtuslike objektide väljaarendamist külastusobjektideks ja olemasolevate külastusobjektide tugiinfrastruktuuri väljaarendamist.

Meede aitab otseselt kaasa Eesti regionaalarengu strateegia 2005-2015 ühe alaeesmärgi elluviimisele, milleks on Eesti eri piirkondade püsiv konkurentsivõime. Meede on otseselt suunatud regionaalse arengu tasakaalustamisele, aidates kõrvaldada piirkondade kitsaskohti ning paremini ära kasutada kohalike arengueeldusi. Meetmel on positiivne mõju keskkonnahoiule, sest nii kohaliku ettevõtlus- kui külastuskeskkonna arendamisele suunatud projektide puhul toetatakse tegevusi, mis aitavad kaasa keskkonnaseisundi parandamisele või loodusvarade säästlikumale kasutamisele. Meetme rakendamine loob eeldusi ettevõtluse arengule ja tootlikkuse kasvule piirkonnas, kuna selle raames parandatakse ettevõtete toimekeskkonda ning luuakse tingimusi kohaliku tööhõive suurendamiseks, traditsioonilise oskusteabe edendamiseks ja rakendamiseks majandusarengu teenistusse. Kuna turismisektoril on piirkondade majanduslikus toimetulekus küllalt oluline roll, soodustavad turismisektori arendamisele suunatud tegevused turismi- ja puhkemajanduse ja kogu teenindussektori edenemist ja konkurentsivõime suurenemist piirkondades, luues samuti eeldusi täiendavaks tööhõiveks, elukvaliteedi kasvuks ja elukeskkonna kvaliteedi paranemisele regionoides. Meede panustab läbi toetatavate tegevuste otseselt RSKS majanduse konkurentsivõime ja

sotsiaalse sidususe kasvu eesmärkide saavutamisse ning omab positiivset mõju ka keskkonna kasutamise säästvuse kasvule.

Meede on sisuline jätk RAK alameetmele 4.6.2 „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“. Võrreldes eelmise perioodiga on toetatavate tegevuste hulka lisatud kohaliku ettevõtluskeskkonna infrastruktuuri arendavad projektid, kuid projektide valiku skeem on jäänud üldjoontes samaks. Taotlemine meetmest toimub jooksvalt. Selline süsteem on taotlejate suhtes paindlik, sest võimaldab pakkuda taotlejatele EAS-i poolset eelnõustamist ja taotluste põhjalikku ettevalmistamist. Taotluste vastavuskontrolli ja hindamise teostab EAS. Positiivselt hinnatud taotlused vaatab läbi SiM-i meetme komisjon, mille ülesanne on kontrollida EAS-i poolt teostatud menetlus- ja hindamisprotseduuride korrektsust. Otsuse taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta teeb meetme komisjoni ettepanekust lähtuvalt EAS-i juhatus. Taotluste hindamisel võetakse arvesse projekti olulisust tulenevalt piirkonna arendusdokumentidest, mõju meetme eesmärkide saavutamisele, kavandatavate tulemuste jätkusuutlikkust, projekti sisulise ettevalmistatuse taset, eelarve põhjendatust ja kvaliteeti ning projekti teostatavust ja kindlustatust organisatsiooniliste ressurssidega. Meetme raames toetatakse ainult avaliku kasutusotstarbega tegevusi. Sellest tulenevalt on taotlejateks kohaliku omavalitsuse üksused, sihtasutused ja mittetulundusühingud, riigiasutused (peamiselt riiklikud muuseumid) ja avalik-õiguslikud ülikoolid. Kohaliku ettevõtluskeskkonna arendamise projektide puhul saavad taotlejaks olla üksnes kohaliku omavalitsuse üksused.

„Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise“ meedet rakendatakse alates 2007. aastast. Taotluste vastuvõtmise alustamise kohta allkirjastas regionaalminister käskkirja 10. detsembril 2007.a. Taotlusi sai hakata esitama EASile alates 14. detsembrist, kui jõustus haldusleping Siseministeeriumi poolt EASile rakendusüksuse ülesannete andmise kohta. 2008. aastal tehti 25 projekti osas rahuldamise otsus, projektide kogumahuga 39 615 389 EUR. 2008. aastal on meetmesse esitatud 52 taotlust, mille projektide kogumaht oli 70 624 308 EUR ja taotletud toetuste summa 59 658 053 EUR. 14. jaanuaril 2009 palus EAS regionaalministril kooskõlastada taotluste vastuvõtu ajutine peatamine põhjusel, et rahuldatud taotluste ja menetluses olevate taotluste toetuste summa oli peatselt ületamas EASile halduslepinguga perioodiks 2007-2010 eraldatud vahendeid (ligikaudu 59,4 mln EUR). Taotluste vastuvõtt on ajutiselt peatatud alates 22. jaanuarist 2009.

Toetatud projektidest lõppes 2008. aastal vaid üks projekt (Varstu Lennuväli SA projekt „Varstu lennuvälja taastamine“), mistõttu ei saa veel otsest mõju meetme eesmärkide saavutamisele välja tuua. Oodatust erinev on taotlejate vähene aktiivsus taotleda toetust ettevõtluskeskkonna väljaarendamiseks suunatud tegevustele. Rahuldatud 25-st projektist olid vaid 2 suunatud ettevõtlusinfrastruktuuri arendamisele. Praeguse olukorra kujunemisele on ilmselt kaasa aidanud see, et külastuskeskkonna arendamisele suunatud projektide ettevalmistamine algas juba enne meetme avamist (toetudes perioodil 2004-2006 rakendatud alameetmele 4.6.2), aga ettevõtluskeskkonna arendamisele suunatud projektide ettevalmistamine praegu alles toimub. Ettevõtluskeskkonna arendamisele suunatud projektide elluviimisel on probleemseks osutunud ka meetme tingimused maaomandiküsimustes ja abikõlblikule taotlejale kehtestatud piirangutes, mis on senini takistanud taotluste esitamist. Koos EAS-iga on arutluse alla võetud võimalik meetme tingimuste lihtsustamine ettevõtluskeskkonda toetavatele tegevustele toetuse taotlemisel. Enne taotluste vastuvõtu taasavamist vaadatakse üle meetme tingimused ning tehakse vajalikud muudatused meetme määruses.

Meetme „Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide väljaarendamine“ tegevused on otseses vastavuses prioriteetse suuna eesmärgiga: piirkonnad on atraktiivsemad

investorite, kvalifitseeritud tööjõu ja külastajate jaoks. Meetmes kavandatud tegevused vastavad otseselt rakenduskavas toodud järgmistele tegevustele: „Investeeringud suuremahuliste, Eesti kui turismi sihtmaa konkurentsivõimet ja tuntust tõstvate kultuuri- ja turismiobjektide väljaarendamiseks“. Kuna tegemist on riikliku või laiema piirkondliku tähtsusega suuremahuliste investeeringuprojektidega, mille minimaalne toetusmaht on 50 miljonit krooni, siis erinevalt piirkondade konkurentsivõime tugevdamise meetmest ei rakendata jooksvat taotlemist, vaid projekte rahastatakse Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatava investeeringute kava alusel. Projektide valikul on olulisem tähtsus kooskõlal valdkondlike arengukavadega.

Kava koostamiseks viidi kõigepealt läbi lihtsustatud tingimustel eeltaotlusvoor. Tähtjaks laekus 25 eeltaotlust, neist üks tunnistati meetme tingimustele mitteavastavaks ja kaks taotlejat loobusid hiljem eeltaotluse esitamisest. Ülejäänud eeltaotlusi hindas regionaalministri moodustatud hindamiskomisjon. Hindamisel võeti arvesse projekti prioriteetsust, projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele ja projekti tulemuste eeldatavat jätkusuutlikkust. Eeltaotluste hindamistulemuste alusel koostati investeeringute kava, mis kinnitati Vabariigi Valitsuse poolt 5. märtsil 2009. Investeeringute kavasse on lülitatud seitse projekti toetuse kogumahuga 62 158 826 EUR. Kavasse lülitatud projektide taotlejad esitavad projektitaotlused EAS-le.

Meede panustab läbi toetatavate tegevuste otseselt RSKS majanduse konkurentsivõime eesmärki ning omab positiivset mõju ka sotsiaalse sidususe kasvu ja keskkonna kasutamise säästvuse eesmärkide saavutamisele. Meetme raames toetatakse piirkondlike kultuuriväärtuste väärimist ja rakendamist ning kohaliku aktiivsuse suurendamist. Seeläbi aidatakse kaasa turismialase konkurentsivõime tõusule riigis tervikuna. Kuna piirkondade majanduselus on sageli märkimisväärne roll turismisektoril, siis selle arendamisele suunatud tegevused panustavad ka otseselt regionaalsesse arengusse.

Meede "**Kompetentsikeskuste arendamine**" on suunatud kompetentsikeskuste väljaarendamisele väljaspool Tallinna ja Tartut (eeskätt maakonnakeskustes). Meede aitab otseselt kaasa Elukeskkonna arendamise rakenduskavas püstitatud eesmärgile muuta piirkonnad atraktiivsemaks investorite ja kvalifitseeritud tööjõu jaoks. Piirkondade konkurentsivõime tagamisel on otsene seos ettevõtete konkurentsivõimega. Valdav osa ettevõtlusaktiivsusest on aga koondunud Tallinna ja Tartusse ning maakonnakeskuste potentsiaal ülejäänud piirkondades on oma tagamaa tööjõuareaalide kujundajana tagasihoidlik, samuti nende atraktiivsus investeerimispaigana või elamispaigana kõrgkvalifitseeritud tööjõu jaoks. Olulisemateks põhjusteks on siin muu hulgas nõrgad kommunikatsioonivõimalused, ettevõtluspaikade vähene ettevalmistatus ning kohapeal paiknevate arendusasutuste vähene koostöö ja ühispanus piirkonna arengusse (näiteks regioonides paiknevate ülikoolide kolledžite, kutseõppeasutuste ning maakondlike arenduskeskuste vahel).

Meetme ettevalmistused on jõudnud lõppjärku - valminud on meetme tingimuste määrase eelnõu. Meetme tegevused on suunatud eelkõige sellistele ettevõtluskeskkonna arendamise aspektidele, mis võimaldavad piirkondlike ettevõtete ligipääsu innovatiivsele oskusteabele, nii info kättesaadavuse parandamise kui vastava füüsilise keskkonna arendamise mõttes. Samuti soodustab meede piirkonna arendus-, haridus-, äriorganisatsioonide koostööd ning nende ühispanust piirkonna arengu kavandamiseks.

Meetme eesmärgiks on kujundada Põhjamaades levinud skeemi eeskujul välja piirkondlikud kompetentsikeskused, mis omavad potentsiaali kujuneda perspektiivselt vähemalt ühes kompetentsivaldkonnas rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliseks ja seeläbi tõstavad piirkonna konkurentsivõimet tervikuna. Meetme abil soovitakse väljaspool Harju- ja Tartumaad

koondada kindlate valdkondadega seotud kriitiline hulk (tipp)tasemel kompetentsi ja ressursi ning seda arendada, luua soodsad tingimused teadmismahukaks ettevõtluseks väljaspool Harju- ja Tartumaad ning tugevdada eri sektorite vahelist koostööd piirkonnas ja nii tõsta piirkonna üldist innovatsioonipotentsiaali.

Eelnõu väljatöötamise ettevalmistuste käigus on erinevate ettevalmistusetappide ajal tehtud koostööd Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga, et täpsustada koostöö- ja kattuvusvaldkondi erinevate haldusalade ja meetmete lõikes. Ettevalmistustesse on olnud kaasatud ka EAS kui meetme rakendusüksus. Meetme määrase sisendi saamiseks on korraldatud üle-Eestilisi maakonnavisiite (kokku 8), et läbi viia piirkondlike eripärade ja kompetentside kaardistamine ja kompetentsivõrgustiku potentsiaali selgitamine, samuti, et kaardistada piirkondlikud võtmeorganisatsioonid ning nende senised koostöökogemused ja -vormid. Lisaks on käidud tutvumas ka teiste riikide analoogsete kompetentsiarendusprogrammidega ja nende edukate rakendamispraktikatega nii Norras kui ka Soomes.

Meetme raames välja arendatavad kompetentsikeskused on piirkonna avaliku võimu esindajatest, teadus- ja arendusasutustest ning äriühingutest koosnevad, nende koostööl põhinevad ühendused. Kompetentsikeskuse ülesandeks on koondada, vahendada, rakendada ja arendada kompetentse, luues seeläbi eelduseid ettevõtluse edendamiseks nii uuendusliku oskusteabe kasutuse kui ka füüsilise keskkonna arendamise osas. Taolised ühendused ongi aluseks regionaalsete innovatsioonisüsteemide tekkele ning tugevdamisele, mis ühelt poolt aitavad tekitada ettevõtlusvõrgustikke ning on samuti tingimusilooval kohaliku tööhõive stimuleerimiseks (traditsioonilise oskusteabe kasutusevõtu soodustamine jms).

Taotlemisskeem on üles ehitatud mitmeetapiliselt. Esimese etapi (ehk eeltaotluste vooru) näol antakse võimalus piirkondades eelpool nimetatud osapooltel koonduda ja seeläbi initsieerida algatusi potentsiaalsete kompetentsikeskuste loomiseks. Oluline on siinkohal kõikide sektorite (avalik-, äri- ja haridussektor) huvi ja osalus konkreetse keskuse arendamiseks. Vastasel juhul ei oma kavandatav keskus tegelikku rakenduslikku perspektiivi. Initsiatiivi algataja, tema partnerite ja kavandatava kompetentsikeskuse kontseptuaalne kirjeldus pannakse kirja ideekavandina ning see esitatakse sisuliseks hindamiseks EAS-i. Ideekavandi esitamise eesmärgiks on anda hindajatele ülevaade ellu kutsutava kompetentsikeskuse kontseptsioonist, eesmärgist ja põhjendatud vajadusest ning organisatsioonidest, kes sellega on seotud, samuti anda ettekujutus sellest, milline on rajatava kompetentsikeskuse valdkond (tegevusala). Meetme ülesehitus ei nõua ideekavandi faasis kindlate kokkulepete olemasolu ega kohest rakendamisvalmidust ja teadlikkust tegevuste osas. Ideekavandis end deklareerinud organisatsioonidel on võimalus taotleda toetust esmajärjekorras strateegiliseks koostööks – uurida välja arendatava plaani tegelik vajadus, kaardistada ressursid jm. Taolisteks strateegilisteks tegevusteks on võimalik taotleda jooksvalt toetust mahus kuni 500 000 krooni kavandatava kompetentsikeskuse kohta. Selle tulemusena on püstitatud eesmärgid ja selginenud vajalikud tegevused, samuti kaardistatud potentsiaalsed finantseerimisvõimalused nende tegevuste ellu viimiseks nii organisatsioonide endi poolt kui ka erinevate toetusmeetmete abil jpm. Eesmärgiks on tekitada jätkusuutlik ühendus, mis on võimeline strateegilistest eesmärkidest lähtuvalt hindama oma arenguvajadusi ja vastavaid finantseerimisvõimalusi, jäämata vaid ühe toetusmeetme raamidesse ja võimaldades nii sünergiaid teiste arendustegevustega.

Meetme rakendamise hilisemas järgus saab taotleda vahendeid põhitegevusteks (nt kvalifitseeritud töötajate koolitust ning vajadusel palkamist; seadmete, sisustuse ja muude asjakohaste tarvikute soetamist praktika eesmärgil; ehitiste või selle osade rajamist ja/või kohandamist, sh ka seotud tehniliste kommunikatsioonide rajamist jm).

Taolise järk-järgulise voorulise taotlemisskeemiga on tagatud investeringuvajaduste põhjalik läbimõeldus organisatsioonide poolt ning samuti põhjalikult kaalutud investeeringute abiga saavutatavad efektid. Lisandväärtusena hakkab toimima mehhanism, mis on ka pikaajaliselt jätkusuutlik ja omab laia organisatsioonilist kandepinda, kus igal piirkonna organisatsioonil on oma roll ja vastutus.

Samuti on piirkondade konkurentsivõime tugevdamise alasuuna üheks oluliseks komponendiks ettevõtlusele vajaliku avaliku infrastruktuuri kaasajastamine ja rajamine. Taoliste ettevalmistatud ettevõtlusalade ehk tööstusparkide ja logistikakeskuste väljaarendamist on plaanis toetada eraldi investeeringutega piirkondades, kus taoliste alade välja arendamine turutingimustel on takistatud. Tegevuste tulemusena peab kasvama rajatud või kvalitatiivselt parandatud ettevõtlusinfrastruktuuri objektide arv ning tõusma loodud ettevõtlusinfrastruktuurist kasu saanud ettevõtjate arv. Täna ei ole veel selge, mil tehnilisel viisil oleks kõige otstarbekam antud alasuuna raames taolisi tegevusi toetada - piirkondade konkurentsivõime tugevdamise alameetme raames käsitletakse küll olemasolevate ettevõtlusalade (taas)kasutuselevõttu võimaldavaid tegevusi, kuid uute alade arendamise toetamine eeldab eraldiseisvat põhjalikku valikumehhanismi, mida olemasolev "Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise" meede ilma ulatuslike muudatusteta kohaldada ei võimalda. Teise variandina on käesoleva alasuuna all kaalutud iseseisva meetme määruse tingimuste kohaldamist tööstusparkide ja logistikakeskuste arendamiseks, mis võimaldaks eelnevalt määratleda strateegiliselt olulisemad objektid ning suunata otstarbekamalt vahendeid piirkondadesse.

Meetme „Interneti püsiühendused“ väljatöötamist ei ole alustatud. Meede planeeritakse avada 2010. aastal.

Tervikuna aitab piirkondade konkurentsivõime tugevdamise alasuuna meetmete tegevuskompleks kaasa ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime edendamisele riigis üldiselt, mis on EARK oluline prioriteetne suund. Tingimuste loomine piirkondlike ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasvuks läbi koostöö võimaldab vastavates piirkondades hoogustada ettevõtlust, suurendada tööhõivet ja selle tootlikkust ning samuti pakkuda kõrgemaid sissetulekuid, mis kokkuvõttes tõstab piirkondade elukvaliteeti ja atraktiivsust.

Tegevuste panus Lissaboni eesmärkide saavutamisele

Prioriteetse suuna „Terviklik ja tasakaalustatud areng“ tegevused on eeskätt mõeldud avaliku sektori valduses oleva piirkondliku sotsiaalse ning külastuskeskkonnaga seotud infrastruktuuri ja tugisüsteemide toetamiseks, mis on ettevõtluse (sh konkurentsivõime tugevdamine ning töökohtade loomine) arengut edendava ja soosiva mõjuga.

Lissaboni eesmärkide saavutamisele on prioriteetse suuna raames suunatud peamiselt meetme „Kompetentsikeskuste arendamine“ raames toetatavad tegevused. Nimetatud meede aitab kaasa EN määruse nr 1083/2006 lisa IV prioriteetse suuna „Teadusuuringud ja tehnoloogia arendamine (TTA), innovatsioon ja ettevõtlus“ ellu viimisele. Täpsemalt panustatakse meetme rakendamisega nimetatud prioriteetse suuna sekkumisvaldkonna 3 eesmärkide täitmisele ettevõtete, igat liiki keskharidusjärgsete õppeasutuste ja piirkondlike ametiasutuste vaheliste koostöövõrgustike arendamise ja parandamise kaudu.

Prioriteetne suund	Aruandlusperioodi lõpu seisuga tehtud abikõlblikud kulud ⁷⁵	ESF reeglite alusel tehtud abikõlblikud kulud	ESF reeglite alusel tehtud kulude osakaal kõikidest abikõlblikest kuludest (%)
2.4 Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	5 020 869	0	0%

2.4.6 Suurprojektide info

2.4.6.1 Suurprojektide indikatiivne loetelu

Tabel 43. Suurprojektide indikatiivne loetelu

Suurprojekti nimetus	Euroopa Komisjoni poolt tehtud rahastamisotsuse kuupäev (heakskiidetud projektide puhul)	Indikatiivne suurprojekti taotluse Euroopa Komisjonile esitamise aeg (planeeritavate projektide puhul)
Eesti Rahva Muuseumi kui Eesti kultuuri- ja ajaloopärandit tutvustava üleriigiliselt olulise kultuuriturismi objekti uurimis- ja külastuskeskuse väljaarendamine		september 2009

Planeeritav suurprojekt on ettevalmistamisel. Suurprojekti eelarve on kokku 86 904 989 EUR, sellest EL osalus 31 955 824 EUR. Praeguses ettevalmistuse faasis JASPERSi eksperti kaasatud ei ole.

2.4.7 Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele

Ühenduse õigusele vastavuse osas probleeme ei ole esinenud.

2.4.8 Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed

Meetmete elluviimisel märkimisväärsed probleeme ei ole esinenud.

Taotlejate eelnõustamisel tekkinud mõningate probleemide korral on EASi ühtse seisukoha kujundamiseks küsinud täiendavat arvamust SIMlt või RMIlt. Samuti täiendame jooksvalt „korduma kippuvate küsimuste” rubriiki ja vajadusel juhendeid, samuti oleme lisanud EASi veebilehele otseviited meetmete rakendamisega seotud muudele õigusaktidele, et taotlejatel oleks vajalik info ühest kohast võimalikult lihtsalt kättesaadav.

⁷⁵

Tabelis toodud summad sisaldavad nii EL, Eesti avaliku kui erasektori osalust

Siseministeriumi regionaalarengu osakonna poolt läbi viidud riskide hindamine toimus 2008.a novembris, mille käigus vaadati üle senised riskid ja nende maandamise meetmed, hinnati olemasolevaid riske ja määrati maandamistegevused, vastutajad ja tähtajad. Prioriteetse suuna „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ põhiseid suuri riske välja toodud ei ole.

2.4.9 Rakendamisel ilmnunud muudatused keskkonnas

Võrreldes eelneva aastaga on 2008 toimunud ehitushindade märgatav langus. Langustrendi jätkumist võib tulenevalt ehitussektori kokku kuivamisest prognoosida ka 2009. aastal. Prioriteetse suuna „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ rakendamisel puudutab see eeskätt kavapõhiseid meetmeid, kus nihe kava aluseks olevate eeltaotluste eelarvestamise ning projektide reaalse ehitustegevuse vahel võib ulatuda mitme aastani. Näiteks meetme „Kohalike avalike teenuste arendamine“ raames koostatud KOIT kavas 2007-2010 toodud projektide eelarved ning projektide riigihangete tulemusena selgunud reaalsed tegevuste maksumused erinevad keskkõiki 20%, mis sunnib leidma võimalusi tekkivate jääkide kasutamiseks.

2008. aastal algas sisemajanduse koguprodukti vähenemine. IV kvartalis vähenes sisemajanduse koguprodukt eelmise aasta IV kvartaliga võrreldes 9,7%. SKP vähenemine toob omakorda kaasa vajaduse avaliku sektori kulutuste kärpimiseks, mis vähendab taotlejate võimekust projektide omafinantseeringu tagamiseks. Seeläbi võib toimuda nihkeid projektide lõpptähtaegades, viibida projektiga alustamine või tekkida riske projekti katkestamiseks.

2.4.10 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus

Prioriteetse suuna „Piirkondade tasakaalustatud ja terviklik areng“ investeringutega täiendatakse oluliselt piirkondlike arenguvajaduste finantseerimiseks ettenähtud siseriiklike eelarvevahendeid (sh siseriiklike regionaalprogrammide investeringud) näiteks:

- kohaliku külastuskeskkonna arendamisele suunatud tegevuste osas toetatakse samalaadseid, kuid väiksemahulisi investeringuid siseriiklikust „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise väikeprojektide programmist“;
- piirkondliku arengu kavandamise toetamise riiklikust programmist on võimalik taotleda toetust piirkonna konkurentsivõime tugevdamisele suunatud strateegiate ja arengukavade koostamiseks, et valmistada ette struktuurifondidest või riiklikest vahenditest rahastatavaid arenguprojekte;
- samuti on prioriteetse suunaga seotud kohaliku omaalgatuse programm kohalike mittetulundusühenduste võimekuse suurendamiseks viia ellu arenguprojekte.

Alasuuna „Kohalike avalike teenuste arendamine“ raames on toetatavatel tegevustel seoseid EARK tasandil järgmiste valdkondadega:

-investeringutel vaba aja keskustesse ja spordiobjektidesse on seoseid HTMi meetmetega huvikoolide ja avatud noortekeskuste arendamiseks, võimaldades polüfunktsionaalses ehitises luua muuhulgas võimalused vastava teenuse pakkumiseks. Samuti on kokkupuutepunkte maaelu arengukava meetmetes toetatavate ajalooliselt väljakujunenud kooskäimiskohtade taastamisega, mis aga on väiksemahulised ja suunatud ennekõike era- ja mittetulundussektorile.

-investeeringutel piirkonna esmatasandi tervishoiuteenuste ja sotsiaalteenuste osutamiseks on seoseid Sotsiaalministeeriumi meetmetega, kus rõhk on suurte haiglate ning riiklike hoolekandeesutuste toetamisel.

Alasuuna „Kohalike avalike teenuste arendamine“ toetatavad tegevused ühistranspordi kättesaadavus parandamiseks (reisiterminalid, ootekojad) ning alasuuna „Linnaliste piirkondade arendamine“ raames toetatavad tegevused säästva linnatranspordisüsteemi arendamiseks (sh kergliiklusteed, ühistranspordikorraldus) omavad toetavat mõju Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava strateegilise ja regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri investeeringutele.

Alasuuna „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ raames toimib sünergia prioriteetse suuna „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ ning kalandusfondi rakenduskava kolmanda telje vahel sadamate arendamisel. Nimelt toetatakse Euroopa Kalandusfondist sadamate rekonstrueerimist kalanduse jaoks, samas kui käesoleva prioriteetse suuna raames saab ERDF toetust kasutada kohaliku turismi arengu jaoks oluliste väikeste külastussadamate arendamiseks.

Võimalike kattuvuste välistamiseks meetmete ja toetatavate tegevuste tasandil on prioriteetse suuna meetmete väljatöötamise käigus tehtud koostööd teiste ministeeriumidega ning tõmmatud selged taotleja- või tegevusepõhised lahkmejooned. Lisaks töökohtumistele kaasatakse teisi ministeeriume ka prioriteetse suuna seirekomisjoni kaudu, kelle ülesandeks on muuhulgas meetme tingimuste eelnõude ning investeeringute kavade eelnõude kooskõlastamine.

Võimalike kattuvuste vältimiseks abikõlblike taotlejate ja tegevuste osas on määratletud rakendusdokumentides täpsed abikõlblikkusreeglid ja koordineerimismehhanismid. Peamiseks rahastamise kattuvuse vältimise meetodiks projekti tasandil on taotlejalt vastava lisainfot küsimine. Taotleja peab taotlusvormis ära näitama allikad, kust on projektile või seotud projektidele veel finantseerimist taotletud (nii need, mille osas on finantseerimisotsus tehtud kui ka need, mille osas otsust ei ole tehtud). Antud info põhjal on EASil võimalik hinnata potentsiaalset kattuvust ja selle vältimiseks abinõud kasutusele võtta.

Kahtluse korral kontrollitakse finantseeritud projektide ja taotlejate lõikes topelfinantseerimist kuludokumentide lõikes EASi taotluste menetlemise infosüsteemist või SFOS-ist.

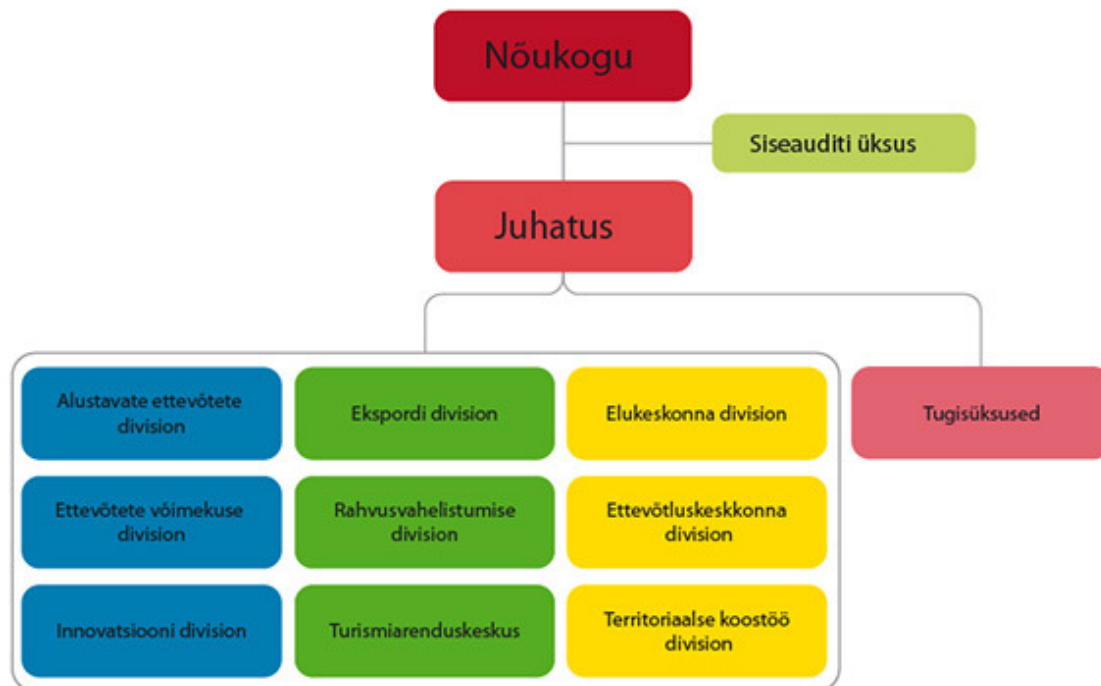
Prioriteetse suuna raames on välja töötatud eraldi meede linnalistele piirkondadele, mis haarab Eesti 5 suuremat linnapiirkonda, sh Tallinna linna koos tagamaa omavalitsusüksustega. Samal ajal ei rakendata 5 suuremas linnas meedet „Kohalike avalike teenuste arendamine“, mis on mõeldud eeskätt kohalike avalike teenuste arendamiseks maapiirkondades. Linna- ja maapiirkondade probleemid ja vajadused on mõneti erinevad, eraldi meetmete rakendamine võimaldab neile probleemidele spetsiifilisemalt läheneda.

Meetme „Kohalike avalike teenuste arendamine“ toetatavatel tegevustel on tihedad seosed prioriteetse suundade „Hariduse infrastruktuuri arendamine“ ning „tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine“

2.4.11 Seire ja hindamine

2008. aastal toimusid muutused EASi struktuuris. „Piirkondade tervikliku ja tasakaalustatud arengu“ prioriteetse suuna rakendamisega tegelevad regionaalarengu divisjoni baasil moodustatud elukeskkonna divisjon (rakendab meetmeid „Kohalike avalike teenuste

arendamine“, „Linnaliste piirkondade arendamine“ ja ettevõtluskeskkonna divisjon (rakendab meetmeid „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“, „Üleriigiliste kultuuri- ja turismiobjektide arendamine“, „Kompetentsikeskuste arendamine“). Tugiüksustena toimivad arendusüksus, järelevalveüksus, finants- ja tugiteenuste üksus. Joonisel 1 on toodud EASi struktuur.

Joonis 1. EASi organisatsiooni struktuur

Taotluste menetlemist ja finantseerimist kajastav info sisestatakse EASi infosüsteemi. Vastav info kantakse kord ööpäevas üle ka SFOSi. Andmete ülekandmisega reeglina probleeme ei esine. Andmete mitteülekandmisel esitab süsteem veateate, mille põhjal teostatakse ülevaatus ja vead parandatakse. Andmete osas, mille SFOSi ülekandmiseks moodul puudub (nt tagasinõuded), sisestavad EASi vastutavad töötajad andmed otse SFOSi.

Projektide seire toimub peamiselt toetuse saajate vahe- ja lõpparuannete põhjal. Samuti on kavas elluviimisjärgsete aruannete küsimine toetuse saajatelt ja vajadusel täiendavate uuringute läbiviimine. Seireinfo sisestatakse EASi infosüsteemi, mis omakorda kajastatakse prioriteetse suuna seirearuandes. Meetmete finantsprogressi ülevaatus toimub EASis vähemalt kord kuus selleks koostatud aruannete põhjal.

Siseministeriumi seirearuandluse korraldus on kirjeldatud regionaalministri 07.03.2008 käskkirjas nr 31 „Siseministeriumi protseduurireglid „Elukeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetse suuna 4 „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ rakendamiseks. SIM RANA koostab kord aastas koostöös EAS-ga prioriteetse suuna seirearuande, mille kooskõlastab prioriteetse suuna seirekomisjoniga. SIMil on õigus jooksvalt teostada paikvaatlusi nii EASis kui taotleja juures, teha väljavõtteid struktuurifondide infosüsteemist.

2008. aastal toimus 9 kirjalikku prioriteetse suuna seirekomisjoni koosolekut. Seirekomisjoni liikmetele saadeti kooskõlastamiseks järgmised regionaalministri määruse eelnõud:

- „Meetme „Linnaliste piirkondade arendamine“ tingimused ja investeeringute kava koostamise kord“;

- „Meetme „Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide väljaarendamine“ tingimused ja investeeringutoetuste kava koostamise kord“;
- „Regionaalministri 22. oktoobri 2007. a määruse nr 8 „Meetme „Kohalike avalike teenuste arendamine“ tingimused ning perioodi 2007-2013 kohaliku omavalitsuse investeeringutoetuste kava koostamise kord“ muutmise“;
- „Regionaalministri 20. aprilli 2006. a määruse nr 3 „Eesti riikliku arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks – ühtne programmdokument aastateks 2004-2006“ meetme 4.6 „Kohalik sotsiaal-majanduslik areng“ toetuse seire läbiviimise eeskiri“ kehtetuks tunnistamine“;
ning järgmised Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõud:
- „Vabariigi Valitsuse korralduse nr 783-k "Riikliku arengukava meetme 4.6 raames kohaliku omavalitsuse investeeringutoetuste kasutamise kava aastateks 2004-2006" muutmise“;
- „Kohaliku omavalitsuse investeeringutoetuste kava aastateks 2007-2010“ ja kava muudatused;
- „Elukeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetse suuna „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ meetme „Linnaliste piirkondade arendamine“ linnaliste omavalitsusüksuste investeeringute kava“;
- ning prioriteetse suuna 2007.a seirearuanne.

SIMi juhtimis- ja kontrollisüsteemi kirjeldusse on 2008. aastal lisatud meetme rakendamist reguleerivaid õigusakte, samuti on täiendatud meetmete raames projektide valiku ja hindamise protseduure. Siseministeeriumi juhtimis- ja kontrollisüsteemis ega meetme rakendamise skeemis märkimisväärseid muutusi toimunud ei ole.

2008. aasta lõpuks ei olnud hindamisi prioriteetse suuna „Piirkondade tervikliku ja tasakaalustatud arengu“ raames läbi viidud.

2.4.12 Järelevalve

2.4.12.1 Rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus

Tagasinõude otsuseid ei ole aruandeperioodil tehtud.

2.4.12.2 Läbiviidud kontrollid

Siseministeeriumi poolt rakendatavate meetmete puhul teostab toetuse saaja üle järelevalvet rakendusüksus EAS, kes peab tagama perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse kasutamise eesmärgipärasuse ning vastavuse õigusaktidele. Juhul kui järelevalve raames avastatakse rikkumine, teavitab rakendusüksus sellest Rahandusministeeriumi ja Siseministeeriumi. Lisaks sellele esitab rakendusüksus kord kvartalis Siseministeeriumile kvartaalse rikkumise aruande, mille Siseministeerium kinnitab ja edastab Rahandusministeeriumile. Kui rikkumisi ei esine, esitab rakendusüksus vastavasisulise teatise, mille Siseministeerium kinnitab ja edastab Rahandusministeeriumile.

Järelevalve korra (sh toetuse kasutamise korra, kohapealse kontrolli kontrolli-lehe ja toetust saanud projektidest valimi moodustamise meetodika) toetuse saaja üle ning toetuse kasutamise õiguspärasuse kohta kehtestab EAS, kooskõlastades selle kehtestamise ja muutmise eelnevalt Siseministeeriumiga. Valimi moodustamiseks kasutatakse kihilise juhuvalimi meetodit, kus jaotatakse projektide üldkogum kihtideks meetmete kaupa, kus erinevate meetmete riskikategooria on erinev. Kihisiseseks valiku tegemiseks kasutatakse

süsteematilist juhuvalimi meetodit. Üldjuhul teostatakse valimisse nimetatud projektide puhul paikvaatlus toetuse saaja juures või projekti rakendamise asukohas vahetult pärast toetuse saaja lõpparuande esitamist. Välistatud pole kontrollitegevuste läbiviimine ka muul ajal ja muudes kohtades (erakorraline paikvaatlus), kui taotluse või projekti menetlemise käigus on tekkinud vajadus kontrollida projektikulude õigsust või veenduda projektitegevuste eesmärgipärasel elluviimises. Tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks võib EAS koostada toetuse saajale ettekirjutuse. Kui ettekirjutus ei ole tähtajaks täidetud, tehakse taotluse rahuldamise otsuse tühistamise otsus või toetuse tagasinõudmise otsus. EASs on iseseisev järelevalve üksus, mille funktsioonid on: väljamaksetaotluste menetlemine, järelevalve toetuse saaja üle, toetuse saajale ettekirjutuste tegemine ja nende täitmise kontroll, rakendusametuse ja auditeeriva ametuse teavitamine rikkumistest.

Siseministerium teostab jooksvalt järelevalvet EASi üle, temale „Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seadusega“ ja selle alusel kehtestatud õigusaktidega ning halduslepinguga pandud ülesannete täitmisel. Rakendusüksuse üle järelevalve teostamise kord on kehtestatud regionaalministri 23.04.2008 käskkirjaga nr 55, ühtlasi on määratud ka vastutavad Siseministeriumi ametnikud.

Tabel 44.

Läbiviidud kontrollid

Aasta*		Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	Paikvaatlusega kaetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluse ni (EL osalus)	%
2008	Prioriteetne suund „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“	48	2	4,17%	47 737 945	569 212	1,19 %	374 549	65,80 %
	2.4.1 Kohalike avalike teenuste arendamine	23	1	4,35%	14 572 113	478 735	3,29 %	284 072	59,34 %
	2.4.2 Linnaliste piirkondade arendamine	0	0	-	0	0	-	0	-
	2.4.3 Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine	25	1	4,00%	33 165 833	90 477	0,27 %	90 477	100,00 %

2.5 Rakendamine prioriteetses suunas „Hariduse infrastruktuuri arendamine“

2.5.1 Teave prioriteetsete suundade näitajate kohta

Andmed kogutakse projekti lõpparuannetega. Aruandeperioodil on lõpetatud vaid 1 projekt, muutust indikaatorite algtasemetes ei ole.

Tabel 45. Teave prioriteetse suuna 5 näitajate kohta

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alasuund: Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine										
Üldine eesmärk: ERDFst toetust saanud kutseõppeasutuste arv										
ERDFst toetust saanud kutseõppeasutuste arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0	3,2							
	Saavutustase	0	1							
	Eesmärk	31(2015)	0		15					31
	Esialgne tase	10(2006)	0							
Eesmärk 1: Kutseõppeasutustes on kvaliteetset ja tänapäevast õpet võimaldavad õppevahendid- ja seadmed										
Kutseõppeasutuste õppepraktikabaaside kaasajastatud õppeseadmete ja -vahendite osakaal. (T)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							
	Eesmärk	90%(2015)			50%					90%
	Esialgne tase	11%(2006)	11%							
Eesmärk 1: Kutseõppe kättesaadavuse tagamiseks on õppijatele loodud kaasaegsed elamis- ja olmetingimused										
Kaasajastatud elamiskohtade osakaal õpilaskodudes (T)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							
	Eesmärk	85%(2015)			40%					85%
	Esialgne tase	15% (2006)	15%							

Eesmärk 1: Kutseõppeasutustes on õppeotstarbeline infrastruktuur kaasajastatud										
Kaasajastatud õppekohtade osakaal kutseõppeasutustes (T)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							
	Eesmärk	42% (2015)			25%					42%
	Esialgne tase	12% (2006)	12%							
Alasuund: Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kaasajastamine										
Üldine eesmärk: ERDFst toetust saanud HEV koolide arv										
HEV koolide arv, mis saavad perioodil 2007-2013 ERDF toetust õppimis- ja elutingimuste kaasajastamiseks ning normatiividega kooskõlla viimiseks. (V)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							
	Eesmärk	9 (2015)			4					9
	Esialgne tase	0 (2006)	0							
Eesmärk 1: HEV õpilaste koolide õpikeskkond vastab kehtivatele normatiividele ning on kohandatud tulenevalt kooli õpilaste erivajaduste spetsiifikast										
HEV koolide õpilaste arv, kelle õppimis- ja elutingimused (sh võimalused tööoskuste arendamiseks) on kaasajastatud ning vastavad kehtivatele normatiividele (T)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							
	Eesmärk	1500 (2015)			300					1500
	Esialgne tase	0 (2006)	0							
Alasuund: Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine										
Üldine eesmärk: ERDFst toetust saanud avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide arv.										
Perioodil 2007-2013 ERDFst toetust saanud objektide arv.	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							
	Eesmärk	45(2015)			20					45
	Esialgne tase	14 (2006)	0							
Eesmärk 1: Noorsootöö infrastruktuur toetab noorsootöö teenuste regionaalset kättesaadavust ja, noorte kaasatust noorsootöö tegevustesse										

Avatud noortekeskuste (140 tk), teavitamis- ja nõustamiskeskuste (20 tk) ning huvikoolide (300 tk) füüsiline keskkond vastab noorte vajadustele ja toetab noorsootöö teenuste osutamist.	Saavutustase eesmärgist %	0	0						
	Saavutustase	0	0						
	Eesmärk	10%(2015)	0		5,50%				10%
	Esialgne tase	3% (2006)	3%						

Andmed põhinevad lõppenud projektide seirearuannete põhjal ning on esitatud seisuga 31.12.2008. Andmed sisaldavad ka seireperioodil lõppenud ühe prioriteetse suuna 2.5 „Hariduse infrastruktuuri arendamine“ alameetme 2.5.2 projekti andmeid.

Tabel 46. Prioriteetse suuna tuumikindikaatorid

Tuumikindikaatorid	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
loodud töökohtade arv	0	0							
Sh meeste töökohad	0	0							
Sh naiste töökohad	0	0							
Haridusprojektide arv	0	1							
Kasusaanud õpilaste arv	0	800							

2.5.2 Horisontaalsete teemadega arvestamine

Aruandlusperioodil on lõppenud vaid üks prioriteetse suuna 2.5 Hariduse infrastruktuuri arendamine alameetme 2.5.2 projekt, mille mõju horisontaalsetele teemade oli positiivne regionaalse arengu valdkonnas. Horisontaalsete teemadega arvestamine on toimunud nii meetmete ettevalmistamisel kui ka hindamisprotsessis. Kõigi meetmete tingimuste määruuses on ühe abikõlbliku tegevusena toodud hoonete vastavusse viimise erivajadustega kasusaajate ligipääsuks. Kõigi meetmete projektide valikul on arvestatud, nii regionaalset arengu, võrdseid võimalusi, kui ka keskkonnahoidu ning infotehnoloogilise infrastruktuuri parendamist. „Avatud noortekeskuste, teavitus- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamise” meetmel on oluline mõju kodanikuühiskonna arengule, kuna see loob lastele, noortele ja täiskasvanutele võimaluse huvihariduse, teabe ja koolituste kättesaamiseks kaasaegsetes tingimustes ning kaasates potentsiaalsete taotlejatena kolmanda sektori, aitab see meede ka kaudselt kaasa kodanikuühiskonna arengule.

Tabel 47. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Programmi/projekti mõju keskkonnahoiule	0	0,00%
Programmi/projekti mõju võrdsetele võimalustele	0	0,00%
Programmi/projekti mõju infoühiskonnale	0	0,00%
Programmi/projekti mõju regionaalsele arengule	1	100,00%
Programmi/projekti mõju kodanikuühiskonna arengule	0	0,00%

õppekeskkonna kaasajastamine											
Kokku	212 765 713	1 188 193	74043272	281 287	0	35	1 917 198	138 012	0	1	

Tabel 49. Prioriteetsed suunad rahastamisallikate lõikes eurodes

	Toetuse saajate poolt tehtud abikõlblikud kulud kokku	Avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	Rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud kokku	Maksud Euroopa Komisjonilt
Prioriteetne suund „Hariduse ja infrastruktuuri arendamine“ ERDF tüüpi kulud	2 054 642	2 054 642	0	2 054 642	
ESF tüüpi kulud	568	568	0	568	0
KOKKU	2 055 210	2 055 210	0	2 055 210	0

2.5.4 Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Kõige rohkem on üleriiklikke/maakondade vahelisi projekte – 36st projektist 8. Ida-Viru maakond on esindatud 6 projektiga. Järgnevad Jõgeva ja Harju maakonnad vastavalt 5 ja 4 projektiga. Teised maakonnad on esindatud 1-2 projektiga.

Tabel 50. Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Maakond		Rahuldatud taotluste arv	Kinnitatud projektide eelarved (EUR)	Tehtud väljamaksed (EUR) *
Harju maakond	Absoluutsummana	4	11 610 325	714 693
	Inimese kohta	0,00001	22,19	1,37
Hiiu maakond	Absoluutsummana	0	0	0
	Inimese kohta	0	0	0
Ida-Viru maakond	Absoluutsummana	6	12 372 223	198 446
	Inimese kohta	0,00004	72,47	1,16
Jõgeva maakond	Absoluutsummana	5	4 487 933	8 245
	Inimese kohta	0,00014	121,55	0,22
Lääne maakond	Absoluutsummana	1	53 829	0
	Inimese kohta	0,00004	1,95	0
Saare maakond	Absoluutsummana	0	0	0
	Inimese kohta	0	0	0
Järva maakond	Absoluutsummana	0	0	0
	Inimese kohta	0	0	0
Lääne-Viru maakond	Absoluutsummana	1	1 959 588	10 357
	Inimese kohta	0,00001	29,08	0,15
Pärnu maakond	Absoluutsummana	1	4 483 402	5 613
	Inimese kohta	0,00001	50,62	0,06
Rapla maakond	Absoluutsummana	2	5 678 391	241 038
	Inimese kohta	0,00005	154,79	6,57
Tartu maakond	Absoluutsummana	2	1 111 258	113 295
	Inimese kohta	0,00001	7,44	0,76
Põlva maakond	Absoluutsummana	0	0	0
	Inimese kohta	0	0	0
Valga maakond	Absoluutsummana	2	11 568 520	44 111
	Inimese kohta	0,00006	337,62	1,29

Viljandi maakond	Absoluutsummana	2	6 436 579	175 581
	Inimese kohta	0,00004	115,19	3,14
Võru maakond	Absoluutsummana	2	5 945 580	0
	Inimese kohta	0,00005	156,17	0
Üleriiklikud/maakondade vahelised projektid	Absoluutsummana	8	10 365 287	543 831
	Inimese kohta	0,00001	7,73	0,41
Kokku	Absoluutsummana	36	76 072 914	2 055 210
	Inimese kohta	0,00003	56,73	1,53

2.5.5 Kvalitatiivne analüüs

Prioriteetne suund 5 hõlmab järgnevat 3 alasuunda (meedet):

1. Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine
2. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kvaliteedi parandamine HEV õpilaste koolide infrastruktuuri arendamise kaudu
3. Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine.

Valdkonna analüüs

Noorsootöö infrastruktuur

Valdkond on reguleeritud Noorsootöö strateegia 2006-2013 ja Huvikooli seadusega. 2008. aastaks oli Eestis noorsootöö sihtrühmaks olevate noorte arv langenud 345 554-ni ehk 25,8% kogu elanikkonnast, kuna noorte osakaal kahaneb, tuleb jätkusuutliku ühiskonna arenguks noortele järjest rohkem tähelepanu pöörata. Noorsootöö teenuste kvaliteet ja kättesaadavus on erinevate noorsootöö valdkondade lõikes ja erinevates Eesti piirkondades ebahühtlased ja ei toeta noorte valmisolekut ühiskonnas hakkamasaamisel ja tööturule sisenemisel. Selle üks põhjusi on noorsootöö peamiste teenuseid osutavate infrastruktuuri osade – avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide – kehv seisukord.

Huvikoolide on 2008. aasta seisuga Eestis üle 335, noortekeskusi 197 ja teavitamis- ja nõustamiskeskusi 25, kuid vaid vähesed neist vastavad kaasaegsetele nõuetele. Põhjuseks on hoonete amortisatsioon ja kohalike omavalitsuste, kellele millele objektid peamiselt kuuluvad või kelle hallata need on, vähene võimekus neid renoveerida.

Kutseõppeasutuste infrastruktuur

Eesti kutseharidussüsteemi korraldamise ja arendamise prioriteetidid sätestati süsteemi arengukavas aastateks 2005-2008 ja uues kutseharidussüsteemi arengukavas 2009-2013. Selles sisalduva visiooni kohaselt on kutseharidus Eestis aastal 2015 haridussüsteemi integreeritud osa, mis lähtub Eesti ühiskonna, tööandja ja õppija vajadustest. Kutseharidus on hinnatud, selle kättesaadavus tagatud ning lõpetajad leiavad oma ettevalmistusele vastava rakenduse tööturul. Selle visiooni tegelikkuseks muutmisel ning kutsehariduse ülesannete täitmisel on äärmiselt

oluline roll kutseõppeasutuste arvul ja paiknemisel ning nende õpikeskkonnal sh kaasaegsetel õppeseadmetel ja - vahenditel.

Kutseõppeasutuste võrk Eestis koosneb 2009. aasta 1. jaanuari seisuga 33 kutseõppeasutusest, 3 munitsipaal- ning 30 riigikooli.

Eesti üleminek teadmispõhisele majandusele on võimalik üksnes juhul, kui tööjõu turul on piisaval hulgal kvalifitseeritud tööjõudu. Seega sõltub edasine majandusareng tööjõu kvalifikatsioonist ja selle hulgast. Sellest tulenevalt on Eesti kutsehariduse põhiliseks väljakutseks lähiaastatel selle sisuline uuendamine, kutseõppe tõstmine uuele kvalitatiivsele tasemele. Selleks arendatakse Eesti kutseharidust kahes põhilises prioriteetses suunas:

1. Kutseõpe peab kujunema kaasajanõuetele vastavaks mis oleks üheks peamiseks kvaliteedi tunnuseks.

2. Kutseõpe peab olema kättesaadav kõigile soovijatele ja erinevatele sihtgruppidele.

Hariduslike erivajadustega õpilaste koolid

Riigi üldharidussüsteemi peaesmärk on sõnastatud „Üldharidussüsteemi arengukavas aastateks 2007 – 2013“. Üldharidussüsteemi arendamise peaesmärk on luua üldharidussüsteemis kõigile õpilastele võrdväärsed võimalused ja tingimused võimete- ja huvidekohase ning kvaliteetse hariduse omandamiseks, mis võimaldab jätkata õpinguid ja tulla väärikalt toime elus. 2008. aasta seisuga on Eestis 45 erivajadustega õpilaste kooli, millest 4 on eraomandis, 14 munitsipalkoolid ning 27 riigiomandis, milles õpib ligikaudu 4200 õpilast. Paljude HEV õpilaste koolide õppehooned on halvas olukorras, õpilaste olmetingimused ei vasta kaasaegsetele tervisekaitse nõuetele. Koolidele eraldatud eelarvelised majandamiskulud ja investeeringud ei ole täitnud koolide hädavajadusi.

Ülevaade meetmetest

19. juunil 2008 kinnitati Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 282 „„Elukeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetse suuna „Hariduse infrastruktuuri arendamine“ meetme "Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine" investeeringute kava 2007-2015 kinnitamine“.

19. juunil 2008 kinnitati Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 281 „„Elukeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetse suuna „Hariduse infrastruktuuri arendamine“ meetme „Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine“ investeeringute kava 2007-2015 kinnitamine“.

11. detsember 2008 Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 507 „„Elukeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetse suuna „Hariduse infrastruktuuri arendamine“ meetme „Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine“ investeeringute kava 2007-2015 kinnitamine muutmine“ muudeti Vabariigi Valitsuse 19. juunil 2008 Vabariigi Valitsuse korraldust nr 281.

11. detsembril 2008 kinnitati Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 506 „„Elukeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetse suuna „Hariduse infrastruktuuri arendamine“ meetme „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kaasajastamise" 2008-2015 perioodi investeeringute kava kinnitamine“.

Haridus- ja teadusminister kinnitas 21. detsembril 2007. a määruse nr 82 „Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide infrastruktuuri kaasajastamise meetme tingimused ja investeeringute kava koostamise kord“, 2. aprillil 2008. a määruse nr 23 „Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamise meetme tingimused ja investeeringute kava koostamise kord“ ning 9. mail 2008. a määruse nr 27 „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kaasajastamise meetme tingimused ja investeeringute kava koostamise kord“.

Esimene meetme 2.5.2 projektitaotlus esitati RÜ-le 06.08.2008. Esimene meetme 2.5.1 projektitaotlus esitati RÜ-le 28.08.2008. Meetmes 2.5.3 pole 31.12.2008 seisuga esitatud ühtegi projektitaotlust. Esitatud projektitaotlustest olid tegevustega alustanud enne taotluse rahuldamise otsuse saamist enamus projektid. Esitatud projektitaotluste kvaliteet sõltus sellest, kas taotleja oli varasema projektis osalemise kogemusega. Üldiselt oli RÜ-le esitatud projektitaotluste kvaliteet rahuldav.

Aruandlusperioodil laekus RÜ-sse 39 meetme 2.5.2 taotlust, millest on vastavaks tunnistatud 29. Haridus- ja Teadusministri 29.juuli 2008 käskkirjaga nr 876 kinnitati investeeringute ajagraafik 2008. ja 2009. Aastaks, mida muudeti ministri 30.12.2008 käskkirjaga nr 1612. Antud perioodiks on eraldatud investeeringuid 53-le projektile. Kuna perioodil laekus RÜ-sse 39 taotlust, siis on 73% projektitaotlustest juba töös ja RÜ loeb antud meetme seisukohast aruandeperioodi väga heaks.

„Hariduslike erivajadustega õpilaste õpikeskkonna kaasajastamine“ meetmes auandeperioodil ühtegi taotlust RÜ-sse ei laekunud. Ministri käskkirjaga 16.01.2009 kehtestati ajagraafik 2008 ja 2009.aastaks.

„Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine“ meetmes laekus RÜ-sse aruandeperioodil 11 taotlust, millest 7 on vastavaks tunnistatud. Perioodil 2007-2015 on eraldatud investeeringute kavaga toetust 47-le projektile.

Aruandeperioodil on laekunud 50 taotlust, millest 31.12.2008 seisuga on vastavaks tunnistatud⁷⁶ 36. Neist 1 on 2008.aasta 31.detsembri seisuga lõpetatud.

Kuna käesoleval seireperioodil on lõppenud vaid üks projekt, siis ei saa anda objektiivset ülevaadet indikaatorite ega ka alasuuna raames püstitatud eesmärkide täitmise kohta.

Põhiliseks takistavaks teguriks kujunes majandussituatsiooni järsk langus, mis tõi kaasa muudatused riiklike täiendavate vahendite aastastes prognoosides, mille tõttu tekkis vajadus riigiasutuste puhul kinnitada täiendavad ajagraafikud, et kõik taotlejad ei esitaks taotlusi ühel ajal. Probleemi lahendamiseks kinnitati meetmete 2.5.2 ja 2.5.3. raames 2008. ja 2009. aastateks ajagraafikud. Selletõttu lükkus edasi meetmete rakendamine.

Seireperioodi võib RÜ hinnangul lugeda heaks. Nagu eelpool välja toodud, on „Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamise“ meetme investeeringute kavaga kinnitatud projektitaotluste arv 93, „Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine“ meetme investeeringute kavaga 47 ja „Hariduslike erivajadustega õpilaste õpikeskkonna kaasajastamine“ meetme investeeringute kavaga 36. Kokku on seireperioodil esitatud projektitaotluste arv 50. Seega, on töös 50/176 projektist ehk 28,4% kogu perioodi projektidest.

⁷⁶ Vastavaks tunnistatud tähendab siin taotluse rahuldamise otsuse saanud taotlust

Meetmete ja tegevuste seotus OP strateegiliste eesmärkidega

Meetmete ja tegevused planeeriti kooskõlas rakenduskavas toodud strateegiliste eesmärkidega. Üleminek teadmispõhisele majandusele ühiskonnas seab suured ülesanded tööjõuga kindlustatusele, mis eeldab muuhulgas ka väga head kutseõppe kvaliteeti ja kättesaadavust ja paindlike ja nüüdisaegsete õppimisvõimaluste loomist erinevatele sihtrühmadele tööjõu kvalifikatsiooni tõstmiseks. Selle tõttu on lisaks inimressursi arendamisele oluline arendada ka kutseõppeasutuste infrastruktuuri kvaliteetse õppekeskkonna loomiseks, noorte, teavitus- ja nõustamiskeskusi, ning huvikoole noortele info (sh karjääriinfo) kätte saadavuse tõstmiseks, ning esmase töökogemuse ja –harjumuse andmiseks ning samuti tuleb tagada hariduse kättesaadavus ja kvaliteet ka hariduslike erivajadustega õpilaste sihtgrupile. Tegevused sisaldava nii õppehoonete, õpilaskodude kui ka õppetehnika ja –seadmete uuendamist ja noorte- ja nõustamiskeskuste rajamist ja renoveerimist.

Kõigi rakendatud meetmete raames oli projektide valiku skeem sarnane, mis sisaldas endas:

- eeltaotlusvooru välja kuulutamine
- eeltaotluste kogumine
- hindamiskomisjoni moodustamine sõltumatutest oma ala ekspertidest
- eeltaotluste hindamine vastavalt hindamisjuhendile, arvestades prioriteetse suuna hindamiskriteeriume, ning meetme tingimustes ja hindamisjuhendis toodud spetsiifilisi kriteeriume.

Hindamise tulemusena kujunes projektide eelistusnimekiri.

Vastavus RSKS-i ja Lissaboni strateegia eesmärkidele

Aruandlusperioodil rakendatud meetmed ja tegevused toetavad otseselt nii Lissaboni strateegia eesmärke, kui ka RSKS-is ja rakenduskavas toodud strateegilisi eesmärke ning on ka seotud teiste rakenduskavade ja strateegiatega.

Üldmääruse 1083/2006 art 9 lg 3 kohaselt peavad struktuurifondide vahendid olema suunatud Lissaboni strateegia eesmärgi -ELi konkurentsivõime edendamise ja töökohta loomise prioriteetidele, sealhulgas nõukogu otsusega 2005/600/EÜ (1) esitatud majanduskasvu ja tööhõive koondsuuniste 2005–2008 eesmärkide saavutamisele. Seda eesmärki toetavad kõik prioriteetse suuna alt rakendatavad meetmed.

RSKS-I eesmärgiks on kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine ja tööelu kvaliteedi parandamine. Seda eesmärki toetavad kõik kolm meetet.

Prioriteetne suund	Aruandlusperioodi lõpu tehtud abikõlblikud kulud	ESF reeglite alusel tehtud abikõlblikud kulud	ESF reeglite alusel tehtud kulude osakaal kõikidest abikõlblikest kuludest (%)
„Hariduse infrastruktuuri	1 917 198	0	0

arendamine”			
-------------	--	--	--

2.5.6 Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele

Prioriteetse suuna rakendamine on kooskõlas ühenduse õigusega. Keskkonnaga seotud EL direktiividega pandud kohustuste täitmise, keskkonnanõuete täitmise ja riigiabi ning riigihangetega aruandeperioodil probleeme ei esinenud.

2.5.7 Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed

Põhimõttelisi probleeme prioriteetse suuna ettevalmistamisel üles ei kerkinud. Põhiliseks väljakutseks rakendamisel oli 2008. aasta järsu majanduslanguse tulemusena tekkinud vajadus muudatusteks riikliku kaasfinantseeringu planeerimisel, mille tõttu tekkis vajadus hajutada taotluste esitamist kogu perioodile. See tõi kaasa vajaduse muuta meetmete 2.5.2 ja 2.5.3. investeringute kavasad ning planeerida taotlejate taotlemise ajagraafik aastatel 2008 ja 2009. Selletõttu lükkus edasi meetmete rakendamine.

Aruandlusperioodil viis rakendusasutus läbi riskide hindamise, kuhu kaasati rakendusüksuse ja programmide elluviijate ning sotsiaalsete partnerite esindajad.

Kaks kõrgemat riski, mis antud prioriteetset suunda puudutavad:

Tabel 51. Prioriteetse suuna riskid

Prioriteetne suund või meede	Risk	Ette võetud/võetavad abinõud	Vastutaja	Tähtaeg	Probleem staatus*
„Hariduse infrastruktuuri arendamine”	Välisabi ja riikliku kaasfinantseerimise vahendeid ei planeerita ühtsetel põhimõtetel, sellest tulenevalt ei ole kaasfinantseerimise vahendeid võimalik edasi kanda rohkem kui ühe aasta võrra.	Rahandusministeerium ja RA (APLO) tagavad kvaliteetse RESi dokumendi. Programmide kavandamisel näha pikaajaliselt ette rahaliste vahendite vajadus. Vajalik RES-i 4-aastase perioodi ja struktuurivahendite 7-aastase perioodi ühtne käsitlemine. Kaasata protsessi RÜ-d.	Korraldusasutus, toukefondide osakond, analüüsi- ja planeerimisosakond	Alustada tegevusega uue riigieelarve koostamisega	
„Hariduse infrastruktuuri arendamine”	Kuludokumentide pikast menetlusajast tulenevad likviidsusprobleemid, mis takistavad tegevuste õigeaegset elluviimist	RA ja RÜ peavad lihtsustama menetlust ja läbi viima programmi elluviijate koolitamist. Maksta välja koheselt need kulud, mis on abikõlblikud, teiste kuludokumentidega tegeleda jooksvalt - vajalik vastava	Toukefondide osakond, rakendusüksus	Operatiivne tegevus	

		protseduuri tsentraalne koordineerimine KA poolt. Välja on töötatud lihtsustatud menetluse võimalus.			
--	--	--	--	--	--

2.5.8 Rakendamisel ilmnenud muudatused keskkonnas

Aruandeperioodil prioriteetse suuna rakendamise ettevalmistamise seisukohalt märkimisväärseid muudatusi ei olnud. Rakendamist mõjutas majandussituatsiooni järsk negatiivne areng 2008.aastal ning sellest tulenenud muutused ehitusturul, mis tihendas konkurentsi ja raskendas riigihangete läbi viimist, kuna hangete vaidlustamise tase kasvas. Majandussituatsiooni halvenemisega võivad probleemid riigihangete läbiviimisega jätkuda. Seoses sellega viiakse märtsis 2009 läbi riigihangete koolitus riigikoolide juhtidele probleemide vältimiseks. Seoses majandussituatsiooni muutusega, vajas ümber hindamist ka riiklike täiendavate vahendite prognoos.

2.5.9 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus

Prioriteetse suunaga samu valdkondi rahastavad instrumendid

Norra finantsmehhanismi ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanism rahastasid projekte Mõisakoolide riikliku programmi raames. Rahastuse on saanud üks meetme „Hariduslike erivajadustega õpilaste õpikeskkonna kaasajastamine“ projekt.

KOIT kavast (kohaliku omavalitsuse investeringutoetuste kasutamise kava) on võimalik toetust taotleda KOV-de hallatavatele noorsootööprojektidele. Ükski meetme 2.5.3 projektidest sealt toetust saanud ei ole.

Muude rahastamisvahenditega vastastikuse täiendavuse hindamine toimub prioriteetse suuna raames meetme määruse väljatöötamise käigus ning projektide hindamisel ning taotluste vastavuse kontrollimise käigus. Meetme tingimustes on sätestatud, et kord juba Euroopa Liidu toetuse saanud objektile, ei tohi samade tegevuste jaoks rahastust taotleda.

Projektide tasemel tuleb taotlejal projekti taotlemise faasis kirjeldada, kas ja milliste teiste projektidega on antud projekt seotud ning kinnitama, et topeltrahastamist ei toimu.

EL nõukogu määruse 1083/2006 artikkel 34 (2) lubab rahastada ESFist ja ERDFist tegevusi ja kulusid „mis kuuluvad teise fondi kohaldamisalasse tingimusel, et need on vajalikud toimingute nõuetekohaseks elluviimiseks ning sellega otseselt seotud”.

Kattuvuse vältimiseks on vastavad sätted kirjas meetme tingimuste määrustes. Peale selle küsitakse täiendavat infot taotlejatelt ja toetuse saajatelt teiste rahastusallikate kohta. Samuti kontrollitakse seda, et kuludokumente kasutatakse vaid seoses kindla projektiga.

2.5.10 Seire ja hindamine

Seire korraldust prioriteetses suunas reguleerib struktuuritoetuse aruannete esitamise kord, mis kinnitati haridusministri 12. mai 2008 a. määrusega nr 28.

Prioriteetse suuna aastaaruanne koostatakse üks kord aastas seisuga 31. detsember perioodi 1. jaanuar – 31. detsember kohta. Meetme rakendamise eest vastutavad osakonnad on määratud Haridus- ja Teadusministeeriumi kantsleri 06.02.2008.a. käskkirjaga nr 8 „Meetmete rakendajate kinnitamine” (HTM organisatsiooni skeem on lisatud (Lisa 4)).

Prioriteetse suuna aastaaruande koostavad prioriteetse suuna rakendusüksus ja rakendusasutus. Rakendusüksus esitab rakendusüksuse juhatuse kinnitatud prioriteetse suuna aastaaruande rakendusasutusele eelneva kalendriaasta kohta 20. veebruariks. HTMi tõukefondide osakonna rakendustalitus kontrollib üldisi vastavusi EL Nõukogu määruse (nr) 1083/2006 nõuetele ning suunab need vastutavatele osakondadele läbivaatamiseks, analüüsimiseks ja täiendamiseks. Rakendustalitus esitab prioriteetse suuna aastaaruande prioriteetse suuna juhtkomisjonile kinnitamiseks.

Prioriteetse suuna tegevuste edenemise jälgimiseks moodustati haridus- ja teadusministri 17. septembri 2007. a käskkirjaga nr 907 Elukestva õppe ja hariduse infrastruktuuri arendamise prioriteetsete suundade juhtkomisjon.

Juhtkomisjoni ülesanneteks on muuhulgas:

1. Meetmete edenemise jälgimine, sh meetme tingimuste määruste ja programmdokumentide heaks kiitmine, auditi tähelepanekute teatavaks võtmine, hinnangute andmine prioriteetsete suundade eesmärkide täitmisele;
2. Prioriteetsete tegevuste seire ja hindamise aruannete teadmiseks võtmine;
3. Avatud taotlusvoorude ja investeeringute kavade heaks kiitmine või hindamis- ja valikukomisjoni ülesannete täitmine, kui nii on sätestatud meetme tingimuste määruses.

Prioriteetse suuna juhtkomisjon teeb protokollilise otsuse aastaaruande kinnitamise kohta.

Juhtkomisjoni koosolekud toimusid järgmistel kuupäevadel:

21.jaanuari 2008, 31.märts 2008, 3. juuni 2008 15.oktoober 2008 (kirjalik protseduur) ja 4. dets 2008 (kirjalik protseduur).

Rakendusasutus esitab prioriteetse suuna juhtkomisjoni poolt kinnitatud prioriteetse suuna aastaaruande juhtministeeriumile juhtministeeriumi nimetatud tähtajaks.

Aruandeperioodil hindamisi ei toimunud.

2.5.11 Järelevalve

2.5.11.1 Rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus

Antud perioodil rikkumisi ei olnud.

2.5.11.2 Läbiviidud kontrollid

RA teostatav järelevalve jaguneb kaheks: järelevalve RÜ tegevuse üle ja järelevalve toetuse saaja üle, kui toetuse saajaks on SA Innove. Järelevalve RÜ üle hõlmab endas kohapealset kontrolli RÜ juures, RÜga toetuse saaja juures järelevalve teostamisel osalemist, RÜle tehtud auditite järeletoimingute tegemist (toodud puuduste kõrvaldamise kontroll) ning administratiivset

kontrolli. Järelevalvet RÜ üle tehakse vastavalt vajadusele, kontrollitakse väljamaksetaotlusi, juhtimis- ja kontrollisüsteemis toodud kordade järgimist, halduslepingus pandud ülesannete täitmist ning hankeid. Toetuse saaja üle toimub kontroll vähemalt korra programmi eluea jooksul, kontrollitakse hankedokumente, kulutuste abikõlblikkust, teavitamisnõuete täitmist ning kulutuste vastavust projektile.

RÜ valimit kontrollide läbiviimiseks ei teosta. Paikvaatlust teostab RÜ vähemalt ühe korra projekti eluea jooksul ja vajadusel projekti vältel vastavalt koordinaatori tähelepanekutele.

Tabel 52. Läbiviidud kontrollid

Aasta*	Prioriteetne suund	Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	Paikvaatlusega kaetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluseni (EL osalus)	%
2008	5: Hariduse infrastruktuuri arendamine								
	Avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine	7	1	14,29%	3 056 590	958 675	31,36%	0	0
	Kutseõppeasutuste õppekeskkonna kaasajastamine	29	16	55,17%	70 986 683	34 211 227	48,44%	0	0
	Hariduslike erivajadustega õpilaste õpikeskkonna kvaliteedi parandamine HEV õpilaste koolide infrastruktuuri arendamine kaudu	0	0	0,00%	0,00	0,00	0,00%	0	0
	Kokku	36	17	69%	74 043 273	35 169 901,26	79,80%	0	0

2.6 Rakendamine prioriteetses suunas „Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine“

Aruandlusperioodil ei oldud projektide rahastamisega alustatud.

2.6.1 Teave prioriteetse suuna näitajate kohta

Teave näitajate kohta hakkab koonduma projektiaruandlusest.

Tabel 53. Teave prioriteetse suuna 6 näitajate kohta

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alasuund: Tervishoiu infrastruktuuri arendamine										
Eesmärk: õendus- ja hooldusteenuste parem kvaliteet ja kättesaadavus										
Ehitatud/rekonstrueeritud ja õendus- ja hooldusteenuste osutamiseks kasutatav pind (m ²) (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0	0							
	Saavutustase eesmärk	0	0							
	eesmärk	82 500 m ² (2015)				33000				82500
	esialgne tase	ei ole kohaldatav								
Õendus- ja hooldusteenuste osutamiseks ehitatud/rekonstrueeritud pinnal avatavate voodikohtade arv, sh juurde loodud voodikohtade arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase eesmärk	0	0							
	eesmärk	1 500, sh 750 (2015)				600, sh 300				1 500, sh 750
	esialgne tase	Pole kohaldatav								
Eesmärk: aktiivravi infrastruktuur loob eeldused haiglate funktsionaalselt terviklikuks toimimiseks										
Ehitatud/rekonstrueeritud	Saavutustase eesmärgist %	0	0							

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
aktiivravi osutamiseks kasutatav pind (m ²) (V)	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	65 000 (2015)								
	esialgne tase	ei ole kohaldatav								
Kahes või enamas erinevas hoonekompleksis statsionaarset eriarstiabi osutavate haiglate osakaal (%) (T)	Saavutustase eesmärgist %*	0	0							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	0% (2015)				16%				0%
	esialgne tase	ei ole kohaldatav								
Alasuund: riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimine										
Eesmärk: Lastele- ja psüühilise erivajadusega inimestele on tagatud paremad elamis-, õppimis- ja töötamistingimused										
Ehitatud pere- ja tegelusmajade arv (V)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	eesmärk	95 pere- ja tegelusmaja – 29 lastele ja 66 psüühilise erivajadusega inimestele (2015)			95 pere- ja tegelusmaja – 29 lastele ja 66 psüühilise erivajadusega inimestele					95 pere- ja tegelusmaja – 29 lastele ja 66 psüühilise erivajadusega inimestele ⁷⁷ (2015)
	esialgne tase	0								
Nõuetele vastavad hoolekandeesutused (T)	Saavutustase eesmärgist %	0	0							
	Saavutustase	0	0							
	eesmärk	5 asutust: 29 peremaja Psüühilise erivajadusega inimeste hoolekandeesutused 4 asutust:				3 asutust: 19 peremaja Psüühilise erivajadusega inimeste				

⁷⁷

Tegevused lõpetakse enne 2015.a

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		55 peremaja ja 11 tegelusmaja (2015)				hoolekandeaasutused 2 asutust: 30 peremaja ja 6 tegelusmaja				
	esialgne tase	0								

Tabel 54. Prioriteetse suuna tuumikindikaatorid

Tuumikindikaatorid	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
loodud töökohtade arv	0	0							
Sh meeste töökohad	0	0							
Sh naiste töökohad	0	0							
Tervishoiuprojektide arv	0	0							

2.6.2 Horisontaalsete teemadega arvestamine

Regionaalne areng:

Piirkondliku tervikliku ja tasakaalustatud arengu eesmärgil on vajalik tervishoiu- ja hoolekandeteenuste ühtlase kättesaadavuse tagamine kõigis Eesti piirkondades. Tasakaalustatud regionaalse arengu printsiibi arvestamiseks hinnati meetme „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“ projekte järgmiste kriteeriumide alusel: hinnang piirkonna sotsiaal-majandusliku olukorrale, projekti mõju piirkonna sotsiaalsele turvalisusele ja sotsiaal-majanduslikule arengule, tervishoiuteenuste kättesaadavusele piirkonnas ja projekti mõju sellele. Projektide hindamisse kaasatud regionaalarengu ekspert koostas nimetatud kriteeriumide alusel ekspertarvamuse ja hindamiskomisjoni koosseisus andis nimetatud kriteeriumide alusel punkte projektidele Siseministeeriumi esindaja.

Riiklike hoolekandetasutuste reorganiseerimise aluseks on olnud peamiselt kaks dokumenti – „Riiklike erihoolekandetasutuste ja –teenuste reorganiseerimise kava ja „Hoolekande kontseptsioon“. Sellest lähtuvalt on prioriteediks ka teenuste osutamise ja teenuste osutamise mahtude ühtlustamine. Seda järgides on kehtestatud ka projektide valikukriteeriumid – näiteks avalike teenuste kättesaadavus ja piirkondlik teenuse vajadus. Sellest tulenevalt muutuvad teenused inimestele oluliselt kättesaadavamaks.

Keskkonnahoid:

Ravi- ja hoolekandetasutuste kaasajastamise tulemusel paraneb nende hoonete energiasäästlikkus, mis aitab kaasa keskkonnakoormuse vähendamisele. Keskkonnahoiu printsiipidega arvestamise tagamiseks hinnati meetme „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“ projekte järgmiste kriteeriumide alusel: projekti tehniline teostatavus ning projekti elluviimisega seotud riskid (sh võimalike keskkonnamõjudega seotud riskid), projekti tehnilise lahenduse paindlikkus. Euroopa Regionaalarengu Fondist toetuse saamiseks esitatud haiglaprojektide keskkonnahoidlikkus on tagatud „Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest“ tulenevate nõuetega ehitusprojektile. Vastavalt antud seadusele annab eelhinnangu projektiga kaasneva keskkonnamõju olulisuse kohta infrastruktuuri ehitamise kavandamise puhul ehitusloa või ehitise kasutusloa andja. „Ehitusseaduse“ kohaselt väljastab ehitusloa ehitusprojektile kohalik omavalitsus. Seega kontrollitakse ja tagatakse projekti vastavus „Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses“ esitatud nõuetele kohalike omavalitsuste poolt antava ehitusloa väljastamisel.

Infoühiskonna edendamine:

Tervishoiu infrastruktuuri planeerimisel ja kaasajastamisel arvestatakse infoühiskonna edendamisest tulenevate võimalustega, mis loovad soodsa keskkonna tervishoiuteenuse osutajate infovahetuse ja koostöö edendamiseks ning ressursside (nii inim- kui tehnoloogiliste ressursside) optimaalseks kasutamiseks. Infoühiskonna edendamine on meetme „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“ projektide puhul hinnatud järgmiste kriteeriumide alusel: projekti mõju haiglavõrgu optimeerimisele, projekti mõju tervishoiusüsteemi teiste osade (üldarstiabi, kiriabi, hooldusravi, haiglaväline eriarstiabi) toimimisele, projekti mõju haigla infrastruktuuri optimeerimisele, projekti mõju haigla töökorralduse optimeerimisele, projekti pikaajaline lisandväärtus.

Võrdsed võimalused:

Tervishoiu- ja hoolekandeteenuste kättesaadavus peab olema õiglane ja kõigile ühiskonnagruppidele tagatud ühetaoliselt vastavalt vajadustele. Võrdsete võimalustega arvestamiseks hinnati meetme „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“ projekte järgmiste kriteeriumide alusel: hinnang piirkonna sotsiaal-majandusliku olukorrale, projekti mõju piirkonna sotsiaalsele turvalisusele ja sotsiaal-majanduslikule arengule, tervishoiuteenuste kättesaadavusele piirkonnas ja projekti mõju sellele.

Kodanikuühiskonna areng:

Prioriteetse suuna elluviimine ei ole seotud kodanikuühiskonna arenguga.

Aruandlusperioodil ei ole projektide rakendamist alustatud.

Tabel 55. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele temale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)⁷⁸
Projekti mõju keskkonnahoiule ⁷⁹	0	0
Projekti mõju võrdsete võimaluste edendamisele	0	0
Projekti mõju infoühiskonna edendamisele	0	0
Projekti mõju regionaalse arengu edendamisele	0	0
Projekti mõju kodanikuühiskonna arengu edendamisele	0	0

⁷⁸ Kõikide projektide arvuks on arvestatud lõppenud projektide arv

⁷⁹ Ehk keskkonnaseisundile

2.6.3 Finantsteave

Järgnev finantsteave on esitatud perioodi 01.01.2007 – 31.12.2008 kohta

Tabel 56. Prioriteetse suuna 6 finantsteave

	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal			Kinnitatud programmide/projektide eelarved (EUR)				Tehtud abikõlblikud kulud EUR			
	EL osalus 1.1	Eesti avaliku sektori osalus 1.2	Erasektori osalus 1.3	EL osalus 2.1	Eesti avaliku sektori osalus 2.2	Erasektori osalus 2.3	Kinnitatud programmide/projektide eelarved protsendina perioodi kogueelarvest (%) 2.4	EL finantseering 3.1	Eesti avaliku sektori finantseering 3.2	Erasektori finantseering 3.3	Tehtud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%) 3.4
Prioriteetne suund 6: Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	169 110 222	51 457 649	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alasuund: tervishoiu infrastruktuuri arendamine	137 793 514	45 934 149	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alasuund: Hoolekande infrastruktuuri arendamine	31 316 708	5 526 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KOKKU	169 110 222	51 457 649	0	0	0	0	0	0	0		0
KOKKU	220 567 871			0				0			

2.6.4 Taotlemise efektiivsus maakondade lõikes

Aruandlusperioodil ei olnud projektide rahastamisega alustatud.

Tabel 57. Taotlemise efektiivsus maakondade lõikes

Maakond	Rahuldatud taotluste arv	Kinnitatud projektide eelarved (EUR)	Tehtud väljamaksed (EUR)
Harju maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Hiiu maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Lääne maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Pärnu maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Saare maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Järva maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Lääne-Viru maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Rapla maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Ida-Viru maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Jõgeva maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Põlva maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Tartu maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Valga maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Viljandi maakond			
Absoluutsummana	0	0	0

Inimese kohta	0	0	0
Võru maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
Üle-Eestilised projektid			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
KOKKU			
Absoluutsummana	0	0	0

2.6.5 Teave abikõlblike kulude jaotumise kohta sekkumisvaldkondadesse

Prioriteetses suunas ei olnud aruandlusperioodi lõpu seisuga taotlusi ega eelarveid kinnitatud ega ka väljamakseid tehtud.

Tabel 58. Teave abikõlblike kulude jaotumise kohta sekkumisvaldkondadesse

Mõõde 1 Prioriteetne valdkond (kood)	Väljamakstud EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 2 Rahastamise vorm (kood)	Väljamakstud EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 3 Territoorium(kood)	Väljamakstud EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 4 Majandustegevuse valdkond	Väljamakstud EL osaluse summa (EUR)
-	0	-	0	-	0	-	0
Kokku	0	-	0	-	0	-	0

Mõõde 1 Prioriteetne valdkond (kood)	Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 2 Rahastamise vorm (kood)	Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 3 Territoorium (kood)	Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 4 Majandustegevuse valdkond (kood)	Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)
-	0	-	0	-	0	-	0
Kokku	0	-	0	-	0	-	0

2.6.6 Kvalitatiivne analüüs

Prioriteetne suund 6 koosneb kahest alasuunast (meetmest):

1. Tervishoiu infrastruktuuri arendamine
 - Meede: kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine
 - Meede: õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine
2. Hoolekande infrastruktuuri arendamine
 - Meede: riiklike erihoolekandetasutuse reorganiseerimine
 - Meede: riiklike lasteasenduskodude reorganiseerimine

Alasuund: tervishoiu infrastruktuuri arendamine

Meede „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine”

Meetme „Õendus- ja hooldusteenuste infrastruktuuri arendamine” osas on planeeritud meetme määruse kinnitamine 2009. a juunis. 2008. aastal algatati koostöös maavalitsustega hooldus- ja õendusabi võrgu arengukava koostamine, mille kohaselt peaksid maavalitsused koostama

arengukavad 2009. aasta aprilliks. 2009. aasta oktoobris on planeeritud esitada investeeringute kava Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks.

Meede „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“

Perioodil 2007-2013 jätkub perioodil 2004-2006 alustatud Eesti riikliku arengukava meetme 4.4 „Haiglavõrgu reorganiseerimine” raames alustatud kõrgtehnoloogiline aktiivravi koondamine vähematesse tegevuskohtadesse, et tagada tervishoiu ressursside efektiivne ja tõhus kasutus. Aktiivravihaiglate infrastruktuuri korrastamine võimaldab optimeerida haiglate töökorraldust ja raviprotsessi ning vältida ruumide, personali ja kallihinnalise meditsiinitehnika mitte vajaliku dubleerimist.

Meetme rakendamiseks vajalikud tingimused on kinnitatud sotsiaalministri 19.03.2008. a määrusega nr 15 „Meetme „Kesk- ja piirkondlike haiglate infrastruktuuri optimeerimine“ tingimused“. Meetme investeeringute kava on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 04.09.2008 korraldusega nr 386. Investeeringute kavas on kinnitatud kahe haigla projektid: Sihtasutuse Põhja-Eesti Regionaalhaigla (edaspidi SA PER) ja Sihtasutuse Tartu Ülikooli Kliinikumi projekt (edaspidi SA TÜK).

20. juuniks 2008 esitasid toetuse taotluse investeeringute kava koostamiseks 6 kesk- ja piirkondliku haiglat: SA Tallinna Lastehaigla, AS Lääne-Tallinna Keskhaigla, SA Tartu Ülikooli Kliinikum, AS Ida-Tallinna Keskhaigla, SA Ida-Viru Keskhaigla ja SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla.

Tabel 59. Toetuse taotlejad

Taolteja	Projekti kogumaksumus	Toetuse määramise aluseks olevad abikõlblikud kulud	Taotletav ERDF toetus	Toetuse % abikõlblikest kuludest
AS Ida-Tallinna Keskhaigla	1 427 000 000	520 684 000	400 000 000	77%
AS Lääne-Tallinna Keskhaigla	436 763 259	331 206 000	255 028 478	77%
SA Ida-Viru Keskhaigla	360 000 000	305 084 746	234 915 254	77%
SA Põhja-Eesti-Regionaalhaigla	1 883 880 400	1 482 892 000	1 034 880 000	70%
SA Tallinna Lastehaigla	97 000 001	82 203 389	63 296 609	77%
SA Tartu Ülikooli Kliinikum	781 558 442	662 337 662	510 000 000	77%
Kokku	4 986 202 102	3 384 407 797	2 498 120 341	

Vastavalt määrusele hindasid kõiki taotlusi 4 valdkonna eksperdid. Projekti regionaalset mõju hindas regionaalarengu ekspert, mõju tervishoiusüsteemile hindas tervishoiuvaldkonna ekspert, mõju haigla arengule hindas teine tervishoiuvaldkonna ekspert, projekti teostatavust ja projekti elluviimisega seotud riske hindas ehitusvaldkonna ekspert ning projekti finantsilist teostatavust hindas finantsekspert.

Määruse kohaselt moodustas SOM investeeringute kava koostamiseks hindamiskomisjoni, kuhu kuulusid kolm SOMi esindajat ning üks esindaja SIMst, RMst ja Eesti Haigekassast. Komisjon hindas projekte vastavalt etteantud kriteeriumidele: projekti vastavus meetme eesmärkidele ja toetatavatele tegevustele, toetuse vajalikkus projekti edukaks elluviimiseks, projekti teostatavus, projekti rahaline jätkusuutlikkus. Hindamiskomisjon andis projektidele hindepunkte määruse lisas toodud hindamislehe järgi, tuginedes ekspertide antud hinnangutele. Projekti koondhinne

kujunes erinevate hindamiskriteeriumite järgi saadud hindepunktide liitmisel. Hindamiskomisjon moodustas projektide koondhinnete alusel projektide eelistusnimekirja, kus esimesel kohal on kõrgeima koondhinde saanud projekt.

Tabel 60. Projektide eelistusnimekiri

Jrk nr	Taotluse esitaja	Projekt	Kogumaksumus (krooni)	Taotletav struktuuritoetus (krooni)	Koondhinne
1.	SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla	SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla juurde- ja ümberehitus	1 883 880 400	1 034 880 000	92
2.	SA Tartu Ülikooli Kliinikum	SA Tartu Ülikooli Kliinikum juurdeehitus	781 558 442	510 000 000	77
3.	SA Ida-Viru Keskhaigla	SA Ida-Viru Keskhaigla juurdeehitus	360 000 000	234 915 254	60
4.	AS Lääne-Tallinna Keskhaigla	AS Lääne-Tallinna Keskhaigla juurde- ja ümberehitus	436 763 259	255 028 478	58
5.	AS Ida-Tallinna Keskhaigla	AS Ida-Tallinna Keskhaigla juurde- ja ümberehitus	1 427 000 000	400 000 000	56
6.	SA Tallinna Lastehaigla	SA Tallinna Lastehaigla juurdeehitus	97 000 001	63 296 609	47

RA koostas eelistusnimekirja alusel meetme eelarvevahendite piires investeringute kava ja esitas selle kinnitamiseks Vabariigi Valitsusele. Vabariigi Valitsuse kinnitas investeringute kava 04.09.2008 korraldusega nr 386.

Tabel 61. Investeeringute kava

Jrk nr	Taotluse esitaja	Projekt	Kogumaksumus (krooni)	Taotletav struktuuritoetus (krooni)	Taotletava toetuse määr %
1.	SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla	SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla juurde- ja ümberehitus	1 883 880 400	1 034 880 000	70
2.	SA Tartu Ülikooli Kliinikum	SA Tartu Ülikooli Kliinikum juurdeehitus	781 558 442	510 000 000	77

Meetme minimaalne eelarvevahendite jääk on 179 920 000 krooni. Meetme eelarve tegelik jääk selgub pärast toetuse taotluste rahuldamise otsuse tegemist sotsiaalministri poolt. Haiglad esitavad SOMle ühe kalendriaasta jooksul pärast Vabariigi Valitsuse korralduse jõustumist täpsustatud eelarvega toetuse taotluse. Pärast toetuse taotluste rahuldamise otsuste tegemist algatab SOM investeeringute kava muutmise eelarve jäägi ulatuses toetuste määramiseks.

Alasuund: riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimine

Reorganiseerimine puudutab kahte sotsiaalhoolekande valdkonda: erihoolekanne ja laste hoolekanne. Erihoolekandesüsteemi otsustati reorganiseerida, kuna senised erihooldekodud on vananenud ning teenust saavate klientide rühmad ja teenuste geograafiline jaotus ei vasta hoolekande praegustele põhimõtetele. Seega piirab tänaste hoolekandeesutuste arengut oluliselt nende paiknemine eemal suurematest piirkonnakeskustest, mis seab takistusi nii avalike teenuste (arstiabi, transport jne) kättesaadavusele kui ka kvalifitseeritud töötajate leidmisele. Erihoolekande reorganiseerimisel on aluseks võetud 2007 aastal Vabariigi Valitsuse poolt heakskiidetud „Riiklike erihoolekandeesutuste ja –teenuste reorganiseerimise kava”.

2007 aastal loodi riigile kuuluv AS Hoolekandeteenused, mille alla koondati kõik 16 riiklikku erihooldekodu. Aktsiaseltsi peamine ülesanne on riiklikke erihooldusteenuste osutamine ja arendamine. AS Hoolekandeteenused loomisega paraneb teenuste kättesaadavus ja kvaliteet; riiklike hoolekandeteenuste üldine juhtimine; ja samuti elamistingimused hooldekodudes. Erihoolekandetasutused on kavas reorganiseerida kolmes etapis. Alustatakse kõige halvemas seisukorras olevate hoonete reorganiseerimisest ning I etapis kasutatakse selleks struktuurivahendite abi. „Riiklike erihoolkandetasutuste ja –teenuste reorganiseerimise kava” kohaselt on kokku erihoolkande investeeringuvajadus 1 810, 2 miljonit krooni, millest ERF vahenditest kaetakse 346,1 miljonit krooni.

Laste riikliku hoolekande (asenduskoduteenuse) arendamisel on lähtutud Vabariigi Valitsuse 2004. aastal heakskiidetud hoolekandekontseptsioonist. Selle kohaselt on laste asendushoolduse tulevikku kavandades seatud olulisteks eesmärkideks individualiseerituse ja subsidiaarsuse arendamine, mida kliendile on kõige paremini võimalik pakkuda vaid kohalikul tasandil. Kavas on anda laste asenduskoduteenuse osutamise korraldamine üle kohalikele omavalitsustele, kelle piirkonnas asenduskoduteenust praegu osutatakse ning kellega on sõlmitud ka kokkulepe asenduskoduteenuse ülevõtmise kohta.

Laste asenduskodude reorganiseerimist alustati juba 2006 aastal. Riiklikke laste asenduskodusid on kokku 11, millest osade reorganiseerimiseks kasutatakse struktuurivahendite- ning lisaks „Eesti-Šveitsi koostööprogrammi” abi. Riigieelarve vahenditega on praeguseks reorganiseeritud 2 asenduskodu.

Eesmärgiks on tagada lastele ja psüühilise erivajadusega inimestele paremad elamis-, õppimis- ja töötamistingimused. Nimetatud eesmärki saab saavutada kõikide riiklike hoolekandetasutuste reorganiseerimisega, sest osaline renoveerimine võib osutada veelgi kulukamaks ja teatud nõudeid (*näiteks ruumide suurus, teenuste osutamine vastavalt piirkondlikule vajadusele*) ei ole võimalik vaid renoveerimisega täita. Uute peremajade ja tegelusmajade ehitamisega on kavas alustada 2009. aastal.

Antud meetme puhul antakse toetust investeeringute kava alusel, sest selle raames reorganiseeritakse just riikliku ja piirkondliku tähtsusega investeeringuobjekte ning erihoolkande- ja laste hoolekande korraldamine on senini olnud riigi kohustuseks. Meetme tingimused kinnitati 24. oktoobril 2008.a. Projektide valimiseks moodustati hindamiskomisjon ning vastav töökord (kriteeriumid, kriteeriumitele antud osakaalud, punktiskaala) on kinnitatud sotsiaalministri 5. novembri 2008. a käskkirjaga nr 197 Meetme „Riiklike hoolekandetasutuste reorganiseerimine” hindamiskomisjoni moodustamine ja töökord. Hindamiskomisjon oli moodustatud spetsialistidest, kes tegelevad riigile kuuluvate asenduskodude ja erihooldekodude temaatikaga ning kes on kursis nendes valdkondades toimuvaga ja omavad teavet hinnatavate objektide seisukorrast. Hinnati kõiki riigile kuuluvaid laste asenduskodusid ning erihooldekodusid. Riiklikke laste asenduskodusid on 11 ja riiklikke erihooldekodusid 16.

Tegevuste panus RSKS ja Lissaboni protsessi eesmärkide saavutamisele:

Töehõive tõstmine on nii Ühenduse Lissaboni kava kui ka „Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013” üheks olulisemaks eesmärgiks. Teenuste ja asutuste reorganiseerimisega seoses esitatakse uued üksused ning seetõttu tekib juurde ka töökohti. Hetkel on näiteks erihoolkandetasutustes vähem töötajaid kui sätestatud nõuetes ette on nähtud.

Seetõttu värvatakse reorganiseerimise käigus lisaks olemasolevatele tegevusjuhendajatele ja psühhiaatriaõdedele töötajaid juurde täitmaks seni vakantseid kohti. Samaaegselt on kavas tõsta töötajate kvalifikatsiooni läbi erinevate koolituste.

Prioriteetne suund	Aruandlusperioodi lõpu seisuga tehtud abikõlblikud kulud	ESF reeglite alusel tehtud abikõlblikud kulud	ESF reeglite alusel tehtud kulude osakaal kõikidest abikõlblikest kuludest (%)
Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	0	0	0

Aruandlusperioodil ei ole projektide rakendamist alustatud.

2.6.7 Suurprojektide info

Vastavalt Vabariigi Valitsuse poolt 04.09.2008 korraldusega nr 386 kinnitatud investeeringute kavale on SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla projekt suurprojekti, projekti eeldatav maksumus on 120 401 900 EUR (1 883 880 400 krooni). SA PER suurprojekti taotlus koostatakse kaasates JASPERS konsultante ja esitatakse eeldatavalt Euroopa Komisjonile otsustamiseks 2009 aasta esimesel poolaastal.

2.6.7.1 Suurprojektide indikatiivne loetelu

Suurprojekti nimetus	Euroopa Komisjoni poolt tehtud rahastamisotsuse kuupäev (heakskiidetud projektide puhul)	Indikatiivne suurprojekti taotluse Euroopa Komisjonile esitamise aeg (planeeritavate projektide puhul)
SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla juurde- ja ümberehitus		Mai 2009

Projekti eesmärk on koondada SA Põhja-eeesti Regionaalhaigla kogu aktiivravi (va tuberkuloosiravi ja psühhiaatria) J. Sütiste tee 19 paikneva hoone rekonstrueerimise ja juurdeehituse teel Mustamäel paiknevasse ühtsesse hoonekompleksi. Planeeritavasse juurdeehitusse (nn X-korpusesse) on planeeritud ruumid:

- kiiritusravi osakonnale;
- erakorralise meditsiini osakonnale;
- radioloogiakeskusele;
- III astme intensiivravi keskusele;
- operatsiooniplokile;

- kesksterilisatsioonile ja
- haigla apteegile.

Projekti planeeritud tulem (indikaatorid vastavalt rakenduskavale):

väljundindikaator	m ²	tulemusindikaator	%
Ehitatud/rekonstrueeritud aktiivravi osutamiseks pind (bruto)	53 381	Haigla statsionaarse arstiabi (va psühhiaatria, tuberkuloosiravi teenus) koondamine ühtsesse hoonekompleksi	100 ⁸⁰

SA PER suurprojekti taotlus koostatakse kaasates JASPERS konsultante ja esitatakse eeldatavalt Euroopa Komisjonile otsustamiseks 2009 aasta esimesel poolaastal.

2.6.7.2 Muudatused projektide indikatiivses loetelus

2007 aasta seirearuandes ei olnud esitatud SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla projekti, kui suurprojekti. SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla lõplik vajalik ehitusmaht töötati välja 2008 aasta jooksul.

2.6.8 Mahukate projektide info

Mahukateks projektideks loetakse projektid, mille eelarve moodustab vähemalt 1% EARK eelarvest st 19 113 724 EUR (va suurprojektid).

Tabel 62. Mahukate projektide info

Mahukas projekt	Projekti eelarve	Märkused
SA Tartu Ülikooli Kliinikum juurdeehitus	49 950 700 EUR	Aruandlusperioodil ei ole projektide rakendamist alustatud

Projekti eesmärk on SA Tartu Ülikooli Kliinikumi 2012. aasta lõpuks ehitada ja võtta kasutusele Tartu Ülikooli Kliinikumi aktiivravikompleksi II ehitusjärg - korpused J, K ja L, mis rajatakse Puusepa 8 meditsiinilinnaku juurde. II ehitusjärg on loogiliseks jätkuks 2008. aastal ERDF fondi toel valmivale I ehitusjärgule.

SA TÜK uued J, K, L korpused hõlmavad:

- 1) kaasaegse kiiritusravi keskust koos kaasaegse tehnoloogiaga: soetatakse 2 uue põlvkonna kiiritusravi lineaarkiirendit ning 1 PET/kompuutertomograaf seade;
- 2) patoloogiateenistuse ja ühendlabori ruume;
- 3) sisekliiniku ruumid;

⁸⁰ projekti tulemusena on kogu SA PER poolt osutatav aktiivravi (va tuberkuloosiravi ja psühhiaatria) koondatud ühte hoonekompleksi

4) ambulatoorne eriarstiabi ning päevastatsionaari ruume..

Projekti planeeritud kestvus:
05.2008 – 10.2012

Projekti planeeritud tulem (indikaatorid EARKle):

väljundindikaator	m ²	tulemusindikaator	%
Ehitatud/rekonstrueeritud aktiivravi osutamiseks pind (bruto)	20 610	Haigla statsionaarse arstiabi (va psühhiaatria, tuberkuloosiravi teenus) koondamine ühtsesse hoonekompleksi	81 ⁸¹

2.6.9 Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele

Aruandlusperioodil ei ole projektide rakendamisega alustatud.

2.6.10 Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed

2008.a. detsembris viidi SOMis läbi riskide hindamine. Riskidele andsid hinnanguid RAde, RÜde esindajad. Riskidele antud hinnangud vaatasid üle siseauditi- ning juhtkonna esindajad.

Tabel 63. Prioriteetse suuna riskid

Prioriteetne suund või meede	Risk	Ette võetud/võetavad abinõud	Vastutaja	Tähtaeg	Probleem staatus
Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	Protseduure ei ole õigeaegselt koostatud/uuendatud	Juhendid THO tegevuste osas (taotluste hindamine); tuginetakse eelmise perioodi kogemusele, olemasolevatele juhenditele, eeskirjadele. Protseduuride koostamisega on ST talituses alustatud.	SOM		Kõrge risk
Tervishoiu ja hoolekande	Meetme määruste ja investeeringute	Ekspertide kaasamine,	SOM		Kõrge risk

⁸¹ Projekti tulemusena tuuakse kokku hematoloogia/ onkoloogia kliiniku ruumid (Vallikraavi 10 hoonest), sisekliiniku ruumid (L.Puusepa 6 hoonest), laboriruumid (Oru tn 3 hoonest), eraldi jäävad statsionaarset aktiivravi osutama lastekliinik (Lunini 6 hoonest), taastusravi kliinik (Riia 167), silma- ja kõrvakliinik (Kuperjanovi 1,3) – mõõdetav tulemus 7 haiglahoonest koondatud 4 ravihoonesse – 57% koondatud; 16 erialakliinikust (va tuberkuloos ja psühhiaatria) toimivad eraldi 3 kliinikut)- 81% koondatud.

infrastruktuuri arendamine	kavade koostamiseks vajalikud eeltingimused on täitmata	ettevalmistavate tegevuste tegemine			
Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	Otsustus- ja rakendamisprotsessi venimisel planeeritud väljundeid ei saavuta	Hirm ja lootus	SOM		Kõrge risk
Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	Euroopa Komisjonis otsustusprotsessid pikad	Pidev survestamine, hea koostöö	SOM		Kõrge risk
Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	Piisava, pädeva ja motiveeritud personali puudus	Personalipoliitika, koolitused	SOM		Kõrge risk

2.6.11 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus

Riiklikke laste asenduskodude reorganiseerimiseks on kavas kasutada lisaks struktuurivahenditele ka „Eesti-Šveitsi koostööprogrammi” abi. Samuti toetatakse reorganiseerimist riigieelarvest. Riigieelarve vahenditega on praeguseks reorganiseeritud 2 asenduskodu. Rahaliste vahendite kattuvus on välistatud ühes küljest läbi selle, et objektid, mida ühest või teisest allikast rahastatakse, on erinevad. Lisaks esitatakse vahendite kasutamise kohta regulaarselt aruandeid ning tehakse järelevalvet.

2.6.12 Seire ja hindamine

Prioriteetse suuna seireandmete allikaks on projektide seirearuandlus. Seiret teostavad SOMi tervishoiuosakond tervishoiu infrastruktuuri arendamise alasuuna raames ja hoolekande osakond hoolekande infrastruktuuri arendamise alasuuna raames. Prioriteetse suuna seirearuande koostavad seire eest vastutavad ametnikud. Kuna SOM on kõikide prioriteetse suuna raames rakendatavate meetmete rakendusasutus ja rakendusüksus, siis eraldi meetme seirearuandeid ei koostata. Prioriteetse suuna raames seire teostamiseks ei ole moodustatud eraldi juhtkomisjoni.

Hindamisi aruandlusperioodil ei ole läbi viidud.

2.6.13 Järelevalve

2.6.13.1 Rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus

Aruandlusperioodil rikkumisi RA ega RÜ poolt tuvastatud ei ole.

2.6.13.2 Läbiviidud kontrollid

Tervishoiu infrastruktuuri arendamise projektide järelevalve

Projektide toimingute menetlemiseks on järelevalve teostamise protseduurireeglid väljatöötamisel. Projekti kestvuse ajal viiakse läbi paikvaatlused, mille käigus täidetakse vastavad kontroll-lehed. Järelevalve sisu on jaotatakse erinevatesse plokkidesse – näiteks *ehitus/soetamine* (kas on ehitatud ettenähtud objekt, ehitusjärelvalve, objekti tähistus jms.); *raamatupidamine* (kulude eristamine, algdokumentide originaalide säilitamine); *riigihanked ja hanked* (riigihanget puudutav dokumentatsioon, kirjavahetus, protokollid, pakkujate võrdne kohtlemine jms.); *ettekirjutused* (kuidas on täidetud varasemaid ettekirjutusi); *kulutuste vastavus tegelikkusele* (kas projekti väljamakse taotlustes märgitud kulutused, kaubad jne on ka tegelikud olemas); *muud küsimused*.

Riiklike hoolekandeesutuste reorganiseerimise projektide järelevalve

Riiklike erihooldekodude- ja asenduskodude projektide toimingute menetlemiseks on välja töötatud protseduurireeglid. Projekti kestvuse ajal viiakse läbi paikvaatlused, mille käigus täidetakse kontroll-lehed. Järelevalve sisu on jaotatud erinevatesse plokkidesse – näiteks *ehitus/soetamine* (kas on ehitatud ettenähtud objekt, ehitusjärelvalve, objekti tähistus jms.); *raamatupidamine* (kulude eristamine, algdokumentide originaalide säilitamine); *riigihanked ja hanked* (riigihanget puudutav dokumentatsioon, kirjavahetus, protokollid, pakkujate võrdne kohtlemine jms.); *ettekirjutused* (kuidas on täidetud varasemaid ettekirjutusi); *kulutuste vastavus tegelikkusele* (kas projekti väljamakse taotlustes märgitud kulutused, kaubad jne on ka tegelikud olemas); *muud küsimused*.

Aruandlusperioodil	kontrolle	läbiviidud	ei	ole.
--------------------	-----------	------------	----	------

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alaesmärk 3: Personali kogemuse ja kompetentsi kasv										
Koolituste ning kursuste arv, mis on suunatud struktuurivahendite administratsioonile mida korraldab või koordineerib korraldusasutus (V)	Saavutustase eesmärgist %	0%	19,1%							
	Saavutustase	0	42 koolitust							
	eesmärk	220 (2015)	220		90					220
	esialgne tase	-	-							

Tabel 65. Tuumikindikaatorid

Tuumikindikaatorid	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
loodud töökohtade arv	0	0							
Sh meeste töökohad	0	0							
Sh naiste töökohad	0	0							

Finantsteave

Järgnev finantsteave on esitatud perioodi 01.01.2007 – 31.12.2008 kohta eurodes.

Tabel 66. Prioriteetsete suundade finantsteave

	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal ¹			Kinnitatud programmide/projektide eelarved (EUR) ²				Tehtud abikõlblikud kulud (rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud, EUR) ³			
	EL osalus 1.1	Eesti avaliku sektori osalus 1.2	Erasektori osalus 1.3	EL osalus 2.1	Eesti avaliku sektori osalus 2.2	Erasektori osalus 2.3	Kinnitatud programmide/projektide eelarved protsendina perioodi kogueelarvest (%) 2.4	EL finantseering 3.1	Eesti avaliku sektori finantseering 3.2	Erasektori finantseering 3.3	Tehtud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%) 3.4
Horisontaalne tehniline abi ⁸²	28553498	5038853	0	3709061	654540	0	13	2331037	411360	0	8
Tehniline abi	2759832	0	0	93758		0	3	8565		0	0,3
KOKKU	42 765 269			4 457 359				2 750 962			

⁸²

Horisontaalse tehnilise abi summad on 44% kogu selle meetme vahenditest.

Tabel 67. Prioriteetsed suunad rahastamisallikate lõikes

	Toetuse saajate poolt tehtud abikõlblikud kulud kokku ¹	Avaliku sektori osalus ²	Erasektori osalus	Rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud kokku ³	Maksed Komisjonilt ⁴	Euroopa
Horisontaalne tehniline abi ERDF tüüpi kulud ⁸³	2742397	411360	0	2331037		
Tehniline abi ERDF tüüpi kulud	8565	0	0	8565		
KOKKU	2750962	411360	0	2339602		

Tabel 68. Horisontaalse tehnilise abi väljamaksed asutuste kaupa (EUR)

Toetuse saaja	EL väljamaksed	Eesti väljamaksed	Kokku
Keskkonnaministeerium	127283,90	22461,86	149745,76
Riigikantselei	34854,78	6150,84	41005,62
Rahandusministeerium	321883,76	56803,01	378686,77
Innove SA	396824,95	70027,93	466852,88
Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus	21011,36	3707,89	24719,25
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus AS	819558,82	144628,03	964186,85
Archimedes SA	154353,34	27238,82	181592,17
Haridus- ja Teadusministeerium	101831,96	17970,35	119802,31
Keskkonna Investeeringute Keskus SA	62780,54	11078,92	73859,46
Siseministeerium	68443,80	12078,31	80522,09
Kredex SA	6820,09	1203,55	8023,63

⁸³ Näidatud summa on ERDF kulu, mis on ühtlasi elukeskkonna arendamise rakenduskava tehnilise abi meetme 44%-line osalus horisontaalse tehnilise abi meetmes.

Tööturuamet	34102,57	6018,10	40120,67
Sotsiaalministeerium	120049,09	21185,13	141234,23
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	61238,25	10806,75	72045,01
Kokku	2331037,22	411359,50	2742396,69

Tabel 69. Tehnilise abi väljamaksed asutuste kaupa (EUR)

Toetuse saaja	EL väljamaksed	Eesti väljamaksed	Kokku
Keskonnaministeerium	8565,63	0,00	8565,63

2.7.2 Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Tehnilise abi rakendamine on üle-eestiline.

2.7.3 Teave abikõlblike kulude jaotumise kohta sekkumisvaldkondadesse

Tabel 70. Teave abikõlblike kulude jaotumise kohta sekkumisvaldkondadesse

Mõõde 1 Prioriteetne valdkond (kood)	Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 2 Rahastamise vorm (kood)	Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 3 Territoorium (kood)	Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)	Mõõde 4 Majandus- tegevuse valdkond (kood)	Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)
85	3709061	1	3709061	0	3709061	0	3709061
86	93758	1	93758	0	93758	0	93758
KOKKU	3802819		3802819		3802819		3802819

2.7.4 Kvalitatiivne analüüs

Rahandusministeeriumile kui perioodi 2007–2013 struktuurivahendite korraldusasutusele anti ka tehnilise abi meetmete osas rakendusüksuse ja -asutuse pädevus Vabariigi Valitsuse 19. aprilli 2007. a määrusega nr 111, mis jõustus 30.04.2007.

Tehnilises abis on neli meetet, kõik on avatud ja juurde neid ei looda. Perioodi 2007–2013 tehnilise abi meetmete ja horisontaalse tehnilise abi meetme toetuse andmist ning kasutamist reguleeriv määrus võeti vastu 30. aprillil 2007. a. ja see jõustus ehk mõlemad selles aruandes käsitletavat meetmed muude tehnilise abi meetme hulgas avanesid 14. mail 2007. aastal.

Tehnilise abi meetmete peamiseks eesmärgiks ja indikaatoriks on üldiselt rakenduskavade tulemuslik administratiivne elluviimine. Kõrval eesmärkideks on sealjuures maksimeerida väljamakseid (95%), minimeerida tagasimakseid (alla 5%), teha rohkem vähemaga.

Tehnilise abi prioriteetsed suunad panustavad sünergias kõikide teiste suundade eesmärkide saavutamisse. Meetmetel on kaudne mõju infoühiskonnale ja kodanikuühiskonnale tänu tööhõivele infotehnoloogilistele arendustele andmebaaside ja infovahetuse keskkonna loomise näol.

Horisontaalsed hindamised hakkavad toimuma programmiperioodi keskel. Koolitusi viiakse jooksvalt läbi, aga kuna 2007.-2008. aastal on paralleelselt kasutusel veel ka perioodi 2004–2006 vahendid, siis rahastatakse koolitusi perioodi 2004–2006 meetme 5.2 vahenditest.

Korraldusasutuse hinnang taotletud vahendite kasutamisele on rahuldav. Vahendite planeeritud mahus vähesel kasutamisel on mitmeid põhjuseid. Tehnilise abi meede on seotud administreerimiskuluga. Kuivõrd 2008. aastal algas riigis üldine majanduslangus ja millega kaasnes tuntav üldine finantsvahendite nappus. Olukorra lahenduse meetmena rakendatakse kokkuhoiupoliitikat personalikulude ja üldkulude osas, mis tähendab, et selle poliitika solidaarne kohaldamine avaldab mõju ka tehnilise abi vahendite kasutamisele. Mis omakorda avaldab ka positiivset mõju ehk tööd tehakse efektiivsemalt, sisseostetud teenuseid ja asju saab odavamalt.

Arvestades, et aruandlusperioodil olid osaliselt kasutusel veel perioodi 2004–2006 tehnilise abi meetmete vahendid, võis eeldada, et väljamaksed programmiperioodi 2007–2013 vahenditest ei ole suuremahulised. Kuid sellegi poolest ei saa rahule jääda toetuse taotluste planeerimise poolega. Paljud 2008. a horisontaalse tehnilise abi meetmest ja tehnilise abi meetmest planeeritud tegevused jäid toetuse saajatel 2008. a jooksul ellu viimata.

Samas on vajalikud tööd tehtud ka kulutatud vahendite ulatuses. Kodulehe www.struktuurifondid.ee külastatavus on algtasemega võrreldes kasvanud rohkem kui 3 korda, andes indikaatori saavutustasemeks 240%. 2008. aasta lõpu seisuga registreeriti 289187. kodulehe külastaja. 2008. aasta juulis-augustis läbi viidud küsitluse tulemuse kohaselt on teadlikkus Euroopa Liidu struktuuritoetustest tõusnud 42 protsendini, millega jääb saavutustasemest puudu veel ligikaudu 7%. Teadlikkuse kasvule luuakse läbi erinevate meediakajastuste, kuid 2008. aastal on huvi suurenemine olnud tingitud ka riigi majandusliku olukorra halvenemisest.

2008. aastal toimus koolituskalendri alusel kokku 42 koolitust ja seminari. Kõik planeeritud koolitused on ka toimunud.

Horisontaalses tehnilises abi ja tehnilises abi ei hõlma üldmääruse artikli 34 lõikes 2 tähenduses teise fondi kulusid.

2.7.5 Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele

Horisontaalse tehnilise abi ja tehnilise abi rakendamine vastab ühenduse õigusele. Kõiki projekte on kontrollitud valimi alusel.

2.7.6 Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamiseks võetud meetmed

Märkimisväärsed probleeme ei ole uue perioodi kahe rakendamisaasta jooksul üles kerkinud. Toetuste saajate üleseid riskide hindamisi ei ole tehtud ega ole kavandatud. Rakendusülesannete täitmise osas hinnatakse riske osakonna ja korraldusametuse tasandil. Johtuvalt majanduslangusest 2008. aasta lõpul, mis jätkub ka 2009. aastal selle aruande koostamise ajal, käibevahendite nappuse leevenduseks on kavas rakendada ettemaksete süsteemi ka tehnilise abi meetmest toetuse saajatele.

Kuivõrd tehnilise abi meetmete kõrval eesmärkideks on maksimeerida väljamakseid (95%), minimeerida tagasimakseid (alla 5%) ja teha rohkem vähemaga, võib nende eesmärkide saavutamise riske maandada juba kasutuses olevad tegevused. Näiteks väljamakstud kulude abikõlblikkuse tagamiseks ning toetuse saajate teadlikkuse suurendamiseks korraldab korraldusametuse infopäevi. Uute töötajate tööle asumisel viiakse toetuse saajaga läbi silmast-silma kohtumine, selgitades abikõlblikkuse aspekte, väljamaksete menetlemist jne. Korraldusametuse kontrollib esitatud väljamakse taotlusi, küsimuste puhul pöördub toetuse saaja poole täiendava info saamiseks. Toetuse saajad saavad soovi ja vajaduse korral elektronposti või telefoni teel küsida korraldusametusest infot kulude abikõlblikkuse jms kohta. Paikvaatluste käigus kontrollitakse valimi alusel kulude abikõlblikkust – kahtluste korral või mitteabikõlblike kulude ilmnemisel suurendatakse vajadusel kontrollitavate kulude hulka.

2.7.7 Rakendamisel ilmnenu muudatused keskkonnas

Tehnilist abi mõjutavad kõige enam muutunud majandus ja finantskeskkond. Kui 2007. aasta ja 2008. aasta esimesel poolel oli märksõnadeks palkade tõus, kiire majanduskasv ja töajapuudus, siis 2008. aasta lõpuks on riigi majanduslik suutlikkus muutunud oluliselt vastupidiseks- kinnisvarahinnad ja aktsiahinnad langevad, kasvab töötute arv. Struktuuritoetuse meetmete atraktiivsus ja olulisus seevastu kasvab. Muutunud olude tõttu küsitakse tehnilise abi meetmetest hüvitist näiteks ka nende töötajate osas, kes töötavad osaliselt struktuuritoetuse teemaga, kuid seni peeti tööaja tabeli ja üldkulude arvestamist tüliliks, siis järgmisel aastal on oodata selliste kulude deklareerimise tõttu tehnilise abi väljamaksete kasvu.

2.7.8 Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus

Kuna tehnilisest abist toetatakse struktuurivahendite administratsiooni arendamisega seotud tegevusi, on tehnilise abi tegevustel selged seosed Riigikantselei poolt hallatavate üldise haldussuutlikkuse tugevdamisele suunatud meetmetega. Samuti on olemas teoreetiline kattuvuste tekke risk. Selle maandamiseks on Riigikantselei kõikidesse enda poolt rakendatavatesse programmidesse ja meetme tingimustesse kirjutatud sisse, et ei rahastata tehnilise abi vahenditest rahastatavaid tegevusi ja kulusid. Antud tingimuse täitmist kontrollib Riigikantselei ka taotluste vastavaks tunnistamisel. Koolituste planeerimisel toimub regulaarne infovahetus Rahandusministeeriumi ja Riigikantselei vahel.

2.7.9 Seire ja hindamine

Perioodil 2007–2013 ei moodustata tehnilise abi osas juhtkomisjoni ja prioriteedi tasandil seirearuandeid ei koostata. Seiret teostavad rakenduskavade juhtministeeriumid, tehnilise abi prioriteetsete suundade osas annab korraldusasutus juhtministeeriumidele sisendi.

2008. aastal tehnilise abi vahenditest hindamisi läbi ei viidud.

2.7.10 Järelevalve

2.7.10.1 Rikkumiste tõttu tagasinõutud toetus

Horisontaalse tehnilise abi ja tehnilise abi meetmetest ei ole 2007. ja 2008. aastal tehtud tagasinõude otsuseid seoses rikkumisega.

2.7.10.2 Läbiviidud kontrollid

Tehnilise abi ja horisontaalse tehnilise abi meetmete raames viiakse läbi korralisi paikvaatlusi kõikide toetuse saajate juures vähemalt korra projekti rakendamise perioodi jooksul. Paikvaatluse käigus kontrollitakse kulude abikõlblikkust, eelarve kasutatavust, riigihangete ja muude hangete reeglite järgimist, teavitamise nõuete täitmist ning soetatud asjade olemasolu. Kontrollitakse kuludokumentide vastavust originaalile, väljamakse taotlusega esitamata kuludokumentide olemasolu ja nende tasumist tõendavaid dokumente. Samuti töölepingu või ametisse nimetamise käskkirja ja osalise tööajaga töötaja tööajatabelite olemasolu ning nende täitmist. Samuti kas raamatupidamises on tehnilise abi kulud eristatud muudest kuludest ning kas on säilitatud piisav kontrolljälg.

Paikvaatluse käigus kontrollitakse kulusid vastavalt valimile, mille metoodika on paika pandud korraldusasutuse perioodi 2004-2006 käsiraamatus. 2008. aastal kontrolliti kõiki 23 horisontaalse tehnilise abi ja 2 tehnilise abi projekte, mille raames tehti väljamakseid.

Valimi koostamisel võetakse aluseks projekti raames tehtud väljamaksed, kust arvatakse maha palgakulu (sh maksud) ja üle 100 000 kroonised abikõlblikud kulud. Kulud, mille abikõlblik summa on vähemalt 100 000 krooni, kontrollitakse kõiki. Ülejäänud kuludest kontrollitakse 10% (lõppenud projektidel kohapeal kontrollimata väljamaksetest 5%), lugedes kuludokumentide nimekirjast iga 10-nda kulu kuni kuludokumentide nimekirja lõpuni. Kui 10% ei ole ühekordsel nimekirja läbimisel täis, jätkatakse lugemist otsast peale, kuni 10% väljamakstud kuludest on valimisse sattunud. Palgakulude osas toimub kontroll 100% ulatuses, sest iga väljamaksetaotlusega tuleb esitata töösuhet tõendavad ja seda muutvad dokumendid (ametijuhend, tööleping, käskkirjad, tööajatabelid), palgakulude koondtabel. Paikvaatluse käigus kontrollitakse kuni 4 töötaja töötasu abikõlblikkust.

Tabel 71. Läbiviidud kontrollid

Aasta*		Kontrollitud projektide arv	Kontrollitud projektide % kogu arvust
2008	Horisontaalne tehniline abi	23	95,83
2008	Tehniline abi	2	50
	Kokku	25	

Aasta*		Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	Paikvaatlusega kaetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluse (EL osalus)	%
2007-2008	Horisontaalne tehniline abi ⁸⁴	24	23	95,83	3709061	2331037	62,84	2331037	62,84
2007-2008	Tehniline abi ⁸⁵	4	2	50	93758	8565	9,13	8565	9,13
	Kokku	28	25		6040098	2339602		2339602	

⁸⁴

Horisontaalne tehniline abi meetme kogueelarvest elukeskkonna rakenduskava osa moodustub 44%. Ühest rahuldatud taotlusest ei tehtud väljamakseid.

⁸⁵

Rahuldati neli taotlust, millest kahest väljamakseid ei tehtud.

2.8 JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMIDE ELLUVIIMINE

2.8.1 Auditeerimine

2.8.1.1 Auditeeriva asutuse funktsioon struktuuritoetuse rakendusskeemis

Nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 59 punkti 1 c järgi on auditeerivaks asutuseks (edaspidi AA) oma ülesannetes korraldusasutusest ja sertifitseerimisasutusest sõltumatu riiklik, piirkondlik või kohalik avalik-õiguslik asutus või organ, kelle liikmesriik määrab iga rakenduskava jaoks ja kes vastutab juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhusa toimimise kontrollimise eest. Selleks viib AA sama määruse artikkel 62 punkti 1 alusel muuhulgas läbi juhtimis- ja kontrollisüsteemide hindamise ja deklareeritud kulude auditeerimise asjakohase toiminguväljalimi alusel.

Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seaduse § 9 lõike 1 alusel vastu võetud Vabariigi Valitsuse 19. aprilli 2007. a määruse nr 111⁸⁶ § 2 alusel on AA ülesannete täitmine määratud Rahandusministeeriumile ning vastavalt rahandusministri 28. oktoobri 2008. a käskkirjale nr 476⁸⁷ (uendatud viimati rahandusministri 19. märtsi 2009. a käskkirjaga nr 112) ministeeriumi siseselt finantskontrolli osakonnale (edaspidi FKO).

FKO on iseseisev finantskontrolli teostav üksus (osakond ei osale üheski juhtimisprotsessis ega -ülesandes), mis võib vastavalt oma aasta tööplaanile auditeerida kõiki juhtimis- ja kontrollitasandeid struktuuritoetuse haldus- ja finantskaskaadis ning teavitab Euroopa Pettustevastast Ametit (edaspidi OLAF) tuvastatud rikkumistest (vt peatükk 3.8.2). Selleks, et mitte ohustada audiitorite sõltumatust, ei osale FKO audiitorid kontrolliprotseduuride väljatöötamisel, ei tee raamatupidamiskandeid ega ole seotud ühegi muu tegevusega, mida nad auditeerivad. AA on seega oma töös täielikult sõltumatu nii korraldusasutuse kui ka makseasutuse tegevusest.

AA viib läbi struktuuritoetusega seotud isikute ja asutuste juhtimis- ja kontrollisüsteemide ning deklareeritud kulude auditeerimise koostöös rakendusasutuste ja -üksuste siseaudiitoritega (edaspidi AA volitatud isikud). AA volitatud isikute sõltumatus on tagatud läbi funktsionaalse sõltumatuse struktuurifondide rakendamise ja maksete funktsioonidest. Lõppvastutaja auditialaste tegevuste osas struktuuritoetuse auditeerimisel on AA. AA volitatud isikud vastutavad Euroopa Liidu ja Eesti riigi finantshuvide kaitsmise eest eelkõige oma asutuste tasandil.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 8. mai 2007. a määruse nr 125⁸⁸ (edaspidi auditi määrus) § 2 lõikele 3 auditeeritakse kõikide toetuse andmist korraldavate asutuste juhtimis- ja kontrollisüsteeme perioodi 2007-2013 jooksul vähemalt kaks korda. Juhtimis- ja kontrollisüsteemide auditi eesmärgid on sätestatud Euroopa Komisjoni (EÜ) määruse nr 1828/2006 artikli 62 lg 1 punkti a alusel auditi määruse §-s 2.

Nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 62 punkti 1 alusel antakse deklareeritud kuludele hinnang projektauditite raames asjakohase toiminguväljalimi alusel⁸⁹. Projektauditi eesmärgid on sätestatud Euroopa Komisjoni (EÜ) määruse nr 1828/2006 artikli 16 alusel auditi määruse §-s 3.

⁸⁶ "Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse andmist korraldavate asutuste määramine".

⁸⁷ "Ülesannete jaotus struktuuritoetuse andmisel ja kasutamisel Rahandusministeeriumis".

⁸⁸ "Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse ja omafinantseeringu auditi tegemise ning struktuuritoetuse kasutamise lõpetamise ja osalise lõpetamise deklaratsiooni esitamise kord".

⁸⁹ Toiminguväljalim koostatakse Euroopa Komisjoni (EÜ) määruse nr 1828/2006 artiklis 17 ja lisa IV sätestatud nõudeid järgides.

Järeloiminguid juhtimis- ja kontrollisüsteemides tuvastatud riskide maandamise osas teostavad korraldusasutus koostöös rakendusasutuse ja -üksusega, informatsiooni koondab korraldusasutus. Projektauditite järeloimingute teostamise eest vastutab rakendusüksus. AA koondab korraldusasutuselt ja rakendusüksuselt saadud informatsiooni järeloimingute tulemuste kohta ja annab tagasisidet Euroopa Komisjonile.

Kokkuvõtte AA ja AA volitatud isikute poolt aasta jooksul läbi viidud auditite tulemustest esitatakse Euroopa Komisjonile iga aasta 31. detsembriks auditeerimise aastaaruande ja selle juurde kuuluva AA juhi allkirjastatud arvamusega.

2.8.1.2 Auditite tulemusena tuvastatud olulised probleemkohad

Perioodil 01.01.2007-31.12.2008 ei viinud AA ega AA volitatud isikud läbi ühtegi juhtimis- ja kontrollisüsteemide auditit ega ka projektauditit.

Vastavalt Euroopa Nõukogu (EÜ) määruse nr 1083/2006 artiklile 71 (2) ning Euroopa Komisjoni määruse nr 1828/2006 artiklile 25 viis AA nimetatud ajavahemikul läbi vastavusauditid kõikide perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse andmist ja kasutamist korraldavate asutuste juhtimis- ja kontrollisüsteemide osas.

Vastavusauditite tulemusena koostas AA vastavusauditite koondaruande koos AA arvamusega, mille kohaselt on programmiperioodi 2007-2013 inimressursi arendamise rakenduskava nr CCI2007EE051PO001, majanduskeskkonna arendamise rakenduskava nr CCI2007EE161PO001 ja elukeskkonna arendamise rakenduskava nr CCI2007EE161PO002 jaoks loodud juhtimis- ja kontrollisüsteemid vastavuses Euroopa Nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artiklites 58–62 ja Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 1828/2006 jaos 3 sätestatud nõuetega. Vastavusauditite koondaruanne sai Euroopa Komisjoni heakskiidu 13.02.2009. a.

2.8.2 Rakenduskava elluviimisel tuvastatud rikkumistest teavitamine

OLAF-i ametliku koostööpartneri (AFCOS Anti-Fraud Co-ordinating Service) ülesandeid Eestis täidab RMi finantskontrolli osakond (edaspidi FKO). AFCOS-e üheks eesmärgiks on mh aidata viia miinimumini Euroopa Liidu finantshuve kahjustavatest rikkumistest eelarvele tulenev kahju ja kindlustada Euroopa Komisjonile adekvaatne ülevaade Euroopa Liidu poolt antava toetuse kasutamisest. Selleks esitavad kõik välisvahendite rakendamisega tegelevad rakendusasutused ja -üksused kvartalile järgneval kuul rikkumiste aruande. FKO edastab rikkumiste aruanded OLAF-ile igale kvartalile järgneval teisel kuul. Täiendavalt on Rahandusministeeriumi juurde moodustatud Euroopa Liidu finantshuvide kaitse juhtkomitee.

Tabel 72. OLAF-ile raporteeritud rikkumised

Aasta	Fond/meede	Lõpetatud/ Lõpetamata juhtum	Rikkumise liik	Korrektiiv- tegevused	Avastatud rikkumise finants- kahju	Korrektiiv- tegevuse finantsmäär	Korrektiiv- tegevuste täitmise määr
N/A ⁹⁰	-	-	-	-	-	-	-

⁹⁰

2008. a ei tuvastatud perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse rakendamisel ühtegi rikkumist.

2.8.3 Järelevalve

Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seaduse järgselt teostavad juhtimisliini kontrollid peamiselt rakendusüksused.

Juhtimisliini kontrollid jagunevad kaheks:

- väljamaksetaotluste ning kulude aluseks olevate dokumentide kontroll (*desk based verification*);
- järelevalve paikvaatlus (*on-the-spot verification*).

Väljamaksetaotlusi menetlevad ja kuludokumentide kontrolli teostavad alati rakendusüksused, kes on kas ametid, inspeksioonid või sihtasutused. Valdavalt teostavad rakendusüksused ise ka paikvaatlusi toetuse saaja juures. Juhul kui toetuse saajaks on rakendusüksus ise, teostavad paikvaatlusi projektide juures kohati ka rakendusasutused (ministeeriumid).

Ministeeriumid rakendusasutustena teostavad järelevalvet oma haldusalas tegutsevate rakendusüksuste üle ning vastutavad selle eest, et rakendusüksusele täitmiseks antud ülesandeid (sh väljamaksetaotluste kontrollimine ning paikvaatluste teostamine) täidetakse korrektselt.

Struktuurivahendite rakendussüsteemis toimub ka süsteemne ja regulaarne riskide hindamine, mis katab kõiki rakendussüsteemiga hõlmatud asutusi ning mille tulemused on osaliselt sisendiks ka korraldusasutuse kontrollidele. Riskide hindamise tulemusi ning järeltegevusi esitletakse ka seirekomisjoni koosolekul.

2008. a töötas Rahandusministeerium korraldusasutusena välja omapoolse kontrolli põhimõtted ja protseduurid, mille alusel alustatakse 2009. a pistelisi kontrollid rakendusüksustes ning -asutustes veendumaks selles, et struktuuritoetuse andmise ja kasutamise seotud ülesandeid teostatakse korrektselt, piisavas mahus ning hea kvaliteediga.

Korraldusasutuse kontrollide aluseks on peamiselt riskide hindamise, rakendusasutuste- ja rakendusüksuste juhtimis- ja kontrollisüsteemide kirjelduste, juhtimis- ja kontrollisüsteemide auditite ja projektauditite aruannete ning järeltegevuste analüüsi ja järelevalve paikvaatluse järeltegevuste analüüsi tulemused ning rikkumiste aruannete analüüsi tulemused.

Korraldusasutuse poolne kontroll jaguneb peamiselt kaheks suureks valdkonnaks:

- kontroll projektivaliku protsessi üle;
- kontroll rakendusasutuste ja rakendusüksuste järelevalvetegevuste (sh hangete eelkontroll, väljamakse taotluse kontroll, paikvaatlus, juhtimis- ja kontrollisüsteemide audit, projektaudit, auditite järeltoimingud) üle.

Korraldusasutuse poolt teostatava projektivaliku protsessi kontrolli käigus kontrollitakse kas hindamise protsess ja selle tulemused vastavad nõuetele ning kas on tagatud piisav kontrollijälje säilimine. Korraldusasutuse poolse teostatava kontrolli rakendusasutuste ja rakendusüksuste järelevalvetegevuste üle käigus kontrollitakse:

- kas hangete eelkontroll, väljamakse taotluste kontroll, auditite ning järelevalve paikvaatluste läbiviimine ja järeltoimingute teostamine toimub vastavalt protseduuris sätestatule;
- kas paikvaatluse raames tehtud ettekirjutused täidetakse;
- kas juhtimis- ja kontrollisüsteemide puudutavate auditite ning projektauditite tähelepanekute osas teostatakse asjakohaseid järeltoiminguid;

- kas on tagatud piisav kontrolljälje säilimine.

Korraldusasutuse 2009.a. I poolaasta kontrolliplaan näeb ette kõikide asutuste järelevalvega seotud kontrolliprotseduuride läbivaatamist ning eeskätt riigihangete kontrolli ulatuse ja detailsuse kaardistamist. 2009.a. I poolaasta lõpuks on plaanis kõikide asutustega eraldi järelevalve teemal kohtuda ning jõuda ühiste kokkulepeteni selle osas, millises ulatuses ja detailsuses riigihangete kontroll erinevates meetmetes vajalik on.

Lisaks ülalmainitule teeb korraldusasutus pistelisi kontrole projektiauditite ja järelevalve paikvaatluste järeltoimingute teostamise kohta struktuuriregistri kaudu, lisaks on plaanis esimesed kontrollid taotluste menetlemise ja hindamise protseduuride jälgimise osas.

Kuna 2009.a. valmivad esimesed süsteemiauditi aruanded, algavad ka süsteemiauditite järeltoimingud.

Sellele lisanduvad järelevalve teemalised koosolekud, millest võtavad osa kõik rakendusasutused- ja üksused ning kus vahetatakse infot kontrollitulemuste osas ning lepatakse vajadusel ühiselt kokku, millised on vajalikud järeltegevused.

Igal tasandil, kus kontrole tehakse, on nende teostamiseks olemas kirjalikud protseduurid ja juhised.

2.8.3.1 Sisulised nõuded järelevalvele e juhtimisliini kontrollidele

Korraldusasutus on välja töötanud juhtimisliini kontrollide minimaalsed nõuded ning juhendi. Antud juhendi kohaselt tuleb väljamaksetaotluste puhul minimaalselt ning iga meetme puhul kontrollida:

- kas kulud on tehtud abikõlblikkuse perioodi jooksul;
- kas kulud on projektiga seotud, vajalikud ja mõistlikud;
- kas kulud on tasutud ning kas nad on tasutud õigele isikule;
- kas kulud on sisuliselt kooskõlas abikõlblikkuse reeglitega sh meetme tingimustes toodud piirangutega;
- kas käibemaks on abikõlblik;
- kas riigihangete teostamise kohustuse korral on hange tehtud;
- kas personali- ja üldkulud on korrektselt arvestatud;
- kas kontrollide raames on leitud asjaolusid, mis võivad muuta väljamaksetaotluses sisalduvad kulud mitteabikõlblikuks.

Sellele lisanduvad tehnilised nõuded dokumentidele ja vormistamisele.

Paikvaatluse osas on nõutud, et kontrollitaks minimaalselt (sõltumata meetmest, programmist):

- tegevuste elluviimise nõuetekohasust (kas tegevusi on elluviidud taotluse ja esitatud aruandluse kohaselt);
- raamatupidamise olemasolu ja korrektsust;
- kuludokumentide olemasolu ning nende vastavust varem esitatud koopiatele;
- hangete teostamise korrektsust (kui seda ei ole tehtud varem);
- avalikustamise ja tähistamise nõuete täitmist;
- eelnevalt tehtud ettekirjutuste täitmist (kui ettekirjutusi on tehtud).

Juhendis on täiendavalt toodud juhised töö korraldamise osas (kohustuste lahususe tagamine, kontrollide ajastamine) ning valimite koostamise kohta, samuti on toodud näidiskontroll-lehed ning kirjeldatud kontrolli tulemuste dokumenteerimisega seotud kohustusi.

Juhtimisliini kontrollide täpsed protseduurid kehtestab iga asutus ise ning need varieeruvad sõltuvalt asutuse sisekorrast ja meetme iseloomust.

2.8.3.2 Kontrollide ajastamine

Väljamaksetaotlustes sisalduvate kulude abikõlblikkust kontrollitakse alati enne väljamakse teostamist toetuse saajale. Paikvaatluste ajastamine seevastu sõltub suuresti meetme iseloomust. Infrastruktuuriobjektide ning soetuste puhul teostatakse paikvaatlus enamasti projekti lõppjärgus, enne viimase väljamakse teostamist, et veenduda projekti eesmärkide täitmises, tihti viiakse läbi rohkem kui üks paikvaatlus. Ürituste korraldamise puhul teostatakse paikvaatlus valdavalt projekti tegevuste toimumise vältel, sest nende toimumist ja asjakohasust on tagantjärele raskem kontrollida.

2.8.3.3 Valimite rakendamine juhtimisliini kontrollide teostamisel

Nii kuludokumentide kontrolli kui paikvaatlusi tehakse valimi alusel kui kontrollitavate üksuste arv on suur.

Alates 2009. a hakkab korraldusasutus vastavalt oma tööplaanile pisteliselt teostama kontrole rakendusasutustes ja rakendusüksustes. Kontrollidega alustatakse suurema riskiga meetmetest, programmidest, täiendavaid kontrole võidakse plaani lisada tulenevalt vaietest, kohtuasjadest ning teistest asjaoludest.

2.8.3.4 Juhtimisliini kontrollide dokumenteerimine ja struktuuritoetuse register

Väljamaksetaotluste kontrolli tulemused fikseeritakse kontroll-lehtede alusel, struktuuritoetuse registrisse kantakse kontrolli tulem e abikõlblike ning mitteabikõlblike kulude maht.

Paikvaatluste puhul kasutatakse samuti standardseid kontroll-lehti ning aruandeid, kuid lisaks kantakse põhilised andmed paikvaatluste kohta ka struktuuritoetuse registrisse.

Struktuuritoetuse registrist on võimalik võtta jooksvalt süsteemist aruandeid kontrollide katvuse, põhiliste leidude ning ettekirjutuste täitmise kohta tagades seeläbi teabe jõudmise korraldusasutuse ja makseasutusele, kuid vältides eraldiseisva aruandlusega koostamisega kaasnevat täiendavat halduskoormust rakendusüksuste ja -asutuste jaoks. Struktuuritoetuse registrisse lisatakse ka paikvaatluste aruanded/kontroll-lehed, seega vajadusel on võimalik tutvuda paikvaatluste konkreetsete tulemuste ja leidudega.

Kõikide korraldusasutuse poolt teostatud kontrollide tulemused fikseeritakse kontroll-lehtedel või aruande vormis.

2.8.4 Riskide hindamine

Aruandlusaastal toimusid riskide hindamise meetodikas väikesed uuendused ja lisandus põhivaldkondade kategooria. Nimetatud kategoorida võimaldab edaspidi selgemalt määratelda kõikide tuvastatud riskide valdkonda ning planeerida edasisi tegevusi oluliselt selgepiirilisel määral.

Põhivaldkondade loetelu:

1. RA/RÜ ülesannete jaotumine / asutusesisene ülesannete jaotus ja kohustuste lahusus
2. Planeerimine, poliitikate kujundamine
3. Projektide/taotluste hindamine ja valik
4. Toetuse saaja juhendamine / nõustamine
5. Järelevalve
6. Kontrolljälje säilitamine
7. Süsteemiauditid ja järeltoimingud
8. Seire ja hindamine
9. Kommunikatsioon ja teavitamine
10. Personal ja koolitus
11. Muu

Riske hinnati kõikide rakenduskavade ning ka üldise rakendussüsteemi toimimise osas. Hindamisel eristati riske teemavaldkondade põhiselt ning neis sisaldus üldjuhul mitu erinevat prioriteeti.

EARKs tuvastati 2008. aastal kokku 143 riski. Neist 23 kõrget, 101 keskmist ning 19 madalat.

Tabel 73. Kõrged riskid, üldine rakendussüsteem

Põhivaldkond	Puhas risk
Planeerimine, poliitikate kujundamine	Meetmete arv liiga suur. RÜ madal juhtimissuutlikkus.
	Meetme määruste koostamine – kõik samal ajal. Kujumisest tulenevalt suutmatus RMil neid analüüsida, aga ka partnerite ja teiste seotud ministeeriumide pilt läheb kirjuks
	N+2(3) reegli täitmine läheb mõne OP/fondi puhul raskeks
	Toetuse saajate suutlikkus tagada omafinantseeringut järjest nõrgeneb.
Toetuse saaja juhendamine / nõustamine	Toetuse saaja lepingulised suhted partneritega ei ole piisavalt reguleeritud.

Üldise rakendussüsteemi riskide võimalike maandavate meetmetena ning juhtkonna tegevusena on planeeritud järgmist:

- Pidev RÜ tegevuse kontroll sh auditite analüüs
- Rakendussüsteemi analüüs ja võimalusel lihtsustamine
- Igakuise seire alusel töö kavandamine ja planeerimine
- STS muutmise vajaduse hindamine
- Rakenduskavade hindamise lbiviimine - sh meetmete analüüs
- Metoodika täiendamine koostöös JM
- Vahendite ümbertõstmise võimalused välja selgitada
- Hinnata täiendavaid (sild)finantseerimise võimalusi
- N +2(3) reeglite täitmise analüüs
- Kaasfinantseerimise osakaalu muutmine riigi poolt (koostöös JM)

Riskide lihtsamaks käsitlemiseks ning statistilise baasi loomiseks on tänaseks moodustatud ka ühtne andmebaas, mis võimaldab teha päringuid ning ülevaateid erinevate, soovitud kriteeriumite baasil. Välja töötamisel on süsteem maandavate tegevuste mõju hindamiseks ning nende paremaks planeerimiseks soovitud eesmärkide saavutamisel.

2.8.5 IT süsteemid

Seireks vajalikud andmed saab genereerida struktuuritoetuse registrist. Struktuuritoetuse register on riiklik register, mis koosneb kahest erineva tehnilise lahendusega infosüsteemist.

1. Struktuuritoetuse registri operatiivsüsteemi puhul on tegemist veebipõhise rakendusega, mida kasutatakse andmete sisestamiseks. Kõik andmed, mis süsteemi sisestatakse korjatakse projekti tasandil ning on alati seotud konkreetse projektiga. Süsteem sisaldab kõiki projekti rakendamise seisukohast olulisi andmeid: projekti ükdandmeid (abikõlblikkuse periood, asukoht, toetuse saaja ja partnerite andmed, projekti eelarve jne), andmeid projektid tehtud kulude kohta ning projektile tehtud väljamaksete kohta, samuti teavet tagasinõutud summade kohta, andmeid auditite ja muude kontrollide kohta, seireandmeid (indikaatorite saavutustasemed), infot, mis on AFCOSele (ja OLAFFile) edastatud rikkumiste kohta jne.

Operatiivsüsteemi kasutatakse lisaks väljamaksete tegemiseks toetuse saajatele (väljamakseprotsess on elektrooniline), rikkumiste aruandlus toimub tänaseks samuti ainult operatiivsüsteemi kaudu. Seega ei ole antud süsteem ainult andmeladu, vaid oluline projektide ja protsesside haldamises kasutatav tööriist.

Enamus andmetest sisestatakse süsteemi rakendusüksuste poolt, kes tegelavad projektide igapäevase haldamisega. Auditide ja teiste kontrollidega seotud andmeid saavad sisestada ka rakendusasutused ja auditeeriv asutus. Makseasutusel on samuti infosüsteemis ainuüksi makseasutuse tööks vajalikke funktsionaalsusi ning seega ka õigus teatud andmeid süsteemi kanda.

2. Struktuuritoetuse registri kesksüsteem on aruandlussüsteem, mis impordib andmeid üksikute projektide kohta operatiivsüsteemist ning agregeerib need andmed statistilisteks aruanneteks. Keskusteemis on võimalik luua aruandeid mistahes andmete baasil, mida operatiivsüsteemi sisestatakse.

Enamkasutatavad aruanded on seotud finantsnäitajatega - võetud kohustuste (seega projektidele haldusotsustega eraldatud summade) ja toetuse saajatele tehtud väljamaksetega. Keskusteem võimaldab teha seiret finantsprogressi üle meetme ja prioriteetse suuna tasandil peaaegu reaalsajas. Enamikke aruannetest saab koostada ka geograafilise mõõtmega - näiteks on võimalik analüüsida finantsnäitajaid maakondade lõikes. Kasutatakse ka palju teisi aruandeid - näiteks aruandeid, mis koondavad indikaatorite andmeid, aruanne vahendite jaotumise kohta sekkumisvaldkondade lõikes jne.

Andmeid saab süsteemis välja tuua üksikute projektide kaupa, aga neid saab hõlpsalt agregeerida ka meetme, prioriteetse suuna, rakenduskava, programmiperioodi või struktuurivahendite kui terviku tasandile. Struktuuritoetuse registri kesksüsteemi tugineb Business Object platformil.

Struktuuritoetuse register vastab täielikult nõuetele, mis on kehtestatud struktuurivahendite haldamise ja seiresüsteemidele Euroopa Komisjoni määrusega nr 1828/2006 ning mis

määratleb nende andmete mahu, mille korje tuleb korraldada elektrooniliselt selleks, et võimaldada aruandlust struktuuritoetuse andmise ja kasutamise kohta Euroopa Komisjonile.

Struktuuritoetuse registri arendust ning kasutajaõiguste andmist koordineerib Rahandusministeerium struktuurivahendite korraldusasutusena. Registri kasutajateks on kõik struktuuritoetuste andmisega seotud asutused sh makseasutus ja auditeeriv asutus.

2.8.6 Seire

Struktuurivahendite seiret ja hindamist reguleerib üldisel tasandil Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2006. a määrus nr 276 „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seire ja hindamise ning seirekomisjoni moodustamise kord”. Seega seire ja hindamise üldine korraldus on ühine kõikide rakenduskavade jaoks.

Keskkonnaminister EARK juhtministeeriumi juhina kirjutas 30. juunil 2008 alla määrusele nr 24 “Elukeskkonna arendamise rakenduskava seirearuandluse eeskiri”, mis määratleb miinimumnõuded prioriteetsete suundade seirearuandlusele, et tagada rakenduskava elluviimise terviklik jälgimine ning analüüsimine prioriteetsete suundade lõikes samadele nõuetele vastavalt.

Aruandlusperioodile toimus üks seirekomisjoni koosolek (06.06.2008), kus anti ülevaade meetmete hetkeseisust ning kinnitati EARK seirearuanne.

2.8.7 Hindamine

Konkreetselt rakenduskava või prioriteetsete suuna hindamiste korraldamine on RA ülesanne. Hindamisi algatatakse lähtuvalt juhtimisvajadustest, seireandmetest ning riskide hindamise tulemustest. Hindamisi kasutatakse üldiselt siis, kui andmed (sh seireandmed) rakendamise kohta teatud valdkonnas on liiga piiratud, et teha juhtimisotsuseid või kui kogutud teave viitab potentsiaalsetele probleemidele, mida tuleks täpsemalt uurida enne oluliste meetmete rakendamise alustamist või sellega jätkamist.

KA-1 on plaanis 2009.a läbi viia „Struktuurivahendite rakenduskavade hindamine“, ettevalmistustööd selle hindamise korraldamiseks algasid 2008.a.

2.8.8 Avalikustamine

2.8.8.1 Teave EARK kommunikatsiooniplaani näitajate kohta

Mõjuindikaatorid										
1. Eesmärk: TEADLIKKUS elukeskkonna arendamise rakenduskavast ja struktuurifondidest on tõusnud.										
Näitaja (tegevus)		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avalikkuse teadlikkus EL struktuuritoetustest	Saavutustase eesmärgist %	53%	93%							
	Saavutus	24%	42%							
	Eesmärk	45% (2015)	45% (2015)		37%					45%
	Esialgne olukord	24%	24%							
Potentsiaalsete taotlejate teadlikkus elukeskkonna arendamise rakenduskavast	Saavutustase eesmärgist %	–	-							
	Saavutus	–	-							
	Eesmärk	–	-							
	Esialgne olukord	–	-							
Avalikkuse teadlikkus konkreetselt ERF-st	Saavutustase eesmärgist %	97%	69%							
	Saavutus	84%	60%							
	Eesmärk	87% (2015)	87% (2015)		86%					87%
	Esialgne olukord	84%	84%							
Avalikkuse teadlikkus konkreetselt ÜF-st	Saavutustase eesmärgist %	96%	54%							

	Saavutus	65%	37%						
	Eesmärk	68% (2015)	68% (2015)		67%				68%
	Esialgne olukord	65%	65%						
Potentsiaalsete taotlejate teadlikkus konkreetsest ERF-st	Saavutustase eesmärgist %	94%	-						
	Saavutus	49%	-						
	Eesmärk	52% (2015)	-		50%				52%
	Esialgne olukord	49%	-						
Potentsiaalsete taotlejate eadlikkus konkreetsest ÜF-st	Saavutustase eesmärgist %	84%	-						
	Saavutus	21%	-						
	Eesmärk	25% (2015)	-		23%				25%
	Esialgne olukord	21%	-						
Tulemusindikaatorid									
Struktuurivahendite kodulehte(www.struktuurifondid.ee) külastanute arv	Saavutustase eesmärgist %	125%	241%						
	Saavutus	149873	289187						
	Eesmärk	120000 (2015)	120000 (2015)		114000				120000
	Esialgne olukord	90 000	90 000						
Elukeskkonna arendamise rakenduskava teemasid puudutavate meediakajastuste arv	Saavutustase eesmärgist %	-	-						
	Saavutus	-	9014						

	Eesmärk	-	-						
	Eesialgne olukord	-	-						
Väljundindikaatorid									
Elukeskkonna arendamise rakenduskava sisaldavaid valdkondi tutvustavad suuremad sotsiaalturunduslikud eriprojektid	Saavutustase eesmärgist %	60%	180%						
	Saavutus	3	9						
	Eesmärk	5 (2015)	5 (2015)		4				5
	Eesialgne olukord	0	0						
Elukeskkonna arendamise rakenduskava valdkondi sisaldavate läbiviidud seminaride/infopäevade arv	Saavutustase eesmärgist %	91%	103%						
	Saavutus	32	36						
	Eesmärk	35	35*		34*				35*
	Eesialgne olukord	-	-						
Elukeskkonna arendamise rakenduskava valdkondi sisaldavate koostatud trükimaterjalide arv	Saavutustase eesmärgist %	100%	100%						
	Saavutus	5	5						
	Eesmärk	5 (2015)	5 (2015)		4				5

	Eisialgne olukord	–	-						
Elukeskkonna arendamise rakenduskava teemasid puudutavate pressiteadete arv	Saavutustase eesmärgist %	86%	151%						
	Saavutus	30	53						
	Eesmärk	35 (2015)	35* (2015)		32*				35*
	Eisialgne olukord	0	0						
Elukeskkonna arendamise rakenduskava teemasid puudutavate artiklite arv	Saavutustase eesmärgist %	100%	50%						
	Saavutus	12	6		6				12
	Eesmärk	12 (2015)	12 (2015)						
	Eisialgne olukord	0	0						

Mõjuindikaatorid										
2. Eesmärk: LÄBIPAISTVUS elukeskkonna arendamise rakenduskava ja struktuurifondide rakendamisest on tõusnud										
Näitaja (tegevus)		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
EL toetuste jagamise ja planeerimise läbipaistvus avalikkuse seas	Saavutustase eesmärgist %	82%	182%							
	Saavutus	22%	49%							
	Eesmärk	27% (2015)	27% (2015)		25%					27%
	Eisialgne olukord	22%	22%							
Taotlejate teadlikkus taotluste hindamiskriteeriumite koht	Saavutustase eesmärgist %	90%	-							
	Saavutus	60%	-							
	Eesmärk	67% (2015)	-		63%					67%
	Eisialgne olukord	60%	-							

* Märgitud indikaatorite tasemed määrati 2008. astal.

Kommunikatsiooniplaanis puuduvad indikaatorite tasemed määratakse 2010. aastal, kui toimub kommunikatsiooniplaani vahehindamine. Potentsiaalsete taotlejate teadlikkust mõõdetakse samuti 2010. aastal vahehindamise raames.

2008. aastal toimus aktiivne avanenud meetmetest teavitamine avalikkusele ja potentsiaalsetele taotlejatele. KA ja RA-d ning RÜ-d teavitasid avalikkust ja potentsiaalseid taotlejaid läbi pressiteadete ning uudiste avalikustamisega asutuste kodulehtedel ning struktuurivahendite kodulehel www.struktuurifondid.ee. Kokku edastati 2008. aastal 53 pressiteadet. RÜ teavitas taotlusvoorude avanemisest potentsiaalseid taotlejaid ametlike teadetega Eesti suuremates päevalehtedes ning korraldas 36 valdkondlikku teabepäeva. Lisaks teavitati ajakirjanikke ning avalikkust ka investeringute kavadest ning programmidest. Kõik RA-d ja RÜ-d arendasid oma kodulehti, et teave kodulehtedelt oleks paremini leitav ning pidevalt uuendatud.

2008. aastal korraldati 9 teavituskampaaniat/projekti. KA koordineeris ajakirja „Eesti areng“ ilmumist, kus läbi edulugude tutvustati kõiki struktuurivahenditest kaasrahastatavaid valdkondi, tiraažiks oli 193 500. JM eestvedamisel olid 2008. aasta EARK teavitustegevuste peäürituseks 2 struktuurivahendite teemalist vahelehte „Elukeskkonna leht“. Esimene leht ilmus aprillis Postimehe ja Postimees po Russki vahel ning tiraažiks oli 85 000. Teine vaheleht ilmus novembris Postimehe, Maalehe, Postimees po Russki ja MK Estonia vahel ning tiraažiks oli 135 000, lehe online versiooni külastas nädala jooksul üle 28 000 lugeja. JM tellis EARK valdkondade tutvustamiseks 8 valdkondlikke edulugusid tutvustavat videoklippi, 2009. aastal valmivad veel 2 ning neid hakatakse näitama Eesti populaarsema uudistesaaate Reporter raames 2009.aastal. Perioodi 2004-2006 parimate projektide kohta tellis SiM 5 teleklippi „Maahommikus“ ning 22 edulugu veebi (edulood tõlgiti ka vene ja inglise keelde). Kuna 2008. aastal programmiperioodi 2007-2013 edulugusid veel tutvustada ei olnud, siis selle aasta teavitustegevustes ja teavitusprojektides tutvustati mitmel korral perioodi 2004-2006 edulugusid, mille eesmärk on avaldada tunnustust lõppenud edukate projektide elluvijatele, levitada head kogemust ning julgustada potentsiaalseid taotlejaid toetust taotlema, samuti tõsta läbi edulugude laiema avalikkuse teadlikkust struktuurivahenditest. Järgmistel aastatel saab juba rääkida käimasoleva perioodi edukamatest projektidest ning läbi nende näidata kasu, mida kasusaajad ja laiem avalikkus nendest projektidest saavad.

KKM koostas 2009-ks aastaks struktuurivahendite teemalise kalendri, mille sihtgrupis olid toetuse saajad, potentsiaalsed taotlejad ning koostööpartnerid, kalendris tutvustati läbi edulugude keskkonnahoiu valdkondi. RA (KKM) korraldas ajakirjanikele suunatud seminari, mille eesmärk oli harida ajakirjanikke struktuurivahendite teemal ning tutvustada neile keskkonnahoiu EL struktuurivahenditest kaasrahastatavaid valdkondi. Koolitusel osales 17 Eesti meediamaastikul tegutsevat ajakirjanikku, esindatud olid nii radio - , tele - kui ka kirjutava pressi ajakirjanikud (ERR, Päevaleht, Postimees, Äripäev jne).

Kredex tutvustas 2008. aasta kevadel reklaamikampaaniaga uut Energiasäästu kompetentsikeskust. Reklaami püüti teha uudse lähenemisega, et televisioonis paremini välja paista. Kampaania käigus kasutati ka suuri reklaamtahvleid välimeedias, mis tagantjärgi tundub, et ei olnud kõige parem valik. Reklaamtahvlite maht jäi antud tegevuse efektiivseks läbiviimiseks liiga väikeseks.

Meedias kajastati struktuurivahenditest uute meetmete avanemist, samuti perioodi 2004-2006 edukate projektide lõpetamist. 2008. aastal ületas uudisekännise mitmeid kordi ka struktuurivahendite rakendamisel ministeeriumite haldussuutmatuse, kuid üldine hinnang meediakajastustele kokku on pigem neutraalne kui negatiivne.

2.8.8.2 Parimad näited

Toetuse taotlejatelt on saanud positiivse tagasiside taotlejate andmebaasid, kuhu kogutakse päringu esitanud isikute kontaktandmed, et neid taotlusvooru käivitumisel teavitada. RA-d ja RÜ-d on aktiivselt kasutanud võimalust erinevatel erialastel seminaridel meetmete tutvustamiseks. Paljud RA-de ja RÜ-de sisuosakondade ja välisvahendite osakondade spetsialistid esinesid erinevatel seminaridel ettekannetega.

KKM korraldatud ajakirjanike seminar sai osalejate poolt väga positiivse hinnangu ning seminar oli äärmiselt vajalik, et koolitada ajakirjanikke ja paraneks nende pädevus struktuurivahendite teemade kajastamisel. Ajakirjanikud on väga oluline sildsihtrühm avalikkusele suunatud teabe edastamisel ning sellepärast oli nende harimine väga oluline.

2008.aastal läbiviidud infopäevad osutusid sihtgrupi hulgas populaarseteks. Infopäevadel selgus, et toetuse saajad ootavad edaspidi rohkem meetmepetsiifilisi infopäevasid ja koolitusi (nt raamatupidamisdokumentide vormistamise ja ka riigihangete korraldamise teemal).

HTM-i poolt korraldatud seminaridest osutus kõige rahvarohkem infopäev, mis toimus 18. augustil Tallinna Transpordikoolis, kus olid esindatud nii meetme 2.5.1 kui ka 2.5.2 potentsiaalsed taotlejad. Osalejate arv oli 57. 19.augustil 2008 toimus samasugune infopäev Tartus Atlantise Konverentsikeskuses, kus osalejaid oli 46. Parimaks koolituseks osutus „Riigihangete teemaline ERF koolitus“. Tegemist oli taotlejatele suunatud riigihangete läbiviimisega seotud koolitusega, mis kestis 2 päeva. Mõlemal päeval osales 42 taotlejat. Koolitaja oli väga professionaalne ning käsitles teemat toetuse taotleja vaatevinklist. Tagasiside taotlejate poolt antud koolitusele oli väga hea.

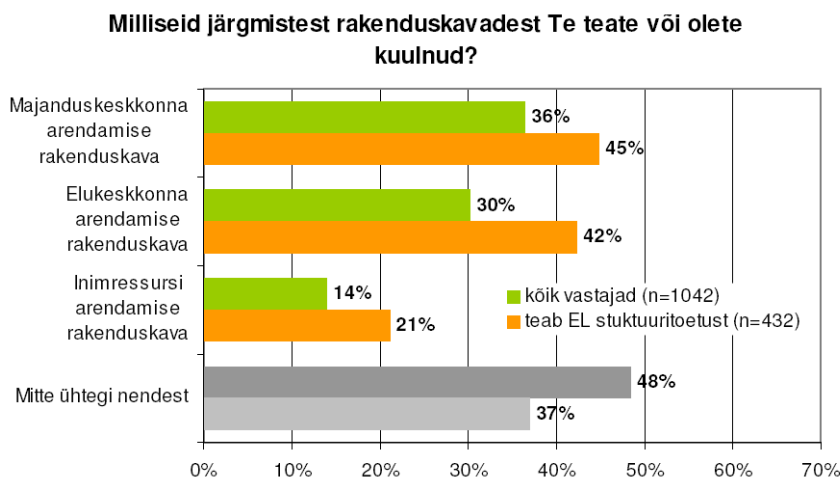
HTM kasutas kommunikatsiooni eesmärkide saavutamisele ka koostöö sotsiaalsete partneritega: Maaomavalitsuste Liidu ja Linnade Liiduga ning Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu SF-võrgustikuga, kelle listi kaudu edastati noortekeskuste ja huvikoolide toetuse taotluse teave. Noorte-, nõustamiskeskuste ja huvikoolide investeeringute kava kommunikatsioonis tehti koostööd Eesti Noorsootöö Keskusega (ENTK). Noortekeskuste ja huvikoolide investeeringute taotlemise infopäevad toimusid Eesti neljas erinevas regioonis. Kutsekoolide infrastruktuuri investeeringute kava kommunikatsioonis tehti koostööd Eesti Kutseõppe Edendamise Ühinguga (EKEÜ). Koostööd tehti kommunikatsiooni valdkonnas ka Euroopa Komisjoni esindusega Eestis. Aktiivset koostööd sotsiaalsete partneritega kasutasid ka teised RA-d ja RÜ-d.

2.8.8.3 Hinnang

2008. aasta juunis-juulis tellis KA OÜ Faktum & Arikolt face-to-face intervjuudena avaliku arvamuse uuringu, et saada ülevaade struktuurivahendite mainest, avalikkuse teadlikkusest ning kasutatavatest ja eelistatud informatsiooni tarbimise kanalitest. Osad uuringu tulemused on esitatud ka kommunikatsiooniplaani indikaatoritena, kuid hinnangu andmiseks võiks uuringu tulemusi vaadata natuke täpsemalt. Uuringust selgus, et 2008. Aastal 42% Eesti elanikest teab või on kuulnud midagi Euroopa Liidu struktuuritoetusest. See on suurepärase tulemus, sest 2007. Aastal oli vastav protsent 24 ning aastaks 2015 on eemärk jõuda 45 protsendini. Keskmisest kõrgem on struktuuritoetuse tuntus eestlaste, kõrgharidusega ja kõrgema sissetulekuga inimeste seas. Samuti on mehed pisut teadlikumad, kui naised. Seepärast tuleb erilist tähelepanu järgnevatel aastatel pöörata mitte-eestlaste sihtgrupile, et ka nende seas teadlikkus tõuseks.

EARK Kommunikatsiooniplaani eesmärkide saavutamiseks on fondidest teadlikkuse ja struktuurivahendite üldine teadlikkuse tõstmine avalikkuse seas väga oluline. Toetuse saajate, taotlejate ja ajakirjanike tasandil on mõnedel juhtudel jätkuvalt probleemne fondi nimetuse mainimisega meediakajastustes (mainitakse nt abi päritoluks Euroopa Liit, välisabi, ka RÜ). Olukord on küll paranenud, kuid sellekohane teavitustöö on jätkuvalt prioriteediks. Rohkem tuleb abistada ja harida ka toetuse saajaid, et kuidas toetatud projekti paremini teavitada ning kindlasti jätkata ajakirjanike koolitamist. Rohkem tähelepanu võiks teavitustegevuste planeerimisel pöörata siiski jätkuvalt avalikkuse teavitamisele, kasutades selleks erinevaid kommunikatsioonikanaleid.

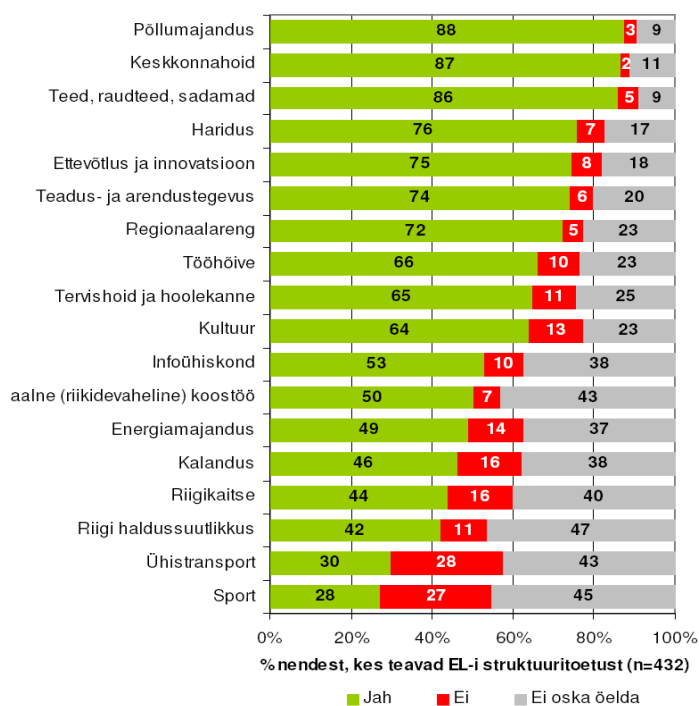
Joonis 2. Rakenduskavade teavitamine

Uuringus küsiti ka rakenduskavade tuntust. EARK-st oli kõikidest vastanutest kuulnud 30% ning neist, kes teadsid struktuuritoetusi 42%. (vt. joonis 2). EARK kommunikatsiooniplaani üheks indikaatoriks on rakenduskava tuntus potentsiaalsete taotlejate hulgas. 2008. aastal potentsiaalsete taotlejate uuringut läbi ei viidud, kuid ka avalikkuse teadlikkus annab edaspidised sihid, et teadlikkust rakenduskavast edaspidi tõsta.

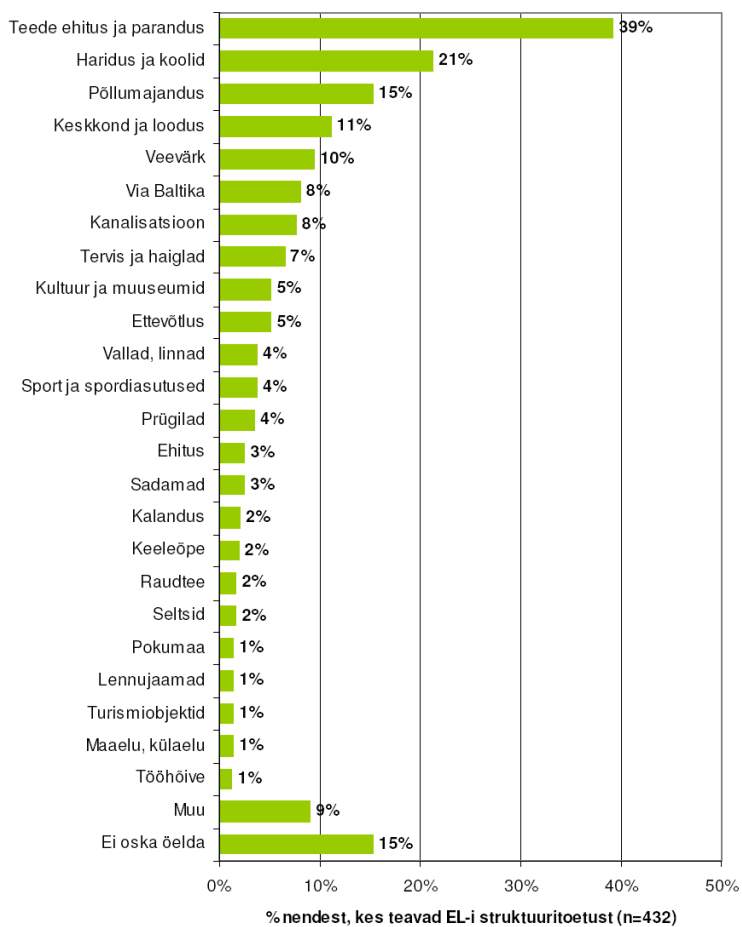
Euroopa Liidu struktuuritoetustest teadlikute käest küsiti, millised valdkonnad nende arvates hetkel toetust saavad. Kõige kindlamalt teatakse, et toetust saavad põllumajandus (88%), keskkonnahoid (87%) ning teed, raudteed, sadamad (86%). Umbes $\frac{3}{4}$ (72-76%) vastanutest teadis, et toetust saavad haridus, ettevõtlus ja innovatsioon, teadus- ja arendustegevus ning regionaalareng. EARK teavitusega võib siinkohal rahule jääda, sest kõikides rakenduskava valdkondadest ollakse teadlikud ning tõhusa teavitustööga on eesmärk neid valdkondi seoses struktuurivahenditega veelgi tõsta. (vt. Joonis 3).

Millised järgnevatest valdkondadest saavad EL-i struktuuritoetust?

Joonis 3.

Palun nimetage objekte ja tegevusi, mis on saanud EL-i struktuuritoetust?

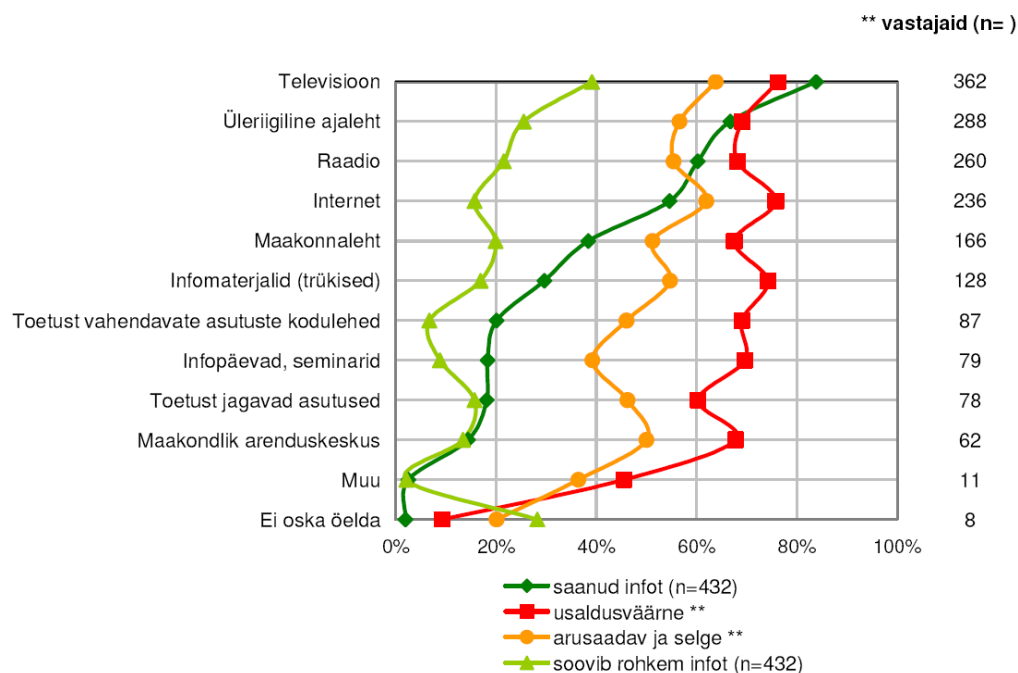

Joonis 4.

EL-i struktuuritoetust saanud objektidest ja tegevustest meenus uuringus vastajatele selgelt kõige sagedamini teede ehitus (39%). Enam mainiti veel hariduse ja koolide temaatikat (21%), põllumajandust (15%), keskkonda ja loodust (11%) ning veevärki (10%) ja kanalisatsiooni (8%). Ka siinkohal võib teavitustööga rahule jääda, sest EARK projektidest ollakse teadlikud. (vt. joonis 4)

Kõige levinum kanal EL struktuuritoetuse kohta info saamiseks on läbi aastate olnud televisioon. Sellele järgnevad mõningase vahega üleriigilised lehed, raadio ja internet. Nimetatud kanalid on ka varasematel aastatel olnud kõige olulisemateks infoallikateks. Televisioon on samuti see kanal, mille kaudu soovitakse kõige sagedamini senisest rohkem infot saada (39%). Vastajatel paluti hinnata ka nende kanalite usaldusväärsust ja arusaadavust, mille kaudu nad on infot saanud. Võib öelda, et kõiki vaatluse all olevaid kanaleid peetakse enamasti usaldusväärseks. Kõige harvem on usaldusväärseks hinnatud toetusi jagavaid asutusi (60%) ning kõige sagedamini televisiooni ja interneti (76%). Kõige arusaadavamad ja selge infoga kanalid on samuti televisioon ja internet (vastavalt 64% ja 62%). Infopäevadel ja seminaridel saadav info on piisavalt arusaadav vaid 39%-le selle kanali kaudu EL struktuuritoetuse kohta infot saanud vastajatest. (vt. joonis 5)

Joonis 5.

Kommunikatsioonitegevuste planeerimisel on mitmeid aastaid sihtgruppide eelistusi ka aluseks võetud ning sihtgrupipõhist lähenemist kasutatud. Seepärast on jätkuvalt oluline avalikkusele suunatud teavituses kasutada televisiooni ning üleriigilisi ajalehti, sest nendest kanalitest kõige enam informatsiooni otsitakse. Oluline on muidugi tõsta ka kanalite edastatud informatsiooni usaldusväärsust. 2007. aastal KKM poolt läbi viidud potentsiaalsete taotlejate uuring näitas, et nemad soovivad kõige enam informatsiooni seminaridelt ja infopäevadelt ning internetist.

EARK kommunikatsioonikava teine eesmärk on suurendada läbipaistvust elukeskkonna arendamise rakenduskavast ja struktuurifondide rakendamisest. 2008. aastal pidas struktuuritoetuse planeerimist ja jagamist Eestis läbipaistvaks ja selgeks 49% vastanutest,

mis on oluline tõus võrreldes 2007. aastaga, kui vastav protsent oli 22. 2008. Aasta tase ületab juba oluliselt 2015-ks aastaks püstitatud eesmärki, milleks oli 27%.

Üldine hinnang EARK kommunikatsioonitegevustele on hea. Huvi meetmete vastu on kõrge, mida näitab aktiivne osavõtt infopäevadest ja positiivne tagasiside neile, samuti suur esitatud eeltaotluste ja taotluste hulk. Info meetmete kohta on aktuaalne ja uueneb pidevalt. Ka avalikkuse seas läbi viidud uuring näitas, et teadlikkus struktuurifondidest tõuseb. RA-d ja RÜ-d on aktiivselt tegelenud proaktiivse kommunikatsiooniga ning ka mitmete meediaprojektidega. Kommunikatsiooni-tegevusi võrreldes on pea kõikides tegevustes 2008. aastal teavitusse rohkem panustatud kui 2007. aastal (vt. tabel 1).

2008. aastaks planeeritud teavitustegevused said kõik RA-de, RÜ-de ning JM-i poolt ellu viidud ning teavitustegevused on täitnud ka oma eesmärki, mida võib väita kommunikatsiooniplaani indikaatorite analüüsimisel. Osade indikaatorite tasemed ei ole veel saavutanud 2015. aasta eesmärki, kuid paljude indikaatorite puhul on see tase kas juba saavutatud või väga lähedal püstitatule. RA-de ja RÜ-de teavitajate arvamusel on EARK kommunikatsiooniplaan abiks RÜ ja RA teavitustegevuste paremal planeerimisel ja omavahelise koostöö parandamisel. Läbi praktika on tuvastanud, et kommunikatsiooniplaan on väga kasulik abidokument, kuid plaani lisa, mida eelkõige kasutatakse tegevuste planeerimiseks, võiks täiendada (nt puudub investeringute kava ja programmipõhine mõõde), seega on kavas kommunikatsiooniplaani täiendada.

Järgnevatel aastatel tuleb jätkuvalt teavitustegevustel pöörata rohkem tähelepanu avalikkuse teavitamisele läbi erinevate teavitustegevuste ja kanalite ning jätkata tööd ajakirjanike seminaridega. Ajakirjanikud on väga oluline sildsihtgrupp, et avalikkuseni jõuaks pädev ja asjatundlik informatsioon.

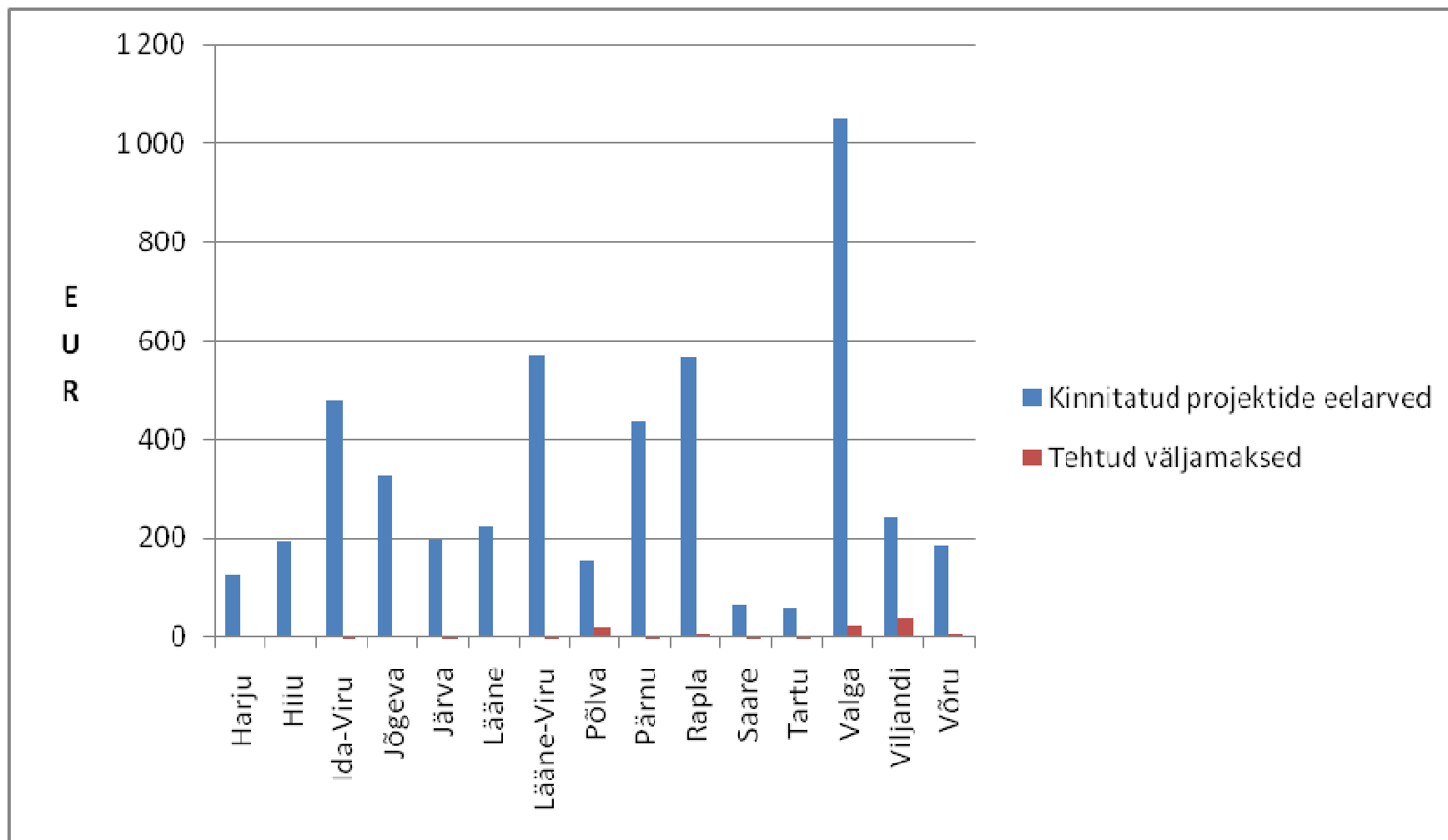
Näitaja (tegevus)	2007	2008
1. Teavitusüritused	32 (15*)	36 (2*)
2. Pressiteated	30 (19*)	53 (10*)
3. Ametlikud teated	5	14
4. Artiklid	12 (5*)	6 (3*)
5. Trükimaterjalid	5 (3*)	5 (3*)
6. Internet	7 (1*)	8 (3*)
7. kampaaniad/projektid	3 (3*)	9 (1*)
8. uuringud/teised tegevused	3 (1*)	2 (1*)

*Korraldusasetuse tegevused, mis kajastuvad kõigis rakenduskavade seirearuannetes

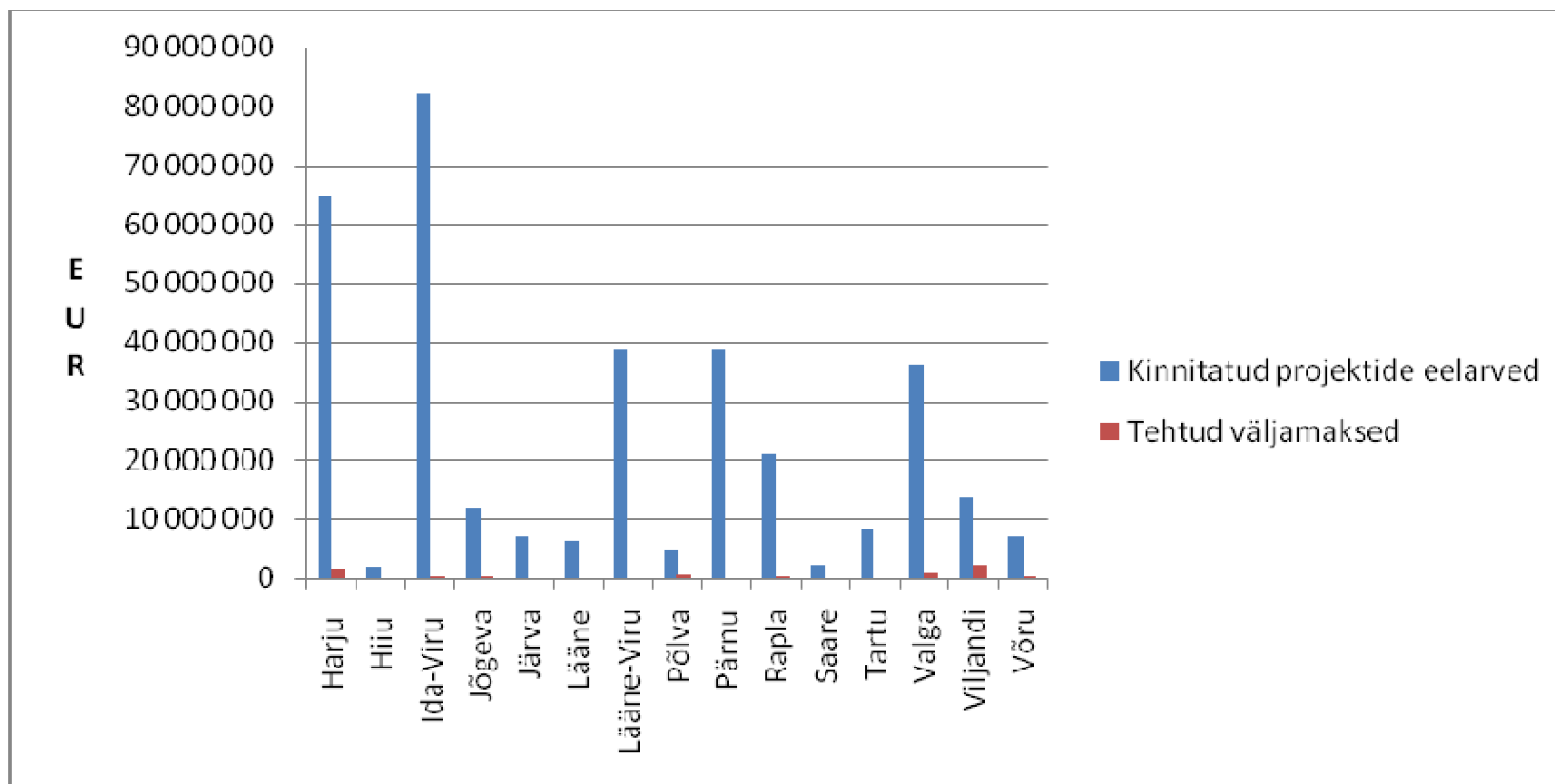
LISA 1: Taotluste arv

Prioriteetne suund	Vastavaks tunnistatud taotluste arv	Rahuldatud taotluste arv	Lõpetatud projektid	Katkestatud projektid
Prioriteetne suund 1: Veemajanduse ja jäätmekäitluse infrastruktuuri arendamine	23	23	0	0
Prioriteetne suund 2: Säästliku keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine	0	0	0	0
Prioriteetne suund 3: Energiamaajanduse arendamine	316	316	235	0
Prioriteetne suund 4: Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng	91	48	3	0
Prioriteetne suund 5: Hariduse infrastruktuuri arendamine	42	36	1	0
Prioriteetne suund 6: Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine	0	0	0	0
Prioriteetne suund 7: Horisontaalne tehniline abi	24	24	23	0
Prioriteetne suund 8: Tehniline abi	4	4	2	0
Kokku	500	451	264	0

LISA 2: EARK kinnitatud projektide eelarved ja tehtud väljamaksed maakondade lõikes (inimese kohta)

LISA 3: EARK kinnitatud projektide eelarved ja tehtud väljamaksed maakondade lõikes (absoluutsumma)

LISA 4: EARK rahuldatud taotluste arv maakondade lõikes

